

ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพอล Santapol College Academic Journal

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 Volume 9 No.1 January - June 2023 วิทยาลัยสันตพอล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท
www.scaj.stu.ac.th

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

ISSN 2586-9868 (Online)

คุณภาพ คู่คุณธรรม นำสังคม

(SCAJ)

วารสารผ่านการรับรองคุณภาพรอบที่ 4 พ.ศ.2563 - 2567

จัดอยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI 2

24 YEAR
ANNIVERSARY
SANTAPOL COLLEGE

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ได้ผ่านการรับรองคุณภาพรอบที่ 4 พ.ศ. 2563 – 2567 จัดอยู่ในฐานข้อมูล ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ ทั้งรูปแบบตีพิมพ์ (Print) หมายเลข ISSN 2408-1728 (Print) และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ISSN 2586-9868 (Online) ที่พิมพ์เผยแพร่ บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าว ในกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัล นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐศาสนประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการจัดการ การจัดการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เทคโนโลยีมีเดีย และแอนิเมชัน นิเทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสื่อกลาง แหล่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดแนวคิด เทคนิค วิธีการนำไปพัฒนาทางวิชาการ ตลอดจน เป็นเวทีนำเสนอเผยแพร่ผลงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไปทุกหน่วยงาน โดยมีกำหนดออกราย 6 เดือน หรือ 2 ฉบับต่อปี

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

วิทยาลัยสันตพล

299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-323-464 Email : sturd@stu.ac.th

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ และส่งบทความได้ทาง

<http://www.scaj.stu.ac.th> หรือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/scaj/>

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ภาคอีสานการพิมพ์ (999)

10/5-6 ถนนโพศรี ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทร. 042-246611, 042-246622 Fax. 042-248162 Email : parkesan@yahoo.com

บทความทุกเรื่องต้องผ่านการประเมินพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามสาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความอย่างน้อย บทความละ 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (Double-blind Review) ความคิดเห็นในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของวิทยาลัยสันตพล และไฟล์บทความดิจิทัลเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารมิใช่ของผู้เขียน บทความในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลสงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องมีการอ้างอิงหรือได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลเท่านั้น

ที่ปรึกษา

อาจารย์ธงชัย	ลาวรรณ
อาจารย์กรรณิการ์	(ฤกษ์นิมิตร) นันทโพธิเดช
อาจารย์จักริน	นันทโพธิเดช

ผู้ตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ศิริศักดิ์	ศุภมนตรี	ดร.จรวัยพร	ธณินทร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราณี	พรรณวิเชียร	อาจารย์สวัสดิ์	พรหมมินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกรียงศักดิ์	โชติจรุงเกียรติ		

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Readers) ประจำปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566)

รองศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ	ณ น่าน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญ	จันทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	เกรียงกรกฎ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ	โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ	อินทร์อุดม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์	จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา	จรรยาธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัชกรณ	วงศ์ปรีดี	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.เขมณัฐ	ภูทองไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พัฒน์	สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วไลพร	เมฆไตรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ	ฤทธิม์ บัวชุม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์	ฉงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา	คำพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐปคัลภ์	กิตติสุนทรพิศาล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ	บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ	ลักษณะียนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตัน	สุริยธนาภาส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชต์	สวนสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.สุมาลี	รามัญญ	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ณัฐนันท์	ทองทรัพย์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ปัทมนันต์	อนุรักษญาณท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	พรพิมล	ฮาตระกูล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ว่าที่เรืออากาศตรี	ดร.บัญชา	สำรวรเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
	ดร.เรณูมาศ	จันทร์ศิริรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	ดร.อัสนีย์	ณ น่าน	มหาวิทยาลัยเนชั่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ว่าที่ร้อยเอก	ดร.เจริญชัย พรไพรเพชร	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.สถิตย์	กุลสอน	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.เย็นยง	ไทยใจดี	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	เกรียงศักดิ์	โชติจรุงเกียรติ	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	จิระศักดิ์	ดิษฐพลพันธ์	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รติพร	มีชัย	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	สำเริง	นนศิริ	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รุจิรา	พลแพงขวา	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	สจี	รุจิฉาย	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.ประหยัด	ฤชากุล	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.พูนสิน	ประคำมินทร์	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.มีศักดิ์	แสงศิลา	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.ยุทธสิทธิ์	จันทร์คูเมือง	วิทยาลัยสันตพล
	ดร.วรพล	คลองเชิงศรี	วิทยาลัยสันตพล

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์	ดร.วิทร	วิภาหัทสน์	วิทยาลัยสันตพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.อมรา	ศิริศรีวัฒน์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.ปรีชา	เกรียงกรกฎ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
	ดร.รัฐชัย	ศิลาเจริญ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายชัยยุทธ	ศรีจำนง	รองประธานศาลฎีกา

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สทิษฐ์ กุลสอน

รองบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สจี รุจิฉาย

ผู้พิสูจน์อักษรไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำเริง นนศิริ

ผู้พิสูจน์อักษรอังกฤษ ดร.ประหยัด ฤชากุล

ฝ่ายออกแบบและเทคนิคสื่อออนไลน์

อาจารย์อตุลย์	ทองแกม
อาจารย์ไพบจน์	ดวงจันทร์
อาจารย์วีรภัทร	จันทร์จรูญภัทร

ฝ่ายจัดการ

อาจารย์ภัทรจิตรา	เพียรชนะ
อาจารย์กวินภพ	ศรีพัฒนานุศาสตร์

บทความวิจัย

หน้า

1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5
ปีการศึกษา 2564
(LEARNING BEHAVIOR MODIFICATION ON DISCIPLINE AND RESPONSIBILITY OF FIFTH GRADE
STUDENTS (GRADE 5/5), ACADEMIC YEAR 2021)..... 1
วาสนา รังสร้อย
WASANA RUNGSOI
2. ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
จังหวัดปทุมธานี
(LEADERSHIP AND ORGANIZATIONAL CULTURE INFLUENCING WORK MOTIVATION OF
PERSONNEL IN PATHUM THANI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION)..... 9
เกรียงศักดิ์ แสงสว่าง และ อภิรัตน์ โกสุมา
KRIENGSAK SANGSAWNG and APHIRAT KOSUMA
3. การบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา
(MANAGEMENT OF LEGAL MEASURES TO BUILD RESTORATIVE RELATIONS OF CRIMINAL CASES)
..... 18
นิวัฒน์ รังสร้อย และ อภิรัตน์ โกสุมา
NIWAT RUNGSOI and APHIRAT KOSUMA
4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการ
จัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี
(A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION COMPETENCY OF
BASIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS' ADMINISTRATIONS AND ONLINE LEARNING MANAGEMENT
AT SCHOOL UNDER UDONTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)..... 28
รอง ปัญสงกา, ยืนยง ไทยใจดี, มีศักดิ์ แสงศิลา, วิทธร วิภาหส์, วรพล คล่องเชิงคร, จรวยพร ธรณินทร์
และ มิลินท์ เจริญชนม์
RONG PUNSUNGKA, YUENYONG THAJAIDEE, MESAK SAENGSILO, VITORN VIPAHASNA,
WORAPON KLONGCHERNGSON, CHARUAYPON TORRANIN and MILINT CHAROENCHON
5. การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี
(EFFICIENCY MEASUREMENT OF BOOKKEEPER'S ACCOUNTING PERFORMANCE IN UDONTHANI
BUSINESS SECTOR)..... 41
ชลลดา นรินทร์, นฤมล ชินวงศ์, ยุทธนา จันทร์ปิติ, รติพร มีชัย, สำเริง นนศิริ, รุจิรา พลแพงขวา,
และ กมลกา แดงสกุล
CHOLLADA NARIN, NARUMOL CHINNAWONG, YUTTHANA JUNPITU, RATIPRON MEECHAI,
SAMROENG NONSIRI, RUCHIRA PHOLPHAENGKWA and KAMONKA DANGSAKUL

6. ระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร
(AGRICULTURAL PRODUCTS TRACEABILITY SYSTEM OF RICEBERRY MANUFACTURER IN BORDERLAND UDONTHANI AND SAKONNAKHON PROVINCE)..... 55
อดุลย์ ทองแกม, วิชาญ แสนปาง, กมลกา แดงสกุล, จักรพันธ์ จันทลา, กฤติกา จันทร์พล, รติพร มีชัย และ สจี รุจิฉาย
ADUL THONGKAEM, WICHAN SANPHANG, KAMONKA DANGSAKUL, JAKAPHAN JANTALA, KRITTIKA CHANPHOL, RATIPRON MEECHAI and SAJEE RUJICHAI
7. ความสัมพันธ์สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
(THE RELATION BETWEEN CORE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND EFFECTIVE OF SCHOOL ADMINISTRATION UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1)..... 62
มีศักดิ์ แสงศิลา
MESAK SAENGSILO
8. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล
(THE QUALITY IMPROVEMENT GUIDELINES FOR AN INTERNAL AUDIT MANAGEMENT OF THE INPATIENT MEDICAL RECORDS CODING AT VAJIRA HOSPITAL)..... 74
วรารณ ปานเงิน
WARAPORN PANNGOEN
9. การเยียวยาจากรัฐของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายร่างกายในชั้นสอบสวน
(THE REMEDIAL APPROACH FOR VICTIMS OF THE STATE OF THE ACCUSED)..... 85
เกณิกา โสดาศรี และ สุนทรี บุชิตชน
KENIKA SODASRI and SUNTAREE BUCHITCHON
10. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562
(LEGAL MEASURE FOR REDEMPTION UNDER THE PROTECTION OF PERSONS FROM REPURCHASE AGREEMENTS FOR AGRICULTURAL OR RESIDENTIAL LAND B.E. 2562)..... 95
พานพงศ์ สายเจริญ
PANUPONG SAICHAROEN

บทความวิจัย

หน้า

11. กลยุทธ์นวัตกรรมบริการและการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธุรกิจที่พักแรม
ในจังหวัดชุมพร
(THE INNOVATIVE STRATEGY OF SERVICE MARKETING INFLUENCE CUSTOMER DECISION MAKING ON
USE OF HOTEL BUSINESS IN CHUMPHON PROVINCE)..... 106
ธนกร จรูญนิมมาน
TANAPORN CHAROONNIMMARN

12. ผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่ว
ว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
(EFFECTS OF PHYSICAL EDUCATION ACTIVITIES BY USING BASKETBALL TRAINING PROGRAMS
ON AGILITY FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS)..... 119
ประนอม เกตุฐาน และ รจนา ป้องนู
PRANORM KAHATHAN and ROTJANA PONGNOO

13. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
(MARKETING MIX FACTORS AFFECTING ONLINE SHOPPING DECISIONS OF THE ELDERLY IN BANGKOK)
..... 128
ณัฐพิลา ราชภูริเดชะกุล
NUTPICHIA RADSADONDEETAECHAKUL

14. การศึกษาการลดเวลาของขั้นตอนการผลิตมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้า จังหวัดอุดรธานี
(A STUDY OF REDUCE TIME ON MUD-MEE SILK'S PRODUCTION PROCESSES : A STUDY OF UDON
THANI WEAVING GROUP)..... 135
ปริญญ์ ธุระพระ และ กวินภพ ศรีวัฒนานุศาสตร์
PARINYA TURAPRA and KAWINPOB SRIWATTANANUSART

- คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับบทความ..... 141

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5/5 ปีการศึกษา 2564

LEARNING BEHAVIOR MODIFICATION ON DISCIPLINE AND RESPONSIBILITY OF FIFTH GRADE STUDENTS (GRADE 5/5), ACADEMIC YEAR 2021

วาสนา รังส้อย^{1*}
WASANA RUNGSOI^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับตนเอง 2) เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับส่วนรวม และ 3) เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน โดยใช้สูตรของเครจซ์และมอร์แกน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการวิจัยการปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับตนเองภาพรวมโดยพบว่า นักเรียนไม่ตื่นเต้นกับสถานการณ์ ให้ความสนใจขณะเรียนแต่ไม่นานถ้ามีคนมาขัดใจจะเกิดอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้เสียงดังเอะอะโวยวายทันทีที่ได้รับผิดเมื่อทำผิด

2. ผลการวิจัยการปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับส่วนรวมภาพรวมโดยพบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในขณะเรียน ฟังครู ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน กล้าแสดงออกเข้าห้องเรียนตรงเวลาการส่งงานและการบ้านยังต้องคอยเตือนหรือกำกับอยู่ การทำงานยังขาดความเรียบร้อย

3. ผลการวิจัยการปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบภาพรวมโดยพบว่า นักเรียนนำแบบอย่างที่ดี ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อผู้อื่น มีความประพฤติคุณธรรมความดี มีความรับผิดชอบต่อตรงต่อเวลา เป็นผู้เสียสละ และปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ข้อเสนอแนะจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งด้านต่อตนเอง ด้านส่วนรวม และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน รวมทั้งเห็นคุณค่าของการปรับพฤติกรรมตามลำดับ

คำสำคัญ : การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ; การเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบ

¹ ศึกษาพิเศษ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, Senior Professional Level Supervisor of Supervisory Unit Department of Education.

* Corresponding Author, Email: Rungwasana@gmail.com

Received: Jun 20, 2022, Revised: Dec 5, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

ABSTRACT

This research purposes were to: 1) indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to themselves; 2) indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to public; and 3) indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to follow the rules. This research was a quantitative research. The sample consisted of 34 people using Krejcie and Morgan's formula. Data collection tool was questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. The research results found as follow:

1. The overall result of indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to themselves: students were not excited about the situation, pay little attention during class, have difficulty controlling their emotions and noises but take responsibility for mistakes.

2. The overall result of indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to public: most of them paid attention while studying, listened to teachers, participated in teaching activities, confidence, punctuality but had to reminded of the assignments and homework, and the assignments were lacking in order.

3. The overall result of indoctrination a sense of responsibility in the students in regards to follow the rules: students had role models in both self-responsibility and responsibility to others, good moral conduct, responsibility, punctuality, self-sacrifice and follow the rules.

Suggestions from student's behavior modification are to develop responsibility for self, public and follow the school rules, as well as appreciating the value of behavior modification, respectively.

Keywords : Behavior Modification ; Learning on Discipline and Responsibility

บทนำ

จากสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้ยุทธศาสตร์ต้องมีการบรรจุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะ และคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (arithmetic's) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ด้วยการใช้ วิจารณ์ญาณ และทักษะในกระบวนการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์

และออกแบบนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่าง กระบวนทัศน์ (cross - cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (communication, information and media literacy) ทักษะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพ การเลือกอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และบรรยากาศการเรียนรู้ การเป็นผู้กำกับ การเรียนรู้ทั้งของตนเอง และผู้เรียนเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียน การสอน สร้างทักษะที่จำเป็นโดยการเรียนรู้จากการลงมือ ครูเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นพี่เลี้ยง ครูฝึก (Coach) หรือผู้จัดการ ผู้สนับสนุน การนำเสนอเป็นรายงาน การนำเสนอด้วยปากเปล่า

หรือเสนอเป็นละคร มีการสะท้อนความคิด (reflection) ว่าได้เรียนรู้อะไร อยากเรียนอะไรต่อ เพื่อ อะไร สอดแทรกค่าจริยธรรม การเรียนแบบบูรณาการสหวิทยาการเชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ แปลงสู่รูปธรรมให้มีทักษะที่ต้องการในยุคศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการสื่อสารที่ดี การจัดการศึกษาต้องสร้างความพอใจให้ผู้เรียน และท้าทายสู่การสร้างกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยากเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากสถานการณ์ของการระบาดไวรัสโคโรนา 19 หรือ โควิด- 19 ทำให้สถานที่ต่าง ๆ ต้องมีมาตรการที่ป้องกันการแพร่ระบาด หนึ่งในสถานที่ที่มีทางภาครัฐได้ออกมาตรการอย่างเข้มข้น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ใน 3 รูปแบบ เช่น การเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) หรือการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) เป็นต้น ในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อ เพื่อให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อม ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกสถาบันในสังคม นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันโรงเรียน สถาบันสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียน เพราะนักเรียนในวัย 6-13 ปี เป็นวัยที่สามารถปลูกฝังและสร้างเสริมความรับผิดชอบต่อให้เกิดขึ้นได้ เพราะจะทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขความรับผิดชอบต่อหน้าทีนี้เป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับพฤติกรรมของตนเองทำให้คนเราบรรลุจุดหมายของชีวิตประสบความสำเร็จในชีวิต จึงควรสร้างเสริมที่ครูควรสร้างสรรค์ให้เกิดแก่เด็กในระดับประถมศึกษา (จำลอง สุริวงศ์, 2559) อาจจะเป็นไปได้ไม่เต็มที่จะเห็นได้ว่าเรามีความรับผิดชอบต่อหน้าทีเป็นลักษณะที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเยาวชน เมื่อเยาวชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าทีเป็นพื้นฐานและมีวินัยต่อสังคม ผลที่สุดก็จะมีมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557)

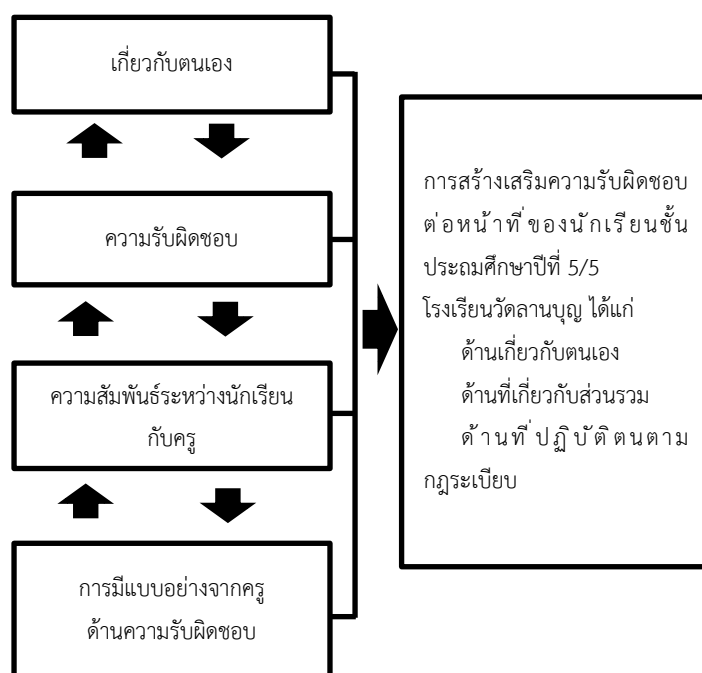
ดังนั้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของพฤติกรรมของนักเรียน จึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างเสริมความรับผิดชอบต่อหน้าทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดลานบุญ สำนักงานเขตตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564” โดยเห็นว่าพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อ

ต่อหน้าทีเป็นคุณลักษณะในตัวบุคคลที่สามารถดำเนินการปลูกฝังได้ ทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรม ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าทีตนเองจะเป็นบุคคลที่รู้จักกาลเทศะ สนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้ที่มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคมที่ต้องดำเนินการให้เกิดการพัฒนาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทิศทางที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าทีให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับตนเอง
2. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าทีให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับส่วนรวม
3. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าทีให้กับนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนให้มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5/5 ปีการศึกษา 2564 โดยมีรายละเอียดของ ระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บ ข้อมูลจากประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดลานบุญ สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 165 คน (ข้อมูลจาก โรงเรียนวัดลานบุญ, 2564) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมนั้นใช้สูตร การคำนวณกรณีการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากรและมอร์แกน ยอมรับความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 ที่ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ ศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ แบบสอบถามด้วยวิธีวัดความสอดคล้องภายในของข้อคำถามจาก แบบสอบถาม 30 ชุด ได้ค่า α - Coefficient เท่ากับ 0.950 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตามหลักสถิติ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เข้าใจถึงวัตถุประสงค์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยผู้วิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 34 ฉบับแล้วนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปและอธิบายในส่วนที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไป

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถสรุป ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การสร้างเสริมความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียน วัดลานบุญ จากแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับตนเองโดยสามารถ พิจารณาจากข้อคำถามพบว่า 1.1) ฉันรู้สึกว่าเป็นคน ตื่นเต้นง่าย มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.1 1.2) ฉันรู้สึกว่าตนเองสนใจอะไรไม่ได้นาน มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 1.3) เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้างๆ ฉันจะทำต่อไม่ได้ มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 1.4) ฉันมีเรื่องกลุ่มใจเสมอ มีค่าร้อยละค่อนข้างไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 1.5) ฉันรู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำ อะไรด้วยตนเอง มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.6 1.6) ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อยฉันจะโกรธ มีค่าร้อยละ ค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.5 1.7) ฉันรู้สึกกลัวโดย ไม่รู้ว่ากลัวอะไรอยู่บ่อย ๆ มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 44.4 1.8) ฉันบังคับอารมณ์ของตนเองไม่ค่อยได้ มีค่าร้อย ละค่อนข้างไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.3 1.9) ฉันรู้สึก ตนเองเป็นคนตกใจง่าย มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 48.8 1.10) เวลาตั้งใจฉันรู้สึกดีใจมากและเวลาเสียใจก็จะ เสียใจมาก มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.8 1.11) ฉันไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 1.12) บางครั้ง ฉันรู้สึกว่าตัวเองมักทำอะไรผิดอยู่เสมอ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 1.13) เมื่อเข้านอนตอนกลางคืน ฉันมักนอนไม่ค่อยหลับเพราะคิดอะไรต่าง ๆ นานามีค่าร้อยละ ค่อนข้างไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 และ 1.14) บางเวลาฉันรู้สึกอึดอัดอยากตะโกนออกไปดัง ๆ มีค่าร้อย ละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การสร้างเสริมความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียน วัดลานบุญจากแบบสอบถามนักเรียนในความรับผิดชอบ โดยสามารถพิจารณาจากข้อคำถามพบว่า 2.1) ฉันตั้งใจฟังครู สอนทุกวิชา มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 2.2) ฉันไม่ทำกิจกรรมอื่นขณะครูสอน มีค่าร้อยละค่อนข้างจริง และค่อนข้างไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.3) ฉันเข้า

ห้องเรียนตรงเวลา มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.8 2.4) ฉันท่งงานและการบ้านตรงเวลา มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.1 2.5) ฉันท่งงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถมีค่าร้อยละค่อนข้างไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.0 2.6) ฉันท่งงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.0 2.7) ฉันทเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียนเสมอ มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.0 2.8) ฉันทดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนไม่ให้สูญหาย มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.9) ฉันททำตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 2.10) ฉันทมักช่วยงานกลุ่มได้น้อย มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.11) ฉันทช่วยให้งานของกลุ่มประสบความสำเร็จ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 2.12) เมื่อโรงเรียนต้องการให้ช่วยทำกิจกรรม ฉันทให้ความร่วมมือเต็มที่ที่มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.13) ฉันทไม่เคยละทิ้งงานให้เพื่อนในกลุ่มทำแทน มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.14) เมื่องานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายมีอุปสรรคฉันทยกให้คนอื่นทำแทน มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.2 2.15) เมื่อห้องเรียนต้องการอาสาสมัคร ฉันทเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่ง มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.4 2.16) ฉันทยอมเสียสละเวลาเพื่อความสำเร็จของส่วนรวม มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.7 2.17) ฉันทมักมาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 2.18) ฉันทมักเตือนตนเองไม่ให้ทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.0 2.19) เมื่อมีข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียนแล้ว ฉันทปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีค่าร้อยละจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.8 2.20) ฉันทมักปฏิบัติตามคำสั่งของครู มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 2.21) ฉันทไม่เคยส่งเสียงดังหรือคุยกับเพื่อนเมื่อเข้าห้องประชุม มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.0 2.22) ฉันทแต่งกายตรงตามระเบียบของโรงเรียนทุกประการ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 2.23) ฉันทปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของการใช้ห้องสมุดห้องปฏิบัติการของโรงเรียน ฯลฯ มีค่าร้อยละค่อนข้างจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การสร้างเสริมความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียน

วัดลานบุญจากแบบสอบถามนักเรียนความสัมพันธระหว่างนักเรียนกับครู โดยสามารถพิจารณาจากข้อคำถามพบว่า 3.1) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชั้นเรียน มีค่าร้อยละจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.7 3.2) เมื่อนักเรียนกระทำผิด ครูรับฟังคำอธิบายของนักเรียนเสมอ มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 3.3) เมื่อนักเรียนคนหนึ่งในห้องของนักเรียนทำผิด นักเรียนคนอื่น ๆ มักถูกครูดุไปด้วย มีค่าร้อยละค่อนข้างไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.8 3.4) ครูแสดงความไม่พอใจกับนักเรียนที่เรียนไม่เก่งเสมอ มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.6 3.5) เมื่อนักเรียนถามคำถามครูมักแสดงความรำคาญให้เห็น มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.2 3.6) ครูเลือกเฉพาะคนเก่ง ๆ ให้ทำกิจกรรมเพื่อห้อง มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 3.7) เมื่อครูโกรธครูมักลงโทษนักเรียนรุนแรงกว่าที่ควร มีค่าร้อยละไม่จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 3.8) ครูให้ออกาสนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ได้เรียนเสริมกับครู มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.2 และ 3.9) ครูเป็นที่พึ่งให้แก่กันนักเรียนทุกคนในทุกเรื่องเสมอ มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.4 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์การสร้างเสริมความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนวัดลานบุญจากแบบสอบถามนักเรียนการมีแบบอย่างจากครูด้านความรับผิดชอบ โดยสามารถพิจารณาจากข้อคำถามพบว่า 4.1) ครูมักปล่อยให้ให้นักเรียนทำงานตามลำพังโดยไม่สอน มีค่าร้อยละไม่จริงเลยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 86.6 4.2) ครูเป็นตัวอย่างที่ดีของการตรงต่อเวลา มีค่าร้อยละจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.5 4.3) เมื่อครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำ ครูจะติดตามงานอย่างใกล้ชิด มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 4.4) เมื่อนักเรียนส่งการบ้าน ครูจะรีบตรวจส่งคืนมาให้นักเรียน มีค่าร้อยละจริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.1 4.5) ครูเตรียมการสอนอย่างดีในการสอนนักเรียน มีค่าร้อยละจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.4 4.6) ครูจะนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและร่วมรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 4.7) ครูมักพร่ำสอนอบรมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.5 4.8) ครูรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับนักเรียนเสมอ มีค่าร้อยละจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.5 4.9) ครูเสียสละเวลาให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนเพื่อช่วยเหลือ

นักเรียน มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.7 และ 4.10) เมื่อครูทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง ครูจะยอมรับผิดกับนักเรียน มีค่าร้อยละจริงที่สุดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยประเด็นที่ 1. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับตนเอง โดยมีจากการพิจารณาพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 พบว่า นักเรียนไม่ตื่นเต้นกับสถานการณ์ ให้ความสนใจขณะเรียนแต่ไม่นาน ถ้ามีคนมาขัดใจจะเกิดอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้เสียงดัง เอะอะโวยวายทันทีที่ได้รับผิดเมื่อทำผิด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสรารุณ เย็นเอง (2561) ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้านความรับผิดชอบโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวกและการชี้แนะ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเสริมเทคนิคการเสริมแรงทางบวกและการชี้แนะช่วยปรับพฤติกรรมผู้เรียน โดยมีคะแนนด้านความรับผิดชอบต่อหลังการพัฒนาเฉลี่ยร้อยละ 82.00 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00 และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเสริมเทคนิคเสริมแรงทางบวกและการชี้แนะสามารถปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้านความรับผิดชอบต่อให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นสูงกว่าก่อนพัฒนาโดยผู้เรียนได้รับคะแนนเฉลี่ยด้านการพัฒนาร้อยละ 46.50 และได้รับคะแนนด้านความก้าวหน้าของการปรับพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 71.22 พร้อมทั้งผลงานวิจัยของพรทิพย์ โกกิลารัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลาและด้านความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีกิจกรรม ดังนี้ 2.1) กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน 2.2) กิจกรรมรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียน 2.3) กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง 2.4) กิจกรรมอื่น – รับส่งนักเรียน 3) การนเทศติดตามตามลำดับ

ผลการวิจัยประเด็นที่ 2. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับส่วนรวม จากการพิจารณาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในขณะที่เรียนฟังครู ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนกล้าแสดงออกเข้าห้องเรียนตรงเวลาการส่งงานและการบ้านยังต้องคอยเตือนหรือกำกับอยู่ในการทำงานยังขาด

ความเรียบร้อย ครูควรต้องอบรมชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าคุณประโยชน์ของการทำงาน ความรับผิดชอบต่อตนเองในการทำงานในหน้าที่และต้องกระทำอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะต่อความยากลำบาก มีความอดทน อดกลั้นต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งชี้ให้เป็นถึงผลที่เกิดจากความสำเร็จในการทำงานที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในตนเองดีขึ้น โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสอดคล้องกับการวิจัยของธนพงษ์ คำเกษ (2557) ได้วิจัยการพัฒนานักเรียนโรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดระเบียบวินัยด้านการรักษา ความสะอาด การแต่งกาย และการเข้าแถว ควรได้รับการพัฒนานักเรียนอันนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ผลการวิจัยประเด็นที่ 3. เพื่อปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้กับนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบในภาพรวมจะเห็นว่า นักเรียนกล้าแสดงออกสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาของชั้นเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งยอมรับให้ความไว้วางใจในความเสมอภาค ความยุติธรรมที่ครูให้ทุกคนเท่าเทียมกัน และหากได้ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยก็จะเป็นผู้ที่มีความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนได้มุ่งหวังไว้อย่างแน่นอน โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคุณวุฒิ ภิรมมย์ลาภ (2558) ได้วิจัยเรื่องการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานศึกษา เทศบาลนครสกลนคร โดยแนวทางและกิจกรรมการดำเนินงานเสริมสร้างวินัย นักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาดใช้ 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด

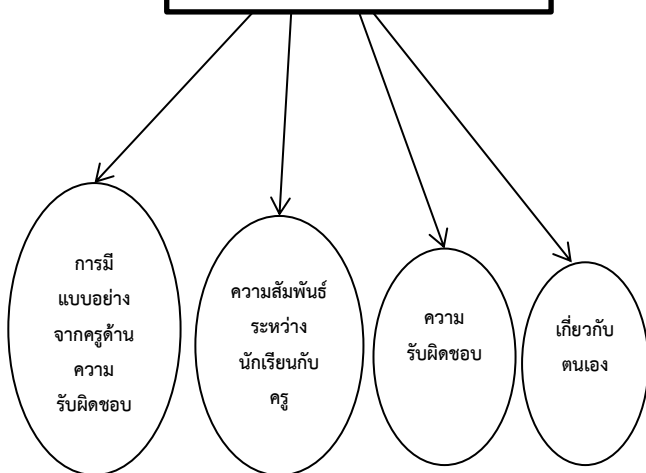
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า การดำเนินการพัฒนานักเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติ ตามระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น แสดงว่าการพัฒนานักเรียนช่วยทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านวินัยดีขึ้น นำเสนอได้ดังภาพที่ 2. ต่อไปนี้

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบ

1. ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง
2. ด้านที่เกี่ยวกับส่วนรวม
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ภาพที่ 2 โมเดลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5
ปีการศึกษา 2564

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1) จากผลการวิจัยครูควรศึกษาธรรมชาติของเพศและวัยของนักเรียนประกอบกับพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนทั้งด้านต่อตนเอง ด้านส่วนรวม และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- 2) จากผลการวิจัยครูควรใช้จิตวิทยาในการโน้มน้าวจิตใจให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน รวมทั้งเห็นคุณค่าของการปรับพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในการทำนายในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งการกำหนดตัวแปรใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาได้ต่อไป
- 2) ควรมองปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ ของที่มีผลต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมาใช้ในการทำวิจัยเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.
- [2] คุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ. (2557). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาดโรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสกลนคร. ในวิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [3] จำลอง สุริวงค์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตร. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- [4] ธนพงษ์ คำเกษ. (2557). การพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนเอื้อก่อนาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [5] พรทิพย์ โกกิจรัตน์. (2561). การพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2. ในวิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- [6] ศิริพงศ์ พงษ์พันธ์ุ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อาชนพริ้นติ้ง
- [7] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- [8] สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557). *การประกันคุณภาพ การศึกษาระบบการบริหารงานคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร : องค์การมหาชน.
- [9] สราวุธ เอ็นเอง. (2561). การปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้านความรับผิดชอบโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวกและการชี้แนะ. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร*, 2(1), 10-25.
- [10] Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

LEADERSHIP AND ORGANIZATIONAL CULTURE INFLUENCING WORK MOTIVATION OF PERSONNEL IN PATHUM THANI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

เกรียงศักดิ์ แสงสว่าง^{1*} และ อภิรัตน์ โกสุมา²

KRIENGSAK SANGSAWANG^{1*} and APHIRAT KOSUMA²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยใช้สูตรของเครจซ์และมอร์แกน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F – test ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่าภาวะผู้นำด้านแบบปล่อยเสรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.70$) และวัฒนธรรมองค์การ ด้านวัฒนธรรมการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) และคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.83$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรต่อภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีโดยสรุปพบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05 และความสัมพันธ์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมองค์การในการอธิบายและทำนายของตัวแปร พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r = .843$) ส่งผลต่อวัฒนธรรมส่วนรวม ($r = .633$) ซึ่งจะมีผลทางบวกต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ($R^2=0.84$, $R^2_{Adjusted}=0.83$, $Sr^2=3.34$, $F=23.52$, $p<0.001$) ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้ องค์การต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ พร้อมทั้งควรมุ่งเน้นให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทำงานและสร้างค่านิยมจากบุคคลรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งในรูปแบบที่หลากหลาย โดยที่บุคลากรสามารถรับรู้ถึงวัฒนธรรมผ่านพฤติกรรมธรรมเนียมวิธีการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

¹⁻² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, Instructor of the curriculum of Bachelor of Public Administration, Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University.

* Corresponding Author, Email: s.kriengsak09@gmail.com

Received: Jun 22, 2022, Revised: Dec 8, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กร ; แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ; องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

ABSTRACT

The aims of this research were: to 1) study leadership and organizational culture influencing work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization: 2) to compare leadership and organizational culture influencing work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization: and 3) to study the relationship between leadership and organizational culture influencing work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization. This research was a quantitative research. The sample consisted of 200 people using Krejcie and Morgan's formula and data collection tool was a questionnaire. The statistics analysis was percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, One-way ANOVA, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The results revealed that:

1. The result of data analysis of leadership and organizational culture influencing work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization had the highest mean of Laissez-Faire leadership ($\bar{X} = 3.70$) and adaptability culture ($\bar{X} = 3.90$); affect the quality of work life of the personnel in terms of reasonable and fair compensation ($\bar{X} = 3.83$) with the highest mean.

2. The result of data analysis comparing personal factor towards leadership and organizational culture influencing work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization: the overall was not significantly different at .05. Leadership factors and organizational culture in the explanation and prediction of the variables found that transformational leadership had a high positive correlation ($r = .843$) affecting the participatory culture ($r = .633$). This will have a positive effect on the work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization ($R^2=0.84$, $R^2_{Adjusted}=0.83$, $Sr^2=3.34$, $F=23.52$, $p<0.001$), respectively.

3. Suggestions: organizations should recognize the value and importance of leadership behaviors and should focus on the transfer of work cultures and building values from one generation to another in a variety of ways. Personnel can perceive the culture through behaviors, traditions, working methods that are beneficial to the work motivation of personnel in Pathum Thani Provincial Administrative Organization sustainably in the future.

Keywords : Leadership and Organizational Culture ; Work Motivation of Personnel ; Pathum Thani Provincial Administrative Organization

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารสนเทศ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองมีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ดังนั้น

บุคคลหรือคณะบุคคลจะรับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน นโยบายในการปกครองประเทศจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ การที่จะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการปกครองแบบนี้จึงเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (ปณณธร เจริญชัยพุกฤษ, 2561)

การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมี 4 รูปแบบประกอบไปด้วย (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนดประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (ธนิตร์ ยืนยง, 2561) ซึ่งจากสภาพปัญหาสถานการณ์ปัจจุบันในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักปรากฏข่าวในทางลบถูกจับตามองและถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมภายนอกเป็นอย่างมากว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการตรวจสอบไม่ทั่วถึง การขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารขาดคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งไม่เป็นผลดีอีกทั้งยังมีผลกระทบต่อนามาน่าเชื่อถือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในแง่ของภารกิจงบประมาณและบุคลากรของท้องถิ่นอยู่ไม่น้อยนั่นหมายความว่า การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินการกิจกำลังถูกท้าทายความสามารถในเชิงการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส รวมทั้งเป็นบทรสะท้อนสภาพการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กิตติธวัช เลขากุล, 2561) โดยมีปัญหาหลายๆ ปัจจัยหลายด้าน อันสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบริบทหรือสภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งปัญหาภายในองค์กรและปัญหานอกองค์กรที่มีความซับซ้อนซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายประการ เช่น ผู้บริหารและพนักงาน ขาดความรู้ความสามารถ การมีรายได้ไม่เพียงพอในการบริหารงานตลอดจนประชาชนขาดความเข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วมตลอดจนการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการสรรหาลูกจ้างเข้ามาปฏิบัติงานเป็นต้น (วุฒิสสาร ตันไชย, 2557) โดยปัญหาเหล่านี้พบมากในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ในสังคมเมืองหรือสังคมชนบทถึงสังคมเมือง เนื่องจากประชาชนเองก็ไม่สนใจและไม่มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายส่วนใหญ่จึงเพิกเฉยและละเลยต่อการตรวจสอบและเฝ้าระวังการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อความเป็นอยู่ของชนในชุมชนนั่นเอง ดังนั้นการสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและความโปร่งใสในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะการมุ่งให้ประชาชน และภาคประชาสังคม

เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ (โกวิท พวงงาม, 2558) ซึ่งจากภารกิจต่างๆ จำนวนมากที่กฎหมายกำหนดซึ่งในปัจจุบันมีปัญหามากมาย ด้านเช่น ปัญหาการบริหารงานบุคคล ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรสำหรับปัญหาใหญ่เป็นอันดับหนึ่งคือปัญหาด้านความโปร่งใสในการบริหารจัดการหรือการเกิดการทุจริตในการใช้งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นโดยปัญหาการคอร์รัปชันโดยปัญหาบางส่วนเกิดจากระบบอุปถัมภ์ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การแก้ไข ซึ่งจากให้อิสระในการบริหารงานบุคคลดังกล่าวทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือข้าราชการพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้อำนาจในการดำเนินการสั่งการออกคำสั่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามดุลยพินิจซึ่งเป็นการเปิดช่องทางแสวงหาประโยชน์จากกระบวนการต่างๆ ในการบริหารงานบุคคลตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำหนดอัตราากำลังการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้ค่าตอบแทนซึ่งในกระบวนการดังกล่าวยากต่อการตรวจสอบการกระทำทุจริตของผู้บริหารท้องถิ่นเนื่องจากการกระทำในลักษณะการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือประโยชน์ตอบแทน (ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, ลิขิต โกศิยานนท์, หกคุณ ชูเพ็ญ, และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2557)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี” เพื่อเป็นการศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาองค์กรทั้งในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน มีการสร้างพันธกิจเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีกลไกการขับเคลื่อนในการสร้างทีม สร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ รวมทั้งส่งเสริมหรือกระตุ้น บุคลากรให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นใน ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อให้องค์กรไปสู่เป้าหมายตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน จะเป็นผลทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุกๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิภาพสูงสุดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

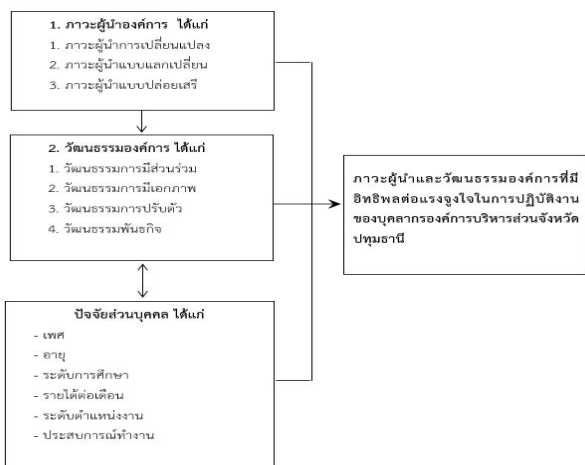
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี” ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาโดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี” โดยประกอบไปด้วยปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อให้การศึกษาเป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ การสร้างกรอบการจิ้งเลือกเฉพาะปัจจัยสำคัญ (Critical Success Factors) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถเขียนเป็นระบบได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากประชากร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 357 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาค่ากลุ่ม ตัวอย่างที่เหมาะสมนั้น ใช้สูตรการคำนวณกรณีการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) (ศิริพงศ์ พงษ์พิพันธุ์, 2551) ยอมรับความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 183 คน โดยผู้วิจัยขอเพิ่มเป็น 200 คน เพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์จากแบบสอบถามที่ได้รับตามลำดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามด้วยวิธีวัดความสอดคล้องภายในของข้อคำถามจากแบบสอบถาม 30 ชุด ได้ค่า α - Coefficient เท่ากับ 0.850 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตามหลักสถิติ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถึงวัตถุประสงค์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 200 ฉบับแล้วนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าที่ (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) พร้อมทั้งวิเคราะห์เชิงซ้อนด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference หรือ (LSD) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี” โดยสามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำ โดยด้านภาวะผู้นำแบบปล่อยเสรี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงสุด ($\bar{X} = 3.55$, $SD=0.96$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.49$, $SD=0.92$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และด้านภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.53$, $SD=0.89$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงานโดยด้านวัฒนธรรมการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงสุด ($\bar{X} = 3.60$, $SD=0.87$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาด้านวัฒนธรรมพันธกิจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.57$, $SD=0.81$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ด้านวัฒนธรรมการมีเอกภาพโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.56$, $SD=0.78$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และด้านวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, $SD=0.76$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม และใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ค่า F-test และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเพื่อดูว่าคู่ไหนบ้างที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference หรือ (LSD) พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า การประเมินภาวะ

ผู้นำองค์การด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r = .843$) รองลงมาด้านภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .445$) และ ด้านภาวะผู้นำแบบปล่อยเสรีมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับน้อย ($r = .685^{**}$) การประเมินวัฒนธรรมองค์การ ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม ($r = .633^{**}$) ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ ($r = .494^{**}$) ด้านวัฒนธรรมเอกภาพ ($r = .392^{**}$) และด้านวัฒนธรรมการปรับตัว ($r = .268^{**}$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับน้อย กับ ผลสำเร็จการพัฒนาองค์การสมัยใหม่

4. การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งทำการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standard Regression Coefficient : β) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง และการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยวิเคราะห์อำนาจการทำนายของภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า

4.1) ผลการวิเคราะห์พหุเชิงซ้อนพบว่าตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยศึกษาสามารถร่วมกันทำนายผลสำเร็จในภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ในเรื่องการประเมินภาวะผู้นำองค์การ ($R^2=0.84$, $R^2_{Adjusted}=0.83$, $Sr^2=3.34$, $F=23.52$, $p<0.001$) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยทำนาย ได้แก่

1. ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอำนาจทำนายในโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2=0.78$, $R^2_{Adjusted}=0.78$; $B = 0.70$, $95\%CI=37.6-39.2$, $\beta = 0.70$, $p<0.001$)

2. ด้านภาวะผู้นำการแบบแลกเปลี่ยนอำนาจทำนายโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2=0.83$, $R^2_{Adjusted}= 0.83$, $R^2changed=0.04$; $B=-0.25$, $95\%CI=42.3-43.8$, $\beta=-0.24$, $p<0.001$)

3. ด้านภาวะผู้นำแบบปล่อย อำนาจทำนายโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2=0.84$, $R^2_{Adjusted}=0.83$, $R^2changed=0.01$; $B=0.12$, $95\%CI= 29.3-30.7$, $\beta=0.10$, $p<0.001$)

4.2) ผลการวิเคราะห์พหุเชิงซ้อนพบว่าตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยศึกษาสามารถร่วมกันทำนายผลวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ในเรื่องการประเมินวัฒนธรรมองค์การ

($R^2 = 0.80.7$, $R^2_{Adjusted} = 0.651$, $F=465.3$, $p < 0.001$) ตัวแปรที่เป็นปัจจัยทำนายได้แก่

1. ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วมอำนาจทำนายโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2 = 0.735$, $R^2_{Adjusted} = 0.540$, $B = 0.404$, 95% CI = 0.325-0.487, $\beta = 0.462$, $p < 0.001$)

2. ด้านวัฒนธรรมเอกภาพอำนาจทำนายร้อยละ 5.58 อำนาจทำนายของโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2 = 0.760$, $R^2_{Adjusted} = 0.578$, $R^2_{changed} = 0.038$; $B = 2.623$, 95% CI = 1.653-3.594, $\beta = 0.193$, $p < 0.001$)

3. ด้านวัฒนธรรมการปรับตัว อำนาจทำนายของโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2 = 0.771$, $R^2_{Adjusted} = 0.594$, $R^2_{changed} = 0.016$; $B = 0.520$, 95% CI = 0.352-0.687, $\beta = 0.293$, $p < 0.000$)

4. ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ อำนาจทำนายของโมเดลที่ดีที่สุด ($R^2 = 0.779$, $R^2_{Adjusted} = 0.606$, $R^2_{changed} = 0.012$; $B = 3.608$, 95% CI = 2.243-4.937, $\beta = 0.174$, $p < 0.001$)

อภิปรายผลการวิจัย

โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยโดยนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยประเด็นที่ 1. ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จะสำเร็จลงได้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรนั้นและเล็งเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีต่อผลสำเร็จในการพัฒนาองค์กรสมัยใหม่ การกำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดูแลปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างขององค์การ บุคลากร ระบบการปฏิบัติงานงบประมาณ ให้สามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นกำลังสนับสนุนนโยบายให้สำเร็จลงได้อย่าง โดยมีผลมาจากขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลกระทบกับเรื่องรายได้และการพัฒนา ซึ่งรายได้ของท้องถิ่นในปัจจุบันการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองยังได้ไม่มาก เพราะสภาพพื้นที่เศรษฐกิจและสังคม และอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติ

ให้สามารถจัดเก็บได้มีไม่มาก พร้อมทั้งความเป็นอิสระองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันยังถูกควบคุมกำกับดูแลเรื่องกฎระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องถูกตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ทำให้รู้สึกลัวว่าขาดความเป็นอิสระไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุลชัยรุ่งเรือง. (2564). ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่น ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยหามาตรการ สร้างแรงจูงใจ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วม และผลงานวิจัยของ ถิรัตน์ พิมพาภรณ์. (2561). ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การจัดการความสุขในการทำงานขององค์กร: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานเป็นแรงจูงใจสำคัญของพนักงาน ซึ่งการสนับสนุนจากองค์กรนับว่ามีส่วนสำคัญต่อการสร้างความสุขในการทำงานของพนักงานโดยองค์การควรนำแนวทางการสร้างสุขในการทำงานมาจัดทำเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์องค์การตามลำดับและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของพิชญา แก้วสระแสน และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงานความเครียด และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร พบว่าความเครียดในการทำงาน ด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อภาวะที่ท้าทายสำหรับผู้บริหารองค์การที่ต้องการมุ่งเน้นพัฒนาองค์การให้เปลี่ยนแปลงไปตามระบบที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกนกวรรณ เต็มไศรินทร์กุล. (2560). ผลวิจัยพบว่าระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การในการปฏิบัติงานของบุคลากรตามบทบาทความรับผิดชอบให้กับผู้บริหารตามลำดับ

ผลการวิจัยประเด็นที่ 2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีผลมาจากปัจจุบันมุมมองเกี่ยวกับคน เปลี่ยนแปลงจากการที่ถูกมองเป็นต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายมาเป็นสินทรัพย์ (asset) ขององค์กร โดยถือเป็นทุนทางปัญญาและทุนมนุษย์ที่เป็นการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจ

ของความรู้ ทักษะและความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อความเจริญก้าวหน้าในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันถือว่าเป็นการเรียนรู้และการปรับปรุงการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์การโดยเป็นการผสมผสานการพัฒนาทั้งระดับบุคคล กลุ่มและองค์การในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสายอาชีพและพัฒนาองค์การ ผสมผสานระหว่างการพัฒนาฝีมือและการพัฒนาปัจเจกบุคคลการพัฒนาองค์การและการพัฒนาความก้าวหน้าสายอาชีพโดยมุ่งให้เกิดประสิทธิผลของการพัฒนาบุคลากรกลุ่มและองค์การเพื่อเพิ่มศักยภาพ และความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรและองค์การต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำของบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับทิมรัญรักษ์. (2563). ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทิศทางและแนวโน้มในการบริหารปกครองท้องถิ่นในอนาคต มีผลมาจากด้านกลยุทธ์ และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการบริหารด้านระบบ และด้านค่านิยมร่วมตามลำดับ พร้อมทั้งผลงานวิจัยของนฤมล เพ็ญสิริวรรณ. (2562). ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านมาตรฐานในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความรู้ที่ผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย ด้านสภาวะการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้านความคาดหวังของคนในพื้นที่ ด้านการร่วมมือกันทำงานระหว่างเทศบาลกับ ประชาชน และด้านการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวสินเนศวร์ ชีรการณวงศ์. (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสามารถในการสร้างความพึงพอใจ ด้านการพัฒนาองค์การ ด้านกระบวนการภายในด้านผลลัพธ์การดำเนินการ และด้านการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยประเด็นที่ 3. ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลการวิเคราะห์พหุเชิงซ้อนพบว่าตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยศึกษาสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การ ($R^2=0.84$, $R^2_{Adjusted}=0.83$, $Sr^2=3.34$, $F=23.52$, $p<0.001$) และผลการวิเคราะห์พหุเชิงซ้อนพบว่าตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยศึกษาสามารถร่วมกันทำนายแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ($R^2=0.807$, $R^2_{adjusted}=0.651$, $F=465.3$, $p<0.001$) โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธนวัฒน์ วิเศษสมบัติ (2561) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของของวรชัย สิงห์ฤกษ์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2560). พบว่า การบริหารองค์การมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทั้งการสนับสนุนจากองค์กร พร้อมทั้งการศึกษางานวิจัยของกัลยา สว่างคง และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2559). ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างานและจากองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันด้านความรู้สึกต่อองค์กร แต่มีความสัมพันธ์ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านวัฒนธรรม และด้านการบริหารจัดการมีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ พร้อมทั้งผลงานวิจัยของผลงานวิจัยของอภิษฎา ศรีเครือตอง นภัทร์ แก้วนาคนุ ทดแทนคุณ และลัดดา แพร่ภัทรพิศุทธิ์. (2563). ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการประสานงาน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการกำกับดูแล และด้านการโน้มน้าวใจตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1) จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารขององค์การต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม สร้างความสุข และความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มใจ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา

องค์กรไปสู่ผลสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

1.2) จากผลการวิจัยพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรอยู่เสมอ เช่น การถ่ายทอดและสอนงานจากหัวหน้า มีกระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรมและฝึกทักษะเน้นจะทำให้บุคลากรทำงานกับองค์กรได้อย่างมีความสุข และอยู่ร่วมกันได้ในระยะยาวขึ้น

1.3) จากผลการวิจัยพบว่าความยุติธรรมนั้นเป็นรากฐานที่ดีให้กับองค์กรที่จะสร้างความเท่าเทียมที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างมาตรฐานที่ดีให้กับการทำงานและพฤติกรรมของบุคลากรได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีประสิทธิภาพในการทำนายในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งการกำหนดตัวแปรใหม่ ๆ มาใช้ในการทำวิจัยเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาได้ต่อไป

2.2) ควรมองปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งการร่วมกันทำความเข้าใจปัญหามานำมาเชื่อมโยงกับความสามารถและกำหนดทางเลือกใหม่ ของการบริหาร มีความปรารถนาร่วมกันที่จะผลักดันการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] โกวิท พวงงาม. (2558). ประชาธิปไตยทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- [2] กิตติธรวี เลขากุล. (2561). ธรรมชาติของวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- [3] ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุลชัยรุ่งเรือง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 76-91.
- [4] ดิน ปรัชญพทุทธิ. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] นฤมล เพ็ญสิริวรรณ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 6(10), 2641-2658.
- [6] นันธิดา จันทศิริ. (2558). ธรรมชาติของระดับท้องถิ่น: มุมมองด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 7(2), 95-117.
- [7] บุญศรี ยี่มะ. (2552). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- [8] บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(25), 103-118.
- [9] ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2556). การบริหารรัฐกิจยุคหลังสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ. มหาสารคาม: อภิชาดการพิมพ์.
- [10] ปันณธร เขียวชัยพลกษ. (2561). ทิศทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 3(2), 183-196.
- [11] ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 5(2), 119 - 135.
- [12] ธนัฐพล ชุ่ม. (2558). ตัวแบบการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในเขตภาคกลางของประเทศไทย. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- [13] พิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 5(1), 109-121.

- [14] พงษ์สสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2562). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีต่อการบริหารสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่ 13 (กรุงเทพมหานคร). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 6(1), 486-498.
- [15] พงษ์สสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 8(2), 15-31.
- [16] รัชยา ภักดีจิตต์. (2557). *ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [17] วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า.
- [18] วิศาล ศรีมหาโร. (2556). *สังคมวิทยาการเมืองการปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [19] วลีนเนศวร์ ชีรการุณวงศ์. (2562). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี*. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- [20] ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, พีรสิทธิ์ คำณวนศิลป์, ลีลี โกศัยยานนท์, ทศวน ชูเพ็ญ, และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2557). *การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นตาม กระบวนทัศน์แห่งการบริหารกิจการสาธารณะแนวใหม่*. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [21] อภิษฎา ศรีเครือตอง นภัทร์ แก้วนาค ธนู ทดแทนคุณ และลัดดา แพรภัทรพิศุทธ. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 2(1), 341-356.
- [22] Cramer, W., & Persaud, P. (2004). *Decentralization and local government in the Caribbean*. n.p.: National Democratic Institute for International Affairs (NDI).
- [23] Powell, Jr., G. B., & Powell, E. N. (2005). *Democratization briefing paper*. n.p.: College Board.
- [24] SNV East and Southern Africa. SNV Netherlands development organization. (2004). *Strengthening local governance: Finding quality advisory approaches*. Nairobi, Kenya: Organization.
- [25] Samarasinghe, S. W. R. de A. (1994). *Democracy and democratization in developing countries*. Boston, Massachusetts: Department of Population and International Health, Harvard School of Public Health.
- [26] Schweizerische Eidgenossenschaft. (2007). *Decentralisation and local governance module 1: Definitions and concepts*. n.p., Eidgenossenschaft.
- [27] Schneider, A. (2003). Decentralization: Conceptualization and measurement. *Studies in Comparative International Development*, 38(3), 32-56
- [28] White, S. (2011). *Government decentralization in the 21st century: A literature review*. Washington, D. C.: Center for Strategic and international Studies (CSIS).

การบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา

MANAGEMENT OF LEGAL MEASURES TO BUILD RESTORATIVE RELATIONS OF CRIMINAL CASES

นิวัฒน์ รุ่งสร้อย^{1*} และ อภิรัตน์ โกสุมา²

NIWAT RUNGSOI^{1*} and APHIRAT KOSUMA²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญามีปัญหาอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกับประเทศไทยอย่างไร 3) เพื่อนำเสนอมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของต่างประเทศที่มีความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมนานาประเทศ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลพนักงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาทำการสรุป

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการบริหารจัดการปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย โดยสรุปว่าประเทศไทยนำมาใช้ในชั้นศาลจำนวน 2 รูปแบบ คือ 1) การไต่ถามไต่สวนข้อพิพาทคดีอาญา และ 2) กระบวนการสมานฉันท์และสันติวิธีซึ่งในการไต่ถามไต่สวนข้อพิพาทมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 19, 20 และ 20 ทวิ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ที่บัญญัติให้อำนาจศาลในการประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ยโดยใช้กับประเภทคดีความผิดอันยอมความได้ เช่น การไต่ถามไต่สวนข้อพิพาทแต่ศาลยุติธรรมได้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสอง และมาตรา 173 มีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีแทนซึ่งคดีประเภทดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูงและไม่สามารถยอมความได้

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ ; มาตรการทางกฎหมาย ; การสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ ; คดีอาญา

¹⁻² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, Instructor of the curriculum of Bachelor of Public Administration, Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University.

* Corresponding Author, Email: rungsnp@hotmail.com

Received: Jul 7, 2022, Revised: Dec 5, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study “How is the management of factual and legal problems related to build restorative relations of criminal cases?” and “How should be resolved?”; 2) to analyse the problems of building restorative relations of criminal cases in Thailand and abroad that “How are they similar or different from Thailand?”; 3) to propose appropriate legal measures for building restorative relations in foreign criminal cases in order to be applied to the Thai law to be as efficient as any other country. This research is qualitative research by in-depth interview. The group of key informants consisted of 30 people from government agencies that oversee the employees involved, in order to obtain primary data about both theory and practice, as well as an analysis of data collected from the survey. The results found that:

In term of the management of factual and legal problems, Thailand is used at the trial of two types: 1) meditation of criminal dispute, and 2) restorative justice and peaceful means. In the meditation of dispute, there is the Civil Procedure Code Sections 19, 20 and 20 bis that including the Criminal Procedure Code Section 15, which provides the court’s authority to reconcile or mediate by using the type of compound offenses such as meditation of dispute, however, the Court of Justice adopted the provisions of the Criminal Procedure Code Section 172 paragraph two and Section 173, there is a prosecutor who acts as a plaintiff, most of which are the offenses that have a high penalty rate and cannot be reconciled.

Keywords : Management ; Legal Measures ; Restorative Relations of Criminal Cases

บทนำ

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเนื่องจากในการดำเนินคดีอาญารัฐใช้กฎหมายในฐานะเป็นเครื่องมือในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญตามหลักการแก้แค้นทดแทนมากกว่าที่จะมุ่งใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพราะมองว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่มีจิตใจชั่วร้ายไม่ควรคบค้าสมาคมทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมภายหลังจากพ้นโทษ จึงมีความจำเป็นต้องหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ถึงแม้มีมาตรการลงโทษด้วยการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ เพื่อให้บุคคลนั้นรู้สึกเกรงกลัวในการกระทำความผิด และมีให้บุคคลอื่นไม่เอาเยี่ยงอย่าง แต่ปริมาณของอาชญากรรมมิได้ลดจำนวนลงในส่วนหนึ่งของเหยื่ออาชญากรรม การชดเชยความเสียหายเป็นการชดเชยตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ทำให้ความเสียหายของเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้รับการเยียวยาตามความต้องการที่แท้จริง อีกทั้งชุมชนหรือสังคม

ไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยยังมีลักษณะนำเอาคดีถึงเอาข้อพิพาทเข้าสู่ระบบของศาลโดยไม่มีกระบวนการส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหในชุมชนทำให้เป็นการเพิ่มภาระให้ศาลที่มีภารกิจมากอยู่แล้ว รวมถึงผู้กระทำผิดเข้าสู่ราชทัณฑ์เกินกว่ากำลังที่มีอยู่จะรับได้จนเกิดปัญหาคนล้นคุก คดีล้นศาล จึงอาจจะไม่ได้รับการฟื้นฟูที่เหมาะสมเพราะทรัพยากรจำกัด แล้วก็ไม่สามารถจะกลับมาเป็นคนดีของสังคมอย่างมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ได้ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแนวคิด (สุพิศ ประณีตพลกรัง, 2562)

การบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาปัญหาปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งปัญหากระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ไม่สามารถควบคุมปริมาณของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้จึงจำเป็นต้องแสวงหาเครื่องมือและกลไกขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับการอำนวยความสะดวกที่สะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรม อีกทั้งเพื่อบรรลุมติประสงค์ในอันที่จะคุ้มครองสังคมให้มีความสงบ และพัฒนาแนวทางเข้าหาชุมชนเพื่อหาแนวร่วม

แก้ปัญหาอีกทางหนึ่งโดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการถ่วงดุลความคิดความผิดมิให้ค้างอยู่ในกระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล อันเป็นผลให้กระบวนการยุติธรรมมีเวลาในการพิจารณาตัดสินและดำเนินคดีกับคดีอุกฉกรรจ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้เสียหายก็ได้รับการดูแลคุ้มครอง และมีได้ถูกทอดทิ้งจากกระบวนการยุติธรรม (สิทธิกร ศักดิ์แสง, 2559)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นแนวคิดใหม่ในสาขาอาชญาวิทยา (Criminology) และเหยื่อวิทยา (Victimology) โดยแนวคิดนี้กำหนดสมมติฐานว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้น ณ ที่แห่งใดจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายและสมาชิกในสังคมพร้อมๆ กัน ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม คือ การเปิดโอกาสให้คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นร่วมกันซึ่งได้แก่ ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสมาชิกในสังคมบุคคลทั้งสามฝ่ายนี้จะเป็นศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเชิงสมานฉันท์และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอาชญากรรมในรูปแบบนี้ในขณะที่รัฐองค์กรของรัฐรวมทั้งผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างๆ (อุดม รัฐอมฤต, 2562) จะทำหน้าที่เพียง “ผู้อำนวยความสะดวก” (facilitators) ของกระบวนการยุติธรรมที่จะช่วยประสานให้คู่กรณีสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กล่าวคือความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสมาชิกในสังคม เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทุกฝ่ายเข้ามาประชุมร่วมกันนั้น ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพียงแค่การมุ่งเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและทางทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการเยียวยาความเสียหายทางสังคม ทางจิตใจและความเสียหายต่อความสัมพันธ์อันดีอีกด้วย (อุทัย อาทิวา, 2556)

ดังนั้นเพื่อให้สามารถลดทอนต่อสภาพบีบคั้นในทางสังคม เศรษฐกิจจนมีความแข็งแกร่งพอที่จะไม่กระทำผิดได้อีก แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ได้เน้นการฟื้นฟูแต่เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมหรือเข้ารับการบำบัดรักษา หากมีความจำเป็นและเป็นเหตุแห่ง

การกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อจัดปัญหาในการกระทำความผิดด้วยเหตุนี้การเข้ารับ การรักษาหรืออบรมจึงเป็นหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่มีความหลากหลายและขึ้นอยู่กับสาเหตุของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแต่ละรายตามความเห็นของที่ประชุม แต่การฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดมุ่งเน้นที่ทำให้ผู้กระทำความผิดปรับตัวให้เข้ากับสังคมแต่ไม่ได้มุ่งพิจารณาเฉพาะกรณีและตามความสมัครใจของผู้กระทำความผิด ดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา เป็นแนวคิดการบริหารงานยุติธรรมแบบใหม่ที่มุ่งให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้สร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้เสียหายได้รู้เหตุแห่งการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงผลเสียอันเกิดจากการกระทำเป้าหมายมิใช่เพียงฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือการได้แก่กันด้วยการทดแทนหรือการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม แต่กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่ความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งการระงับข้อพิพาทที่มีต่อกัน ป้องกันการแก้แค้นระหว่างกัน เพราะคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะระงับข้อพิพาทโดยการหาทางออกร่วมกัน จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย สมาชิกในครอบครัว ของบุคคลทั้งสองฝ่าย รวมถึงสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อสรุปจากการพูดคุยและตกลงร่วมกันการบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญานับได้ว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่มุ่งเน้นการขยายโอกาสให้ผู้เสียหายเปรียบในสังคมได้รับการอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการระงับข้อพิพาทและลดปริมาณคดีโดยประชาชน ชุมชนและทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก และรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญามีปัญหาอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทย และต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกับประเทศไทยอย่างไร
3. เพื่อนำเสนอมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของต่างประเทศที่มีความ

เหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพ
ทัดเทียมนานาประเทศ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
อาจจำแนกออกได้ดังนี้

2.1) ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structure – functional theory) อธิบายว่าสังคมส่วนรวม เป็นระบบหนึ่งที่ประกอบด้วยระบบย่อยๆ ผูกโยงและมีความสัมพันธ์กันเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดเกิดขึ้น สังคมก็มีโครงสร้างเพื่อทำหน้าที่ในการดำรงสังคมให้คงอยู่ ดังนั้นยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นกลไกทางสังคมที่มีโครงสร้างของตนเอง ทำหน้าที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมซึ่งละเมิดสัมพันธ์ทางของสมาชิกและบรรทัดฐานของสังคมโครงสร้างนี้อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม และกาลเวลาแต่จะทำหน้าที่อย่างเดียวกัน คือหน้าที่ในการควบคุมสังคม จัดการให้ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบและให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยและรับผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่ชุมชนขณะเดียวกันกลไกแต่ละกลไกต่างทำหน้าที่หลายอย่าง (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และคณะ, 2554)

2.2) ทฤษฎีการควบคุมและยับยั้งอาชญากรรม (Control and deterrence theory) ให้ความสำคัญกับการควบคุมอย่างเป็นทางการโดยกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการโดยสถาบันทางสังคม ได้แก่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนา ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคุมและยับยั้งอาชญากรรมอย่างรวดเร็ว มีการลงโทษที่เหมาะสมกับความรุนแรงของความผิดที่กระทำ มีกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและมีการชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายตามสมควรแก่กรณี (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2560)

2.3) ทฤษฎีความละอายเชิงบูรณาการ (Theory of re-integrative shaming) ของ John Braithwaite อธิบายว่า การยับยั้งซึ่งใจที่จะลงมือประกอบอาชญากรรมเกิดจากการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 2 วิธีคือความกลัวสังคมไม่ยอมรับและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีหรือ หิริ-โอตตัปปะ (Conscience) ซึ่งการที่ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงของผู้กระทำความผิดรับรู้ลงโทษและชดเชยแก่ผู้เสียหายต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2560)

2.4) ทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึก (Narrative theory) นำมาใช้อธิบายการจัดให้มีพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเล่า

เรื่องราวในฐานะ “ผู้เล่าเรื่อง” มีฐานะ “เหยื่อผู้ถูกระทำ” ซึ่งเป็นกระบวนการบำบัดเยียวยาอย่างหนึ่งทำให้รู้สึกได้รับ “อำนาจ” ที่สูญเสียไปจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมกลับคืนมาอีกครั้ง นอกจากนี้การพูดคุยกันทำให้เข้าใจคุณค่าศักดิ์ศรีและความสำคัญของความเสียหายที่เกิดขึ้น (ณัฐสา ฉัตรไพฑูรย์, 2550)

2.5) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายกลับคืนสู่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยใช้วิธีการสร้างกระบวนการที่มีส่วนร่วมหลายฝ่าย ได้แก่ฝ่ายผู้กระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย สังคมชุมชน และเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวดำเนินการโดยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี แทนการลงโทษจำคุกหรือลงโทษอื่นตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งอาจหมายความว่ารวมถึงการเจรจา (Mediation) การไกล่เกลี่ย (Conciliation) การประชุมกลุ่มเพื่อระงับข้อพิพาท (Conferencing and Sentencing Circles) (ณรงค์ ใจหาญ และคณะผู้วิจัย, 2552)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของไทย และของต่างประเทศและการศึกษาภาคสนาม โดยศึกษาการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ ทางวิชาการ ทฤษฎีวรรณกรรม รายงานการวิจัย และตลอดจนศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งทำการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์มาตรฐานทางกฎหมายในการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการภาคสนามจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเทศ ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้พิพากษาศาลยุติธรรม (2) กลุ่มพนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด (3) กลุ่มพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (4) กลุ่มทนายความ สภทนายความ (5) กลุ่มพนักงานคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม และ (6) กลุ่มอาจารย์คณะนิติศาสตร์ โดยรวมจำนวน 30 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผลของการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเท็จจริงแล้วนำมาหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบมีเหตุผลและ

อ้างอิงทฤษฎีโดยดำเนินการจัดระเบียบข้อมูลซึ่งมีผลการวิจัย
ต่อไป (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561)

ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูลก็จะยื่นฟ้องคดีนั้น
แต่ถ้าเห็นว่าไม่มีมูลพนักงานอัยการก็จะส่งคำร้องนั้นคืนไปยังศาล

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา” โดยสามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา ปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา อันเป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ขาดองค์หรือหน่วยงานที่คอยถ่วงดุลและคานอำนาจการสั่งให้ใช้วิธีการเชิงสมานฉันท์(การชะลอฟ้อง) แทนการฟ้องคดีอาญาต่อศาล ส่งผลต่อเสถียรภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด หรือจำเลยอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการศึกษาค้นคว้าถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของต่างประเทศ ในประเด็นเกี่ยวกับการถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจการสั่งชะลอฟ้องของพนักงานอัยการเพื่อสร้างเสถียรภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในแต่ละประเทศ การใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทยควรมีหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นเข้ามาถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจการสั่งของพนักงานอัยการ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการออกคำสั่งดังกล่าว

1.1) เพื่อการตรวจสอบโดยองค์กรภายในพนักงานอัยการ แต่ละคนล้วนมีอำนาจเต็มในการสั่งฟ้องหรือการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด แต่อีกด้านหนึ่งพนักงานอัยการอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานอัยการอาวุโส ต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการอาวุโสในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี เมื่อพนักงานอัยการดำเนินการไม่ฟ้องคดีต้องแสดงเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องพร้อมเหตุผลให้ผู้ร้องทุกข์หรือผู้กล่าวโทษทราบ ในขณะที่พนักงานอัยการต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการอาวุโสซึ่งจะตรวจสอบว่าความเห็นดังกล่าวมีเหตุผลเพียงพอหรือไม่

1.2) เพื่อการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอก เมื่อผู้ใดเห็นว่าคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการไม่ชอบด้วยเหตุผล ผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งให้มีการพิจารณาคดีนั้น ในขั้นตอนคำร้องนั้นจะถูกส่งไปยังพนักงานอัยการให้พิจารณา

ปัญหาข้อกฎหมาย

โดยหลักแล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย การดำเนินกระบวนการพิจารณามีความประสงค์ในการพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ แต่ในส่วยผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาได้กำหนดไว้ในมาตรา 38 กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ชดเชยค่าเสียหายได้มีประมวลกฎหมายอาญามาตรา 39 ให้อำนาจไว้แล้ว นอกจากนี้การจะสามารถบังคับให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาเป็นรูปธรรมมากขึ้นปัญหาข้อกฎหมายที่ยังเป็นอุปสรรคคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 38 และมาตรา 39 โดยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้เมื่อนาคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้ว จะทำให้สิทธิในการฟ้องคดีอาญาระงับ ซึ่งอาจส่งผลให้เมื่อนาคดีเข้าสู่กระบวนการแล้ว จะมีการฟ้องคดีนั้นต่อศาลอีก

วิเคราะห์สภาพปัญหาข้อเท็จจริง

การสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาเป็นการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงาน ขาดองค์หรือหน่วยงานที่จะเข้ามาถ่วงดุลและคานาการใช้อำนาจ ส่งผลเสียหายนต่อเสถียรภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผู้เสียหายหรือจำเลยอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมได้ จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของประเทศต่าง ๆ ทั้งในระบบ Common Law และระบบ Civil Law พบว่าในประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นมีการถ่วงดุลและคานาอำนาจของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยหน่วยงานภายในองค์กรนั่นเอง และโดยหน่วยงานภายนอกองค์กร ส่งผลให้การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถบรรลุเป้าหมาย คือการแก้ไขและการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด การใช้วิธีการเชิงสมานฉันท์แทนการฟ้องคดีอาญาเป็นการบริหารจัดการคดีอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ในขั้นตอนการสั่งคดีของพนักงานอัยการ เป็นกระบวนการเบี่ยงเบนคดี (Diversion) ที่ใช้อำนาจบริหาร แต่เพียงฝ่ายเดียวไม่มีคณะกรรมการมาตรวจสอบและควบคุมการใช้มาตรการดังกล่าวให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยการฟ้องคดีอาญาของประเศญี่ปุ่นมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ.1948 บัญญัติ ถึงเรื่องนี้ไว้คือ มาตรา 248 ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีอาญา เนื่องจากบุคลิภาพอายุและสภาพแวดล้อมของผู้กระทำผิด ความหนักเบาและลักษณะของความผิด ตลอดจนพฤติการณ์แวดล้อมภายหลังที่ได้กระทำความผิดแล้ว อัยการอาจไม่ฟ้องคดีก็ได้ การฟ้องคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาพนักงานอัยการมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการเริ่มการดำเนินคดีอาญา เจ้าพนักงานตำรวจไม่มีอำนาจฟ้องดำเนินคดีอาญาด้วยตัวเอง โดยถือหลักการฟ้องคดีอาญา ตามกฎหมาย (Legality Principle) เพราะมีตัวบทกฎหมายหลายฉบับที่ระบุบังคับให้ต้องฟ้องคดีที่มีมูลต่อศาลโดยไม่มีข้อยกเว้น แต่ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการสหรัฐอเมริกาก็มิได้ยึดถือหลักการฟ้องคดีอาญาตาม กฎหมาย (Legality Principle) แต่อย่างใด กลับใช้หลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity Principle) โดยใช้ดุลพินิจการไม่ฟ้องคดีอย่างกว้างขวาง สำหรับการใช้มาตรการชะลอฟ้องในสหรัฐอเมริกานั้น ผู้ที่อาจได้รับการชะลอฟ้องต้องไม่เป็นบุคคลที่ (1) ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีที่กระทรวงยุติธรรมระบุไว้โดยเฉพาะว่าต้องสั่งฟ้องคดี (2) บุคคลที่เคยต้องโทษคดีอาญามาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง (3) ผู้ติดยาเสพติด (4) เจ้าพนักงานของรัฐ หรืออดีตเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนความไว้วางใจของสาธารณชน หรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติจากหลักกฎหมายดังกล่าวประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำวิธีการชะลอฟ้องมาใช้ในประเทศของตน โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นได้นำวิธีการชะลอฟ้องมาใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งพนักงานอัยการ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการชะลอฟ้องกับคดีทุกประเภท

3. เพื่อนำเสนอมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของต่างประเทศที่มีความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมนานาประเทศ

3.1) ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. มาตรา 44 บัญญัติว่า “เมื่ออัยการสูงสุดได้รับคำสั่งชะลอการฟ้องของพนักงานอัยการเป็นไปตามมาตรา 41 และการชะลอฟ้องเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และสังคมให้อัยการสูงสุดมีคำสั่งเห็นชอบและแจ้งให้พนักงานอัยการทราบโดยไม่

ชักช้า” ควรแก้ไขบทบัญญัติตามมาตราดังกล่าวข้างต้น โดยเพิ่มหน่วยงานหรือองค์อื่นให้อำนาจในการถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการออกคำสั่ง อีกทั้งเป็นการให้หลักประกันความยุติธรรมให้แก่คู่ความที่เข้าสู่กระบวนการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา

3.2) ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. มาตรา 46 บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าการชะลอการฟ้องไม่เป็นที่สมควรตามมาตรา 41 หรือการชะลอการฟ้องนั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือสังคมให้อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่เห็นชอบและส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้มีคำสั่งไม่ชะลอการฟ้องและดำเนินคดีต่อไปให้คำสั่งไม่ชะลอการฟ้องนั้นเป็นที่ยุติ และให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังผู้ต้องหาและผู้เสียหายทราบภายในเจ็ดวัน” ควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยเปิดช่องทางให้ผู้ที่ถูกพนักงานอัยการสั่งไม่ให้ใช้วิธีการชะลอการฟ้องสามารถอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานอัยการได้ โดยกำหนดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานอันประกอบด้วย ศาล อัยการ เข้ามาเป็นองค์คณะในการพิจารณาเพื่อพิจารณาสั่งอุทธรณ์ดังกล่าวและบัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เป็นที่ยุติแล้วจึงดำเนินการกระบวนการตามขั้นตอนต่อไป หากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าคำสั่งดังกล่าวชอบแล้วและเห็นพ้องด้วยคำสั่งไม่ชะลอฟ้องก็เป็นที่ยุติ หากเห็นแย้งควรให้นำคดีนั้นเข้าสู่กระบวนการชะลอฟ้องก็ให้นำคดีเข้าสู่กระบวนการชะลอฟ้องต่อไป

จากหลักกฎหมายดังกล่าวประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์เป็นสังเขปดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้พิพากษาศาลยุติธรรม การสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาจะเห็นได้ว่า กระบวนการนี้ศาลยุติธรรมได้ใช้มาโดยตลอดแต่เป็นการใช้ในรูปแบบของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โครงสร้างก็ โดยศาลตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเมื่อมีการไกล่เกลี่ยสำเร็จก็ทำเป็นบันทึกการไกล่เกลี่ย ถ้าถอนฟ้องได้ก็ถอนฟ้อง ถ้าเป็น คดีความผิดต่อแผ่นดินศาลก็จะใช้ดุลพินิจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หากจะมีกฎหมายที่บังคับกับกรณีดังกล่าวเป็นการเฉพาะก็เป็นการตีเปิดโอกาสให้คู่ความได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์กัน ให้โอกาสผู้กระทำผิดสำนึกใน การกระทำความผิดที่เกิดขึ้น และกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

2. กลุ่มพนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด การยุติข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ท้าทายพนักงานอัยการในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พนักงานอัยการประเทศไทยมีอิสระในการสั่งคดีโดยใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล การชะลอฟ้องเป็นวิธีการใหม่ดังนั้นก็ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีข้อจำกัดไว้บ้าง เช่น การกำหนดประเภทความผิดและกำหนดอัตราโทษไว้ว่าต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกระทำความผิดของอาชญากรรมในสังคมไทยนั้นสังคมยังต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษบ้าง ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ได้ รับโทษเสียเลย ผู้เสียหายจะเกิดความแค้นซึ่งอาจแก้แค้นเสียเองก็ได้เช่นนี้การนำการชะลอฟ้องมาใช้ในสังคมไทยจึงต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมไทยด้วย

3. กลุ่มพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ควรแบ่งแยกว่าเป็นคดีความผิดอาญาแผ่นดิน หรือคดีความผิดต่อส่วนตัว น่าจะใช้กระบวนการนี้ได้แต่คงต้องมา มองว่าในการดำเนินคดีอาญานั้นเหตุใดจึงต้องแบ่งแยกเป็นความผิดต่อแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว ซึ่งคิดว่ากรณีเป็นความผิดอาญาแผ่นดินนั้น กระทบต่อส่วนรวมคงจะกำหนดถึงขนาดให้สิทธิการฟ้องคดีอาญาระงับไม่ได้แต่ถ้าคดีขึ้นสู่ศาลแล้วผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้จำหน่ายคดีถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขก็ต้องกลับไปดำเนินคดีกันต่อไป

4. กลุ่มทนายความ สภานายความ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต้องนำไปใช้กับคดีอาญา ทุกประเภท ไม่มีประเทศใดที่จะให้สิทธิผู้เสียหายในการฟ้องคดีได้มากเท่าประเทศไทย จึงควรเปิดโอกาสให้มี การนำกระบวนการนี้ไปใช้กับคดีอาญาทุกประเภท

5. กลุ่มอาจารย์คณะนิติศาสตร์การจะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้ไม่ว่าจะเป็นการ นำไปใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก หรือใช้ขนานไปกับกระบวนการยุติธรรมหลัก การจะให้เกิดผลเป็น ที่ยอมรับต้องมีการแก้กฎหมาย ซึ่งปัจจุบันได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. อันมีการกำหนดรูปแบบวิธีการหรือมาตรการที่ชัดเจน

การบริหารจัดการปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย โดยสรุปว่าประเทศไทยนำมาใช้ในชั้นศาลจำนวน 2 รูปแบบ คือ 1) การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทคดีอาญา และ

2) กระบวนการสมานฉันท์และสันติวิธีซึ่งในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 19 20 และ 20 ทวิ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ที่บัญญัติให้อำนาจศาลในการประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ยโดยใช้กับประเภทคดีความผิดอันยอมความได้ โดยสภาพปัญหาการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นการอธิบายหลักกฎหมายและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย มีผลทำให้ปริมาณคดีเสร็จไปจากศาลยุติธรรมเป็นจำนวนมากจึงถือว่าเป็นส่วนช่วยในการบริหารจัดการคดีได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังไม่สามารถบรรลุผลในหลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และมาตรา 78 โดยเมื่อพิจารณาในต่างประเทศ อาทิเช่นประเทศแคนาดา ศาลกลางใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยใช้กับประเภทความผิดเล็กน้อยหรือที่กระทำการโดยประมาท ส่วนในรัฐนิวาสโกเทียมีการใช้อย่างเต็มรูปแบบโดยใช้กับคดีอาญาที่มีความผิดรุนแรง พร้อมทั้งประเทศเยอรมนีใช้ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกับทุกประเภทคดียกเว้นความผิดอาญาที่ไม่มีผู้ถูกกระทำ กล่าวคือ ไม่เปิดกว้างจนเกินไปการกำหนดอัตราโทษและบทลงโทษควรต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและชัดเจน มิใช่เข้าไปใช้กับการกระทำ ความผิดใดๆ ประเภทโดยเฉพาะความผิดที่ร้ายแรงอันเป็นภัยต่อสังคมเพราะกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อาจมีความไม่แน่นอนเกินกว่าจะทำให้ผู้กระทำความผิดกลับใจได้ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการมาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาด้วย สาเหตุประการที่ทราบคืออยู่แล้วเรื่องของจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกศาลพิพากษาจำคุกและต้องนำตัวผู้ต้องขังไปยังเรือนจำส่งผลให้จำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมาก อีกทั้งยังพบว่า การนำตัวผู้กระทำความผิดไปอยู่ในสถานที่เดียวกันนั้น มิใช่การแก้ไขปัญหาคือเยียวยาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ไม่นานาประเทศจึง ได้มีความพยายามแสวงหาวิธีการที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดให้กลับมาเป็นดังเดิม จึงได้เกิดมีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ โสภณ รัตนการ (2557) กล่าวว่า ประเทศไทยเองก็ได้นำวิธีการดังที่ได้กล่าว

มาแล้วข้างต้นมาบัญญัติเป็นกฎหมาย โดยการยกร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้อง คดีอาญา พ.ศ.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ แบ่งมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญาออกเป็น 2 วิธีคือ วิธีที่หนึ่งการไกล่เกลี่ยคดีอาญาวิธีที่สองการชะลอฟ้องคดีอาญา จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า มีแนวคิดทฤษฎีของต่างประเทศและของประเทศไทยที่นำมาปรับใช้กับงานวิจัยฉบับนี้คือ ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Justice) ทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์ (Pattern of Restorative Justice) ทฤษฎี มุมมองทางสังคมของกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์ (Social Dimension of Restorative Justice) โดยสอดคล้องกับแนวคิดแรงจูงใจของผู้ที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิดและมีส่วนร่วมในกระบวนการของการบูรณะ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ Wenzel et al (2000) ชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ทางสังคมที่ใช้ร่วมกันระหว่างเหยื่อผู้กระทำความผิดอาจเป็นประโยชน์ในการจูงใจ ให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการให้อภัย งานวิจัยของ Strang (2004) เกี่ยวกับความยุติธรรมในบริบทความยุติธรรม ทางอาญาแสดงให้เห็นว่าการแสดงออกของความสำนึกผิดและ การขอโทษในการสื่อสารโดยผู้กระทำความผิด มีอิทธิพลสำคัญต่อการให้อภัยของผู้เสียหายในที่สุด นักวิจัยจำเป็นต้องเข้าใจว่าตัวแปรขององค์กรมีผลต่อการบูรณาการหลักการความยุติธรรมบูรณะภายในองค์กรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการซ่อมแซมความเสียหายและฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่เป็นอันตราย องค์กรคำนึงซึ่งสะท้อนอยู่ในพันธกิจและวัฒนธรรมองค์กรอาจมีความสำคัญ Weitekamp, Elmar G.M. (2000) ได้ถกเถียงกันถึงความสำคัญของการคำนึงเช่นความเห็นอกเห็นใจความเมตตา ร่วมกันและความหวังทั้งหมดซึ่งสนับสนุนบริบทที่สนับสนุนการฟื้นฟูความสัมพันธ์ Roche, Declan (2003) ให้ความสนใจกับความสำคัญของการเรียกคืนความชอบธรรมขององค์กร อันเนื่องมาจากการละเมิด (เช่นการทุจริตการฝ่าฝืนจรรยาบรรณของผู้จัดจำหน่าย) เป็นแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการกลับเข้าร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย ความชอบธรรมขององค์กรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับทุกองค์กรความกดดันด้านความชอบธรรมมีความแข็งแกร่งเป็นพิเศษสำหรับบริษัทขนาดใหญ่และสาธารณะ พร้อมทั้งสอดคล้องกับวรรณคดี บุญบำรุง, ธนกฤต วรณชชากุล, สิริพันธ์ พลรบ (2554) กล่าวว่า การเน้นย้ำถึงพฤติกรรมและคำถามที่สำคัญสำหรับนักวิจัยองค์กรที่จะต้องพิจารณาเมื่อศึกษา

ด้านทฤษฎีและการปฏิบัติของความยุติธรรมในการบูรณะ เราหวังว่าเอกสารของเราจะสร้างแรงบันดาลใจให้นักวิจัยคิดถึงความยุติธรรมขององค์กรในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งรวมเอาผู้กระทำความผิดผู้เสียหายองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลที่ทุกคนเห็นว่าเป็นประโยชน์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและระบบงานยุติธรรม แนวคิดที่มุ่งต่อการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแนวคิดที่มุ่งการป้องกันการเกิดอาชญากรรมและแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จากการศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพบว่า การสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ในคดีอาญาศึกษาโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งร่าง พระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. เปรียบเทียบกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ของต่างประเทศปัญหาข้อเท็จจริงที่พบในประเทศไทยคือ การใช้มาตรการในการสร้างความสัมพันธ์เชิง สมานฉันท์ในคดีอาญาของประเทศไทยเป็นการสั่งโดยพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการอาศัยความตามกฎหมายดังกล่าวในการอนุญาตให้ใช้วิธีการชะลอการฟ้องคดีอาญา ซึ่งการออกคำสั่งของพนักงานอัยการไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดคอยถ่วงดุลการออกคำสั่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่ความในคดีเกิดความไม่เสมอภาคภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในการนี้ผู้วิจัยขอสรุปกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับการสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2547) กระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การปรับกระบวนการทัศนกระบวนการยุติธรรมของไทย ผลการศึกษาสรุปได้สองประการคือ ประการที่หนึ่ง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีลักษณะสำคัญทางวิชาการและทางปฏิบัติคือ เป็น ปรัชญาการกระทำทางสังคมซึ่งมีลักษณะของ “ปรัชญา แนวคิด และทฤษฎี” ซึ่งมีกรอบกระบวนการทัศนมุ่งสู่ความ สันติสุขสมานฉันท์ทางสังคมที่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้ด้วย “กระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์” ใช้เป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้หลายระดับ รวมทั้งระดับที่มีการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมในระดับขัดแย้งสูงสุดของสังคม ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนและวิธีปฏิบัติด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในสังคมและกระบวนการยุติธรรมไทย (ณรงค์ ใจหาญ, 2556)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ต้องใช้กระบวนการดังกล่าวที่ไม่ เน้นการดำเนินการตาม
กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบปกติ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรเพิ่มหน่วยงานเข้ามาร่วมตรวจสอบการออกคำสั่งให้ใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิง สมานฉันท์แทนการฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการออกคำสั่ง
2. ควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์เชิง สมานฉันท์เพื่อให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นเกิดความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์เชิงสมานฉันท์ใน คดีอาญา ที่ไม่เหมือนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมตามปกติ
3. ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความยุติธรรม เชิงสมานฉันท์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่เมื่อตน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ได้ผ่านการมีมติเห็นชอบจากการประชุมของคณะรัฐมนตรีแล้ว และได้ส่งผ่านเข้าไปในสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาแต่ก็ยังมีปัญหาอยู่ในหลายประเด็นที่นักวิชาการด้านนิติศาสตร์และผู้พิพากษาจำนวนมากไม่เห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน หรือการชะลอการฟ้องในชั้นพนักงานอัยการ ซึ่งยังมีประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาอีกมาก เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวเกิดความชอบธรรมเสริมสร้างความปรองดองให้เกิดในสังคมยังคงมีประเด็นที่ต้องศึกษาอีกว่าควรแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงยุติธรรม. (2546). *กระบวนการทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- [2] กิตติพงษ์ กิตยารักษ์และคณะ.(2554). *ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญาและอาญาวิทยาชั้นสูง หน่วยที่ 14. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี, หน้า 14-13 ถึง 14-17.*
- [3] จุฑารัตน์ เอื้ออานวย. (2547). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางเลือกในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญา สำหรับสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร:
- [4] ดุลพห. สำนักกระจับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. (2552). *การไกล่เกลี่ยฟื้นสัมพันธ์ในคดีอาญา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักกระจับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม.
- [5] ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ. (2560). *กฎหมายอาญาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- [6] ณัฐสา ฉัตรไพฑูรย์. (2550). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : จากทฤษฎีสู่ทางปฏิบัติในนานาชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานอัยการสูงสุด.
- [7] ณรงค์ ใจหาญ และคณะผู้วิจัย. (2552). *กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม*. หน้า 7-40.
- [8] ณรงค์ ใจหาญ. (2556). *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- [9] บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103-118.
- [10] วรณชัย บุญบำรุง, ธนฤต วรณชชากุล, สิริพันธ์ พลรบ. (2554). *หลักและทฤษฎีกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- [11] สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2562). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก้ไขใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- [12] สิทธิกร ศักดิ์แสง. (2559). ความผิดอาญาที่ควรนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทชั้นสอบสวน. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(93), 47-61.

- [13] โสภณ รัตนกร. (2557). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.
- [14] อุดม รัฐอมฤต. (2562). วิธีพิจารณาโดยไม่มีตัวจำเลยในคดีอาญา. วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 48(2), 220-247.
- [15] อุทัย อาทิวา. (2556). คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ระบบไต่สวน & ระบบกล่าวหา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- [16] Roche, Declan. (2003). Accountability in Restorative Justice. New York: Oxford University Press
- [17] Weitekamp, Elmar G. M. (2000). Research on Victim-Offender Mediation: Findings and Needs for the Future. In Victim-Offender Mediation in Europe: Making Restorative Justice Work pp.99-121. Leuven (Belgium): Leuven University Press.
- [18] Wenzel, L. H. (2000). Understanding managerial coaching: The role of manager attributes and skills in effective coaching. Unpublished doctoral dissertation, Colorado State University.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION COMPETENCY OF BASIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS' ADMINISTRATIONS AND ONLINE LEARNING MANAGEMENT AT SCHOOL UNDER UDONTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

รอง ปัญส์กา^{1*}, ยืนยง ไทยใจดี², มีศักดิ์ แสงศิลา³, วิทร วิภาหสน⁴, วรพล คล่องเชิงคร⁵, จรวัยพร ธรณินทร์⁶ และ มิลินท์ เจริญชนม์⁷
RONG PUNSUNGKA^{1*}, YUENYONG THAIJAIDEE², MESAK SAENGSILO³, VITORN VIPAHASNA⁴,
WORAPON KLONGCHERNGSON⁵, CHARUAYPON TORRANIN⁶ and MILINT CHAROENCHON⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 4) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2564 เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายด้าน
2. การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
3. การเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

¹⁻⁷ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Santapol College.

* Corresponding Author, Email: rong@stu.ac.th

4. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในระดับสูง

คำสำคัญ : สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ; และการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์

ABSTRACT

This research aimed to 1) investigate academic administration competency of basic educational institutions' administrators under Udonthani Educational Service Area Office, 2) study online learning management at schools, 3) compare academic administration competency of basic educational institutions' administrators classifying by work experience and school sizes, 4) compare online learning management at schools classifying by work experience and school sizes and 5) examine the relationship between academic administration competency of administrators and online learning management at schools. The research samples were 285 administrators under Udonthani Educational Service Area Office in academic year 2022, which were obtained by stratified random sampling and simple random sampling. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with five rating scale and the reliability is 0.98 The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product-moment coefficient.

The research findings found as follows:

1. Academic administration competency of basic educational institutions' administrators under Udonthani Educational Service Area Office was in 'much' level in overall and individual aspect.

2. Online learning management at schools was in 'much' level in overall and individual aspect.

3. Comparing academic administration competency of administrators classified by work experience found that it was different in overall, the level of significance is .05 and classified by school sizes showed that it was different in overall and individual aspect, the level of significance is .01.

4. Comparing online learning management at schools classified by work experience found that it was not different in overall and individual aspect and classified by school sizes showed that it was different in overall and individual, the level of significance is .01.

5. The relationship between academic administration competency of administrators and online learning management at schools revealed that there was a high positive relationship and the level of significance is .01.

Keywords : Academic Administration Competency ; Online Learning Management

บทนำ

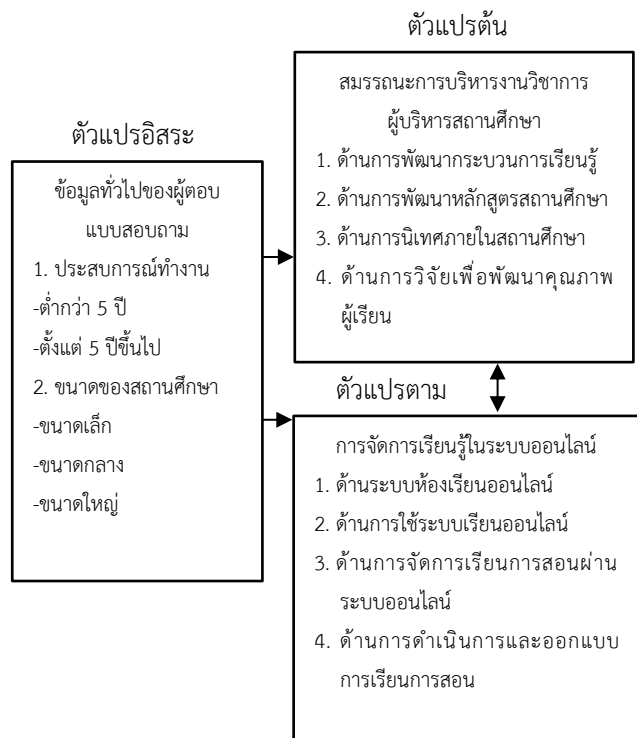
ในสถานการณ์ปัจจุบัน การระบาดของโควิด - 19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษา ต้องปรับตัวมาใช้เครื่องมือเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และสร้างบทเรียนเพื่อการเรียนทางไกลให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น ครูทั่วประเทศกำลังเผชิญกับความเป็นไปได้ที่จะได้ทำอะไรที่แตกต่าง และแตกต่างด้วยความยืดหยุ่นที่จะเกิดประโยชน์ในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กทุกคนในประเทศไทย สิ่งที่สำคัญที่สุด เด็ก ๆ จะใช้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ เรียนรู้ การเรียนจากทางไกล เรียนออนไลน์ ที่ระยะห่างทางสังคม แยกจากเพื่อน แยกจากครู อาจารย์ ไม่ได้ อยู่ในห้องเรียน เป็นการเตือนใจถึงความสำคัญของความต้องการของมนุษย์กับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบตัวต่อตัว และที่สำคัญอีกอย่าง ครู หรืออาจารย์ก็จะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสอนในห้องเรียน หรือชั้นเรียนมาเป็นผู้สร้างเนื้อหา บทเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน บริบท และสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถก้าวทันโลกที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต (พงศ์ทัศ วนิชานันท์, 2563 : ออนไลน์)

การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ได้เข้ามามีบทบาทต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ผู้บริหารหน่วยงาน สถานศึกษา ครู และบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครองและผู้เรียน และองค์ประกอบหนึ่งที่มองข้ามไม่ได้ คือ ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะในทุก ๆ ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารจัดการยุคใหม่ ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา หลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ หลักด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการนำองค์กร ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และที่สำคัญ สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการวิจัยพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นับเป็นประเด็นที่จำเป็นยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาลึกซึ้งถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน
3. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์ทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,076 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นแบบสอบถามชนิด

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1971 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 77)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1971 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 77)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากวิทยาลัยสันตพล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 285 ฉบับ ส่งให้แก่สถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้จำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ทำการลงรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
5. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ (IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอธิบายคุณลักษณะตัวแปรตอนที่ 1
3. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่า t - test (Independent sampling) ค่า F - test (One way ANOVA) อธิบายเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรตามสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม และรายด้าน

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.40	0.37	มาก	4
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.46	มากที่สุด	1
3. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.48	0.49	มาก	2
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.48	0.50	มาก	3
รวม	4.47	0.40	มาก	-

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม และรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านระบบห้องเรียนออนไลน์	4.36	0.52	มาก	3
2. ด้านการใช้ระบบเรียนออนไลน์	4.21	0.53	มาก	4
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์	4.40	0.44	มาก	2
4. ด้านการดำเนินการและออกแบบการเรียนการสอน	4.54	0.43	มากที่สุด	1
รวม	4.38	0.43	มาก	-

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินการและออกแบบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการใช้ระบบเรียนออนไลน์ ($\bar{X} = 4.21$)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	กับระบบจัดการเรียนออนไลน์ (Y1)	ด้านการใช้ระบบออนไลน์ (Y2)	ด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ (Y3)	ด้านการดำเนินการและออกแบบการเรียนการสอน (Y4)	การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา (Y)
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X1)	.476**	.596**	.477**	.658**	.664**
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X2)	.556**	.544**	.583**	.584**	.663**
ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา (X3)	.566**	.517**	.640**	.500**	.653**
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (X4)	.604**	.495**	.507**	.598**	.643**
สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	.625**	.601**	.626**	.651**	.732**

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในระดับสูง ($r_{XY}=.732$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X2) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ($r_{X2Y} = .663$) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา (X3) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ($r_{X3Y} = .653$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (X4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ($r_{X4Y} = .643$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

(X) กับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา (Y) ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X1) กับด้านการดำเนินการและออกแบบการเรียนการสอน (Y4) โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{X1Y4} = .658$) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา (X3) กับด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ (Y3) โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{X3Y3} = .640$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X1) กับด้านระบบห้องเรียน ออนไลน์ (Y1) โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{X1Y1} = .476$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้คงเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องทั้งใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการดำเนินการต่าง ๆ มิใช่เพียงแต่กิจกรรมที่ผู้บริหารกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีส่วนสำคัญทำให้งานประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายขององค์การ ในส่วนของการบริหารงานวิชาการ สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะสมรรถนะ

1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผน อำนวยความสะดวก ประสาน ส่งเสริม ควบคุม ดูแล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผล จัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษานอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกอยู่ตลอดเวลา พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถหาวิธีใหม่ ๆ และจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาปรับเปลี่ยนแนวคิดและการปฏิบัติงานให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น ในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งมีทั้งโรคระบาด และภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างมาก และมีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์โรคระบาด ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อนำพาองค์กรให้ก้าวผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรอง ปัญสงกา (2559) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่วนด้านความต้องการพบว่าอยู่ในระดับมากได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการวิจัยพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่าย 2) ผลการสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ลักษณะของรูปแบบเป็นงานเชิงระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) โดยมีผลย้อนกลับทุกขั้นตอน ซึ่งกระบวนการพัฒนาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) Training

(2) Coaching (3) Action review (4) Evaluation และ (5) Learning ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ด้านความรู้การบริหารวิชาการหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ด้านสมรรถนะ ด้านคุณลักษณะและความพึงพอใจของการใช้รูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาของโลกในยุคปัจจุบันมุ่งสู่ทิศทางของสังคมแห่งการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันยุคทันสมัยและเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในปัจจุบัน ซึ่งในขณะนี้ในช่วงยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่ายุคสังคมสารสนเทศ ดังนั้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงถือว่ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการต่างกัมนับตั้งแต่มีการพัฒนาอินเทอร์เน็ต การติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ก็เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งการเรียนการสอน และการศึกษาหาความรู้ก็สามารถทำได้ง่ายไร้พรมแดนทำให้เกิดคำว่า E - learning หรือ Electronic learning เป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ประกอบกับ ในสถานการณ์โควิด - 19 การจัดเรียนการสอนทางออนไลน์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งนับเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิม เป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในยุคดิจิทัลสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการสอนแบบออนไลน์ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ระบบห้องเรียนออนไลน์ การใช้ระบบเรียนออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์การดำเนินการและออกแบบการเรียนการสอน ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและ การประเมินผล โดยรูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่จะให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและ

รูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสมกับลักษณะวิชาและบริบทของ ผู้เรียนจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็น ได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรม ที่สร้างสรรค์คอนเทนต์ (Content) อำนาจความสะดวกการสอน ได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้วิถีใหม่ (New normal) เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิมแต่ผู้เรียน สามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ ผู้เรียนบางคน อาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่บางคนอาจ ชอบการฟังอาจารย์บรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละ คนไม่เหมือนกัน การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนให้ไปได้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการบริหารรูปแบบการเรียนการสอน หลังโควิด - 19 (Social distancing) และการบริหารจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New normal) มีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียน การสอนนั้นต้องการการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (Change Learning) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่เกิดขึ้น และเกิดการแพร่หลาย ของแนวทางการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสารสนเทศขึ้นอย่างมากมาย ดังนั้น ครูผู้สอนในฐานะ ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่แก่นักเรียน ต่างก็มีการปรับตัว และ เตรียมทักษะเพื่อรับมือกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ อย่างทันทั่วทั้งที่ พร้อมรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจ เกิดขึ้นได้อยู่เสมอ ทักษะในการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตหรือระบบปฏิบัติการรูปแบบต่าง ๆ ที่อาศัย การบริหารจัดการห้องเรียนซึ่งแตกต่างไปจากห้องเรียนปกติ ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฅนอมพร เลาหจรัสแสง (2545) กล่าวว่า 1) ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น เพื่อการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางมัลติมีเดีย สามารถทำ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากสื่อข้อความเพียง อย่างเดียว หรือจากการสอน โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพในเวลาทีเร็วกว่า 2) ช่วยทำให้ผู้สอนสามารถ ตรวจสอบความก้าวหน้าพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนได้อย่าง ละเอียดและตลอดเวลา โดยมีการจัดหาระบบการจัดการรายวิชา 3) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ เนื่องจากการ นำเอาเทคโนโลยีผสมผสานระหว่างสื่อหลาย ๆ ชนิด

(Hypermedia) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมโยงข้อมูล ที่เกี่ยวเนื่องกันเข้าไว้ด้วยกันในลักษณะที่ไม่เป็นเชิงเส้นตรง (Non - linear) ดังนั้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลใดก่อนหลัง ก็ได้โดยไม่ต้องเรียงตามลำดับและเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึง ของผู้เรียน 4) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตน (Self - paced learning) ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของ ตนในด้านของลำดับการเรียนรู้ได้ (Sequence) ตามพื้นฐานความรู้ ความถนัดและความสนใจของตน 5) ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน และกับเพื่อน ๆ ได้เนื่องจากมี เครื่องมือที่เอื้อต่อการโต้ตอบที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย กระดานสนทนา จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 6) ช่วยส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ รวมทั้งเนื้อหาที่มีความทันสมัย และตอบสนองต่อเรื่องราวต่าง ๆ ในปัจจุบันได้อย่างทันที และ 7) ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียนในวงกว้างขึ้นเนื่องจากไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและ สถานที่จึงสามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นต่อการศึกษาศมรรถนะการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม ประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า สมรรถนะการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษาได้กำหนดให้มีแผนปฏิบัติการนิเทศโดยระบุ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ภารกิจ เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติ ระยะเวลาปฏิบัติรวมทั้งจัดทำคู่มือการนิเทศให้ครูมีส่วนร่วม และกำหนดนโยบายการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปีได้ มีการจัดทำเอกสาร คู่มือการนิเทศ จัดหาสื่อและ เครื่องมือสำหรับการนิเทศอย่างเหมาะสมเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนางาน มีการระดมความคิดและรวบรวมปัญหา เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูและสร้างข้อตกลงหรือชี้แจง

ให้เกิดความมั่นใจกับครูเพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแผนการนิเทศ มีการกำหนดวิธีการ ควบคุม กำกับ ติดตามประเมินผลการนิเทศ ภายในไว้อย่างชัดเจน ปรับปรุงวิธีการนิเทศภายใน กำหนด เครื่องมือในการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็น และมีการวิจัยหารูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและใช้วิธีการที่หลากหลายมาใช้ เพิ่มพูนประสบการณ์และสามารถนำมาให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น การทำให้นักเรียนทุกคน อ่านออก เขียนได้ และมีพื้นฐานทางวิชาคณิตศาสตร์ และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การติดตาม รับทราบความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ และการดำเนินการพัฒนานักเรียนที่เรียนอ่อน ส่งเสริมจัดโครงการ กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้กับนักเรียน มีการปรับปรุงงานการสอนอยู่เสมอ ประสานงานและดูแลการสอนของครูมากขึ้น มีการรายงานผลการเรียนของนักเรียน และสะท้อน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน การนำเอาผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดโครงการและกิจกรรมชมรมเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะผู้เรียนได้ครอบคลุมตามทฤษฎีพุทธรูป ๖ ด้าน อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ คอลลินส์ (Collins, 1996 : 286) ได้ทำการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศ ของสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมทำให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีประสิทธิภาพ สูง เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธีอภิปรายปัญหา การปรับปรุงการสอนในที่ประชุม จัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยเหลือ ครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูในแบบดีเพื่อก่อ โดยไม่ให้ เสียกำลังใจ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษา เพิ่มเติมแก่คณะครู เพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน และจ่ายเงิน เบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าที่พักให้แก่ครูที่เข้าร่วมอบรมทาง วิชาการ และอะคินซันยา (Akinsanya, 1974 : 286) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาของครูในคาลอส ประเทศ ไนจีเรีย ตามทัศนะของบุคลากรมัธยมศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนประเมิน และนิเทศงาน วางแผนบริหาร วางแผนอบรมบุคลากร และ วางแผนความสัมพันธ์กับชุมชน พร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนด้วย ครูควรพัฒนาหลักสูตรและการสอน การวางแผนมาตรฐาน วิชาชีพครู วางข้อกำหนดการปฏิบัติงาน และเงินเดือน และ

ประเมินผลแผนการศึกษา และได้ย้าให้ครูมีส่วนร่วมในการ วางแผนในฐานะกรรมการ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ของตนเอง ที่ต้องอาศัยทั้ง ประสบการณ์ และความรู้ที่สั่งสมมาเพื่อก้าวมาสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบกับการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน สถานศึกษาแต่ละ ขนาดมีความแตกต่างกันทั้งปริมาณของบุคลากร เทคโนโลยี งบประมาณ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการปฏิบัติงาน ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพร้อมมากกว่า อีกทั้งครูก็มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญในการสอนที่อาจจะ มากกว่า เนื่องจากภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน มีปริมาณน้อย จึงมีเวลาในการมุ่งมั่นในการสอน พัฒนาตนเอง และให้บริการสื่อสารกับนักเรียน ผู้ปกครองอยู่เสมอ นอกจากนั้น ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองและก้าวทัน ต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ พร้อมรับมือ การเปลี่ยนแปลง และปรับกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อให้เกิด ผลกระทบต่อสถานศึกษาให้น้อยที่สุด มีนโยบายให้ครูได้มีความ มุ่งมั่นในและแสดงให้เห็นอยู่เสมอว่าการจัดการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ยึดตัวผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด มีการสร้างสิ่งแวดล้อม บรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การรับรู้ แสดงความยินดี และประกาศเมื่อมีความก้าวหน้าหรือ ความเป็นเลิศทางวิชาการร่วมกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีการสร้างแรงจูงใจ ให้ขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน การติดต่อสื่อสารและกระตุ้นให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียน ให้ประสบผลสำเร็จในทางวิชาการ มีการจัดกระบวนการเรียน การสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ให้ครูได้แสดงพฤติกรรมต้นแบบของบุคคลแห่งการเรียนรู้ และกระตุ้นให้ครูเกิดการริเริ่ม และทดลองนวัตกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจพร วาทิกานท์ (2558) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน

เอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า 1) ครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี และด้านการพัฒนาตนเองตามลำดับ 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการบริการที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองหลายแนวทาง เช่น การอบรม ศึกษาดูงาน การเข้าร่วมการอบรมวิชาการด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ทั้งนี้เน้นการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสมาคมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา เป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ บริหารจัดการศึกษาด้วยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้ให้บริการ (Service mind) มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ : Emotional quotient) มีความฉลาดทางศีลธรรม (MQ : Moral quotient) พัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ข่าวสารและอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการติดตามวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบเสมอ ๆ

4. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นในงานของส่วนบริหารให้มีประสิทธิภาพ และมีภาระนอกเหนือจากการบริหารงานในโรงเรียน เช่น การประชุมต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน ซึ่งแน่นอนว่า งานบริหารมีกิจกรรมที่หลากหลายในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ในขณะที่ครูผู้สอนมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการเรียนจัดการเรียนการสอน รวมถึงการผลิตสื่อการสอน การทำแผนการสอน และให้บริการแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ประกอบกับปัจจุบันระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในช่วงของการแพร่ระบาดโควิด การใช้โทรศัพท์มือถือและการเรียนออนไลน์ หรือ อีเลิร์นนิ่งเป็นเครื่องมือหรือช่องทางที่สามารถเข้าเรียนรู้ได้ง่ายสะดวกทุกที่ ทุกเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมุ่งพัฒนาครูให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เครื่องมือ (Device) ต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้การสื่อและการนำพาสารไปถึงผู้รับสารได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ บทเรียนออนไลน์ จึงเป็นนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนจากเดิมไปสู่การเรียนรู้ที่อาศัยการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวไกลมากขึ้น ดังนั้น การเรียนออนไลน์จึงไม่ใช่การเรียนการสอนรูปแบบใหม่อย่างเดียวน แต่เป็นรูปแบบที่ได้รับการใช้สนองกับการแก้ปัญหาโรคระบาดไวรัส COVID - 19 อย่างปัจจุบันทันด่วน ทำให้ตอบโจทย์ที่ว่า การใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และเครือข่ายของอินเทอร์เน็ตมาเชื่อมโยงผสมผสานการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนไม่จำกัดระยะเวลาสถานที่ สะดวกสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างทันท่วงที สอดคล้องกับ วิทยา วาโย (2563 : 1) กล่าวว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease 2019 : COVID - 19) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

ได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียน และแหล่งเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธีที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และกษพรณ นุ่นสังข์, วิภาวรรณ ชะอุ่ม เพ็ญสุขสันต์ และสายฝน เอกวรากล (2562) เมื่อสถานการณ์ที่ส่งผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางด้านวิชาการลดลงไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนตามปกติได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการคงไว้ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพราะการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียนจะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและยังส่งผลให้การเรียนรู้มีคุณภาพ ปัจจุบันรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีหลากหลายวิธีที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

5. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่าสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์

ต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมุ่งพัฒนาให้ตัวผู้บริหารสถานศึกษาเองให้เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ มีการกำกับติดตามประเมินความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ มีการกำหนดและบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน มีการจัดให้มีการพยากรณ์ที่จำเป็นอย่างเพียงพอและจัดเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียน มีการประเมินปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการระดมความร่วมมือชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตรสอดคล้องกับ ศราวุธ เรืองสวัสดิ์, ปาลิณี แซ่ตัว และปิยะรัตน์ ชูมี (2563) พบว่า ภายหลังจากจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) โดยการสอนทั้งในชั้นเรียนและการสอนแบบออนไลน์ส่งผลทำให้ ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของนิรนาท จุลเนียม (2562) พบว่า การเรียนรู้ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่งผลทำให้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถต่อยอดไปสู่การคิดแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมต่อไป จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นโอกาสของผู้สอนที่จะสามารถออกแบบเป้าหมายของการเรียน เช่น ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาผ่านบทเรียนออนไลน์ ร่วมกับการฝึกปฏิบัติทักษะร่วมกับผู้สอนในชั้นเรียน รวมทั้งผู้สอนสามารถให้คำแนะนำกับผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาการปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ เช่น การใช้โปรแกรมประชุมออนไลน์ การใช้โปรแกรม Moodle ในการเรียน รวมทั้งการใช้ฐานข้อมูลและมอบหมายให้สืบค้นข้อมูลต่างๆ ประกอบการเรียนรู้เพิ่มเติมจากฐานข้อมูลวารสารวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ผู้เรียน

มีสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น และศิริพร มีพรบุษ (2563) การเรียนการสอนแบบ E - learning นั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไทยเป็นเวลานาน และ E - learning ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพื่อตอบสนองนโยบายการเรียนรู้เนื่องจากบุคลากรถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดการแข่งขันได้กับประเทศอื่น ๆ จึงต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยได้รับการศึกษาที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความสามารถของแต่ละคน ประกอบกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เร็วขึ้น ดังนั้นระบบการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในลักษณะของ E - learning จึงเกิดขึ้น เพื่อใช้สนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรมให้บุคลากรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูได้ตระหนักในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดมุมการเรียนรู้ในห้องเรียน แนะนำให้ครูผู้สอนใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อใช้เอง วางแผนการจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อ ติดตามประเมินผลการใช้สื่อการสอน แนะนำการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน กำหนดแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ไปเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายนอก ติดต่อประสานงานเชิญผู้มีปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง กำหนดวิธีการนำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และส่งเสริมให้มีการจัดสอนเสริม

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา ด้านการใช้ระบบเรียนออนไลน์เป็นด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้แสวงหาและนำบทเรียนที่ได้รับการออกแบบให้ผู้เรียนค้นหาเนื้อหาได้ง่ายและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ให้คำแนะนำในการเรียนรู้เหมาะสม เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน นำบทเรียนออนไลน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจต่อการเรียนและมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มีความเหมาะสมของการใช้สี ภาพ และตัวอักษร ความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจ ภาษาที่ใช้ในบทเรียนออนไลน์ เข้าใจง่าย เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย จัดการลงทะเบียนเรียนและการเข้าเรียนที่มีความสะดวก และให้ผู้เรียนทราบคะแนนเป็นรายบุคคลได้ทันที

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้กับด้านระบบห้องเรียนออนไลน์ ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและมีเป้าหมายให้ครูได้ตระหนักในการจัดกระบวนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้อย่างจริงจัง กระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระให้คำปรึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระ จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม มอบหมายงาน (ใบงาน แบบฝึกหัด) ให้มีความเหมาะสม ทำแบบทดสอบ (ข้อสอบ สอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค) ให้มีความเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับบทเรียน ออกแบบบทเรียนและกิจกรรมที่ช่วยประหยัดเวลาในการเรียน และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาและในสังกัดอื่น

2. ควบคู่การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบ
ออนไลน์ของสถานศึกษา
3. ควบคู่การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์
ของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] เบญจพร วาทิกานท์. (2559). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- [2] รong ปัญสังกา. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. เลย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.
- [3] วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสCOVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 14(34), 1.
- [4] ศิริพร มีพรบุชา. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยใช้ระบบห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2565, จาก <https://anyflip.com/hezgl/gonk/basic>.
- [5] Ali, N. H., & Rosli, R. A. H. M. (2019). Digital technology : E - content development using Apple technology. *Malaysian Journal of Distance Education*, 21(1), 83.
- [6] Herbert, A. Simon. (2007). *Administrative Behavior*. New York : Macmillan.
- [7] McClelland, D. C. (1999). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1 - 14.
- [8] Peter Drucker. (2006). *The practice of management*. New York : Haper & Row, Publishers.

การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี

EFFICIENCY MEASUREMENT OF BOOKKEEPER'S ACCOUNTING PERFORMANCE IN UDONTHANI BUSINESS SECTOR

ชลลดา นรินทร^{1*}, นฤมล ชินวงศ์², ยุทธนา จันทร์ปิตุ³, รติพร มีชัย⁴, สำเริง นนศิริ⁵, รุจิรา พลแพงขาว⁶ และ กมลกา แดงสกุล⁷
CHOLLADA NARIN^{1*}, NARUMOL CHINNAWONG², YUTTHANA JUNPITU³, RATIPRON MEECHAI⁴,
SAMROENG NONSIRI⁵, RUCHIRA PHOLPHAENGKWA⁶ and KAMONKA DANGSAKUL⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี 3) ศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีกลุ่มตัวอย่างคือผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ด้วยค่า t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม ด้วยค่า F-test หรือ one-way ANOVA และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe).

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชีประกอบด้วย 5 ด้านหลัก คือ ทักษะทางด้านปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ 2) การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ คุณภาพของงานที่ปฏิบัติ และปริมาณงาน ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยมีปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะด้านอื่น ๆ 3) เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษาด้านประสบการณ์ในการทำงาน และด้านระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ในรายด้านทุกด้าน และโดยภาพรวม โดยการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ซึ่งในทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ; ทักษะวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ; ภาคธุรกิจจังหวัดอุดรธานี

¹⁻⁵ อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Accounting, Santapol College.

⁶ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Human Resource Management, Santapol College.

⁷ อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Digital Technology, Santapol College.

* Corresponding Author, Email: Chollada@stu.ac.th

Received: Aug 4, 2022, Revised: Dec 10, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

ABSTRACT

The research under the title of Efficiency Measurement of Bookkeeper's Accounting Performance in Udonthani Business Sector aimed to 1) The study accounting profesional skill that affect the accounting of accountants.2) to measure the efficiency of bookkeeper's accounting performance in Udonthani business sector and 3) to compare personnel factors classifying by gender, age, education level, marital status, work experience, salary and types of work office that affect the accounting of accountants. This research was carried out with 316 samples which were obtained by purposive sampling. The samples were bookkeepers in Udonthani business sector. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, average, standard deviation, t-test (Independent samples) and F-test (One-way ANOVA), Scheffe method.

The findings of this research found that 1) the professional skills of bookkeeper consisted of intellectual skills, academic practice and job duties skills, personal skills, interpersonal and communication skills and organization and business management skills, 2) to measure the efficiency of bookkeeper's accounting performance in Udonthani business sector revealed that the five professional skills of bookkeeper could be successful in both quantity and quality of work, and it was in 'much' level in overall ($\bar{X} = 4.13$). And the personal skill was in the highest level of all ($\bar{X} = 4.17$). 3) to compare personnel factors classifying by gender, age, education level, marital status, work experience, salary and types of work office demonstrated that the factors in overall and individual aspect by Scheffe method were different and the level of significance is at 0.05 as research hypothesis.

Keywords : Efficiency of Accounting Performance ; Professional Skills of Bookkeeper ; Udonthani Business sector

บทนำ

ปัจจุบันนี้มีบริษัทมากมายหลากหลายรูปแบบที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อผู้บริโภค แต่มีสิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของผู้ที่ทำธุรกิจจะต้องมี นั่นก็คือ การทำบัญชี เพราะการทำเช่นนี้จะทำให้กิจการทราบผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงินของธุรกิจ และความมั่นคงของธุรกิจ โดยในการจัดทำบัญชีนั้นจะบันทึกบัญชีรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ เช่น การลงทุน รายรับ และรายจ่าย ที่เป็นของกิจการนั้น เมื่อมีการบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้นั้นจะสามารถนำมาจัดทำเป็นรายงานทางการเงินได้ เช่น งบแสดงฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนในการดำเนินธุรกิจ โดยจะสะท้อนภาพผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ ว่ากิจการมีรายได้หรือค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าไร มีผลกำไรหรือขาดทุน นอกจากนี้ยังแสดงถึงสภาพคล่องและความเสี่ยงในขณะนั้น ซึ่งการได้มาของข้อมูลที่ดีนั้นจะต้อง

อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลและรายงานผลในด้านต่าง ๆ จากนักบัญชี เพื่อให้ผู้บริหารนั้นสามารถนำข้อมูลทางการเงินดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนจัดทำงบประมาณต่างๆ และวางแผนในการดำเนินงานในอนาคต

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีการประกอบธุรกิจที่มีความหลากหลายทั้งในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม เช่น ธุรกิจบริการ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก เป็นต้น ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวอย่างมากจากการลงทุนของทางภาครัฐและภาคเอกชนเหมือนดังหัวเมืองต่างจังหวัดในภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางตรงที่เป็นเมืองใกล้ชายแดนลาว เป็นจังหวัดที่มีขนาดจังหวัดใหญ่ที่สุดของทางอีสานเหนือ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งศูนย์การค้า การขยายตัวของค้าปลีก และแหล่งท่องเที่ยวมากมายรองรับคนจากทางฝั่งไทยและทางฝั่งลาวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีได้ค่อนข้างมาก ทำให้ความเจริญหลังไหลเข้ามาในจังหวัด

ค่อนข้างมาก ดังนั้นธุรกิจต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารธุรกิจ (สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดอุดรธานี, 2560)

การจัดทำข้อมูลทางการเงินดังกล่าวนี้ ผู้เป็นเจ้าของกิจการ กรรมการและหุ้นส่วนผู้จัดการ ของนิติบุคคลในรูปแบบของบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนและห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งอยู่ในฐานะของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จะต้องจัดให้มีผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 โดยต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร 2) มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำบัญชีเป็นภาษาไทยได้ 3) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเนื่องจากกระทำความผิดตามฐานความผิดหรือกฎหมายที่กำหนดเว้นแต่ต้องคำพิพากษาหรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี 4) มีคุณวุฒิการศึกษาตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี 5) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี โดยผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี เพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจากเอกสารประกอบการลงบัญชี ให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามความจริงและตามมาตรฐานการบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องปฏิบัติงานการบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีมาตรฐานการบัญชี และกรอบแนวคิดสำหรับรายงานทางการเงินตามที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด เพื่อลดปัญหาหรือข้อผิดพลาดอันส่งผลต่อข้อมูลทางการเงิน และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำข้อมูลทางบัญชี การทราบถึงการปฏิบัติงานตามแนวทางวิชาชีพบัญชีและปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อแนวการปฏิบัติงานของนักบัญชีไทย เพื่อให้การจัดทำข้อมูลทางการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับงบการเงิน และสื่อสารสนเทศทางการเงินที่ได้มีการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

ปัจจัยที่มีผลที่จะทำให้ผู้ทำบัญชีสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้หรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็เกิดขึ้นจากหลายสิ่งประกอบกัน เช่น มีการใช้ความรู้ทางด้านการทำบัญชีมากที่สุด การใช้ความรู้วิชาชีพด้านการบัญชี การใช้ความรู้วิชาชีพด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชีในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ

สิ่งเหล่านี้เกิดจากผลของการบริหารงานทั้งสิ้น ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ องค์การที่มีกระบวนการบริหารงานที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารงานที่ต้องการเพิ่มปัจจัยที่ดีแก่การปฏิบัติงานของพนักงานภายในองค์กร และเป็นประโยชน์แก่ผู้ทำบัญชีว่าควรปฏิบัติงานในลักษณะใด เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีอีกทั้งมีปัจจัยหนึ่งที่ ทำให้ผู้ทำบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือความสามารถขององค์กรในการสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนในองค์กรมีความกระตือรือร้นต่อการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมาย ถ้าผู้ทำบัญชีมีแรงจูงใจในการทำงานสูงก็จะส่งผลให้งานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย โดยในปัจจุบันผู้ทำบัญชีถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทางศึกษามาโดยตรง และยังต้องอาศัยประสบการณ์โดยตรงจากการทำงานจนมีประสบการณ์มากเพียงพอ อีกทั้งยังต้องมีความรับผิดชอบในงานที่ตัวเองทำ เพราะข้อมูลจากผู้ทำบัญชีนั้นเป็นข้อมูลที่ ผู้บริหารและบุคคลภายนอกนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วย ซึ่งหากข้อมูลผิดพลาดหรือไม่ทันต่อการตัดสินใจอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรได้ (เสาวลักษณ์ กิมสร้าง, 2560)

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้สนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงวิชาชีพบัญชี เพื่อยกระดับสมรรถภาพของนักบัญชีให้นักบัญชีไทยสามารถแข่งขันกับประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) ดังนั้นทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของงาน หากพิจารณาตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (International Education Standards for Professional Accountants: IES3 Professional Skills) ทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบไปด้วย ทักษะ 5 ด้าน คือ 1. ทักษะด้านปัญญา 2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน 3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ 5. ทักษะด้านการจัดการองค์กร ครบทั้ง 5 ด้านแล้วก็จะทำให้นักบัญชีเกิดความ

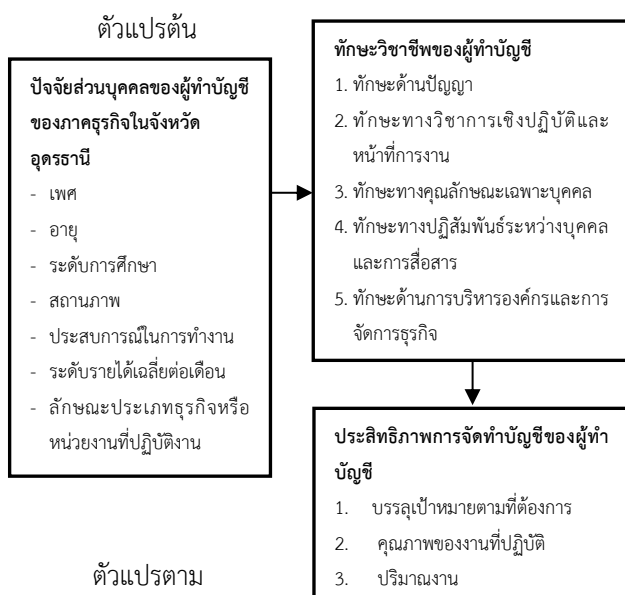
เชี่ยวชาญในงานที่ทำและยังส่งผลให้งานมีคุณภาพอีกด้วย (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยเลือก การศึกษา การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำ บัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัย ไດบ้างที่มีส่วนส่งเสริมผู้ทำบัญชีให้มีการจัดทำบัญชีที่มี ประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดทำ บัญชีของผู้ทำบัญชี เพราะหากผู้ทำบัญชีสามารถจัดทำบัญชี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและ นอกจากจะเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน ยังสามารถเพิ่ม ความเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนของธุรกิจในตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล จำแนก ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์ในการ ทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะประเภทธุรกิจ หรือหน่วยงานที่ปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี ของผู้ทำบัญชี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีแตกต่างกัน
2. ทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ทักษะด้านปัญญา 2. ทักษะทางวิชาการเชิง ปฏิบัติและหน้าที่การงาน 3. ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร 5. ทักษะ ด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำ บัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็น งานวิจัยเชิงปริมาณมุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงทักษะวิชาชีพของ ผู้ทำบัญชี โดยผู้ทำบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะด้าน ทั้งในด้าน ปัญญา ด้านวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ด้านคุณลักษณะ เฉพาะบุคคล ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ตลอดจนด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจของ ผู้ทำบัญชี เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของ ผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี และสามารถพัฒนา คุณภาพการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผน ธุรกิจ การจัดหาเงินทุน การตัดสินใจลงทุน และวางแผนภาษี ของภาคธุรกิจต่อไปในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชีในภาค ธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบธุรกิจที่จดทะเบียนกับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,660 แห่ง (สำนักงานบัญชีจังหวัดอุดรธานี. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2563)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ของจังหวัดอุดรธานี จำนวน 361 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยเลือกตัวอย่าง แบบตามวัตถุประสงค์หรือแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่ คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนผสมผสานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิจัยเพื่อนำมาวิเคราะห์การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ย และลักษณะประเภทของธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านวิชาการ เชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 3 ด้าน ได้แก่ บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ คุณภาพของงานที่ปฏิบัติ ปริมาณงาน

ซึ่งแต่ละข้อคำถามใช้ตอบคำถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scales) (เสาวลักษณ์ กิมสร้าง, 2560)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูล จากเอกสาร บทความทางวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารตำราต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ

2. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ และนำแบบสอบถามดังกล่าวที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษาในแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาว่าสามารถวัดได้จริงตามประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จัดทำรหัสข้อมูลพร้อมทั้งนำไปทดลองใช้ และทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.886 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตามหลักสถิติ (เสาวลักษณ์ กิมสร้าง, 2560) และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยและทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังสถานประกอบการที่สนใจ และทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทำบัญชี พนักงานบัญชี เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำนวน 361 คน

2. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ โดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

3. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคำตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อคัดแยกความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลในแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาทำการตรวจสอบสมบุรณ์ของแบบสอบถามและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับที่มีความสมบูรณ์มาทำการลงรหัสข้อมูลตามที่ยูวียได้ทำการกำหนดไว้

3. สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติ จะวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) อธิบายโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) แล้วสรุปออกมาและหาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4. ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

4.1 ส่วนที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี อธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าความแตกต่าง

4.2 ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี อธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าความแตกต่าง สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้ค่า t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ค่า F-test หรือ ANOVA กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยมาสรุปและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ย และลักษณะประเภทของธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน โดยมีการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ด้วยค่า t-test (Independent-Samples T-test) เพื่อใช้ในการหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน

5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม หรือเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวน ด้วยค่า F-test หรือ ANOVA เพื่อใช้ทดสอบหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว กรณีพบความแตกต่างทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

6. เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยสรุปผลการศึกษามีรายละเอียดของนำเสนอได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน ที่เป็นผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.30 มีอายุระหว่าง 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.70 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.80 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 44 ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.90 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.30 และลักษณะธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจบริการ คิดเป็นร้อยละ 38.50

2. การวิเคราะห์การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยได้การจัดอันดับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีของจังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามทักษะวิชาชีพบัญชี 5 ด้าน ประกอบด้วย ทักษะด้านปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะคุณ

ลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะด้านปัญญา

ข้อคำถามทักษะด้านปัญญา	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้	4.12	0.65	มาก	4
2. สามารถตัดสินใจได้ว่าควรใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลใดเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน	4.09	0.70	มาก	5
3. มีความรู้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้อย่างถูกต้อง	4.22	0.71	มากที่สุด	2
4. ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม/สัมมนา มาใช้กับงานด้านบัญชีภายในธุรกิจของท่าน	4.10	0.75	มาก	3
5. สามารถปฏิบัติงานด้านบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานของภาคธุรกิจ	4.22	0.71	มากที่สุด	2
6. เข้าใจขั้นตอนการจัดทำเอกสารทางด้านบัญชีของธุรกิจเป็นอย่างดี	4.28	0.73	มากที่สุด	1
7. มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจในการระบุปัญหาในการปฏิบัติงานทางบัญชีในเรื่องที่มีความสำคัญต้ององค์กร และสามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาได้	4.05	0.79	มาก	6
เฉลี่ย	4.16	0.72	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านทักษะด้านปัญญา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ เข้าใจขั้นตอนการจัดทำเอกสารทางด้านบัญชีของธุรกิจเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมาคือ มีความรู้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้อย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติงานด้านบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานของภาคธุรกิจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.22 ส่วนด้านที่มีทักษะด้านปัญญาน้อยที่สุดคือ ความสามารถในการใช้ดุลยพินิจในการระบุปัญหาในการปฏิบัติงานทางบัญชีในเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์กร และสามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ย 4.05

ตารางที่ 2 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน

ข้อคำถามทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านมีความชำนาญทางด้านตัวเลขเป็นอย่างดี (คณิตศาสตร์และสถิติ)	4.06	0.72	มาก	6
2. ท่านได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบันทึกบัญชี	4.01	0.79	มาก	8
3. ท่านสามารถบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง	4.28	0.72	มากที่สุด	1
4. ท่านมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางบัญชี เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานด้านวิชาชีพบัญชีให้มีประสิทธิภาพ	4.05	0.75	มาก	7
5. ท่านสามารถแยกประเภทหมวดหมู่รายการทางบัญชีได้เป็นอย่างดี	4.19	0.71	มาก	3
6. ท่านเข้าใจทักษะและกระบวนการจัดทำบัญชีของธุรกิจท่านเป็นอย่างดี	4.26	0.71	มากที่สุด	2
7. ท่านสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงของการปฏิบัติงานบัญชี เช่น ความผิดพลาดจากการบันทึกบัญชี และสามารถจัดการลดความเสี่ยงเหล่านั้นได้	4.12	0.76	มาก	4
8. ท่านสามารถจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงินในรูปแบบที่เข้าใจง่าย	4.10	0.73	มาก	5
เฉลี่ย	4.13	0.74	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมาคือ เข้าใจทักษะและกระบวนการจัดทำบัญชีของธุรกิจท่านเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย 4.26 ส่วนด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานที่มีค่าต่ำสุด คือ ผู้ทำบัญชีได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบันทึกบัญชี มีค่าเฉลี่ย 4.01

ตารางที่ 3 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล

ข้อคำถามทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหากับการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง	4.03	0.76	มาก	5
2. ท่านสามารถเรียงลำดับขั้นตอนและแจกแจงงานด้านบัญชีให้เสร็จตามกำหนดเวลา	4.16	0.70	มาก	3

ตารางที่ 3 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (ต่อ)

ข้อคำถามทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
3. ท่านสามารถทำงานภายใต้ความกดดัน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	4.15	0.74	มาก	4
4. ท่านมีความระมัดระวังและสังเกตการณ์เยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี	4.25	0.74	มากที่สุด	2
5. ท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ และรักษาความลับขององค์กร	4.27	0.69	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.17	0.73	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้จัดทำบัญชีมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ และรักษาความลับขององค์กร ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ มีความระมัดระวังและสังเกตการณ์เยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนด้านทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีค่าต่ำสุด คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.03

ตารางที่ 4 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร

ข้อคำถามทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองร่วมกับผู้อื่น	4.16	0.68	มาก	1
2. สามารถพูดคุย เจจจาก กับเพื่อนร่วมงาน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมขององค์กร	4.14	0.71	มาก	2
3. มีหลักคิดและวิธีปฏิบัติงานที่เป็นระบบ มีความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด	4.11	0.72	มาก	3
4. สามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน บัญชีให้กับผู้บริหารและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องได้	4.08	0.76	มาก	4
5. สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้	4.07	0.75	มาก	5
เฉลี่ย	4.11	0.72	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองร่วมกับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมาคือ สามารถพูดคุย เจจจากกับเพื่อนร่วมงาน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมขององค์กร ค่าเฉลี่ย 4.14 ส่วนทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารที่มีค่าต่ำสุด คือ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ มีค่าเฉลี่ย 4.07

ตารางที่ 5 ทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อด้านทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

ข้อคำถามทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ	n = 361			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านมีภาวะความเป็นผู้นำ เช่น มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรขององค์กร	4.11	0.71	มาก	1
2. มีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ การบริหารงานด้านอื่น ๆ ในองค์กร นอกเหนือจากงานด้านบัญชี	4.09	0.72	มาก	2
3. ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและแนะนำข้อมูลด้านบัญชีให้แก่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร	4.07	0.76	มาก	3
4. ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลในงบการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้	4.06	0.77	มาก	4
เฉลี่ย	4.08	0.74	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ผู้จัดทำบัญชีมีภาวะความเป็นผู้นำ เช่น มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรขององค์กร ค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมาคือ มีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ การบริหารงานด้านอื่น ๆ ในองค์กร นอกเหนือจากงานด้านบัญชี ค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ที่มีค่าต่ำสุด คือ สามารถนำเสนอข้อมูลในงบการเงินที่ใช้ใน

การตัดสินใจของผู้บริหารตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้มีค่าเฉลี่ย 4.06

ส่วนการวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี 3 ด้านประกอบด้วยบรรลุปเป้าหมาย คุณภาพของงานที่ปฏิบัติ และปริมาณงาน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อตามประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ

ข้อคำถามด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ		n = 361			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านมีการวางแผนการปฏิบัติงานด้านการบัญชีไว้อย่างชัดเจน		4.18	0.67	มาก	2
2. ท่านมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์		4.17	0.71	มาก	3
3. ท่านสามารถบริหารเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ		4.19	0.66	มาก	1
เฉลี่ย		4.17	0.68	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้จัดทำบัญชีสามารถบริหารเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา คือ มีการวางแผนการปฏิบัติงานด้านการบัญชีไว้อย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนการวัดประสิทธิภาพด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ ที่มีค่าต่ำสุด คือ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 4.17

ตารางที่ 7 ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อตามประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ

ข้อคำถามด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ		n = 361			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านได้ให้ความสำคัญกับความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำบัญชีขององค์กรอยู่เสมอ		4.20	0.69	มาก	3
2. ท่านสามารถจัดทำบัญชีให้บรรลุปเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กร		4.22	0.65	มากที่สุด	1
3. ท่านสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการในการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง		4.18	0.69	มาก	4
4. ท่านสามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ		4.21	0.70	มากที่สุด	2
เฉลี่ย		4.20	0.68	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้จัดทำบัญชีสามารถจัดทำบัญชีให้บรรลุปเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมา คือ สามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ ค่าเฉลี่ย 4.21 ส่วนการวัดประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติที่มีค่าต่ำสุด คือ สามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการในการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.18

ตารางที่ 8 ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี จำแนกรายข้อตามประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีด้านปริมาณงาน

ข้อคำถามด้านปริมาณงาน		n = 361			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านสามารถปฏิบัติงานจัดทำบัญชีให้บรรลุปเป้าหมายได้ทันตามเวลาที่กำหนด		4.17	0.70	มาก	3
2. ผลการปฏิบัติงานมีความครบถ้วนสมบูรณ์และ เชื่อถือได้		4.18	0.68	มาก	2
3. ปริมาณงานเป็นไปตามความต้องการที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และสามารถลดต้นทุนในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี		4.20	0.71	มาก	1
เฉลี่ย		4.18	0.70	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ด้านปริมาณงาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 เมื่อจำแนกเป็นรายประเด็นเรียงจากค่าเฉลี่ย

มากที่สุด คือ ปริมาณงานเป็นไปตามความต้องการที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และสามารถลดต้นทุนในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือ ผลการปฏิบัติงานมีความครบถ้วนสมบูรณ์และเชื่อถือได้ ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนการวัดประสิทธิภาพด้านปริมาณงาน ที่มีค่าต่ำสุด คือ สามารถปฏิบัติงานจัดทำบัญชีให้บรรลุเป้าหมายได้ทันตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 4.17

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การวัดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและปริมาณงาน จำแนกตามทักษะทางด้านวิชาชีพของผู้ทำบัญชี 5 ด้าน คือ ทักษะทางด้านปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงานที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พบว่าสอดคล้องกับลักษณะมันส์ สุวรรณแสน (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะทางวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี การประปรานครหลวง ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และด้านทักษะทางการบริหาร องค์กรและการจัดการธุรกิจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี

2. การเปรียบเทียบปัจจัยลักษณะข้อมูลทั่วไปที่แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า เพศและลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการ

จัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานีไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชีสามารถจัดทำบัญชีได้ ทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดลักษณะประเภทธุรกิจหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม จำแนกตามเพศ

ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี	ชาย		หญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ	4.17	0.66	4.18	0.59	-0.005	0.250
2. คุณภาพของงานที่ปฏิบัติ	4.19	0.64	4.21	0.58	-0.275	0.231
3. ปริมาณงาน	4.16	0.67	4.19	0.63	-0.385	0.748
รวม	4.18	0.62	4.19	0.54	-0.247	0.830

แต่เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการศึกษาพบว่า

2.1 อายุต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ด้านบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและด้านปริมาณงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบความแตกต่างเป็นรายคู่จำนวน 9 คู่ และคู่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 25 ปี กับ อายุ 51 ปีขึ้นไป สาเหตุอาจเนื่องมาจากกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เพิ่งสำเร็จการศึกษา มีประสบการณ์หรืออายุงานยังมีน้อย และตำแหน่งงานที่ไม่ตรงสาย จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่อาจจะยังสู้กลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปไม่ได้ ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุโรจนา ศากยะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรกรมสรรพสามิตที่มีอายุ และตำแหน่งงานที่แตกต่างกันทำให้ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวัดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านภาพรวมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

อายุ	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 40 ปี	41 – 45 ปี	46 – 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
		4.05	4.07	4.17	4.38	4.40	4.42
ต่ำกว่า 25 ปี	4.05	-	.01725	.11318	.33144*	.35036*	.36559*
25 – 35 ปี	4.07	-	-	.09593	.31419*	.33311*	.34833*
36 – 40 ปี	4.17	-	-	-	.21826*	.23718*	.25240*
41 – 45 ปี	4.38	-	-	-	-	.01892	.03414
46 – 50 ปี	4.40	-	-	-	-	-	.01523
51 ปี ขึ้นไป	4.42	-	-	-	-	-	-

2.2 ระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและด้านปริมาณงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบความแตกต่างเป็นรายคู่จำนวน 4 คู่ และคู่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี กับ ระดับปริญญาเอก สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มทำงานใหม่ ทำให้มีความรู้ความสามารถด้านการบัญชียังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาปริญญาเอก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และสามารถตัดสินใจเลือกทำงานที่มีความหลากหลายด้านอาชีพ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทวี เกื่อนคำแสน และ บุญญรัตน์ สัมพันธ์วัฒน์ชัย วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2559) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในนิคมอุตสาหกรรมเหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกทำงานของพนักงานที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวัดความมีประสิทธิภาพในการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีด้านภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
		4.13	4.10	4.48	4.77
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.13	-	.02633	.35058*	.64249*
ปริญญาตรี	4.10	-	-	.37691*	.66882*
ปริญญาโท	4.48	-	-	-	.29190
ปริญญาเอก	4.77	-	-	-	-

2.3 สถานภาพต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการ ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและด้านปริมาณงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบความแตกต่างเป็นรายคู่จำนวน 4 คู่ และคู่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ สถานภาพหม้าย/อย่าร้าง กับ สถานภาพแยกกันอยู่ สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มคนดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับงานที่ปฏิบัติแตกต่างกันออกไปตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เกิดความเครียดต่อปัญหาที่ต้องเผชิญ ขาดความอบอุ่นและคุณภาพชีวิตลดต่ำกว่าเดิม ซึ่งก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา รัตนประยูร (2559) เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาล อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าสถานภาพสมรสต่างกันมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวัดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีด้านภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพ

สถานภาพ	$\bar{x}$	โสด	สมรส	หม้าย/อย่าร้าง	แยกกันอยู่
		4.12	4.25	4.04	4.42
โสด	4.12	-	.13189*	.08516	.30284*
สมรส	4.25	-	-	.21704*	.17096
หม้าย/อย่าร้าง	4.04	-	-	-	.38800*
แยกกันอยู่	4.42	-	-	-	-

2.4 ประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ด้านบรรลุปเป้าหมายตามที่ต้องการด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและด้านปริมาณงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบความแตกต่างเป็นรายคู่จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงานน้อยกว่า 3 ปี กับ ประสิทธิภาพในการทำงาน 5 – 9 ปี ประสิทธิภาพในการทำงานน้อยกว่า 3 ปี กับ ประสิทธิภาพในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป และประสิทธิภาพในการทำงาน 3 – 5 ปี กับ ประสิทธิภาพในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป และคู่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพในการทำงานน้อยกว่า 3 ปี กับ ประสิทธิภาพในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากกลุ่มคนดังกล่าวจะทำให้ให้ความสำคัญกับงานที่ปฏิบัติแตกต่างกันออกไปตามประสิทธิภาพในการทำงานที่ต่างกัน ซึ่งก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคุณภาพรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ความตรงต่อเวลา รวมไปถึงคุณภาพของงานและปริมาณงาน เป็นต้น ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีชัย อรุณจิต และ ชุมพล รอดแจ่ม (2562) เรื่อง ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จะมีความพร้อมในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ และปริมาณงานที่ต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวัดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสิทธิภาพในการทำงาน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	$\bar{x}$	น้อยกว่า 3 ปี	3 – 5 ปี	5 – 9 ปี	10 ปีขึ้นไป
		4.01	4.11	4.20	4.34
น้อยกว่า 3 ปี	4.01	-	.10602	.19170*	.33781*
3 – 5 ปี	4.11	-	-	.08569	.23179*
5 – 9 ปี	4.20	-	-	-	.14610
10 ปีขึ้นไป	4.34	-	-	-	-

2.5 ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ด้านบรรลุปเป้าหมายที่ต้องการ ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ และด้านปริมาณงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธี LSD พบความแตกต่างเป็นรายคู่จำนวน 8 คู่ และคู่ที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ รายได้ไม่เกิน 20,000 กับ 40,001 บาทขึ้นไป สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากประสิทธิภาพในการทำงานและตำแหน่งงานที่ทำ หรืออายุงานที่ต่างกัน ส่งผลต่อระดับรายได้เฉลี่ยที่ได้รับแตกต่างกันออกไป ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา แก้วดี (2561) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะนักวิชาชีพบัญชีที่ผู้ประกอบการต้องการตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านรายได้จากการปฏิบัติงานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและตำแหน่งงานที่ปฏิบัติที่ต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวัดความมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้	$\bar{x}$	ไม่เกิน 20,000	20,001 – 25,000	25,001 – 30,000	30,001 – 35,000	35,001 – 40,000	40,001 ขึ้นไป
		3.92	4.13	4.25	4.34	4.46	4.50
ไม่เกิน 20,000 บาท	3.92	-	.21191*	.33723*	.42782*	.54840*	.58417*
20,001 – 25,000 บาท	4.13	-	-	.12532	.21591*	.33649*	.37226*
25,001 – 30,000 บาท	4.25	-	-	-	.09058	.21117	.24694
30,001 – 35,000 บาท	4.34	-	-	-	-	.12058	.15635
35,001 – 40,000 บาท	4.46	-	-	-	-	-	.03577
40,001 บาท ขึ้นไป	4.50	-	-	-	-	-	-

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผู้ทำบัญชีเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี ไม่ว่าจะเป็นงานด้านเอกสารหลักฐาน รวมไปถึงข้อมูลด้านตัวเลขต่าง ๆ เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินและรายงานทางการเงินได้

ดังนั้นผู้ทำบัญชีจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการจัดทำบัญชีในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน โดยสรุปได้ดังนี้

1. ผลศึกษาพบว่าผู้ทำบัญชีของภาคธุรกิจส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางด้านทักษะวิชาชีพทางด้านบัญชีเป็นอย่างมาก ซึ่งผลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

2. ผลของงานวิจัยในด้านทักษะวิชาชีพบัญชีทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก แต่สิ่งสำคัญของผู้ทำบัญชีคือการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดทำบัญชีเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้ทำบัญชีจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยในการปฏิบัติงานและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ในการศึกษาการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานี มุ่งศึกษาเฉพาะในเขตจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปเปรียบเทียบกับมีความสอดคล้องหรือแตกต่างกับผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างไรบ้าง

2. นอกจากปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะวิชาชีพบัญชีแล้วควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการวัดความมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในภาคธุรกิจของจังหวัดอุดรธานีแล้ว ผู้วิจัยควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในองค์กร สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในธุรกิจต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ทวีชัย อรุณจิต และ ชุมพล รอดแจ่ม. (2562). ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการ เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 5(2), 166 - 168.
- [2] พรทวี เกื้อนคำแสน และ บุญญรัตน์ สัมพันธ์วัฒน์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในนิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 13(1), 2.
- [3] พิมพ์ผกา แก้วดี. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะนักวิชาชีพบัญชีที่ผู้ประกอบการต้องการตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา. *มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- [4] ลักษณะมนต์ สุวรรณแสน. (2562). ทักษะทางวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี การประชุมวิชาการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <http://www.baabstract.ru.ac.th/Abstract.Pdf>.
- [5] สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 (ฉบับปรับปรุง 2558) เรื่อง การพัฒนาทางวิชาชีพระยะเริ่มแรก – ทักษะทางวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.tfac.or.th/upload/9414/idUt90cQj4.pdf>.
- [6] สุนิสา รัตนประยูร. (2559). การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาล อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. *มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*.
- [7] สุโรจนา ศากยะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต. *มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- [8] เสาวลักษณ์ กิมสร้าง. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. *มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.

- [9] สำนักงานบัญชี และกฎหมาย. (2563). ความหมายของการบัญชี. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2564, จากเว็บไซต์ <http://wittyaccount.com/768.html>.
- [10] สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดอุดรธานี. (2560). ข้อมูลธุรกิจจังหวัดอุดรธานี. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2564, จากเว็บไซต์ https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469401365.

ระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร

AGRICULTURAL PRODUCTS TRACEABILITY SYSTEM OF RICEBERRY MANUFACTURER IN BORDERLAND UDONTHANI AND SAKONNAKHON PROVINCE

อดุลย์ ทองแกม^{1*}, วิชาญ แสนปาง², กมลกา แดงสกุล³, จักรพันธ์ จันทลา⁴, กฤติกา จันทร์พล⁵, รติพร มีชัย⁶ และ สจี รุจิฉาย⁷
ADUL THONGKAE^{1*}, WICHAN SANPHANG², KAMONKA DANGSAKUL³, JAKAPHAN JANTALA⁴,
KRITTIKA CHANPHOL⁵, RATIPRON MEECHAI⁶ and SAJEE RUJICHAI⁷

บทคัดย่อ

จากกระแสความใส่ใจในสุขอนามัยของผู้บริโภค และคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้มีการออกกฎระเบียบต่าง ๆ มาควบคุมผลิตภัณฑ์อาหาร ไม่ว่าจะเป็น GMP HACCP BRC ISO และอื่น ๆ อีกหลายมาตรฐานและมาตรการ รวมถึงการติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ หรือ Traceability ก็เป็นหนึ่งในมาตรการที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วได้ออกกฎระเบียบขึ้นเพื่อกำหนดให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าในอุตสาหกรรมอาหาร แสดงถึงแหล่งที่มาและกระบวนการผลิตต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภคได้สามารถเข้าถึงข้อมูล และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วในกรณีที่สินค้าอาหารนั้น ๆ หรือผลผลิตทางการเกษตรมีปัญหา โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตรกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร 2) เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูล กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร ด้วยขั้นตอนการศึกษารวบรวมเป็น 3 ระยะ 1) ศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัย 2) พัฒนาระบบเพื่อทำการตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ โดยในระบบการสืบค้นย้อนกลับประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการติดตาม และกระบวนการสืบค้นย้อนกลับ 3) สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

ผลวิจัย พบว่า จากการสัมภาษณ์ทางเกษตรกรได้รับความคิดว่าในส่วนของระบบมีการใช้งานง่ายในกลุ่มอายุ 30-45 ปี ส่วน 45 ปีขึ้นไปจะเห็นได้ชัดว่ามีปัญหาในการใช้งานเพียงเล็กน้อย แต่เกษตรกรได้ให้ความคิดวาระบบมีประโยชน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากการตรวจสอบผลผลิต อีกทั้งยังสามารถเพิ่มรายการสินค้าการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ผัก ข้าวหอมมะลิ ทำให้เกษตรกรมีความต้องการนำระบบตรวจสอบย้อนกลับไปต่อยอดในสินค้าทางการเกษตรกลุ่มอื่น ๆ ด้วย รวมทั้งให้เพิ่มเติมข้อมูลที่เป็นผลดีต่อสุขภาพด้วย ระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร เกษตรกรจำนวน 50 คน ได้ทดลองใช้ระบบมีความพึงพอใจอยู่ในค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ส่วนเบี่ยงมาตรฐานเท่ากับ 0.07 ซึ่งผลปรากฏว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ : ข้าวอินทรีย์ ; ระบบตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ ; แอปพลิเคชัน

¹⁻⁵ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัล วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Digital Technology, Santapol College.

⁶ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Accounting, Santapol College.

⁷ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Business Administration, Human Resource Management, Santapol College.

* Corresponding Author, Email: adul@stu.ac.th

Received: Aug 5, 2022, Revised: Dec 17, 2022, Accepted: Dec 25, 2022

ABSTRACT

From the current attention to consumer hygiene and the quality of agricultural products. As a result, regulations have been introduced to regulate food products such as GMP, HACCP, BRC, ISO and many other standards and measures, including traceability, as one of the measures enacted by developed countries to require those involved in food industry products to be involved. It represents the sources and production processes to consumers with access to information and can solve problems quickly in case of food products or agricultural products. Therefore, this research is intended to 1) to establish a traceability system for agricultural produce, a group of farmers growing rice berry organic rice. Udon Thani and Sakon Nakhon Seam Zone 2) To create a database system for farmers growing rice berry organic rice. Udon Thani and Sakon Nakhon Seam Zone. The research process is divided into 3 phases 1) studying the data and conducting surveys for research purposes. 2) Develop a program to trace the rice number manufacturers. Two important processes are tracking and traceability. 3) Synthesize the results of research operations to transfer technology to the community.

According to the research, farmers have been of the thought that the system is easy to use in the 30-45 age group, while 45 years and older will obviously have little problems. But farmers have given the idea that the system is very useful because of the inspection of yields. A variety of agricultural products such as vegetables, jasmine rice, and jasmine rice can also be added. As a result, I would like to bring the traceable system back to other agricultural products as well. I would also like to add more information in respect of the health benefits. Agricultural Productivity Traceability System Riceberry Organic Rice Farmers Group Udon Thani and Sakon Nakhon Seam Zone. 50 farmers tried the system with an average satisfaction of 4.69, while the benchmark deviation was 0.07, which appeared to be very satisfied.

Keywords : Organic Rice ; Traceability System ; Application

บทนำ

จากกระแสความใส่ใจในสุขอนามัยของผู้บริโภคและผู้บริโภคในปัจจุบันที่หันมาให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพความปลอดภัยของอาหาร รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบของการบริโภคต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลของสินค้ามากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562) และให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้มีการออกกฎระเบียบต่าง ๆ มาควบคุมผลิตภัณฑ์อาหาร ไม่ว่าจะเป็น GMP HACCP BRC ISO และอื่น ๆ อีกหลายมาตรฐานและมาตรการ รวมถึงการติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ หรือ Traceability เป็นระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลการผลิตในแต่ละช่วงของห่วงโซ่ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อให้สามารถตรวจสอบ

ข้อมูลสินค้าได้ตลอดกระบวนการ ก็เป็นหนึ่งในมาตรการที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วได้ออกกฎระเบียบขึ้นเพื่อกำหนดให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าในอุตสาหกรรมอาหาร แสดงถึงแหล่งที่มาและกระบวนการผลิตต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภคได้สามารถเข้าถึงข้อมูล และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วในกรณีที่สินค้าอาหารนั้น ๆ หรือผลผลิตทางการเกษตรมีปัญหา

ระบบตรวจสอบย้อนกลับ คือ ระบบที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในการซื้อสินค้า เพื่อการบริโภคว่าสินค้าที่ซื้อไม่มีสิ่งปนเปื้อน เพื่อให้ผลผลิตการเกษตรของไทยเป็นที่ยอมรับด้านความปลอดภัย (วรชัย ศรีสมุดคำ, ณัฐพล ภูระหงษ์ และ พิรภัทร อิมทรัพย์, สมพงษ์ สุขเจริญพงษ์, กังสดาล กนกหงส์ นฤเบศร์ รัตนวัน และปภพ จีรัตน์. 2561, วิทวัช ราชรองวัง, 2560) โดยสามารถตรวจสอบเส้นทางของการผลิตนั้น ๆ ได้ และช่วยลดความสูญเสียในการเรียกคืนสินค้าของบริษัทผู้ผลิต

ให้เรียกคืนได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วในปริมาณที่ควรจะเป็น โดยในระบบการสืบค้นย้อนกลับประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการติดตามและกระบวนการสืบค้นย้อนกลับ

การติดตาม (Following) คือ ระบบที่จะสามารถติดตามได้ว่าสิ่งที่สนใจนั้นไปอยู่ ณ ที่ใด เช่น ผู้ผลิตอาหารพบว่า วัตถุดิบในการผลิตสินค้าอาหารแต่ละคำสั่งซื้อมีปัญหา แต่สินค้าได้ถูกส่งไปจำหน่ายเรียบร้อยแล้ว ทางผู้ผลิตจึงมีความจำเป็นต้องมีการเรียกคืนสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบในคำสั่งซื้อที่มีปัญหาคืนมาทั้งหมด ผู้ผลิตต้องติดตามเส้นทางการผลิต และการจัดจำหน่ายเพื่อจะได้ทราบว่าสินค้าที่มีปัญหาได้มีการวางจำหน่ายอยู่ที่ใดบ้าง และสามารถเรียกคืนสินค้าได้อย่างถูกต้อง และการตรวจสอบย้อนกลับ (Tracing) คือ ความสามารถสืบได้ว่าสินค้าที่มีปัญหาผลิตขึ้นเมื่อใด จากสายการผลิตส่วนใด และรับวัตถุดิบมาจากแหล่งใด ฯลฯ เพื่อค้นหาว่าจุดใดที่ก่อให้เกิดปัญหา และจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาได้ผลิตสินค้าไปมากน้อยเพียงใด และมีข้อมูลรายละเอียดในขั้นตอนกรรมวิธีการผลิตอย่างไร เพื่อทำการติดตามสินค้าคืนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าหัวใจสำคัญในการตรวจสอบย้อนกลับ คือรหัสมาตรฐานหรือชุดตัวเลขที่ใช้ในการระบุตัวตนของสถานที่ผลิต (GLN) สินค้า (GTIN) บรรจุภัณฑ์ที่จัดส่ง (SSCC) เพื่อใช้ในการอ้างอิงในระบบฐานข้อมูลระหว่างคู่ค้า โดยใช้รหัสบาร์โค้ดเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งต่อ รหัสเหล่านี้จะถูกกำหนดโดยองค์กร EAN UCC โดยเลขหมายนี้จะไม่กำหนดการซ้ำแสดง ส่วนการบริหารจัดการระบบการขนส่งผลิตภัณฑ์ที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี GPS Tracking System การใช้งานโปรแกรมประยุกต์สามารถดูรายงานแบบ Real Time และดูข้อมูลย้อนหลังได้อย่างถูกต้องส่งผลให้การควบคุมกระบวนการขนส่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดปัญหาผลิตภัณฑ์เสื่อมคุณภาพจากการขนส่งได้ คุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นไปตามมาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (นันทิยา ดันตติธเนสและแสงทอง บุญยิ่ง, 2563)

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมกับศึกษาและพัฒนา ระบบตรวจสอบย้อนกลับทางการเกษตร คณะผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร ที่มีการปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่มาเป็นเวลานานและสินค้าได้มาตรฐาน เพื่อที่จะส่งเสริมสินค้าให้ได้มาตรฐานยิ่ง ๆ ขึ้นไป ผนวกกับเทคโนโลยี QR Code เป็นที่ได้รับความสนใจ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบ ระบบ

ตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตรกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร
2. เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่ในเขตพื้นที่รอยต่อจังหวัดสกลนครและอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 10 กลุ่ม (ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างแดนดิน)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่ในเขตพื้นที่รอยต่อจังหวัดสกลนครและอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 ราย รวมจำนวน 50 ราย ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (Purposive sampling) โดยได้จากสถานที่ดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ที่จะดำเนินงานวิจัย ในเขตพื้นที่รอยต่อจังหวัดสกลนครและอุดรธานี รวมจำนวน 7 ตำบล ได้แก่ -พื้นที่เขตจังหวัดสกลนคร อำเภอสว่างแดนดิน ได้แก่ ตำบลบ้านค้อใต้ ตำบลบงเหนือ ตำบลบงใต้ ตำบลหนองหลวง ตำบลหนองแค, - พื้นที่เขตจังหวัดอุดรธานี อำเภอหนองหาน ได้แก่ ตำบลบ้านยา ตำบลบ้านเชียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อการศึกษาข้อมูลข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกร ได้แก่ ที่อยู่ของเกษตรกร วิธีการปลูกข้าวอย่างละเอียด วิธีการขายข้าวไรซ์เบอร์รี่ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร ก่อนที่ผู้วิจัยจะได้ทำการพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร
2. แบบสัมภาษณ์ แบบไม่เป็นทางการ เกี่ยวกับวิธีการปลูกข้าวของเกษตรกรและบุคคล ประกอบไปด้วย ขั้นตอนการ

ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ช่วงฤดูในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ การส่งไปขาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการออกไปแสดงพันธุ์ข้าว

3. ระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เพื่อให้ผู้ที่ใช้งานระบบตรวจสอบย้อนกลับได้ทราบถึงแหล่งที่มาของข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้อมูลสภาพแวดล้อมในการปลูกข้าว แหล่งต่าง ๆ ในการส่งผลผลิตไปขายก่อนไปพบเกษตรกร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูล จากเอกสาร บทความทางวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่

2. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ และนำแบบสอบถามดังกล่าวที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษาในแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาว่าสามารถวัดได้จริงตามประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จัดทำรหัสข้อมูลพร้อมทั้งนำไปทดลองใช้และทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยและทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ระยะ หลักๆ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ชุมชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน ระยะที่ 3 สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1.1 ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน พันธุ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่ คุณค่าทางโภชนาการของข้าวฮางอก ภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตข้าวฮางอก มาตรฐานสินค้าเกษตร

ขั้นตอนที่ 1.2 ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่ภาคสนามในชุมชนกลุ่มเป้าหมาย 7 ตำบล ได้แก่ 1. ตำบลบ้านค้อได้ 2. ตำบลบงเหนือ 3. ตำบลบงใต้ 4. ตำบลหนองหลวง 5. ตำบลหนองแค ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตจังหวัดสกลนคร อำเภอสว่างแดนดิน และ 6. ตำบลบ้านยา 7. ตำบลบ้านเชียง (ดินแดนมรดกโลก 5,000 ปี) ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตจังหวัดอุดรธานี อำเภอหนองหาน เพื่อสอบถามจากนักปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ด้านการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ แล้วบันทึกรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดเตรียมการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ชุมชนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 พัฒนาโปรแกรมเพื่อทำการตรวจสอบย้อนกลับผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่โดยแบ่งเป็นออกแบบระบบฐานข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่ได้มาจริงจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการดำเนินงานทางผู้วิจัยได้ออกแบบฐานข้อมูลโดยใช้ซอฟต์แวร์ดังนี้ ฐานข้อมูล MySQL เวอร์ชัน 5.1.41 บนระบบปฏิบัติการ ubuntu เวอร์ชัน 12.10 เพื่อใช้เก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้ 1) ผู้ผลิต 2) ข้อมูลทั่วไปข้าวไรซ์เบอร์รี่ 3) ข้อมูลการผลิต 4) ข้อมูลภาพและสื่อวิดีโอ 5) ข้อมูลเส้นทางการจำหน่าย

ขั้นตอนที่ 2.2 พัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

ขั้นตอนที่ 2.3 ออกแบบบรรจุภัณฑ์และทดสอบระบบ 1) ออกแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบ QR CODE 2) ทดสอบแอปพลิเคชันกับบรรจุภัณฑ์ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept interview) การจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการฝึกอบรมให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของกรวิจัย และใช้เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหวเครื่องบันทึกเสียง เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 3 สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

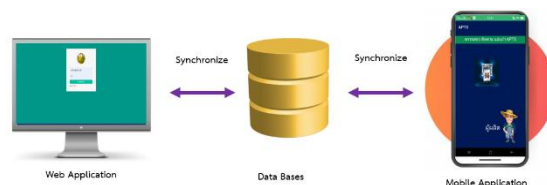
ผลการสังเคราะห์ที่ได้จัดทำสรุปข้อมูลที่ได้ แล้วผลของการวิจัยไปถ่ายทอด เทคโนโลยีสู่ชุมชนกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดประชุม กลุ่ม (Focus Group) เน้นการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการของชุมชน มีการใช้แบบบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกภาพและเสียง ถ่ายทำวีดิทัศน์ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 – 2 มาถ่ายทอดเสริมความรู้ ผักทักษะ ให้สามารถเข้าใจถึงหลักและวิธีการดำเนินงานผลิต การติดตั้ง QR CODE การบรรจุหีบห่อ ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร ได้อย่างถูกต้อง โดยการเชิญนักวิชาการ และวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างแดนดิน 2) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุดรธานี 3) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรธานี 4) สำนักพาณิชย์จังหวัดอุดรธานี เพื่อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และหาแนวทางส่งเสริมและผลักดันเชิงนโยบายให้กลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่ ในเขตพื้นที่รอยต่อจังหวัดสกลนคร และอุดรธานี สามารถสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร และจดอนุสิทธิบัตร/สิทธิบัตร โดยอาจจะใช้ชื่อสินค้าว่า “ระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร” หรือชื่ออื่น ๆ ที่ทางกลุ่มเกษตรกรได้มีมติร่วมกัน ซึ่งคาดหวังว่าผลผลิตจะได้เข้าถึงผู้บริโภคชาวเพื่อสุขภาพ ทั้งในและต่างประเทศได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

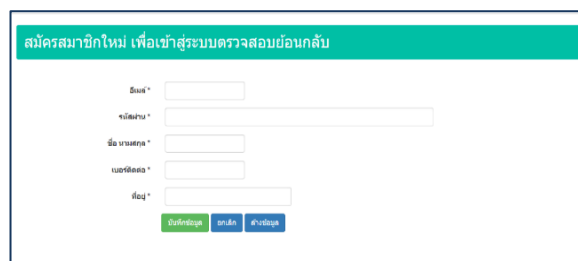
1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งหมดมาทำการตรวจสอบสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับที่มีความสมบูรณ์ มาทำการลงรหัสข้อมูลตามที่ได้วิจัยได้ทำการกำหนดไว้
3. สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะประเภทธุรกิจ หรือหน่วยงานที่ปฏิบัติ จะวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) อธิบายโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) แล้วสรุปออกมาและหาเป็น ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยเครื่องมือต่างๆ นำเสนอในรูปแบบตาราง

สรุปผลการวิจัย

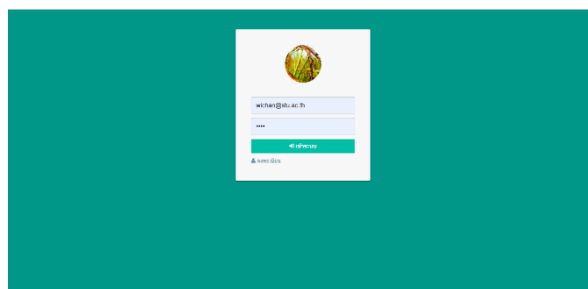
ผลการพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนครมีผลการวิจัยดังนี้

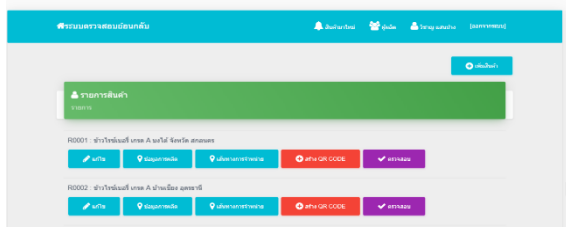
ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างโมบายแอปพลิเคชันกับเว็บแอปพลิเคชันตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่

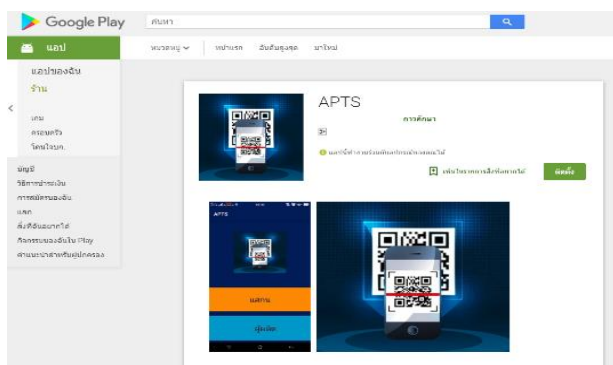
ภาพที่ 2 เว็บแอปพลิเคชัน ระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่

ภาพที่ 3 เว็บแอปพลิเคชัน ระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ หน้าจอที่สามารถให้ผู้ผลิตข้าว สามารถสมัครสมาชิกเพื่อจัดการสินค้าได้

ภาพที่ 4 เว็บแอปพลิเคชัน ระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ สามารถแก้ไขข้อมูลข้าวได้ ระบบข้อมูลการผลิตได้ ระบบเส้นทางจำหน่ายได้ สร้าง QR CODE ได้ ตรวจสอบข้อมูลได้

ภาพที่ 5 ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร โดยทางผู้วิจัยได้นำแอปพลิเคชันขึ้นให้ใช้งานจริง ที่ Play Store สามารถใช้งานได้กับระบบ Android โดยใช้ชื่อ APTS

คณะผู้วิจัยได้นำระบบผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร ไปประยุกต์ใช้กับผลิตเกษตรกรในตลาดเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี และได้ทำการศึกษาข้อมูลด้านการปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ ข้อมูลสภาพแวดล้อมในการปลูกข้าวแหล่งต่าง ๆ ในการส่งผลผลิตไปขายก่อนไปพบเกษตรกร จากนั้นผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการเก็บแบบสอบถามและเข้าสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ใช้สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ได้ข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมาพัฒนาและออกแบบระบบตามระยะขั้นตอนที่วางไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่

เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร เป็นการยกระดับให้กับกลุ่มกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ เขตรอยต่อจังหวัดอุดรธานีและสกลนคร ให้สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันระบบตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับสามารถใช้งานได้ตั้งแต่ต้นน้ำคือผู้ผลิตสามารถบันทึกข้อมูลผ่านระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ สามารถจัดการข้อมูลผ่านระบบสมัครสมาชิก ซึ่งสามารถบันทึกข้อมูลได้ตั้งแต่วันที่เริ่มกระบวนการคัดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ ข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่มาจากเกษตรกรกลุ่มใด ลักษณะพิเศษของข้าวอินทรีย์ไรซ์เบอร์รี่ที่เป็นเอกลักษณ์ เกษตรกรชื่ออะไร รวมไปถึงวันผลิตบรรจุภัณฑ์และวันที่ควรบริโภค และสามารถปริ้น QR Code เพื่อให้ลูกค้าสามารถสืบค้นตรวจสอบย้อนกลับได้โดยผ่าน QR Code ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เฉลิมขันธ์ ไวยศดำรง (2549) ซึ่งในกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับอาหารที่มีผู้เกี่ยวข้องต่อการรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้กระบวนการที่สมบูรณ์ ตั้งแต่การผลิตรายวัตถุ กระบวนการแปรรูป จนถึงการกระจายผลิตภัณฑ์อาหารสู่ผู้บริโภค และสอดคล้องกับ (Hobbs, J. E., Bailey, D. V., Dickinson, D. L. and Haghiri, M. 2005, ณฐมน บัวพรมมี และ ก่อพงศ์ พงโยราช, นครกาญจน์ มหาวัง, 2555, อนุวัฒน์ ใจดี และพฤษดี ศิริแสงตระกูล, 2557) คือการรวบรวมข้อมูล ที่มีความเกี่ยวข้องในการผลิตผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถทราบผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับต้นทุนในการผลิตจำหน่ายซึ่งวิจัยนี้ได้ใช้ระบบเก็บข้อมูลผ่านสมาร์ตโฟนและเก็บข้อมูลผ่านระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Coputing) ระบบที่น่าเสนอจะเป็น การช่วยส่งเสริมธุรกิจด้านการเกษตรของไทยให้เข้าสู่มาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

งานวิจัยนี้ดำเนินงานโดยมีความร่วมมือจากชุมชน ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้งานจำเป็นต้องศึกษาบริบทชุมชน การออกแบบในส่วนการกรอกข้อมูลนำเข้าจากผู้ใช้และผู้จัดการระบบยังต้องทำผ่านคอมพิวเตอร์และสมาร์โฟน (Smart Phone) หรือในแท็บเล็ต ควรปรับปรุงให้ส่วนต่อประสานกับผู้ให้สามารถใช้ได้กับอุปกรณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และนอกจากนั้น

แล้วในการวิจัยครั้งต่อไปหากทำวิจัยในลักษณะนี้ควรมีการจัด สมาร์ทโฟนให้แก่กลุ่มเกษตรกรและบุคลากรด้านอื่นๆ ระบบ
อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์และ สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานด้านอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] เฉลิมชนม์ ไชยดำรง. (2549). The Global Traceability Standard. *วารสาร ASIA PACIFIC FOOD INDUSTRY THAILAND*, 3, 42 - 45.
- [2] ณัฐมน บัวพรมมี และ ก่อพงษ์ พลโยธา. (2555). การประยุกต์ใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับในสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ในฐานะเครื่องมือทางกาดลาด. *วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศ*, (2), 18-24.
- [3] นงคราญ มหาวัง, จงกลดินทร แสงอาสภวิริยะ, ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล และ มาณวิน สงเคราะห์. (2559). การออกแบบระบบตรวจสอบย้อนกลับในโซ่อุปทานผักชีงาดำเพื่อการพาณิชย์. *การประชุมวิชาการสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5*. กรุงเทพฯ
- [4] วรชัย ศรีสมุดคำ, ณัฐพล ภูระหงษ์ และ พีรภัทร อิมทรัพย์. (2561). การสืบค้นย้อนกลับผลิตภัณฑ์ข้าวคุณภาพแบบสัญญาณของเกษตรกร จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารราชธานีวิชาการ มหาวิทยาลัยราชธานี*, 3, 203-211
- [5] วิทวัส ราชรองวัง. (2560). ระบบตรวจสอบย้อนกลับโซ่อุปทานของนมพาสเจอร์ไรส์เสริมฟลูออไรด์ กรณีศึกษา สหกรณ์โคนมพัทลุง จำกัด. *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- [6] สมพล สุขเจริญพงษ์ และเดช ธรรมศิริ. (2561). การพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับโดยเทคโนโลยีรหัสคิวอาร์ และบรรจุภัณฑ์การค้าปลีกสำหรับส้มโอนครปฐม. *วารสารวิชาการวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. 5(1), 67-78
- [7] อนุวัฒน์ ใจดี และ พุทธิ ศิริแสงตระกูล. (2557). ระบบติดตามและตรวจสอบย้อนกลับก้อนเชื้อเห็ด. 1020-1029
- [8] กังสดาล กนกหงส์ นฤเบศร์ รัตนวัน และปภพ จักรัน. (2561). การยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) ของเกษตรกร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหม่อนเงาะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 36(1), 75-84
- [9] นันทิยา ดันติตธเนศ และ แสงทอง บุญยี่ (2563). ต้นแบบการตรวจสอบย้อนกลับการปลูกพืชอาหารปลอดภัยในชุมชนด้วยเทคโนโลยีอาร์เอฟไอดี. *วารสารการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ*, 6(1), 83-98
- [10] Hobbs, J. E., Bailey, D. V., D. L. and Haghiri, M. (2005). Traceability in the Canadian redmeat sector: Do consumers care?. *Canadian Journal of Agricultural Economics*, 53(1), 47-65

ความสัมพันธ์สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

THE RELATION BETWEEN CORE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND EFFECTIVE OF SCHOOL ADMINISTRATION UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

มีศักดิ์ แสงศิลา^{1*}

MESAK SAENGSILO^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา 4) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ครูผู้สอน จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t – test (Independent sample) F – test (One – way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน 2) ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหาร และครูผู้สอนจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีสมรรถนะหลักในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 5) ความสัมพันธ์สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา พบว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.828$)

คำสำคัญ : สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ; ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

¹ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Education Administration, Major Administration of Education, Santapol College

* Corresponding Author. Email: mesaks8@gmail.com

Received: Aug 5, 2022, Revised: Dec 9, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the core competency of school administrators under Udonthani Primary Educational Service Area Office 1, 2) to investigate the effectiveness of school administration, 3) to compare the opinions of personnel on the core competency of the school administrators classifying by work positions and school sizes, 4) to compare the opinions of personnel on the effectiveness of school administration classifying by work positions and school sizes and 5) to examine the relationship between the core competency of school administrators and the effectiveness of school administration. The research sample consisted of 33 school administrators and 298 teachers. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with five rating scale at the reliability of 0.90. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, value Mean Standard Deviation t – test (Independent sample), F – test (One-way ANOVA) and Pearson correlation coefficient.

The results of the research were as follows: 1) The core competency of educational institution administrators under Udon thani Primary Educational Service Area Office 1 was in ‘much’ level in overall and individual aspect. 2) The effectiveness of school administration was in ‘much’ level in overall and individual aspect. 3) Comparing the opinions on core competency of school administrator and teachers classifying by work positions found that it was different, the level of significance is .01. Classifying by school sizes indicated that it was different and the level of significance is .01 in overall and individual aspect. 4) Comparing the opinions of personnel on the effectiveness of school administration classifying by work positions revealed that it was different, the level of significance is .01. Classifying by school sizes showed that it was different, the level of significance is .01 in overall and individual aspect. 5) The relationship between the core competency of school administrators and the effectiveness of school administration indicated that there was a high relationship ($r_{xy} = 0.828$) in overall and the level of significance is .01.

Keywords: Core Competency of School Administrators, Effectiveness of school administration

บทนำ

ท่ามกลางแนวโน้มโลกที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและประเทศต่างๆ กำลังเร่งพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลก ใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่จะต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ทุกด้าน ทั้งการพัฒนาทุนมนุษย์และการปฏิรูปการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ ปรับปรุงด้านกฎระเบียบและระบบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และ

การพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิตรูปแบบผลิตภัณฑ์และการบริการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินธุรกิจและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม และการพัฒนาต่อยอดด้านการศึกษา รวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูงซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 12, 2560 : 1 – 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี

ความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 3 – 8)

การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ในมาตรา 39 ได้บัญญัติว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ได้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย ไปยังสถานศึกษาในสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาท อำนาจ หน้าที่ในฐานะผู้แทนนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 35 บัญญัติว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะหลักในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ การมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมทุกๆด้านของนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาครู การให้บริการที่ดีแก่ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับบริการ ชุมชน สังคม ประเทศชาติอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (o-net) รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) รายงานผลการวัดความสามารถ ด้านการอ่านการเขียน และด้านการคิดคำนวณ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ปัญหาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในปีที่ผ่านมายังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติและต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 35.84 ลดลงจากปีที่ผ่านมา ผลการทดสอบการอ่าน

ออกเสียงและอ่านรู้เรื่อง(RT) อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งคุณภาพผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูและคุณภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้ให้นโยบาย ครูเป็นผู้นำแนวคิดหรือนโยบายทางการศึกษาไปสู่ระดับปฏิบัติในห้องเรียน (ชมพูนุท ร่วมชาติ, 2548 : 1) หากผู้บริหารไม่มีการแสดงออกซึ่งการมีสมรรถนะหลักในการบริหารงานก็จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งจากการติดตามผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า อุปสรรคในการจัดการศึกษาที่ต้องเร่งรัดแก้ไขประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาคุณภาพครูเนื่องจากส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายโดยจะต้องมีสมรรถนะหลักในการบริหาร การจูงใจที่ดีที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนา งานการจัดการเรียนการสอนและต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะเฉพาะในลักษณะงานด้วยเพื่อที่จะได้เข้าใจงานได้ชัดเจน และสามารถแจกแจงงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ทราบด้วย ต้องมีความสามารถในการมอบหมายงาน ติดตามงานและมีทักษะการสอนงานที่ดี และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาได้พัฒนารูปแบบต่างๆในงานด้วย (Mitrani,Dalziel & Fitt, 1992 : 56) ทั้งยังเป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาทักษะและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Mello, 2002) สามารถเป็นผู้กระตุ้นและสร้างเสริมในทุกๆด้าน ผลักดันให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารที่มีสมรรถนะในเรื่องของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม จะสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญ และมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการแก้ปัญหา

และพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และ
พัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน
3. สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก

ตัวแปรอิสระ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย

1. ตำแหน่งหน้าที่
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน
2. ขนาดของสถานศึกษา
 - 2.1 ขนาดเล็ก
 - 2.2 ขนาดกลาง
 - 2.3 ขนาดใหญ่

ตัวแปรต้น

สมรรถนะหลักของ
ผู้บริหารสถานศึกษา

1. ด้านการทำงานเป็นทีม
2. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. ด้านการพัฒนาตนเอง
4. ด้านการบริการที่ดี

ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพในการบริหาร มี 4 ด้าน

1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง
2. ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,360 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 254 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,106 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgen, 1997 : 607 - 601 ; อ้างถึงใน ยืนยง ไทยใจดี, 2563 : 70) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นชั้นในการแบ่งกลุ่ม จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง

ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ครูผู้สอนจำนวน 298 คน รวม 331 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 77)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 78)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยสันตพล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งให้สถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง จากการส่งแบบสอบถามไป จำนวน 331 ชุด ได้รับกลับคืนมา จำนวน 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ทำการลงรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้สถิติ t – test (Independent samples)

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้สถิติ t – test (Independent samples)

7. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ F – test (One - way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method)

8. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ F – test (One - way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method)

9. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะหลัก	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.21	0.55	มาก
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.38	0.51	มาก
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.22	0.54	มาก
4. ด้านการบริการที่ดี	4.12	0.43	มาก
รวม	4.23	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุดคือ ด้านการทำงาน เป็นทีม รองลงมาคือด้านการพัฒนาตนเอง และด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุดคือ ด้านการบริการที่ดี

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.33	0.47	มาก
2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.45	0.49	มาก
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.44	0.48	มาก
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.34	0.51	มาก
รวม	4.39	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสูงสุด คือด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านที่ต่ำสุดคือด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

สมรรถนะหลักของผู้บริหาร	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
X1	4.54	0.46	4.17	0.55	3.670**	0.000
X2	4.63	0.38	4.35	0.51	3.017**	0.003
X3	4.52	0.42	4.19	0.54	3.413**	0.001
X4	4.05	0.39	4.13	0.43	-0.964	0.336
รวม	4.44	0.30	4.21	0.37	3.304**	0.001

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมรรถนะหลักของผู้บริหาร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
X1	ระหว่างกลุ่ม	16.79	2	8.39	32.94**	0.000
	ภายในกลุ่ม	83.59	328	0.25		
	รวม	100.38	330			
X2	ระหว่างกลุ่ม	9.315	2	4.66	20.142***	0.000
	ภายในกลุ่ม	75.84	328	0.23		
	รวม	85.16	330			
X3	ระหว่างกลุ่ม	16.63	2	8.31	34.27**	0.000
	ภายในกลุ่ม	79.57	328	0.24		
	รวม	96.20	330			
X4	ระหว่างกลุ่ม	2.24	2	1.12	6.37**	0.002
	ภายในกลุ่ม	57.58	328	0.17		
	รวม	59.81	330			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	5.95	2	2.97	23.88**	0.000
	ภายในกลุ่ม	40.86	328	0.13		
	รวม	46.82	330			

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
Y1	4.47	0.37	4.32	0.47	1.812	0.071
Y2	4.70	0.32	4.41	0.49	4.657**	0.000
Y3	4.67	0.41	4.42	0.49	3.253**	0.002
Y4	4.50	0.43	4.32	0.52	1.880	0.061
รวม	4.59	0.30	4.37	0.43	3.778**	0.000

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 5 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้าน ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สมรรถนะ หลักของ ผู้บริหาร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
Y1	ระหว่างกลุ่ม	3.269	2	1.634	7.657**	0.001
	ภายในกลุ่ม	69.842	328	0.213		
	รวม	73.111	330			
Y2	ระหว่างกลุ่ม	5.275	2	2.637	11.634**	0.000
	ภายในกลุ่ม	74.357	328	0.227		
	รวม	79.632	330			
Y3	ระหว่างกลุ่ม	3.278	2	1.639	7.168**	0.001
	ภายในกลุ่ม	75.003	328	0.229		
	รวม	78.281	330			
Y4	ระหว่างกลุ่ม	3.092	2	1.546	5.980**	0.003
	ภายในกลุ่ม	84.781	328	0.258		
	รวม	87.872	330			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	3.652	2	1.826	10.939**	0.000
	ภายในกลุ่ม	54.755	328	0.167		
	รวม	58.407	330			

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 6 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวม และรายด้าน

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา
ในภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y)
(X ₁)	0.787	0.648**	0.516**	0.552**	0.817**
(X ₂)	0.648**	0.718**	0.687**	0.819**	0.812**
(X ₃)	0.546**	0.718**	0.735**	0.869**	0.863**
(X ₄)	0.552**	0.687**	0.735**	0.817**	0.665**
(X)	0.787**	0.891**	0.868**	0.874**	0.828**

จากตารางที่ 7 สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา (Y) ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.828$) โดยสมรรถนะหลักด้านการพัฒนาตนเอง (X₃) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.863$) รองลงมาคือด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.817$)

ส่วนสมรรถนะหลักที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านการบริการที่ดี (X₂) ($r_{xy} = 0.812$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการในสถานศึกษาต้องดำเนินการตามสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา นอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามพระราชการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามกรอบสมรรถนะหลักของผู้บริหารในทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้นครูผู้สอนยังเห็นว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามสมรรถนะหลักในทุกๆด้าน โดยเฉพาะ ด้านบริการเป็นงานที่แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารจัดการระบบการบริหารจัดการ การดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและผู้รับบริการเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความสะดวกในการประสานงาน หรือทำให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อไป ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาร่าพิด หัตถนิ (2562 : 77 - 82) ซึ่งได้ทำการศึกษาศมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริการที่ดี รองลงมาได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีมตามลำดับ ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 ในรายด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ กำเลิศทอง (2560 : 84 - 93) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริการที่ดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีประสิทธิภาพต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผลการศึกษาที่ได้นั้นเป็นเพราะผลจากการบริหารตามสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่มีการกำกับดูแลและพัฒนาครูผู้สอนในสังกัดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการนำเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มาพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนกำกับดูแลเรื่องการใช้สื่อ การเข้าถึงสื่อในการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการเรียนรู้ที่มีความทันสมัย สามารถที่จะใช้ในการสื่อสาร เข้าถึงนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น เฟสบุ๊ค ยูทูบ ไลน์ คลิปปิดิโอ มวลประสบการณ์ที่สื่อสารผ่านช่องทางเหล่านี้มีมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนเน้นเรื่องการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมทำให้มีการพัฒนาทัศนคติทางบวกได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรภัทร ประทุม (2559 : 99 - 109) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า การที่จะพัฒนาให้ผู้บริหารและครูให้มีความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สูงได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ของผู้บริหารที่จะส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ ซึ่งสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา การจัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาและเอกสารประกอบหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจวางแผนการใช้หลักสูตร โดยการมีส่วนร่วมของคณะครู มีการนิเทศติดตามผล เสนอแนะการนำหลักสูตรไปใช้ และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวม ส่วนรายด้าน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดีและด้านพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองที่ต่างกัน ถึงแม้ผู้บริหารจะมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านดังกล่าว แต่ครูผู้สอนเห็นว่าควรที่จะมีการเพิ่มศักยภาพในสามด้านให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนด้านการทำงานเป็นทีมทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ร่วมคิดร่วมวิเคราะห์ ร่วมแสดงออกในด้านต่าง ๆ มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร หมื่นสา (2561 : 111 - 119) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ผลการศึกษาพบว่า ครูมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งใกล้ชิดนักเรียนมากกว่าผู้อำนวยการสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูเสมอ ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามสถานภาพพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีสมรรถนะหลักในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความแตกต่างกัน ภารกิจของผู้บริหารต้องขับเคลื่อนการทำงานในสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และกฎระเบียบในขณะที่ครูผู้สอนต้องปฏิบัติภารกิจหลักคือ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และต้องรับผิดชอบงานอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้บริหารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนั้นการที่สถานศึกษามีขนาดแตกต่างกันมีความพร้อมในด้านต่างๆแตกต่างกัน จึงส่งผลสมรรถนะหลักของผู้บริหารในการประสานงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ กำเลิศทอง (2560 : 84 - 93) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้นสมรรถนะการบริการที่ดี สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการสื่อสารและจูงใจ สมรรถนะการมีวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายด้าน พบว่าด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง

และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาด้านวิชาการทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันพัฒนา เน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ในทุก ๆ ด้าน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนั้นการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาของฝ่ายบริหารซึ่งได้ขอคำปรึกษาและการขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและสามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรภัทร ประทุม (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ระดับปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานวิชาการ และแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านการบริหารงาน วิชาการ และปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง มีปัญหาอย่างต่อเนื่องที่แตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ เช่น ปัญหาด้านวิชาการ คือ ขาดแคลนสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมทันสมัย ไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนมีไม่เพียงพอ งบประมาณมีจำกัด ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ครูขาดประสบการณ์ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ ถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเห็นว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง จะพยายามพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

ที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน และเห็นว่าการบริหารจัดการ เหมือนกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แล้ว แต่ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผล ต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ งานวิจัยของไทพนา บ่อมหินและคณะ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับปัจจัย ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการ เปรียบเทียบปัจจัยการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.93$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้อง กับงานวิจัยของสุธิดา หลั่งใจ (2556 : 93 – 95) ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส ตามทัศนะของครูผู้สอนจำแนกตามเพศ ของครูผู้สอนพบว่าภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

7. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สมรรถนะหลักของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษา (Y) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.828$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างจะได้รับความรัก ศรัทธา ความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ทำให้สามารถบริหารงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

ในปัจจุบันส่งผลให้ ผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเอง และสมรรถนะ ที่สามารถนำไปเป็นเครื่องมือช่วยให้สามารถนำและใช้สมรรถนะ ของตนเพื่อการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และประสิทธิผลต่อสถานศึกษาจนเป็นที่ประจักษ์ สอดคล้องกับ งานวิจัยของชัยธวัช สุริกรและคณะ (2565 : 72 - 73) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถาน ศึกษา กับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะ ผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะหลักของครู อยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหาร สถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครนายก มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อนำไปใช้ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถคิดเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็น ระบบ บริหารงานแบบบูรณาการให้เข้ากับสภาพปัจจุบันและ บริบทของสถานศึกษา แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถคิดจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวม วิธีการได้อย่างเหมาะสมสามารถจัดการและบริหารหลักสูตร การเรียนการสอนได้ดีบริหารงานโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ ภารกิจ สังคม และชุมชน ความพึงพอใจ ความทันสมัย ความรวดเร็ว และความปลอดภัย ตลอดจนความต้องการของผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากข้อค้นพบ ความคิดเห็นของประสิทธิผลที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หรือหัวหน้างาน รวมทั้งครู สามารถ ที่จะนำไปวางแผนในการลงมือปฏิบัติ โดยออกแบบการวิจัย เป็นเชิงผสมผสาน รวมถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบกรณีศึกษา (Case study action research) เพราะหากนำไปทำการศึกษาเป็น พหุกรณีศึกษา จะทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพของพลวิจัยได้สูงขึ้น
2. ควรมีการศึกษาสมรรถนะการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการ บริหาร เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องและทันสมัยกับการที่จะ นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพื่อนำมา เป็นแนวทางที่จะใช้ในปัจจุบันและอนาคต ผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการ และกลยุทธ์ในการ อย่างรวดเร็ว กลุ่มคนมีแนวโน้มที่จะเชื่อในการลงมือปฏิบัติส่งผลต่อ
บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหาร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนในสังคมเพิ่มสูงขึ้น
สถานศึกษา เพราะว่ากระบวนการพัฒนาคนในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กนกพร โหวงเกิด. (2563). สมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- [2] กมลพัชร หินแก้ว. (2555). สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการพัฒนานักบริหารสถานศึกษายุคใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสป).
- [4] คณะกรรมการคุรุสภา. (2564). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2564. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 130. ตอนพิเศษ 165 ง. 12 พฤษภาคม 2564 : 47 - 49
- [5] จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [6] ไทพนา ป้อมหิน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนครพนม.
- [7] ชีระ รุญเจริญ. (2550). สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- [8] บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- [9] ภาสกร หมั่นสา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- [10] ยืนยง ไทยใจดี. (2563). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุตรธานี : คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล.
- [11] สุริดา หลั่งจิ. (2556). ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏฉะเชิงเทรา
- [12] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- [13] อาราฟัด หัดหนิ. (2562). สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- [14] Hoy, W.K. and Ferguson, J. (1985). A Theoretical Frame work and Exploration of Organizational Effectiveness in School. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 121-122.

- [15] Mitrani, A., Dalziel, M. & Fitt, D. (1992). *Competency Based Human Resource Management*. London: Kogan Page
- [16] Mello, R. A. (2002). *Organization Behavior in Education: Instructional Leadership and School Reform*. (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล

THE QUALITY IMPROVEMENT GUIDELINES FOR AN INTERNAL AUDIT MANAGEMENT OF THE INPATIENT MEDICAL RECORDS CODING AT VAJIRA HOSPITAL

วารารณ ปานเงิน^{1*}

WARAPORN PANNGOEN^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบงานในการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ และพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจต่อแนวทางดังกล่าวที่ถูกพัฒนาขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบงานและปัญหาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง และนำไปพัฒนาแนวทางในการตรวจสอบการให้รหัสทางการแพทย์ ประกอบด้วย รหัสโรค และรหัสหัตถการและการผ่าตัด หลังจากนั้นนำแนวทางที่ถูกพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นเวลา 4 สัปดาห์ และสนทนากลุ่มแบบเจาะประเด็น (Focus Group) และประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการตรวจสอบรหัสทางการแพทย์ 2) ด้านเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน และ 3) ด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสทางการแพทย์

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัญหาในการตรวจสอบเวชระเบียนคือมีดำเนินการเพียง 2 ครั้งต่อปี เป็นการตรวจสอบแบบย้อนหลัง และยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้เกิดข้อผิดพลาดและไม่สามารถแก้ไขได้ทันเวลา ผู้วิจัยได้นำปัญหามาวิเคราะห์และพัฒนาแนวทางดังกล่าว โดยออกแบบให้ตรวจสอบในงานประจำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ 4 ครั้งต่อเดือน และเมื่อสิ้นสุดรายเดือน ให้มีการสรุปผลเพื่อประชุมติดตามผลการปฏิบัติงาน หลังจากนั้นนำไปทดลองปฏิบัติงานจริง และประเมินความพึงพอใจพบว่า แนวทางดังกล่าวส่งผลให้การให้รหัสทางการแพทย์ มีความถูกต้อง ร้อยละ 94.16 และมีข้อผิดพลาด ร้อยละ 5.84 และทำให้ค่าน้ำหนักสัมพัทธ์ (Adjust Relative Weight; AdjRW) มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีผลต่างเท่ากับ 0.38 ส่งผลให้สามารถเรียกเก็บค่าชดเชยทางการแพทย์ตามระบบวินิจฉัยโรคร่วม (Diagnostic Related Groups; DRGs) ได้มากขึ้นกว่าเดิม และผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ ประกอบด้วย 1) ด้านการตรวจสอบรหัสทางการแพทย์ ในระดับมากที่สุด (4.32 ± 0.69) การตรวจสอบรายสัปดาห์ สามารถช่วยให้มีความถูกต้องมากขึ้น 2) ด้านเครื่องมือสนับสนุนการทำงานในระดับมาก (3.50 ± 1.05) โรงพยาบาลมีหนังสือคู่มือการให้รหัสทางการแพทย์ครบถ้วน และ 3) ด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสทางการแพทย์ในระดับมาก (4.01 ± 0.68) ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้คือ โรงพยาบาลควรนำแนวทางดังกล่าวไปใช้จริง พร้อมทั้งวิเคราะห์อัตรากำลังคนในด้านการตรวจสอบเวชระเบียน เพื่อพัฒนางานและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : การวินิจฉัยโรคร่วม ; การตรวจสอบการให้รหัสทางการแพทย์ ; การตรวจสอบภายใน ; เวชระเบียนผู้ป่วยใน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการเวชสารสนเทศ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, Master Student, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

* Corresponding Author, Email: Waraporn.Pan@mahidol.edu

Received: Aug 29, 2022, Revised: Nov 19, 2022, Accepted: Dec 2, 2022

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the internal audit system of medical records coding and develop the quality improvement guidelines for the internal audit management of medical records coding at Vajira hospital, including studied the satisfaction with the guidelines that have been developed. This research was a mixed method research by conducting the interview about work system and problems from 14 person of sample group who were practical operators and used that to develop the quality improvement guidelines for an internal audit management towards medical, procedure and surgical codes. After that applied the developed method to the sample group for 4 weeks and arranged a focus group discussion and assessed their satisfaction using questionnaire that consisted of 3 aspects: 1) medical record code examination 2) tools and 3) quality improvement guideline of medical record coding.

The research result found that the problem of medical record verification was performed only twice a year. It was traceability review without a clear operational guideline thus it caused errors and could not be corrected in a timely manner. The researcher had analyzed the problems and developed that guideline by designing to have a check in the routine work, once a week or 4 times a month and at the end of the month, arranged the meeting to follow up on the performance. After that did a tryout for real work and assessed their satisfaction which found that process had helped the resulted in medical record coding having an accuracy of 94.16%, an error of 5.84% and AdjRW had been changed by 0.38. Because of this, medical compensation could be charged more than current rate based on the Diagnostic Related Groups (DRGs) and the operators were satisfied with 1) medical record code examination at the greatest level (4.32 ± 0.69), weekly monitoring could help to be more accurate 2) supporting tool at a high level (3.50 ± 1.05), hospital had a complete set of medical record coding manuals and 3) quality improvement guideline of medical record coding at a high level (4.01 ± 0.68), operators had participated in development. Suggestions of this research was hospital should implement these guidelines in their practical operations, as well as analyzes the manpower rate in the area of medical record checks to improve operations and achieve maximum efficiency.

Keywords : Diagnostic Related Groups ; Coding Audit ; Internal Audit ; Medical Record

บทนำ

บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ (International Statistical Classification of Disease and Related Problem; ICD) ถูกนำมาเป็นเครื่องมือหลักในการจำแนกและให้รหัสทางการแพทย์ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ให้ความสำคัญและได้มีการปรับปรุงแก้ไขบัญชีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันประเทศไทยใช้บัญชีจำแนกโรคฉบับที่ 10 (ICD-10) ในการให้รหัสทางการแพทย์ (Diagnostic Coding) ประกอบด้วย การให้รหัสโรค (ICD-10) รหัสหัตถการและการ

ผ่าตัด (ICD-9-CM) เป็นการแปลงชื่อโรคให้เป็นรหัส โดยเจ้าหน้าที่เวชสถิติ หรือนักเวชสถิติ (Medical Coders) รหัสได้มาจากการทบทวนหลักฐานการบันทึกของแพทย์ที่ปรากฏในเวชระเบียน การให้รหัสดังกล่าวมีความซับซ้อน เพราะเป็นรหัสการจัดกลุ่มโรค ไม่ใช่ชื่อโรค ผู้ให้รหัสอาจไม่เข้าใจลักษณะที่ซับซ้อน จึงให้รหัสผิดพลาด ส่งผลให้การทำสถิติโรคของโรงพยาบาลและสถิติสาธารณสุขของประเทศผิดพลาดด้วยเช่นกัน (วรระเบียน เปาอินทร์, 2561) รหัสทางการแพทย์ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน โดยเฉพาะการเรียกเก็บเงินคืนกลับสู่โรงพยาบาล ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ของโรงพยาบาล

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายควบคุมค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลผู้ป่วย โดยจ่ายชดเชยค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลตามระบบกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม (Diagnostic Related Groups; DRGs) โดยใช้ค่าน้ำหนักสัมพัทธ์ (Relative Weight; RW) จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ข้อมูลที่สำคัญในการจัดกลุ่มโรคได้แก่ รหัสโรคหลัก รหัสโรคร่วม รหัสโรคแทรกซ้อน (ICD-10) รหัสผ่าตัดและหัตถการตามรหัส (ICD-9-CM) อายุ เพศ ชนิดของการจำหน่าย และจำนวนวันนอน (อรรถีย์ เขียวเจริญและคณะ, 2552) และในการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยต้องใช้ระบบ DRGs ในการเรียกเงินชดเชยค่าบริการทางการแพทย์ไปยังกองทุนต่างๆ ตามสิทธิการรักษาพยาบาล ซึ่งพบว่าปัญหาในการสรุปคำวินิจฉัยโรคของแพทย์ในเวชระเบียน และส่งผลกระทบต่อค่า Adj RW ทำให้ค่าตอบแทนที่ได้รับตามระบบ DRGs ต่ำกว่าความเป็นจริง (สัมปັນ ศรีหนูขำและคณะ, 2557)

จากข้อมูลสถิติของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล ในการส่งเวชระเบียนกลับไปทบทุนการสรุปที่ภาควิชาต่างๆ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2561 จำนวน 2,429 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.34 ของจำนวนผู้ป่วยใน และในการตรวจสอบความถูกต้องในการสรุปเวชระเบียนผู้ป่วยใน (Summary Discharge Audit: SA) พบว่า มีความคลาดเคลื่อนในการสรุปการวินิจฉัยโรค ทำให้เกิดความแตกต่างของค่า Adj RW ก่อนและหลังตรวจสอบ ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดสรรค่าชดเชยบริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลจะได้รับจากต้นสังกัดสิทธิการรักษาของผู้ป่วย และถ้ามีการทบทุนเวชระเบียนแบบ Real time จะทำให้เกิดประโยชน์มากกว่าการทบทุนแบบย้อนหลัง (วันดี วันศรีสุธนและคณะ, 2555) ซึ่งระบบการตรวจสอบคุณภาพในการให้รหัสทางการแพทย์ (Coding Audit) ในโรงพยาบาลวชิรพยาบาลที่ปฏิบัติอยู่เป็นการตรวจสอบคุณภาพในการให้รหัสทางการแพทย์แบบย้อนหลัง โดยทำการตรวจสอบหลังจากที่ผู้ป่วยในจำหน่ายเป็นเวลานานแล้ว โดยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดตามจำนวนผู้ป่วยในจำหน่ายในปีงบประมาณนั้นๆ ปีละ 2 รอบ ทำให้พบความผิดพลาดในการให้รหัสทางการแพทย์ ไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ในทันทีหลังจากผู้ป่วยในจำหน่าย ส่งผลต่อข้อมูลสถิติทางการแพทย์ จำนวนผู้ป่วยรายโรค การพยากรณ์โรคในอนาคต ตลอดจนส่งผลกระทบต่อการจัดสรรค่าชดเชยบริการทางการแพทย์ ซึ่งหมายถึงสถานะทางการเงินของโรงพยาบาลและคุณภาพของข้อมูลทางการแพทย์ระดับประเทศ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการหาแนวทางการตรวจสอบการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดในเวชระเบียนผู้ป่วยใน โดยให้นักวิชาการเวชสถิติหรือผู้ให้รหัส (Coder) ได้ตรวจสอบระบบงานการให้รหัสโรค (Coding Audit: CA) และจะทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาแบบควบคุมและอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งผลให้โรงพยาบาลมีการดำเนินการตรวจสอบเวชระเบียนอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารสามารถดำเนินการควบคุมภายใน ลดความผิดพลาดจากการตรวจสอบเวชระเบียนได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรคเวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล เพื่อให้การให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดที่ใช้ประกอบการขอเบิกค่าชดเชยทางการแพทย์มีความถูกต้องครบถ้วน และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารทรัพยากรของโรงพยาบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระบบงานในการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล
- 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล

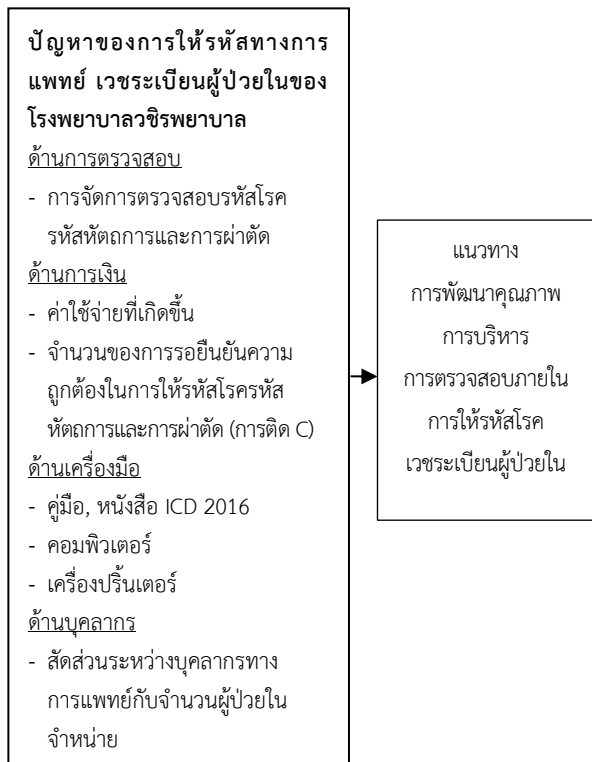
สมมติฐานการวิจัย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด ช่วยลดข้อผิดพลาดในการการให้รหัสดังกล่าว ส่งผลให้ค่า AdjRW สูงขึ้นและโรงพยาบาลสามารถเก็บค่าชดเชยทางการแพทย์ตามระบบ DRGs ได้มากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำความรู้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual

Framework) ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ เวชระเบียนผู้ป่วยในของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล รายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา รายงานสถิติการให้บริการ สรุปผลการดำเนินงานประจำปี ของโรงพยาบาล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูล การตรวจสอบการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อรวบรวมระบบงาน ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การให้รหัสทางการแพทย์ นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางดังกล่าว หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ปฏิบัติงานทดลองใช้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ และดำเนินการสนทนากลุ่มแบบเจาะประเด็น (Focus Group) อีกครั้ง และในส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สอบถามระดับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานหลังจากการทดลอง ใช้แนวทางดังกล่าวเสร็จสิ้น การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล รหัส 2020/225(B1) และคณะกรรมการ จริยธรรมการวิจัยในคน โรงพยาบาลวชิรพยาบาล รหัส 058/64 E

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการเวชระเบียน 1 คน หัวหน้างานเวชระเบียน และเวชสถิติ 1 คน นักวิชาการเวชสถิติ จำนวน 11 คน และ เจ้าหน้าที่งานเวชสถิติช่วยราชการ 1 คน ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวม ข้อมูลทุกหน่วยประชากร (Census) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นผู้ปฏิบัติงานจริงในการให้รหัสทางการแพทย์ และปฏิบัติ คณะกรรมการตรวจสอบการให้รหัสทางการแพทย์เขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการตรวจสอบเวชระเบียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 เครื่องมือ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระบบงาน ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การให้รหัสทางการแพทย์ นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางดังกล่าว ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ระบบงานและปัญหา ในการให้รหัสทางการแพทย์ และแนวทางในการพัฒนา การตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ โดยข้อคำถามมี 4 ด้าน คือ ด้านระบบการตรวจสอบ ด้านการเงิน ด้านเครื่องมือ และด้านบุคลากร

2) แบบสอบถาม ใช้ในการประเมินระดับความพึงพอใจ ของผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ข้อมูล ส่วนบุคคล และระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยข้อคำถาม มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตรวจสอบรหัสทางการแพทย์ ด้านเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน และด้านแนวทางการพัฒนา คุณภาพของการให้รหัสทางการแพทย์

ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัย ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้าง (Construct validity) และความถูกต้องของภาษา (Verbal Validity) และตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item -

Objective Congruence: IOC) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำผลมาปรับให้สมบูรณ์ก่อนการใช้จริง

สรุปผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานสถิติการให้บริการ สรุปผลการดำเนินงานประจำปีของโรงพยาบาล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลการตรวจสอบการให้รหัสโรค รหัสหัตถการ และการผ่าตัด จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการนัดวันและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมระบบงาน ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์ นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งรายละเอียดวัตถุประสงค์ และแนะนำตัวให้กลุ่มตัวอย่างทราบ และทำการสัมภาษณ์ โดยได้ขออนุญาตจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ด้วย หลังจากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวสรุปผลและออกแบบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ และนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ และดำเนินการสนทนากลุ่มแบบเจาะประเด็น (Focus Group) อีกครั้ง และผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามระดับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หลังจากการทดลองใช้แนวทางดังกล่าวเสร็จสิ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลระบบงาน ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์แยกประเด็นสำคัญ หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามโดยข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประสบการณ์ในการทำงานด้านการให้รหัสทางการแพทย์ วิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ ดังนี้

- 4.20 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาระบบงานและปัญหาในการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด พบว่า

1) การจัดระบบตรวจสอบการให้รหัสทางการแพทย์ มีการตรวจสอบเวชระเบียนเพียง 2 ครั้งต่อปี โดยจัดเป็นโครงการและไม่ได้ทำทุกแฟ้มเวชระเบียน ทำให้ไม่ครอบคลุมแฟ้มเวชระเบียนทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายและกำลังคน อีกทั้งการตรวจสอบดังกล่าวเป็นการตรวจสอบแบบย้อนหลัง ทำให้ไม่สามารถแก้ไขข้อมูลได้ทันเวลา และยังไม่มียุทธศาสตร์ตรวจสอบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์ในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้มีความแตกต่างในแต่ละบุคคล และเป็นการตรวจสอบแฟ้มเวชระเบียนในเวลางานปกติ เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากร ซึ่งบุคลากรดังกล่าวมีภาระงานประจำสูง การจัดการระบบกำลังคนในการตรวจสอบความถูกต้องดังกล่าว ดำเนินการโดยมอบให้ Coder เป็นผู้รับผิดชอบและสลับกันในวัน ซึ่งอาจเกิดความไม่โปร่งใส โดยผู้ปฏิบัติงานมีการตรวจสอบในเวลางานปกติ เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากร และยังไม่มีการกำหนดบุคลากรหรือทีมที่รับผิดชอบโดยตรง และปัญหาเกี่ยวกับจำนวนการปฏิเสธการจ่ายเงินชดเชยทางการแพทย์ (ร้อยละการติด C) พบว่า มีจำนวนการปฏิเสธการจ่ายเงินชดเชยทางการแพทย์ค่อนข้างสูง ยังไม่มีการนำข้อมูลผลการติด C มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรหรือทีมที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ปัญหาโดยตรง

2) ปัญหาที่เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ พบว่าด้านระบบการตรวจสอบ โรงพยาบาลยังไม่มีระบบในการตรวจสอบเวชระเบียนที่ชัดเจน และบุคลากรยังมีความเข้าใจกับระบบดังกล่าวไม่มากนัก บางครั้งในการตรวจสอบเวชระเบียนอาจเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน พบความคลาดเคลื่อนในการให้รหัสทางการแพทย์ อีกทั้งปัจจุบันแฟ้มเวชระเบียนมีความต้องการรายละเอียดมากขึ้นทำให้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่อแฟ้มค่อนข้างสูง ด้านการเงิน พบว่า ไม่มีงบประมาณเพียงพอจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณมากขึ้นในการพัฒนาการตรวจสอบเวชระเบียน และด้านเครื่องมือ พบว่า การใช้ระบบให้รหัสทางการแพทย์ ผ่านระบบ Lan และ Wifi มีความล่าช้า เครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงพยาบาลรุ่นเก่า มีระบบการ

ประมวลผลซ้ำ และด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอต่อการงานด้านการตรวจสอบเวชระเบียน เพราะเน้นงานบริการตามความต้องการมากกว่า ส่งผลให้ประสิทธิภาพการตรวจสอบลดลง

3) ระบบงานในการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ มีการดำเนินการสรุปเวชระเบียน และการตรวจสอบการให้รหัสดังกล่าวโดย Coder เป็นผู้ตรวจสอบเวชระเบียนและบันทึกในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงพยาบาล (e – Phis) ซึ่งหากพบข้อผิดพลาดจะดำเนินการทบทวนและติดต่อแพทย์ เพื่อทำการทบทวนอีกครั้ง รวมทั้งต้องดำเนินการคำนวณค่า Adj RW และบันทึกในระบบด้วย ในการตรวจสอบเวชระเบียนดำเนินการโดยสุมเวชระเบียนผู้ป่วยในจำนวนร้อยละ 2 มาตรวจสอบความถูกต้องดังกล่าว กรณีพบว่าผลการตรวจสอบถูกต้อง Coder จะบันทึกให้รหัส ICD และคำนวณค่า Adj RW ลงใน Google Cloud ของระบบงานเวชระเบียนและเวชสถิติ และกรณีพบว่าผลการตรวจสอบไม่ถูกต้อง Coder จะดำเนินการทบทวนและแก้ไขการให้รหัสดังกล่าว พร้อมทั้งยืนยันความถูกต้องและบันทึกให้รหัส ICD และคำนวณค่า Adj RW ลงใน Google Cloud ของระบบงานเวชระเบียนและเวชสถิติ

ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ เวชระเบียนผู้ป่วยใน รายละเอียดดังนี้

1) ด้านระบบการตรวจสอบ ผู้วิจัยได้พัฒนาให้มีการตรวจสอบแฟ้มเวชระเบียนมากขึ้น เพื่อให้เกิดความถูกต้องและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยจำลองทีมในงานเวชระเบียนและสถิติ และปรับความถี่ในการตรวจสอบเวชระเบียนให้มากขึ้น โดยปรับให้มีการตรวจสอบในงานประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ 4 ครั้งต่อเดือน จะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และเมื่อสิ้นสุดรายเดือน ให้มีการสรุปผลเพื่อร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานควรจัดทำคู่มือในการตรวจสอบภายในการให้ทางการแพทย์ เวชระเบียนผู้ป่วยใน เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

2) ด้านการเงิน จากการจำลองการดำเนินงานเพิ่มความถี่ให้มีการตรวจสอบมากขึ้นนั้น จึงควรมีการนำเสนอแผนปฏิบัติงานและเป้าหมายความสำเร็จแก่ผู้บริหาร เพื่อวิเคราะห์ห้ตรงกลางคนที่เหมาะสม และชี้ให้เห็นถึงผลกระทบต่อโรงพยาบาลที่จะเกิดขึ้นจากการได้รับเงินชดเชยการรักษาจากกองทุนต่างๆ ตามความจริง

3) ด้านเครื่องมือ ผู้วิจัยได้เห็นควรในการสำรวจเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานเกิน 5 ปี และจัดทำแผนงบประมาณในการเพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และหนังสือคู่มือการให้รหัสทางการแพทย์ และเสนอแผนดังกล่าวกับผู้บริหาร

4) ด้านบุคลากร ผู้วิจัยเห็นควรวิเคราะห์อัตรากำลังคนเพื่อนำเสนอข้อมูล ผลงาน และภาระงาน ต่อผู้บริหาร โดยมุ่งเน้นให้มีการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ ประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางที่ชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกัน โดยควรเพิ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด รวมทั้งพิจารณาเพิ่มเติมแพทย์ที่เป็นที่ปรึกษาให้แพทย์ประจำบ้านด้วย

ภายหลังการนำแนวทางดังกล่าวไปให้ผู้ปฏิบัติงานทดลองใช้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลผลการตรวจสอบการให้รหัสทางการแพทย์ ตามแนวทางดังกล่าวที่ถูกพัฒนาขึ้น รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการตรวจสอบการให้รหัสโรค รหัสหัตถการ และการผ่าตัด ตามแนวทางการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด เวชระเบียนผู้ป่วยใน

ผลการตรวจสอบ	ก่อนการใช้แนวทาง		หลังการใช้แนวทาง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ถูกต้อง	205	85.33	129	94.16
มีข้อผิดพลาด	35	14.64	8	5.84
ค่า AdjRW เฉพาะรายที่มีการเปลี่ยนแปลง				
AdjRW ก่อน			267.98	
AdjRW หลัง			268.36	
ผลต่าง AdjRW หลังตรวจสอบ			0.38	
เงินส่วนต่างที่โรงพยาบาลได้รับ			+4,000	

จากตารางที่ 1 พบว่า จากเดิมก่อนการใช้แนวทางดังกล่าว เวชระเบียนมีความถูกต้อง ร้อยละ 85.33 และมีข้อผิดพลาด ร้อยละ 14.64 และภายหลังการตรวจสอบเวชระเบียนตามแนวทางดังกล่าว ทำให้เวชระเบียนมีความถูกต้อง ร้อยละ 94.16 และมีข้อผิดพลาด ร้อยละ 5.84 ผลดังกล่าวส่งผลให้ ค่า AdjRW เฉพาะรายที่มีการเปลี่ยนแปลง มีผลต่างเท่ากับ 0.38 ส่งผลให้สามารถเรียกเก็บค่าชดเชยทางการแพทย์ตามระบบวินิจฉัยโรคร่วม (Diagnostic Related Groups; DRGs) ได้มากขึ้นกว่าเดิมประมาณ 4,000 บาท

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	8	57.1
6-10 ปี	1	7.1
11 ปีขึ้นไป	5	35.7
ประสบการณ์ในการทำงานด้านการให้รหัสทางการแพทย์		
ไม่เกิน 5 ปี	5	35.7
6-10 ปี	1	7.1
11 ปีขึ้นไป	8	57.1

จากตารางที่ 2 พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.7 และ 6-10 ปี ร้อยละ 7.1 ตามลำดับ และประสบการณ์ในการทำงานด้านการให้รหัสทางการแพทย์ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะทำงาน 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ ไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 35.7 และ 6-10 ปี ร้อยละ 7.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจด้านการตรวจสอบรหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1) การจัดระบบการตรวจสอบการให้รหัสทาง การแพทย์ แบบรายสัปดาห์	4.36	0.63	มากที่สุด	2
2) การตรวจสอบการให้รหัส ทาง การแพทย์แบบรายสัปดาห์ สามารถช่วยให้รหัสมีความถูกต้องมากขึ้น	4.50	0.65	มากที่สุด	1
3) การปฏิบัติงานด้านตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสอย่างเป็นระบบ ทำให้รหัสทางการแพทย์ และ มีความครบถ้วน	4.36	0.64	มากที่สุด	2
4) ความทันเวลาในการจัดระบบการตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทาง การแพทย์ แบบรายสัปดาห์	4.00	0.78	มาก	5
5) ความคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบด้านตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์	4.36	0.75	มากที่สุด	2
รวมทุกด้าน	4.32	0.69	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (4.32 ± 0.69) โดยผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการจัดระบบการตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์แบบรายสัปดาห์ (4.36 ± 0.63) สามารถช่วยให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดมีความถูกต้องมากขึ้น (4.50 ± 0.65) และการปฏิบัติงานด้านตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์อย่างเป็นระบบทำให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดมีความครบถ้วน (4.36 ± 0.64) รวมทั้งมีความคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงาน (4.36 ± 0.75) ซึ่งมีผลประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานยังเห็นว่า การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัส แบบรายสัปดาห์ มีความทันเวลา โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก (4.00 ± 0.78)

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจด้านเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1) มีหนังสือคู่มือการให้รหัสทางการแพทย์อย่างครบถ้วน	3.57	1.22	มาก	1
2) คอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะรองรับการปฏิบัติงาน	3.57	0.94	มาก	1
3) จำนวนเครื่องปริ้นเตอร์เพียงพอต่อการใช้งาน	3.50	1.16	มาก	4
4) ระบบคอมพิวเตอร์ (e-PHIS) สนับสนุนการทำงาน	3.29	0.73	ปานกลาง	5
5) ระบบอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการทำงาน	3.57	1.22	มาก	1
รวมทุกด้าน	3.50	1.05	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.50 ± 1.05) โดยผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการมีหนังสือคู่มือการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด ในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน (3.57 ± 1.22) คอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะรองรับการปฏิบัติงาน (3.57 ± 0.94) จำนวนเครื่องปริ้นเตอร์เพียงพอต่อการใช้งาน (3.50 ± 1.16) และระบบอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการทำงาน (3.57 ± 1.22) โดยมีผลประเมินอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานยังเห็นว่าระบบคอมพิวเตอร์ (e-PHIS) สนับสนุนการทำงาน (3.29 ± 0.73) โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ระดับความพึงพอใจด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสทางการแพทย์	4.29	0.73	มากที่สุด	1
2) การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์ แบบรายสัปดาห์	3.79	0.58	มาก	4
3) การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์ แบบรายสัปดาห์ มีความเหมาะสม	3.79	0.80	มาก	4
4) การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์ แบบรายสัปดาห์ มีความสำคัญต่อท่านและหน่วยงาน	4.07	0.62	มาก	3
5) การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์แบบรายสัปดาห์ มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน	4.14	0.66	มาก	2
รวมทุกด้าน	4.01	0.68	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (4.01 ± 0.68) โดยผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด (4.29 ± 0.73) โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจระดับมาก คือ การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัดแบบรายสัปดาห์ มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน (4.14 ± 0.66) มีความสำคัญต่อท่านและหน่วยงาน (4.07 ± 0.62) มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน (3.79 ± 0.80) และเป็นการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ (3.79 ± 0.58) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบงานและปัญหาในการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์

เวชระเบียนผู้ป่วยใน โรงพยาบาลวชิรพยาบาล นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในดังกล่าว รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจต่อแนวทางดังกล่าวร่วมด้วย ซึ่งผลการศึกษาระบบงานและปัญหาในการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด พบว่า การจัดระบบตรวจสอบดังกล่าว มีการตรวจสอบเพิ่มเวชระเบียนเพียง 2 ครั้งต่อปี โดยจัดโครงการทำให้ไม่ได้ทำทุกเพิ่มเวชระเบียน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายและกำลังคน อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบแบบย้อนหลัง และยังไม่มียุทธศาสตร์การตรวจสอบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การจัดการระบบกำลังคนดำเนินการโดยมอบให้ Coder เป็นผู้รับผิดชอบและสลับกันในทีม ซึ่งอาจเกิดความไม่โปร่งใส และดำเนินงานเวลาว่างปกติ เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากร สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญประภา พรศรีเมตต์ และกนกกรัตน์ ไสยเลิศ (2559) ซึ่งพบปัญหาในการส่งต่อเวชระเบียนในโรงพยาบาลลำปาง เนื่องจากเวชระเบียนไม่สมบูรณ์หรือสูญหาย ภาระงานมาก ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับโอภาส วงศ์ศิลป์ (2563) ซึ่งพบว่า เวชระเบียนมีข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้อมูลไม่ถูกต้อง และพบปัญหาในด้านความทันเวลา ในส่วนผลการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบภายในการให้รหัสทางการแพทย์ ใน 4 ด้านหลัก พบว่า ด้านระบบการตรวจสอบโรงพยาบาลไม่มีระบบในการตรวจสอบเวชระเบียนที่ชัดเจน และบุคลากรยังมีความเข้าใจกับระบบดังกล่าวไม่มากนัก พบความคลาดเคลื่อนในการให้รหัสทางการแพทย์ ด้านการเงินไม่มีงบประมาณเพียงพอ จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากขึ้นในการพัฒนาการตรวจสอบเวชระเบียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิรินทร์ ภักดีพันธ์ และคณะ (2557) พบว่าการจ่ายเงินชดเชยแบบ DRGs โรงพยาบาลยังคงประสบภาวะขาดทุนและมีปัญหาด้านการเงินเช่นกัน ในส่วนด้านเครื่องมือ ระบบให้รหัสดังกล่าวผ่านระบบ Lan และ Wifi มีความล่าช้า เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นรุ่นเก่า และสุดท้ายด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอต่อการะงานด้านการตรวจสอบเวชระเบียน อีกทั้งจำนวนแพทย์ที่ร่วมตรวจเพิ่มเวชระเบียนมีจำนวนน้อย ทำให้การตรวจสอบไม่ทันเวลา และผลการศึกษากระบวนการในการตรวจสอบภายในการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด พบว่ามีการดำเนินการสรุปเวชระเบียน และการตรวจสอบการให้รหัสดังกล่าวโดย Coder และบันทึกในระบบ e - Phis ซึ่งหากพบข้อผิดพลาดจะดำเนินการทบทวนและติดต่อแพทย์ เพื่อทำการ

ทบทวนอีกครั้ง รวมทั้งต้องดำเนินการ คำนวณค่า Adj RW และ บันทึกในระบบด้วย

จากผลการศึกษาปัญหาและระบบงานดังกล่าว ผู้วิจัย ได้พัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารการตรวจสอบ ภายในการให้รหัสโรคเวชระเบียนผู้ป่วยใน รายละเอียดดังนี้

1) ด้านระบบการตรวจสอบ ผู้วิจัยได้พัฒนาให้มีการ ตรวจสอบแฟ้มเวชระเบียนมากขึ้น เพื่อให้เกิดความถูกต้องและ ประสิทธิภาพ โดยจำลองทีมในงานเวชระเบียนและสถิติ และปรับ ความถี่ในการตรวจสอบเวชระเบียนให้มากขึ้นแบบรายสัปดาห์ โดยปรับให้มีการตรวจสอบในงานประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ 4 ครั้งต่อเดือน ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และเมื่อสิ้นสุด รายเดือน ให้มีการสรุปผลเพื่อร่วมประชุมติดตามผลการ ดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานควรจัดทำคู่มือในการตรวจสอบภายใน การให้รหัสดังกล่าว เพื่อให้เป็นมาตรฐาน นั่นคือกำหนดให้มีระบบ การตรวจสอบเวชระเบียนที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการ ทำงาน การประเมินความเสี่ยง จัดกิจกรรมควบคุมการทำงาน และมีการติดตามประเมินผลสม่ำเสมอ ทั้งนี้กำหนดให้ผู้บริหารมี ส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมภายในดังกล่าว (สำนักงาน ปลัดกระทรวงการคลัง, 2562) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราณี คำแก้ว และคณะ (2563) พบว่าระบบการบริหารจัดการ เวชระเบียนควรมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่าง สม่าเสมอ และผลการศึกษาของวันดี วันศรีสุธน และคณะ (2555) พบว่า การตรวจสอบรหัสแบบ Real time เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วย ทำให้การสรุปการวินิจฉัยโรคและหัตถการมีความครบถ้วนและ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการเงิน จากการจำลองการดำเนินงานเพิ่มความถี่ ให้มีการตรวจสอบมากขึ้นนั้น จึงควรมีการนำเสนอแผนปฏิบัติงาน และเป้าหมายความสำเร็จแก่ผู้บริหาร เพื่อวิเคราะห์อัตรา ค่าลังคนที่เหมาะสม และชี้ให้เห็นถึงผลกับโรงพยาบาลที่จะ เกิดขึ้นจากการได้รับเงินชดเชยการรักษาจากกองทุนต่างๆ สอดคล้องกับหลักการในการตรวจสอบเวชระเบียน สำนักงาน หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2562) ซึ่งการตรวจสอบทางด้าน การเงินว่าเป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ และเป็นการตรวจสอบ สถานะการเงินอีกด้วย

3) ด้านเครื่องมือ ผู้วิจัยได้เห็นควรให้สำรวจเครื่อง คอมพิวเตอร์ที่ใช้งานเกิน 5 ปี และจัดทำแผนงบประมาณในการ เพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และหนังสือคู่มือการให้รหัสทางการ แพทย์ และเสนอแผนดังกล่าวต่อผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ

หลักการในการตรวจสอบเวชระเบียน สำนักงานหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ (2562) เป็นการตรวจสอบต้นทุนว่ามีการใช้ ทรัพยากรไปมากน้อยเพียงใด ทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่

4) ด้านบุคลากร ผู้วิจัยเห็นควรวิเคราะห์อัตราค่าลังคน เพื่อนำเสนอข้อมูล ผลงาน และภาระงานต่อผู้บริหาร โดยมุ่งเน้น ให้มีการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ โดยควรเพิ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการ ให้รหัสทางการแพทย์ และพิจารณาเพิ่มเติมแพทย์ที่เป็น ที่ปรึกษาให้แพทย์ประจำบ้านด้วย รวมทั้งควรมีการพัฒนาทักษะ การให้รหัสทางการแพทย์ของบุคลากร สร้างแรงจูงใจในการ เรียนรู้เพิ่มเติม (อัญชลี อ่ำประสิทธิ์, 2564) สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของเพ็ญประภา พรศรีเมตต์และกนกรัตน์ ไสยเลิศ (2559) ใช้การแก้ปัญหาความล่าช้าของเวชระเบียนด้วยการให้ สหวิชาชีพมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และติดตามผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และผลการศึกษาของอุไรพร โคตะมี และคณะ (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมที่ดีของทีม สหวิชาชีพ ก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ทำให้คุณภาพการบันทึก เวชระเบียน ครบถ้วน สมบูรณ์ขึ้น

ภายหลังการนำแนวทางดังกล่าวไปให้ผู้ปฏิบัติงานทดลอง ใช้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ และสรุปผลการตรวจสอบการให้รหัส ทางการแพทย์ ตามแนวทางดังกล่าวที่ถูกพัฒนาขึ้น พบว่า จากเดิมก่อนการใช้แนวทางดังกล่าวเวชระเบียนมีความถูกต้อง ร้อยละ 85.33 และมีข้อผิดพลาด ร้อยละ 14.64 และภายหลัง การตรวจสอบเวชระเบียนตามแนวทางดังกล่าว ทำให้เวชระเบียน มีความถูกต้อง ร้อยละ 94.16 และมีข้อผิดพลาด ร้อยละ 5.84 แนวทางดังกล่าวช่วยให้เวชระเบียนมีความผิดพลาดน้อยลง ส่งผลให้ ค่า AdjRW เฉพาะรายที่มีการเปลี่ยนแปลง มีผลต่างเท่ากับ 0.38 และสามารถเรียกเก็บค่าชดเชยทางการแพทย์ตามระบบ DRGs ได้มากขึ้นกว่าเดิมประมาณ 4,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวันดี วันศรีสุธน (2555) การพัฒนา การตรวจสอบเวชระเบียนมีส่วนในการลดความผิดพลาดและมีผล การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ด้านการตรวจสอบ รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจโดย ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (4.32±0.69) นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมี ความพึงพอใจต่อการจัดระบบการตรวจสอบคุณภาพการให้รหัส ทางการแพทย์แบบรายสัปดาห์ สามารถช่วยให้รหัสทางการแพทย์ มีความถูกต้องมากขึ้น และเป็นการปฏิบัติงานด้านตรวจสอบ

คุณภาพอย่างเป็นระบบ ทำให้รหัสทางการแพทย์ มีความครบถ้วน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุทัย ทับทอง และคณะ (2563) ซึ่งการพัฒนาแนวทางในการให้รหัสทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่งานเวชสถิติมีความพึงพอใจมากต่อแนวทางดังกล่าว และสามารถใช้งานได้จริง ส่วนในด้านเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.50 ± 1.05) นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการมีหนังสือคู่มือการให้รหัสทางการแพทย์ อย่างครบถ้วน คอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะรองรับการปฏิบัติงานจำนวนเครื่องปรินเตอร์เพียงพอต่อการใช้งาน และระบบอินเทอร์เน็ตสนับสนุนการทำงาน และในด้านการพัฒนาคุณภาพของการให้รหัสโรค รหัสหัตถการและการผ่าตัด ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.01 ± 0.68) นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพของการให้ทางการแพทย์ การตรวจสอบคุณภาพการให้รหัสทางการแพทย์แบบรายสัปดาห์ มีประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน มีความสำคัญต่อตนเองและหน่วยงาน มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และเป็นการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) ควรส่งเสริมให้มีการจัดการการตรวจสอบความถูกต้อง ในการให้รหัสทางการแพทย์แบบรายสัปดาห์ ขึ้นอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกำหนดให้มีการควบคุมภายในหน่วยงาน โดยกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบเวชระเบียนที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การประเมินความเสี่ยง จัดกิจกรรมควบคุมการทำงาน และมีการติดตามประเมินผลสม่ำเสมอ

2) ควรพัฒนารูปแบบการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับเวชระเบียน ทั้งที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการรักษาพยาบาลและกฎหมาย และให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม DRGs ในโรงพยาบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1) หน่วยงานควรมีการวิเคราะห์อัตราค่าลังคนในด้านการตรวจสอบเวชระเบียนเพิ่มเติม เพื่อให้ค่าตอบแทนการจ่ายค่าชดเชยทางการแพทย์ตรงตามความเป็นจริง

2) หน่วยงานควรมีการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้จริง เพื่อเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโรงพยาบาล และประสิทธิภาพสูงสุด

3) หน่วยงานควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการติด C จากสาเหตุต่างๆ โดยอาจในแต่ละแผนกร่วมประชุมหารือ

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปราณี คำแก้ว, ยิ่งยง เทาประเสริฐ, และกันยานุช เทาประเสริฐ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวช ระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทยจังหวัดเชียงราย. *วารสารมจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 62-72.
- [2] เพ็ญประภา พรศรีเมตต์ และกนกรัตน์ ไสยเลิศ. (2559). การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการเบิกชดเชยค่าบริการสาธารณสุขในระบบ *Diagnosis Related Groups*. *Journal of Health Science-วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 865-871.
- [3] วรธนา เปาอินทร์. (2561). การใช้ฐานประสพการณ์เพื่อเสริมประสิทธิภาพของระบบค้นหารหัสการจำแนกโรคระหว่างประเทศแบบอัตโนมัติ และการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ของระบบ. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 9(1), 1-6.
- [4] วันดี วันศรีสุธน, ศุภโชค สิงห์กันต์, และสุดสบาย จุลกัทัพพะ. (2555). การศึกษาความคลาดเคลื่อนของการสรุปการวินิจฉัยโรคและหัตถการที่มีผลต่อการให้รหัส ICD จากการตรวจสอบรหัส ICD real time ของผู้ป่วยในภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช. *เวชบันทึกศิริราช*, 5(2), 62-68.

- [5] สัมแป้น ศรีหนูขำ, วราภรณ์ ปานเงิน, ธาณี รักนาม, และยุพาพร วัฒนกุล. (2557). การศึกษาการสรุปรหัสคำวินิจฉัยโรคหัตถการและการผ่าตัดของคำรักษาพยาบาลตามระบบกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วมโรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน. *Integrated Social Science Journal*, 1(2), 125-143.
- [6] สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2562). *คู่มือการควบคุมภายใน 2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง.
- [7] สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2562). *แนวทางการบันทึกและตรวจประเมินคุณภาพ การบันทึกเวชระเบียนผู้ป่วยนอก/ฉุกเฉิน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- [8] สิริินทร์ ภักดีพันธ์, ภูรี อนันต์โชติ, ธิติมา เฟื่องสุภาพ, และสมรัฐ ตระกูลกาญจน์. (2557). สถานะทางการเงิน และคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลภายใต้กลไกการจ่ายเงินแบบกลุ่มวินิจฉัยโรคร่วม. *วารสารไทยเภสัชศาสตร์ และวิทยาการสุขภาพ*, 9(4), 213-221.
- [9] อรทัย เขียวเจริญ, ศุภสิทธิ์ พรรณารุณทัญ, ชัยโรจน์ ชิงสนธิพร, เบญจมาศ พงษ์กานนท์, และนิพนธ์ รอดเนียม. (2552). การพัฒนากลุ่มโรคร่วมผู้ป่วยในจิตเวชฉบับที่ 3. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 12(1), 95-112.
- [10] อัญชลี อ่ำประสิทธิ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ด้านรหัสทางการแพทย์. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2), 62-73.
- [11] อุทัย ทับทอง, สุตานดา สุขศาลา, และธันวา โอโรรัมย์. (2563). การพัฒนาเว็บไซต์คำนวณค่าสายตาในการให้รหัสทางการแพทย์ของผู้ป่วยต่อกระจกสำหรับเจ้าพนักงานเวชสถิติโรงพยาบาลราชบุรี. *UBRU Journal for Public Health Research*, 9(1), 93-103.
- [12] อุไรพร โคตะมี, นิรุวรรณ เทรินโบล, และสุทิน ชนะบุญ. (2560). การพัฒนาการบันทึกเวชระเบียนของ تیمสหวิชาชีพโรงพยาบาลไชยวานอำเภอไชยวานจังหวัดอุดรธานี. *The Public Health Journal of Burapha University*, 12(2), 1-14.
- [13] โอภาส วงศ์ศิลป์. (2563). การพัฒนาคุณภาพข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 9(1), 112-125.

การเยียวยาจากรัฐของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายร่างกายในชั้นสอบสวน

THE REMEDIAL APPROACH FOR VICTIMS OF THE STATE OF THE ACCUSED¹

เกณิกา โสดาศรี^{2*} และ สุนทรี บุชิตชน³

KENIKA SODASRI^{2*} and SUNTAREE BUCHITCHON³

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายระหว่างสอบสวน ในปัจจุบัน มีการเผยแพร่ข่าวตามสื่อถึงการกระทำของพนักงานสอบสวนอันเป็นการกระทำที่ร้ายแรงของผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยกฎหมายให้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 กลับเป็นผู้กระทำความผิดในฐานความผิดกฎหมายอาญาเสียเองโดยการร้ายร่างกายผู้ต้องหา ระหว่างสอบสวน ซึ่งมีได้คำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่มีการรับรองและเป็นที่ยอมรับโดยสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตามแนวคิดที่ว่า “ทุกคนที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายซึ่งต้องพิจารณาโดยเปิดเผย” เพื่อความเท่าเทียมของมนุษย์รัฐควรจะต้องเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

จากการศึกษาแนวทางการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายระหว่างสอบสวน พบประเด็นปัญหาของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายและค่าทดแทนจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง พ.ศ.2559) เนื่องจากไม่มีบทนิยามของคำว่า “ผู้ต้องหา” รัฐจึงไม่มีการเยียวยาผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายระหว่างสอบสวนเนื่องจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายนั้นให้ถือว่าผู้ต้องหาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดถึงแม้ว่าจะไม่มีคำพิพากษาจนถึงที่สุดก็ตาม เหตุแห่งความตายของผู้ต้องหาเป็นอันทำให้คดีอาญาระงับไปจึงมิได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐจึงต้องจัดให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในชั้นสอบสวน ซึ่งได้รับการสันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์เป็นการขัดแย้งกับหลักกฎหมายสากลระหว่างประเทศทุกคนที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาเป็นผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายซึ่งต้องพิจารณาโดยเปิดเผย หากผู้ต้องหาเสียชีวิตระหว่างสอบสวนนั้นคดีอาญาย่อมระงับไป จึงไม่ได้รับการพิสูจน์ความผิด แต่อย่างไรก็ตามความผิดทางอาญาที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายของผู้ต้องหา จึงทำให้ผู้ต้องหาตกเป็นผู้เสียหายจากการดำเนินคดีโดยรัฐ ดังนั้นผู้ต้องหาจึงควรได้รับการเยียวยาจากรัฐเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : ผู้ต้องหา ; เงินเยียวยา ; พนักงานสอบสวน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะสหวิทยาการ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ปีการศึกษา 2565, Master of law (LL.M) Faculty of Interdisciplinary Studies, KhonKaen University Nongkhai campus

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย , Master of law Faculty of Interdisciplinary Studies, KhonKaen University Nongkhai campus.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะสหวิทยาการ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, Doctor of Juridical Science Economics and Law La Trobe University, Faculty of Interdisciplinary Studies, KhonKaen University Nongkhai campus

* Corresponding Author. Email: kenika_s@kkumail.com

ABSTRACT

This research was conducted to study the remedial approach for victims of the state of the accused. was attacked during the investigation Currently, the news is published in the media, carrying the act of the investigating officer as an act of hurting the accused person during the investigation, causing the accused person to be injured or killed. The investigating officer is a government official under the law under Section 17 of the Criminal Procedure Code. back to being the offender of the criminal offense itself Regardless of the rights of the accused that are recognized and recognized by international human rights according to the concept that “Everyone charged is innocent until proven guilty under the law which must be openly considered.” For human equality, the state should be able to remedy the damage done to the accused. which is consistent with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560

The purpose of this study is to study the status of victims in the investigation process. Legal issues of compensation and compensation in criminal cases: Second Amendment Since there is no definition of defendant Therefore, during the investigation, the court did not visit. Due to the Commission's ruling, the injured person will be considered as the defendant. Death is a crime, even if there is no trial until the end. Therefore, the cause of Death Eaters is not justified. Therefore, in order to protect the rights of the claimants of the Thai constitution. People of human rights and freedoms in Thailand are accused of being injured or dead during the investigation stage. He was considered innocent until he was proved to be a conflict of international law. All those accused of divorce are considered innocent until they are proved guilty. If a person dies during the investigation, the criminal case will not be proven guilty. However, according to the provisions of the criminal law, it caused damage to the defendant's life and body. Therefore, it is the victim prosecuted by the state. Therefore, they should receive the same treatment from the Czech Republic.

Keywords : Accused ; Compensation ; Investigative Office

บทนำ

การที่รัฐมีบทบาทอยู่ขั้นเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลอื่นเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายและค่าทดแทนจําเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง พ.ศ.2559) ซึ่งในบางกรณีรัฐอาจต้องเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำของรัฐ โดยรัฐให้อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 พนักงานสอบสวนจะกระทำการสอบสวนตามวิธีการทางกฎหมายเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงอันเป็นข้อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าสู่

กระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมายต่อไป โดยพนักงานสอบสวนมีสิทธิตามกฎหมายที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเสียก่อน แต่ในบางครั้งการสอบสวนนั้นกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การกักขังควบคุมตัวผู้ต้องหาเอาไว้เพื่อสอบสวนอย่างทารุณและโหดร้ายเพื่อให้ผู้ต้องหารับสารภาพในข้อกล่าวหา ซึ่งขัดกับแนวทางของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะพิสูจน์ตนเองว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์และมีสิทธิที่จะปฏิเสธข้อกล่าวหา โดยเฉพาะในกรณีที่มีการคุมขังผู้ต้องหาก่อนการตัดสินคดีเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องคำนึงถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ข้อ 11 (1) โดยมีหลักว่า “ทุกคนที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายซึ่งต้องพิจารณาโดยเปิดเผย” และความ

ดังกล่าวนี้ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นเดียวกัน เพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของผู้ต้องหาซึ่งรอการพิสูจน์ว่าได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ แต่ในทางปฏิบัติเมื่อผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในกรณีความผิดต่อแผ่นดิน พนักงานสอบสวนใช้อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสืบสวนสอบสวน เมื่อผู้ต้องหาถูกจับกุมย่อมต้องอยู่ภายใต้อำนาจของพนักงานสอบสวน ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายกรณีที่ถูกพิพาทในสังคมว่าพนักงานสอบสวนใช้อำนาจการสอบสวนในทางที่มีขอบทำการสอบสวนโดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะรวมถึงการใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพ ในปัจจุบันจึงเกิดประเด็นที่เป็นกระแสสังคมว่า “ผู้ต้องหาถูกพนักงานสอบสวนใช้ความรุนแรงและทำร้ายร่างกายเพื่อเค้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด” โดยข้อมูลดังกล่าวอ้างอิงจากสถิติเรื่องตำรวจซ้อมทรมาน ทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาและใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ปี พ.ศ.2564 ซึ่งจากการรายงานพบว่าระหว่าง พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 ที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมานและทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาระหว่างควบคุมตัวทั้งหมดร้อยละ 41 และ มากที่สุดในปี พ.ศ.2562 ร้อยละ 18 จากเรื่องร้องเรียนด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

แผนภูมิที่ 1 สถิติเรื่องตำรวจถูกร้องเรียนเนื่องจากซ้อมทรมานและทำร้ายผู้ต้องหาระหว่างควบคุม

จากสถิติเรื่องตำรวจถูกร้องเรียนซ้อมทรมาน ทำร้ายใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ทำให้เห็นว่ากรณีที่ผู้ต้องหาถูกพนักงานสอบสวนทำร้ายร่างกายระหว่างสอบสวนเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดเรื่อยมา ถึงแม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีแนวทางการสอบสวนให้เป็นไปตาม คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้พนักงานสอบสวนถือปฏิบัติก็ตาม แต่การควบคุมการสอบสวนให้เป็นไปตามกฎเป็นไปได้ยาก เพราะในด้านการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนเป็นอำนาจตามกฎหมายของพนักงานสอบสวน ซึ่งในบางครั้งพนักงานสอบสวนมีได้คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา จึงเกิดเป็นผลกระทบในการที่

ผู้ต้องหาถูกทำร้ายร่างกายหรือกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมเพื่อให้ผู้ต้องหารับสารภาพในการสอบสวน ซึ่งในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นั้นได้มีการรับเรื่องร้องเรียนสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมานและทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาระหว่างควบคุมตัว ระหว่าง พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าไม่ใช่เรื่องที่ร้องเรียนทั้งหมดจะได้รับการช่วยเหลือ ในด้านสิทธิมนุษยชน โดยในการรับเรื่องร้องเรียนสิทธิมนุษยชนนั้นจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนให้สอดคล้องกับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการเยียวยาผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกทรมานระหว่างสอบสวน จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับโดยเฉพาะ เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยการเยียวยาผู้ต้องหาโดยรัฐ

ตารางที่ 1 การดำเนินการเรื่องร้องเรียนตำรวจที่ซ้อมทรมานผู้ต้องหา

ปี	จำนวนเรื่อง	รับเป็นคำร้อง	ไม่รับเป็นคำร้อง	มอบสำนักงานฯ จัดทำข้อเสนอแนะ	ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2560	10	10	-	-	-
2561	2	-	2	-	-
2562	16	5	1	5	5
2563	9	4	2	3	-
2564	1	1	-	-	-
รวม	38	20	5	8	5

ในประเทศไทยมีบทบัญญัติว่าด้วยการจ่ายเงินชดเชยจากรัฐให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญาเอาไว้เช่นกันแต่ยังไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจากรัฐทั้งหมด ซึ่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับที่สองแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2559) ได้บัญญัตินิยามของผู้เสียหายและจำเลยเท่านั้น ยังไม่มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหา ในคดีอาญาและถูกคุมขังโดยที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องโดยกรณีที่ผู้เขียนจะศึกษาคือเมื่อผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้ต้องหาจะต้องเข้าสู่กระบวนการสอบสวนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ขณะที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่านั้นยังไม่ได้พิสูจน์ความผิดจึงไม่อาจสรุปได้ว่าผู้ต้องหา

เป็นผู้กระทำความผิดจริงและมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและเงินชดเชยจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2559) เนื่องจากมีการบัญญัติการจ่ายเงินให้แก่ผู้เสียหายและจำเลยเท่านั้นซึ่งได้วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าผู้มีสิทธิรับเงินตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ จะต้องเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาบทนิยามมาตรา 3 และ จำเลยบทบัญญัติมาตรา 20 ทั้งนี้ต้องไม่เป็นผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือเป็นจำเลยในคดีอาญาซึ่งศาลพิพากษาและคดีถึงที่สุดว่าจำเลยไม่มีผิด ดังนั้นเมื่อผู้ต้องหาที่ถูกกล่าวหาในชั้นสอบสวนเป็นเพียงผู้ที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนกระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วนั้นผู้ต้องหาที่มีสิทธิปฏิเสธข้อกล่าวหาในชั้นสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนกลับทำเกินอำนาจหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อเค้นความจริงจากผู้ต้องหาจนเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและเงินชดเชยจำเลยในคดีอาญาพ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2559) ซึ่งโดยหลักสากลแล้วได้มีการกล่าวถึงการเยียวยา ค่าสินไหมทดแทนไว้ในกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง(ICCPR) ข้อ5 ‘บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน’ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(Human rights) ข้อ8 ‘บุคคลมีสิทธิได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพโดยรัฐ’

ทำให้เกิดประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาถูกทำร้ายระหว่างสืบสวนสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ที่จะได้รับเงินเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯหรือไม่และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯได้วางหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายระหว่างสอบสวนหรือไม่ พร้อมทั้งศึกษากฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2559) เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงผู้ที่ตกเป็นจำเลยโดยถูกคุมขังซึ่งพนักงานอัยการไม่มีคำสั่งฟ้องเด็ดขาด กล่าวคือกรณีผู้ต้องหาถูกทำร้ายระหว่าง

สืบสวนสอบสวน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เนื่องจากไม่ได้มีกำหนดนิยามการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้ต้องหาไว้ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ซึ่งรัฐควรเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของรัฐในการทำร้ายผู้ต้องหาอย่างไม่เป็นธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในระหว่างสืบสวนสอบสวน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสอง พ.ศ.2559) และกฎหมายอื่น

2. เพื่อศึกษาแนวทางการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายหรือถึงแก่ความตายระหว่างสอบสวนในต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางการจ่ายเงินชดเชยจากรัฐให้แก่ผู้ต้องหาในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในระหว่างสืบสวนสอบสวน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสอง พ.ศ.2559) และกฎหมายอื่น

2. ให้ทราบถึงแนวทางการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายหรือถึงแก่ความตายระหว่างสอบสวนในต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางการจ่ายเงินชดเชยจากรัฐให้แก่ผู้ต้องหาในประเทศไทย

แผนการดำเนินงานวิจัย

ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตำรากฎหมาย บทบัญญัติกฎหมาย บทความวิชาการ งานวิจัยที่เผยแพร่ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาของข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินชดเชยผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายร่างกายระหว่างสืบสวนสอบสวน โดยจัดทำบทที่ 1 สรุปที่มาของสภาพปัญหา

2. ดำเนินการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มศึกษาแนวทางสิทธิของผู้ต้องหา จากนั้นศึกษา แนวทางการให้สิทธิของผู้ต้องหาที่เกิดขึ้นจริงเพื่อหาความ สอดคล้องกับทฤษฎีที่มีอยู่

3. ดำเนินการศึกษาแนวทางการจ่ายเงินชดเชย ค่าเสียหายกรณีที่ต้องหาถูกทำร้ายร่างกายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรเป็นไปทิศทางใด

4. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิเคราะห์และสรุปผล ให้สอดคล้องกับงานวิจัย

5. ขอบเขตของโครงการวิจัย

(1) ศึกษาบทบัญญัติพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสองพ.ศ.2559) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจ่ายเงินตามกฎหมาย

(2) ศึกษาระเบียบวิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลย ในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสองพ.ศ.2559)

(3) ศึกษาบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544(ฉบับสองพ.ศ.2559) ในประเทศไทย

(4) ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินชดเชยผู้เสียหาย ในคดีอาญาที่จ่ายเงินชดเชยโดยรัฐของประเทศ ประเทศเยอรมนี และประเทศเนเธอร์แลนด์

นิยามศัพท์

ผู้เสียหาย หมายถึง ผู้ที่ถูกกระทำซึ่งเป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีได้มีส่วนร่วม กระทำความผิด

ค่าตอบแทนผู้เสียหาย หมายถึง ค่าตอบแทนผู้เสียหาย ที่จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสองพ.ศ.2559)

ผู้ต้องหา หมายถึง ผู้ที่ถูกกล่าวหาโดยบุคคลอื่นหรือโดย พนักงานสอบสวนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดในเบื้องต้น จะต้องมีการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. สิทธิผู้ต้องหาตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Human Rights)

สิทธิของผู้หาใช้นั้นได้มีการกล่าวถึงในหลักสากลตาม ปฏิญญาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก ระหว่างประเทศโดยให้ความสำคัญในฐานะอารยธรรมโลก เพื่อเป็นแนวทางที่วางเอาไว้ให้เกิดความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ในสังคม โดยสิทธิขั้นพื้นฐานนี้มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิด โดยไม่คำนึงถึงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ศาสนาและความเชื่อทาง การเมือง ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมนั้นได้มีการกล่าวถึงสิทธิของ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีไว้เฉพาะ หลักการของปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นได้มีการกล่าวถึงสิทธิของผู้ต้องหาเอาไว้ เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหา เมื่อถูกจับกุม และควบคุมตัวนำมาดำเนินคดีตามกฎหมาย สิทธิของผู้ต้องหา ที่กล่าวไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นได้กล่าวถึง สิทธิของผู้ต้องหาเมื่อถูกกล่าวหาและมีการจับกุมผู้ต้องหา โดยผู้ต้องหาทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็น ผู้บริสุทธิ์ จนกว่าพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย นั้นหมายความว่านานาประเทศจะต้องคำนึงถึงสิทธิของบุคคล ที่เป็นผู้ต้องหา ครอบคลุมทั้งกระบวนการทางศาลยังไม่สิ้นสุดและยัง ไม่มีคำชี้ขาดจากศาลว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด บุคคลใด ก็ตามไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติ กับผู้ต้องหาให้เสมือนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยประเทศไทย ได้บัญญัติสิทธินี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติส่วนน้อยที่ผู้ต้องหาจะได้รับ ความเป็นธรรมตามสิทธิมนุษยชน เนื่องจากการที่ผู้ต้องหา ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจย่อมอยู่ในการควบคุมทั้งในเรื่อง ของกระบวนการสอบปากคำการสืบสวนสอบสวนที่ผ่านมา คดีสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมเกิดปัญหาโดยเจ้าหน้าที่ ตำรวจกระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้ต้องหาไม่ว่าจะ เป็นการตรวจค้น การจับกุม โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและยังมื การกระทำเป็นการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพหรือ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนรวมไปถึงการสร้าง พยานหลักฐานเท็จ การวิสามัญฆาตกรรม (วันชัย ศรีนวลนัต,2552)

2. สิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

บัญญัติเอาไว้ถึงสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในมาตรา 29 จากบทบัญญัติดังกล่าวถือเป็นการให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้ต้องหา ในกรณีที่เป็นผู้ถูกกล่าวหาและยังมิได้มีการพิสูจน์ว่ากระทำความผิดจริงหรือไม่ สิทธิของผู้ต้องหา ย่อมคุ้มครองผู้ต้องหาไว้เสียก่อนโดยสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจเพียงจับกุมไว้เพื่อทำการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่จะสรุปว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาทันทีที่จับกุมนั้นกระทำได้และการควบคุมกักขังผู้ต้องหาจะต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้นซึ่งเหตุแห่งความจำเป็นคือการป้องกันผู้ต้องหาหลบหนีระหว่างกระบวนการสืบสวนสอบสวน หากผู้ต้องหาไม่มีแนวโน้มว่าจะหลบหนีระหว่างสอบสวนและ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ผู้ต้องหาย่อมได้รับสิทธิขอปล่อยตัวชั่วคราวจากการถูกกักขังระหว่างพิจารณาคดี

อย่างไรก็ตามสิทธิของผู้ต้องหาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มุ่งเน้นในเรื่องของสิทธิผู้ต้องหาคือสิทธิที่จะไม่ให้ประกันตัวในตนเองหรือไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพในข้อกล่าวหาซึ่งสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนสากลและเป็นหลักที่ได้รับรองในกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยผู้ต้องหาจะต้องได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม (right to a fair trial) วัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความหลักเกณฑ์ดังกล่าวบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

3. สิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บุคคลใดจะตกเป็นผู้ต้องหานั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อมีการร้องทุกข์และการจับกุมผู้ต้องหา รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่ประชาชน โดยให้อำนาจของพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสืบสวนสอบสวน ซึ่งการสืบสวนสอบสวนนั้นได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) และ มาตรา 2 (11) แต่อย่างไรก็ตามบุคคลใดที่ตกเป็นผู้ต้องหาย่อมเกิดสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นกัน

โดยสรุปแล้วสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเริ่มต้นตั้งแต่การที่บุคคลถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดซึ่งหน้าเจ้าพนักงานซึ่งแตกต่างจากสิทธิโดยทั่วไปแต่ทั้งนี้การจำกัดเสรีภาพของ

ผู้ต้องหานั้นพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการตามแนวทางที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้และจะต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่ได้รับตามกฎหมายเช่นกัน เพราะการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การพิจารณาว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จึงนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย สิทธิของผู้ต้องหาย่อมแตกต่างจากสิทธิของผู้เสียหาย เนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหาเป็นสิทธิที่มุ่งเน้นให้ผู้ต้องหาได้รับการแก้ต่างคดีและพิจารณาอย่างเป็นธรรม รวมไปถึงการจำกัดเสรีภาพของผู้ต้องหาเท่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ บุคคลใดไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐก็ไม่อาจจะเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้โดยสิทธิของผู้ต้องหาจะเริ่มเมื่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายกล่าวโทษของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาหรือเมื่อมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า เจ้าพนักงานปกครองหรือตำรวจ แต่สิทธิของผู้เสียหายจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการคุ้มครองผู้เสียหายในเรื่องของการคุ้มครองระหว่างพิจารณาคดีและการเยียวยาผู้เสียหายที่สมควรได้รับการเยียวยาจากผู้เสียหายและการเยียวยาจากรัฐที่เหมาะสมแก่ความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยสิทธิของผู้เสียหายจะเริ่มตั้งแต่การที่บุคคลใดถูกผู้อื่นกระทำการอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา แต่อย่างไรก็ตามสิทธิของผู้เสียหายและผู้ต้องหาในการกระบวนการยุติธรรมจะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งท้ายที่สุดแล้วเมื่อกระบวนการพิจารณาคดีเริ่มขึ้นจะสิ้นสุดลงได้เมื่อมีการพิสูจน์แล้วว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหา

4. อำนาจของพนักงานสอบสวน

อำนาจของพนักงานสอบสวนอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งให้ความหมายของการสอบสวนตามมาตรา 2 (11) ไว้ว่า การสอบสวนคือการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการกระทำอื่นใดที่เกี่ยวข้องรวบรวมพยานหลักฐาน โดยพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอาญาตามกฎหมาย อำนาจของพนักงานสอบสวนที่จะกระทำได้นั้นจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 18 ที่กำหนดเขตท้องที่พนักงานสอบสวนจะสามารถดำเนินการได้ในเหตุที่เกิดขึ้นในท้องที่ของตนเองรับผิดชอบ

ในการสอบปากคำผู้ต้องหาห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกระทำการที่เป็นการบั่นทอนจิตใจของผู้ต้องหาหรือให้คำมั่นสัญญาใด ๆ รวมถึงการทำร้ายร่างกายของผู้ต้องหาที่มีอาการกระทำได้ หากกระทำการเหล่านี้ย่อมเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ซึ่งการกระทำข้างต้นนั้น เป็นการกระทำโดยมิชอบแต่ไม่ได้กระทบถึงกระบวนการสอบสวนทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น ทฤษฎีต้นไม้เป็นพืชยอมออกผลที่เป็นพิษ นั้นหมายความว่าหากกระบวนการสอบสวนที่กระทำโดย มิชอบด้วยกฎหมายจะนำไปสู่การพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม จึงถือเป็นแนวปฏิบัติว่าการสอบสวนของพนักงานสอบสวน จะต้องโปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน

ดังนั้นการสอบสวนเป็นกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญ ในการดำเนินคดีอาญา เป็นกระบวนการที่กระทบต่อการคุ้มครองสิทธิของและเสรีภาพของประชาชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายของผู้เสียหายและผู้ต้องหา โดยจะต้องได้รับการปฏิบัติ อย่างถูกต้องเป็นธรรม เหมาะสม รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้นมีผลต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน กล่าวคือ ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองเยียวยา เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และผู้ต้องหาต้องได้รับการดำเนินการตามกระบวนการที่โปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อเป็นการวางบรรทัดฐานของการสอบสวนจึงได้มีการออกคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 419/2556 เรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา เพื่อวางแนวทางของการสอบสวนเอาไว้ การควบคุมตัวผู้ต้องหาจะต้องเป็นการกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเท่านั้นและควบคุมไว้เพื่อความจำเป็น ซึ่งกฎหมายที่เป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการควบคุมตัวผู้ต้องหาคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเป็นกฎหมายเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล พนักงานสอบสวน จึงต้องปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด โดยมีการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 ซึ่งต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิตามกฎหมาย และห้ามพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินความจำเป็น

การเยียวยาผู้ต้องหาจากรัฐตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การเรียกค่าทดแทนจากรัฐสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการถูกดำเนินคดีอาญา คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยค่าทดแทนความเสียหาย สำหรับการถูกดำเนินคดีอาญา (Gesetz über die Entschädigung für strafverfolgung abnahmen) โดยเป็น

บทบัญญัติที่ใช้กับคดีอาญาทั่วไป รัฐจะต้องรับผิดชอบจ่ายค่าทดแทนผู้ต้องหาจะต้องสอดคล้องกับหลักให้สันนิษฐานก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะถูกศาลพิพากษาที่สุดว่ากระทำความผิดโดยเป็นหลักที่รับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐต้องมีมาตรการสำคัญที่คุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญเยอรมนี ผู้มีสิทธิเรียกร้องเงินทดแทนจากรัฐ ประกอบด้วยผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกจับกุมคุมขังแล้ว อาจได้รับความเสียหายจากการใช้มาตรการทางอาญาอื่นๆ ซึ่งค่ามาตรการอื่นใดอาจมิได้หมายถึงมาตรการทางอาญาเท่านั้น แต่อาจเป็นมาตรการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2 วรรคสองได้แก่

(1) การควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายว่าด้วยคดีเยาวชน

(2) การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ชั่วคราว ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวไว้ในสถานการณ์ที่อันตราย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 127

(3) มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดโดยผู้พิพากษาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 116

(4) การยึดอายัด การจับกุม รวมถึงการค้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามที่กฎหมายอื่น ๆ บัญญัติเอาไว้

การเยียวยาผู้ต้องหาจากรัฐตามกฎหมายประเทศนอร์เวย์

การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินทดแทนให้แก่ผู้ต้องหาไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศนอร์เวย์ มาตรา 444 ถึง มาตรา 451 (Chapter 31. Compensation in connection with a prosecution) กล่าวถึงสิทธิที่ผู้ต้องหา จะได้รับการชดเชยระหว่างถูกจับกุม หรือการควบคุมตัวที่ขัดต่อกฎหมาย การจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ต้องหา ต้องใช้มาตรการหรือวิธีการที่ไม่เป็นไปตามหลักคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อดำเนินคดีอาญา ซึ่งขัดกับมาตรา 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป (The European Convention on Human Right) หรือมาตรา 9 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยอาศัยสิทธิดังกล่าวในการจ่ายเงินทดแทนตามกฎหมายนอร์เวย์ผู้ถูกดำเนินคดีทางอาญาอาจได้รับค่าทดแทนจากรัฐได้เช่นเดียวกัน หากมีเหตุผลอันสมควรและปรากฏว่าบุคคลนั้นได้รับความเสียหายเป็นพิเศษหรือควรกว่าเหตุจากการถูกดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายประเทศนอร์เวย์รัฐจะต้อง

พิจารณาจ่ายให้แก่ผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ซึ่งได้รับความเสียหายจากการพิจารณาคดี แต่หากมีเหตุสงสัยในความบริสุทธิ์ของผู้ถูกดำเนินคดีทางอาญาไม่เป็นเหตุให้ปรับลดเงินค่าทดแทนจากรัฐ ตัวอย่างเช่น กรณีที่กระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาถูกระงับไปก่อนที่จะมีคำพิพากษาเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ ผู้ต้องหาที่มีความผิดความเสียหายที่ได้รับค่าทดแทนจากกฎหมายของประเทศนอร์เวย์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ความเสียหายทางทรัพย์สิน ที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ (Financial loss) กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานอร์เวย์ มาตรา 444 และ มาตรา 445

(2) ความเสียหายที่ไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้แน่นอน (non-pecuniary) เช่น ความเสียหายที่เกิดขึ้นทางจิตใจ ความทุกข์ทรมานหรือความเสื่อมเสียชื่อเสียงและฐานะทางสังคม หรือการที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวและได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

สรุปผลการวิจัย

คำถามการวิจัยที่1 ความเป็นไปได้ในการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในระหว่างสืบสวนสอบสวน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสอง พ.ศ.2559) เป็นอย่างไร

แนวคิดที่1 สิทธิของผู้ต้องหาตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) จากการศึกษาพบว่าได้มีการวางหลักเกณฑ์ในด้านของการสันนิษฐานผู้ต้องหาที่ถูกจับกุม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ ดังนั้นหากจะกล่าวหาว่าผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมเพื่อมาทำการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ย่อมไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์นี้ ดังนั้นการท้าวัจัยขึ้นนี้จึงชี้ประเด็นในการตีความคำว่าผู้เสียหายต้องไม่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้นจะหมายความว่าผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมและถูกทำร้ายร่างกายในระหว่างสอบสวนเป็นเหตุให้เสียชีวิตก่อนที่คดีอาญาจะเสร็จสิ้นเป็นผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดมิได้และการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่เป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นรัฐควรจัดให้มีการเยียวยาที่เหมาะสม ซึ่งแนวคิดนี้สนับสนุนโดย หลักเกณฑ์กติกาสากล

ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) และ สิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมไปถึงสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ซึ่งกล่าวถึงหลักเกณฑ์การเยียวยาผู้ต้องหาไว้เช่นเดียวกัน

แนวคิดที่2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ.1985 (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, 1985) จากหลักเกณฑ์นี้ได้มีการกล่าวถึงกรณีที่บุคคลตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่ว่าจากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลธรรมดาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ตาม ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการเยียวยาจากรัฐ ซึ่งหากผู้ต้องหาที่ถูกพนักงานสอบสวนจับกุมและทำร้ายร่างกายระหว่างสอบสวน การกระทำของพนักงานสอบสวนย่อมเป็นการกระทำความผิดอาญาต่อผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจึงตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำของพนักงานสอบสวน ดังนั้นรัฐจะเลือกปฏิบัติเพียงเพราะผู้ต้องหาถูกจับกุมมิได้ แต่เนื่องจากกฎหมายไทยยังไม่มีกฎหมายใดบัญญัติสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการเยียวยาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ.1985 (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power,1985) รัฐควรตรากฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน

คำถามวิจัยที่2 แนวทางการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายหรือถึงแก่ความตายระหว่างสอบสวนในต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางการจ่ายเงินชดเชยจากรัฐให้แก่ผู้ต้องหาในประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายของประเทศเยอรมนีทำให้ทราบว่าประเทศเยอรมนีมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติว่าด้วยค่าทดแทนความเสียหายสำหรับการถูกดำเนินคดี (Gesetz über die Entschädigung für strafverfolgung abnahmen) โดยเป็นบทบัญญัติที่เยียวยาผู้ที่ถูกดำเนินคดีทุกชั้นการพิจารณาโดยเริ่มตั้งแต่ชั้นสอบสวนที่บุคคลมีสถานะเป็นผู้ต้องหา เมื่อได้รับความเสียหายทางร่างกายหรือการถูกคุมขังระหว่างสอบสวนก็ตาม

ก็สามารถที่จะขอรับเงินเยียวยาจากรัฐได้ตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าผู้มีสิทธิได้รับเงินเยียวยาจากรัฐคือบุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการคุมขังหรือการใช้มาตรการในทางอาญาที่เกิดก่อนการพิจารณาคดีในชั้นศาล นั้นหมายความว่า แม้ไม่มีการนำส่งฟ้องต่อศาลก็ตามผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับเงินเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างสอบสวนซึ่งกฎหมายไทยควรนำมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับสองพ.ศ.2559) กฎหมายเกี่ยวข้ออีกฉบับหนึ่งคือกฎหมายประเทศนอร์เวย์ ซึ่งมีการบัญญัติการเยียวยาผู้เสียหายไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประเทศนอร์เวย์ มาตรา 444 ถึง 451 เนื่องจากเดิมไม่ได้รับการยอมรับในประเทศที่เห็นว่าการเยียวยาผู้ต้องหานั้นเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ แต่ภายหลังได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้รองรับถึงสิทธิของผู้ต้องหามากขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าหากประเทศไทยมีการปรับข้อกฎหมายที่เหมาะสมก็จะสามารถเยียวยาผู้ต้องหาในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐของผู้ต้องหาที่ถูกทำร้ายร่างกายในชั้นสอบสวนซึ่งสอดคล้องกับประเด็นในปัจจุบันในการที่พนักงานสอบสวนทำร้ายผู้ต้องหาระหว่างสอบสวน ไม่ว่าจะมุ่งก่อให้เกิดผลดีหรือผลร้ายแก่การสอบสวนก็ตาม แต่ประเด็นปัญหาคือกฎหมายไทยมีบทบัญญัติการจ่ายเงินเยียวยาจากรัฐให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการถูกกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา คือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง 2559) แต่ยังไม่มีการกล่าวถึงการเยียวยาผู้ต้องหา ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ศึกษาในประเด็นนี้ เนื่องจากปัจจุบันเป็นที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ และงานวิจัยอื่น ๆ ถึงการกระทำโดยมิชอบของพนักงานสอบสวนที่กระทำต่อผู้ต้องหา เช่น การจับกุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การยึดเยียดข้อกล่าวหา จนไปถึงการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนเพื่อให้บอกความซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวหรือให้รับสารภาพในข้อกล่าวหา แม้ว่าผู้ต้องหาจะไม่ได้กระทำความผิดจริงตามที่ถูกล่ามโซ่ก็ตาม การที่ผู้ต้องหาถูกทำร้าย

ร่างกายจนเสียชีวิตระหว่างสอบสวนถือเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วเหตุใดรัฐจึงจะไม่เยียวยาความเสียหายนี้ ซึ่งในการร่างปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินเยียวยาจากรัฐนั้นสามารถอ้างอิงจากสิทธิของผู้ต้องหาตามปฏิญญาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และศึกษาแนวทางจากต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการแก้ไขกฎหมายเปรียบเทียบกับแนวทางการเยียวยาผู้เสียหายตามกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยค่าทดแทนความเสียหายสำหรับการถูกดำเนินคดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะการแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง 2559) ควรเพิ่มคำนิยามของผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้ที่เข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้เสียหายและจำเลย โดยกำหนดเงื่อนไขที่แตกต่างออกไปจากผู้เสียหายและผู้ต้องหา อาจกำหนดคำจำกัดความเอาไว้เฉพาะกรณีที่เห็นสมควรจ่ายเงินเยียวยาจากรัฐให้แก่ความเสียหายของผู้ต้องหา ซึ่งมีการกล่าวถึงกรณีที่ผู้ต้องหาได้รับผลกระทบจากการสอบสวนที่มีชอบด้วยกฎหมายหรือการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ

2. ข้อเสนอแนะในการวินิจฉัยการเยียวยาผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง 2559) การกำหนดหลักเกณฑ์ ฐานความผิดที่ผู้ต้องหาจะได้รับการเยียวยาจากรัฐ เช่น กรณีที่ผู้ต้องหาถูกทำร้ายร่างกายระหว่างสอบสวนจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตโดยผลการกระทำในระหว่างสอบสวนซึ่งยังมิได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล โดยกำหนดผู้มีสิทธิรับเงินเยียวยาในกรณีใดบ้างที่ผู้ต้องหาต้องเป็นผู้จะได้รับหรือกรณีใดที่ทายาทของผู้ต้องหาจะได้รับ อย่างเช่นในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกทำร้ายจนถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้ต้องหาย่อมมีสิทธิได้รับเงินเยียวยาในกรณีถึงแก่ความตายของผู้ต้องหาซึ่งเกี่ยวข้องจากการขาดอุปการะเลี้ยงดูของผู้ต้องหา โดยกำหนดจำนวนเงินที่เหมาะสมกับสถานะการปัจจุบัน

3.ทางด้านนโยบายด้านสิทธิของผู้ต้องหา การที่ผู้ต้องหา ผู้ต้องหาได้เป็นผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนก็ควรปฏิบัติ ถูกจับกุมระหว่างสอบสวน พนักงานสอบสวนควรตระหนักถึง ในทางที่ควร ตามสิทธิของผู้ต้องหาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง สิทธิของผู้ต้องหา หากมิใช่คดีร้ายแรงหรือมูลคดียังเชื่อได้ว่า ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกียรติขจร รัตนสวัสดิ์. (2529). *การพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [2] คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.(2550). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- [3] คณิต ณ นคร. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.โครงการพัฒนากฎหมายและประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยใน คดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมาตรฐานสากล. รายงานฉบับสมบูรณ์. [ม.ป.ป.]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์.
- [4] คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 419/2556 เรื่องการอำนวยความสะดวกในคดีอาญาการทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา
- [5] จุริรัตน์ ตรีบุญมี. (2556). *เรื่องสิทธิของผู้ต้องหาในการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- [6] ชนัญญา กิจทวี, *การชดเชยความเสียหายหรือเยียวยากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ*, นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต, 2546, หน้า114
- [7] ถวิล สุนทรสารพูล. (2503). *วิธีปฏิบัติในการสืบสวน สอบสวนคดีอาญา*. โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น : กรมการปกครอง.
- [8] ธีรุตม์ นิลเพชร. (2562). *เรื่องแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนด้านการคุ้มครองสิทธิ*
- [9] *เสรีภาพของผู้ต้องหาเพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานสอบสวนใน กองบัญชาการตำรวจนครบาล9*. (ม.ป.ท.). วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [10] บุญเกื้อ สมนึก, รตญา กอบศิริกาญ และ กิตติพร บุญอำ. (2555). *สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- [11] เสน่ห์ จามริก. (2544). *สิทธิมนุษยชนเกณฑ์คุณค่าและฐานความคิด*. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ:สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนา.
- [12] เสียงชัย สุมิตรวสันต์ (2537). *การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาก่อนการประทับฟ้องโดยองค์กรศาล*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [13] Amnesty international Thailand. (2560). *ปฏิญญาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/what-udhr/>
- [14] Bundesministerium derjustiz. (2019). *Gesetz Über Die Entschädigung Für strafverfolgung abnehmen*. Retrieved April 25, 2022, from <https://www.gesetze-iminternet.de/streg/ BJNR001570971.html>

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562

LEGAL MEASURE FOR REDEMPTION UNDER THE PROTECTION OF PERSONS FROM REPURCHASE AGREEMENTS FOR AGRICULTURAL OR RESIDENTIAL LAND B.E. 2562

ปานพงศ์ สายเจริญ^{1*}
PANUPONG SAICHAROEN^{1*}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ศึกษากรณีกระบวนการไถ่ทรัพย์สิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และวิเคราะห์ปัญหาการใช้และการตีความพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และศึกษาแนวทางการแก้ไขจากกฎหมาย ระเบียบ ประกอบกับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกฎหมายขายฝากของประเทศไทยและกฎหมายขายฝากของต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้ชัดเจน ครบคลุม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า การทำนิติกรรมขายฝากตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 มีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการไถ่ทรัพย์สินที่เอื้อให้ผู้ซื้อฝากมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าเจ้าหนี้เอาเปรียบผู้ซื้อฝาก โดยเมื่อครบกำหนดเวลาไถ่ตามสัญญาผู้ขายฝากไม่สามารถนำเงินมาไถ่ได้จะทำให้ผู้ซื้อฝากเรียกร้องผลประโยชน์ต่าง ๆ แลกกับการยอมขายระยะเวลากไถ่จากขายฝากออกไปได้ รวมไปถึงการกำหนดสินไถ่ นอกเหนือสัญญาที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด และการขยายขายฝากนั้นยังต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หากเกิดเหตุสุดวิสัย จะไม่สามารถมาทำการขายระยะเวลากไถ่จากขายฝากหรือทำการไถ่จากขายฝากได้ นอกจากนี้การกำหนดสถานที่วางทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในกรณีที่ผู้ซื้อฝากไม่ยอมมาดำเนินการจดทะเบียนไถ่ถอนและไม่ยอมนำเอกสารสิทธิที่ผู้ซื้อฝากยึดถือไว้มาคืนจึงทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ขายฝากซึ่งไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562

การวิจัยนี้จึงเห็นควรเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายขายฝากตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 โดยให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมขอบเขตการบังคับใช้บทบัญญัติพระราชบัญญัตินี้ในประเด็นเรื่องแบบของสัญญาในการขายระยะเวลากไถ่ทรัพย์สิน การขยายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝาก และการใช้สิทธิไถ่โดยการวางทรัพย์สิน และเห็นควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องรองรับกับหลักปฏิบัติ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะสหวิทยาการ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย , Master of law Faculty of Interdisciplinary Studies, KhonKaen University Nongkhai campus.

* Corresponding Author, Email: str1007.sss@gmail.com

Received: Sep 18, 2022, Revised: Oct 24, 2022, Accepted: Nov 13, 2022

ที่สามารถปฏิบัติตามได้จริงในประเด็นกรณีผู้ขายฝากวางทรัพย์แล้วผู้ซื้อฝากไม่ส่งหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินคืนให้แก่ผู้ขายฝาก เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจน และมีความรัดกุมไม่เปิดช่องโหว่ให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่จะสามารถใช้กฎหมายขายฝากตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

คำสำคัญ : การขายฝาก ; การไถ่ ; สัญญาขายฝากที่ดิน

ABSTRACT

The research on Legal Measure for Redemption under the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E. 2019: A case study of redemption process aimed to study concepts, principles of repurchase in pursuant to Civil and Commercial Code and the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E. 2562 (2019), to analyze the problem of using and interpreting the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E. 2562 (2019), and to study amendment guidelines form laws, regulations, and practical guidance having similar characteristics to the law on repurchase of Thailand and that of foreign countries in order to seek a guideline for amending, reviewing, improving, and developing the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E.2562 (2019) and relevant regulations to be explicit, comprehensive, and highly beneficial to people.

The study results found that legal transaction of repurchase under the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E.2562 (2019) had a law enforcement problem in the process of redemption that assists buyers who have more economic bargaining power can take advantage of repurchasers. When the redemption period reaches its expiration according to the agreement and repurchasers are unable to get money for redemption, buyers shall ask for any benefits in exchange for extending the redemption period, including determining a repurchase price beyond the agreement that is higher than the amount prescribed by the law. Extension of repurchase period must be registered in the presence of the officer. In case of force majeure, it is unable to extend redemption period from repurchase or to make redemption from repurchase. Besides, the determination of a place to pay off debt according to the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E.2562 (2019) has no explicit guidance in case buyers refuse to implement the registration of redemption and refuse to return the certificate of ownership to repurchasers, which does not meet the intention of the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E.2562 (2019).

This research viewed as proper to propose a guideline for solving the enforcement problem of the legal measure for redemption under the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E.2562 (2019).The amendment shall be made to the scope of the enforcement in the case of

the type of contract for extending the redemption period , The redemption to extend period from repurchase and In the case of using the right of redemption by placing assets and relevant regulations to be compliant with and facilitate the practical principles to ensure the law is more explicit and concise In the case where the repurchasers in a place to pay off debt and the buyers does not return the land title certificate to the repurchasers , without a gap causing a problem in using discretion, providing benefits to the use of this legal measure for redemption under the Protection of Persons from Repurchase Agreements for Agricultural or Residential Land B.E. 2019 in a correct and complete manner.

Keywords : Repurchase ; Redemption ; Sale With Right Of Redemption

บทนำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดเรื่องการขายฝากไว้ใน บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ตั้งแต่มาตรา 491 ถึงมาตรา 502 โดยสัญญาขายฝากเป็นสัญญาที่กำหนดให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนจากผู้ขายฝากไปยังผู้ซื้อในทันทีเมื่อสัญญาขายฝากเกิดขึ้น และกฎหมายกำหนดให้ผู้ขายฝากสามารถใช้สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินไปได้ตามระยะเวลาที่คู่สัญญาได้กำหนดไว้ในสัญญา ในกรณีที่ผู้ขายฝากไม่สามารถไถ่ทรัพย์สินคืนได้เมื่อถึงกำหนดเวลาไถ่สิทธิการซื้อคืนของผู้ขายฝากจะหมดสิ้นไป ซึ่งลักษณะของสัญญาขายฝากกรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้ซื้อฝากทันทีที่ทำสัญญา จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สัญญาขายฝากเป็นสัญญาที่ได้รับความนิยมจากเจ้าหนี้เสมอมา เพราะเจ้าหนี้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามสัญญาขายฝากเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ซึ่งให้ความมั่นใจแก่เจ้าหนี้ในการได้รับชำระหนี้คืนมากกว่าการทำสัญญาจำนองหรือสัญญาจำนำ เนื่องจากไม่ต้องทำการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดทรัพย์ ดังกล่าวเมื่อผู้ขายฝากผิดเงื่อนไขไม่มาไถ่ทรัพย์สินตามกำหนดเวลาในสัญญา

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการขายฝากที่ดินได้รับความนิยมโดยถือเป็นสัญญารูปแบบหนึ่งที่เจ้าหนี้ใช้เป็นประกันการได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ แต่การทำสัญญาขายฝากยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ จนกระทั่งเคยมีการเสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการขายฝาก แต่ข้อเสนอเหล่านี้ได้ตกไปเนื่องด้วยกฎหมายว่าด้วยการขายฝากยังคงมีความจำเป็นต่อสังคมไทยในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนหนึ่งของประชาชนและเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้สินเชื่อ ดังนั้นการขายฝากจึงยังคงมีการใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้เสนอแนวทางให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายดังกล่าวในส่วนที่ไม่เหมาะสมและมีปัญหาเป็นที่วิจารณ์กันว่าเป็นเหตุให้มีการเอารัดเอาเปรียบผู้ขายฝากทั้งการกำหนดสินไถ่สูงเกินไปเพื่อป้องกันมิให้เกิดการเรียกดอกเบี้ยที่สูงเกินที่กฎหมายกำหนด และในกรณีที่กำหนดเวลาไถ่ผู้ซื้อฝากจะหาวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ โดยไม่ยอมให้มีการไถ่ทรัพย์สินจนเป็นเหตุให้กรรมสิทธิ์ตกไปเป็นของผู้ซื้อฝากเบ็ดเสร็จเด็ดขาด รวมทั้งได้มีการปรับปรุงกำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิไถ่ในสัญญาขายฝากใหม่

ในเวลาต่อมาก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ขึ้น ซึ่งเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ มุ่งประสงค์ไปยังการทำสัญญาขายฝากที่ประสงค์จะขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยเป็นการเฉพาะเพื่อลดความเสียหายจากการสูญเสียทรัพย์สินดังกล่าวจากการทำสัญญาขายฝาก โดยการทำสัญญาขายฝากตามกฎหมายดังกล่าวที่แตกต่างจากสัญญาขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กล่าวคือ ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์การขายฝากจะใช้หลักของความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและหลักเสรีภาพในการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาที่เป็นเอกชนเช่นเดียวกัน แต่การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ดินนั้น ผู้ซื้อฝากจะมีอำนาจต่อรองที่มากกว่าเสมอ เป็นผลมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันทำให้ผู้ขายฝากได้รับผลกระทบและถูกบีบบังคับด้วยความจำยอม

อย่างไรก็ตามนับแต่มีการประกาศใช้วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2562 เป็นต้นมาแม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 จะระบุเจตนารมณ์ไว้อย่างแน่ชัดแล้วว่าเพื่อป้องกันมิให้ผู้ขายฝากถูกผู้ซื้อฝากเอารัดเอาเปรียบโดยมุ่งใช้บังคับกับการขายฝากที่อยู่อาศัยและเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่กฎหมายดังกล่าวยังคงมี

ปัญหาในทางปฏิบัติเรื่อยมา โดยจากการศึกษาในเบื้องต้น ผู้วิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับการบังคับพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ในส่วนของกระบวนการไถ่ทรัพย์ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาเรื่องแบบของสัญญาในการขยายเวลาการไถ่ทรัพย์สิน ซึ่งในกรณีที่ผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากได้ทำสัญญาขายฝากโดยทำตามแบบและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยสมบูรณ์แล้ว โดยระบุระยะเวลาการขยายฝากไว้ชัดเจนอยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดคือหนึ่งปีแต่ไม่เกินสิบปี ต่อมาผู้ขายฝากไม่สามารถนำเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญาขายฝากมาชำระเพื่อไถ่ทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อฝากภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาขายฝากได้ จึงต้องการที่จะขอขยายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากออกไปอีก หากผู้ซื้อฝากยินยอมให้ผู้ขายฝากขยายเวลาออกไปอีกตามที่ตกลงกันได้ สัญญาขายฝากดังกล่าวก็จะมีผลยืระยะเวลาออกไปตามที่ตกลงกันระหว่างผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝาก โดยปกติแล้วหากมาทำการขยายระยะเวลาการไถ่จากขายฝาก ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการจดทะเบียนขายฝากจะมีการสลักหลังเอกสารสิทธิ์เพื่อให้ทราบวาระระยะเวลาการขยายขายฝากนั้นเลื่อนออกไป ซึ่งผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากจะนิยมไปตกลงกันเองหรือทำเป็นสัญญาระหว่างกันเองโดยมิได้มาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นความบกพร่องของคู่สัญญามีได้ทำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 496 วรรคสอง ตอนท้าย ดังนั้น จึงมิได้มีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขทางทะเบียนของสำนักงานที่ดินในการขยายเวลานั้น เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดินจะไม่ทราบถึงการขยายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากของที่ดินแปลงดังกล่าวรวมถึงบุคคลภายนอกที่อาจมีส่วนได้เสียกับทรัพย์ดังกล่าวด้วย จึงทำให้เข้าใจว่าผลของสัญญานั้นสมบูรณ์แล้วเนื่องจากผู้ขายฝากไม่ประสงค์ที่จะไถ่ทรัพย์นั้น

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการขยายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝาก โดยปกติทั่วไปแล้วหากผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากตกลงทำสัญญาขายฝากกันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ในมาตรา 10 วรรคแรก กฎหมายกำหนดว่า “สัญญาขายฝากจะกำหนดไว้ต่ำกว่าหนึ่งปี หรือเกินสิบปีมิได้” แต่กฎหมายมิได้ระบุในเรื่องของการขยายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากว่าต้องทำเป็นขึ้นต่อระยะเวลาเท่าใดจึงทำให้ผู้ซื้อฝากที่มีอำนาจต่อรองมากกว่านิยมขยายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากไว้เพียงสั้น ๆ เท่านั้นเพื่อบีบบังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ได้ซึ่งผลประโยชน์อื่น ๆ อีก

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการไถ่ทรัพย์โดยการวางทรัพย์ ในกรณีที่ผู้ขายฝากมีความประสงค์จะชำระสินไถ่ แต่ผู้ซื้อฝากไม่ยอมรับชำระสินไถ่ ผู้ขายฝากได้ดำเนินการวางทรัพย์ต่อหน้าเจ้าพนักงานของสำนักงานวางทรัพย์หรือสำนักงานที่ดิน และได้มีหนังสือแจ้งถึงผู้ซื้อว่าผู้ขายได้วางทรัพย์โดยถือเป็นการชำระสินไถ่ตามกฎหมายแล้วและให้ผู้ซื้อฝากมารับสินไถ่ได้ แต่ผู้ซื้อฝากไม่ยอมมารับสินไถ่ ณ สถานที่วางทรัพย์ และไม่ยอมคืนโฉนดที่ดินฉบับผู้ถือให้แก่ผู้ขายฝาก โดยอ้างเหตุผลอาปรางต่าง ๆ นั้นโดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่จะทำหนังสือแจ้งให้ผู้ซื้อฝากนำโฉนดที่ดินฉบับผู้ถือมาคืนแล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไปได้ แต่เมื่อผู้ซื้อฝากไม่ได้นำโฉนดมาคืนหรือนำมาคืนล่าช้าก็จะเกิดความเสียหายต่อผู้ขายฝากซึ่งจะยังไม่สามารถนำโฉนดที่ดินของตนไปทำนิติกรรมอื่น ๆ ต่อได้ ซึ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ไม่ได้ระบุแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องว่าจะต้องดำเนินการเช่นไร เช่น สามารถออกใบแทนโฉนดที่ดินที่ผู้ซื้อยึดถือไว้ได้หรือไม่ หรือสามารถดำเนินการวิธีทางกฎหมายอื่น ๆ ได้ทันทีหรือไม่ กรณีเช่นนี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขายฝาก ทั้งเสียเวลาและเสียผลประโยชน์ในความมุ่งหมายจะไถ่สังหาริมทรัพย์นั้นคืน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 บัญญัติขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือบรรดาผู้ขายฝากที่เป็นเกษตรกรหรือประชาชนผู้รายได้น้อยและถูกเอารัดเอาเปรียบโดยมีขอบเขตการบังคับใช้เฉพาะการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือการขายฝากที่อยู่อาศัยเท่านั้น ไม่รวมถึงการทำสัญญาขายฝากสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์อื่นทำให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาผู้ขายฝากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการทำสัญญาขายฝากได้ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และวิเคราะห์ปัญหาการใช้และการตีความพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562

2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้และการตีความพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 จากกฎหมายระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกฎหมายขายฝากของประเทศไทย และกฎหมายขายฝากของต่างประเทศ

3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ครอบคลุม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

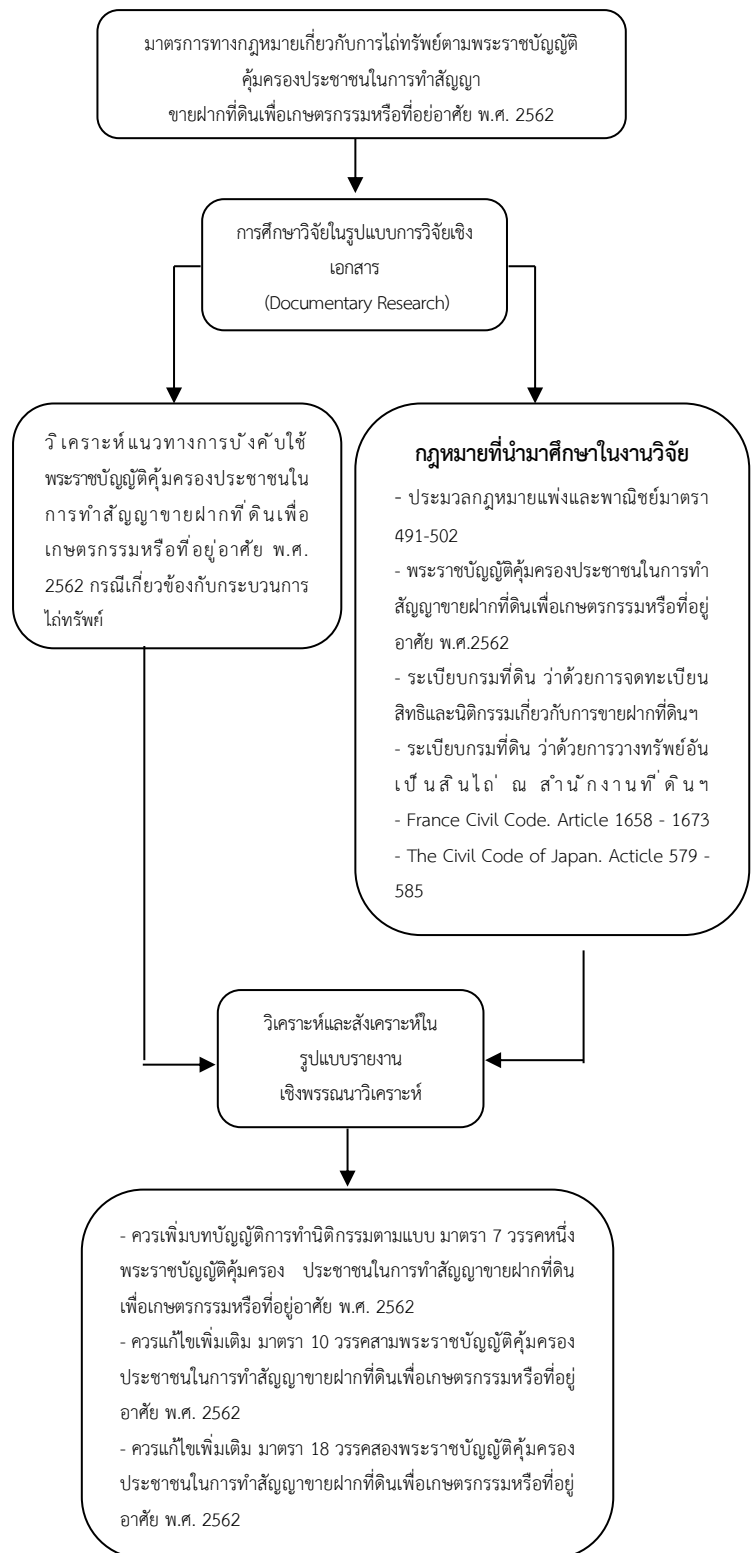
สมมติฐานการวิจัย

การไถ่ทรัพย์สินที่ ขายฝากตามสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัยยังคงมีช่องโหว่ของข้อกฎหมาย โดยที่กฎหมายนั้นไม่ได้ระบุหลักปฏิบัติไว้ให้ชัดเจน เป็นเหตุให้ผู้บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจซึ่งอาจเกิดความไม่เป็นธรรมได้โดยไม่ได้เจตนา และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายและเพิ่มเติมให้ครอบคลุมโดยละเอียดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ.2562 และบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญาได้กำหนดเรื่องการขายฝาก ตั้งแต่มาตรา 491 ถึงมาตรา 502 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งในส่วนของงานวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยเอกสารและทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ศึกษากรณีกระบวนการไถ่ทรัพย์สิน ในการจัดทำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ในการศึกษากรณีกระบวนการไถ่ทรัพย์สิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 ตารางกรอบแนวคิดงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สัญญาซื้อขายฝากของประเทศไทยนั้นเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่ใช้มาเป็นเวลานานและได้ปรับปรุงให้เข้ากับยุคและสถานการณ์ตามสมัยให้เป็นปัจจุบันโดยตลอดมาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่ายคือผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝาก พัฒนาการกฎหมายซื้อขายฝากในประเทศไทยก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นบริบทสังคมไทยมีการขายฝากมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เริ่มจากการขายฝาก “มนุษย์” ที่เรียกว่า “ทาส” ต่อมาการขายฝากซึ่งมีใบบุคคลนั้นได้เริ่มมีในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรใน “บทพระอัยการลักษณะเบ็ดเสร็จ” ต่อมาเมื่อประเทศไทยตัดสินใจที่จะจัดทำร่างประมวลกฎหมายคณะกรรมการร่างกฎหมายในขณะนั้นได้พิจารณาการระบบประมวลกฎหมายของภาคพื้นยุโรปมาเป็นแนวทางในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายซื้อขายฝากของประเทศไทยในแต่ละมาตรามีที่มาจากกร่างกฎหมายซื้อขายฝากของต่างประเทศ ซึ่งหนึ่งในแม่แบบของประเทศไทยคือ กฎหมายแพ่งประเทศญี่ปุ่นและกฎหมายแพ่งประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น โดยกฎหมายซื้อขายฝากของประเทศไทยได้รับแนวคิดในเชิงกฎหมายจากหลายประเทศรวบรวมจนกลายเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 ในบรรพ 3 มาตรา 491 - 502 หมวด 4 เรื่องการซื้อขายเฉพาะบางอย่างมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 (สุนันท์, 2523) ตลอดระยะเวลาที่มีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวเป็นต้นมา ก็ได้มีการเรียกร้องกันมาโดยตลอดให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการขายฝากให้เหมาะสมและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งในสมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จนสามารถผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้สำเร็จ ประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2541 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.2541 พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยการแก้ไขในครั้งนี้ มีลักษณะของการแก้ไขโดยเฉพาะเจาะจงเพียงบางมาตรานั้น คือ มาตรา 492 มาตรา 499 และเพิ่มเติมมาตรา 499 วรรคสอง ไม่ได้แก้ไขบทบัญญัติทั้งหมด หรือเปลี่ยนแปลงหลักการทั้งปวงของหลักการเดิมที่มีอยู่ และต่อมาในปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลนั้นก็ได้ตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และปัญหาการสูญเสียที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินอันเนื่องมาจากการทำสัญญาซื้อขายฝากที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญาซื้อขายฝากจนกลายเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชน

ในการทำสัญญาซื้อขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ขึ้นเพื่อกำหนดให้มีการควบคุมการทำสัญญาซื้อขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการวางทรัพย์อันเป็นสินไถ่ โดยกำหนดให้ผู้ขายฝากสามารถดำเนินการได้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนการขายฝาก และให้ข้าราชการสังกัดกรมที่ดินซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่อำเภอมีหน้าที่ และอำนาจรับการวางทรัพย์ได้ด้วย (ดวงกมล, 2562).

โดยประเทศไทยได้มีการกร่างกฎหมายซื้อขายฝากโดยได้นำกฎหมายซื้อขายฝากของต่างประเทศมาเป็นกฎหมายแม่แบบในการสร้างเป็นกฎหมายซื้อขายฝากของประเทศไทย จึงได้ศึกษากฎหมายซื้อขายฝากของประเทศฝรั่งเศส และกฎหมายซื้อขายฝากของประเทศญี่ปุ่น สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

กฎหมายซื้อขายฝากของประเทศฝรั่งเศส (France Civil Code) ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งประเทศฝรั่งเศส มาตรา 1658 ถึงมาตรา 1673 (Tokyo: Eibun-Horie-Sha, 1962) โดยได้ยอมรับการซื้อขายที่มีสิทธิซื้อคืนหรือไถ่คืนไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง ในบทบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายและได้บัญญัติถึงสิทธิที่จะซื้อคืนหรือไถ่คืนซึ่งถือว่าเป็นสัญญาอย่างหนึ่งโดยผู้ขายมีสิทธิได้ทรัพย์ที่ขายกลับคืนมาด้วยการชดเชยราคาที่ใช้ค่าใช้จ่าย และค่าฤชาธรรมเนียมในการซื้อขายนั้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ทำให้ราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและจะเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นไม่ได้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าสิทธิซื้อคืนหรือไถ่คืนตามกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับสัญญาซื้อขายฝากของประเทศไทย (ณัฐวิมา , 2547)

กฎหมายแพ่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Civil Code) ได้มีการบัญญัติในเรื่องของสัญญาซื้อขายโดยมีสิทธิซื้อคืนไว้ในมาตรา 579 ถึง 585 (De Becker , 1921) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ทำให้กฎหมายในเรื่องของสัญญาซื้อขายโดยมีสิทธิซื้อคืนของประเทศญี่ปุ่นมีข้อแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยนั้น คือกรณีสัญญาซื้อขายโดยมีสิทธิซื้อทรัพย์สินนั้นไว้อย่างแคบที่สุดโดยให้มีแต่กรณีของอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น และสิทธิในการซื้อทรัพย์สินคืนนั้นต้องมีการตกลงกันโดยนำไปจดทะเบียนพร้อมกับสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ด้วยจึงจะมีผลบังคับได้ จึงเป็นที่ที่ข้อแตกต่างกันระหว่างกฎหมายประเทศไทยและกฎหมายประเทศญี่ปุ่น (ณัฐพันธุ์ , 2564)

สรุปแล้วประเทศที่เป็นต้นแบบในการจัดทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้น ไม่มีประเทศใดผูกเอาสัญญาซื้อขายฝากหรือสัญญาซื้อคืนไว้กับสัญญาซื้อขายฝาก หรือการนำเอาสัญญาซื้อขายฝากไปใช้ในลักษณะของหลักประกันการชำระหนี้เงินกู้ ทั้งนี้

แทบทุกประเทศกำหนดให้สัญญาขายฝากมีลักษณะเป็นสัญญาซื้อขาย โดยแท้ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขพิเศษเอาไว้เท่านั้น แต่ที่น่าสนใจนั้นคือ แทบทุกประเทศต่างกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินที่ใช้ในการไถ่ถอนหรือซื้อทรัพย์สินคืนไว้อย่างละเอียด ในแง่หนึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการป้องกันมิให้มีการเรียกให้ชำระราคาไถ่ถอนหรือซื้อคืนทรัพย์สินสูงเกินไปหรือการคำนวณเอาดอกเบี้ยเข้าไปเป็นราคาไถ่ถอนทรัพย์สินด้วยนั่นเอง

โดยเมื่อย้อนกลับมามองถึงการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 เมื่อนำมาปฏิบัติจริงกรณีการขายกำหนดเวลาไถ่สำหรับการขายฝากนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ขายฝากซึ่งไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาขายฝากแต่ทั้งนี้ก็ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ซื้อฝากด้วย ในกรณีที่ผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากได้ทำสัญญาขายฝากโดยทำตามแบบและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยสมบูรณ์แล้ว โดยระยะเวลาการขายฝากไว้ชัดเจนอยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดคือหนึ่งปีแต่ไม่เกินสิบปี ต่อมาผู้ขายฝากไม่สามารถนำเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญาขายฝากมาชำระเพื่อไถ่ทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อฝากภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาขายฝากได้ จึงต้องการที่จะขอขายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากออกไปอีก หากผู้ซื้อฝากไม่ยินยอมให้ผู้ขายฝากขายระยะเวลาการไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นผู้ขายฝากจะไม่มีสิทธิในการขายระยะเวลาการไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้น และต้องนำเงินมาชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดนั้นด้วย หากไม่นำเงินมาชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดก็จะทำให้ไม่สามารถไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นได้เลย แต่หากผู้ซื้อฝากยินยอมให้ผู้ขายฝากขายเวลาออกไปอีกตามที่ตกลงกันได้ สัญญาขายฝากดังกล่าวก็จะมีผลยืดระยะเวลาออกไปตามที่ตกลงกันระหว่างผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝาก โดยปกติแล้วหากมาทำการขายระยะเวลาการไถ่จากขายฝาก ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการจดทะเบียนขายฝากจะมีการสลักหลังเอกสารสิทธิ์เพื่อให้ทราบวาระระยะเวลาการขายขายฝากนั้นเลื่อนออกไป ซึ่งผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากจะนิยมไปตกลงกันเองหรือทำเป็นสัญญาระหว่างกันเองโดยมิได้มาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงมิได้มีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขทางทะเบียนของสำนักงานที่ดินในการขายเวลานั้น เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดินจะไม่ทราบถึงการขายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากของที่ดินแปลงดังกล่าวรวมถึงบุคคลภายนอกที่อาจมีส่วนได้เสียกับทรัพย์สินดังกล่าวด้วย จึงทำให้เข้าใจว่าผลของสัญญานั้นสมบูรณ์แล้วเนื่องจากผู้ขายฝากไม่ประสงค์ที่จะไถ่ทรัพย์สิน

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ขายฝากและผู้ซื้อฝากนิยมไปทำการตกลงกันเองในการขายระยะเวลาการไถ่จากขายฝาก โดยไม่มาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานที่ดินที่ทำการขายฝากไว้ เนื่องจากการทำสัญญาโดยการตกลงกันเอง หรือทำสัญญาระหว่างกันเองเพื่อความสะดวกและไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยไม่มีแบบของสัญญานั้น เมื่อครบกำหนดตามสัญญาขายฝากแต่มีการขายระยะเวลาการไถ่ขายฝากออกไปโดยกรรมที่ดินมิได้รับทราบด้วย จึงทำให้ผู้ขายรับซื้อฝากมาโอนกรรมสิทธิ์ต่อไปได้อีกเรื่อย ๆ โดยที่ผู้ขายฝากและกรรมที่ดินไม่รู้เห็นด้วย ซึ่งผู้ขายฝากจะเข้าใจว่าตนยังมีสิทธิไถ่คืนอยู่ และเจ้าหน้าที่กรรมที่ดินจะเข้าใจว่าไม่มีสิทธิไถ่เนื่องจากครบระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาขายฝากแล้วในฐานะข้อมูลของกรรมที่ดิน ทำให้กรณีทำสัญญาขายระยะเวลาการไถ่จากขายฝากโดยไม่มีแบบของสัญญายังสามารถนำไปร้องเรียน หรือฟ้องร้องต่อศาลได้อีก ทำให้เกิดเป็นคดีความโดยไม่จำเป็น

เมื่อพิจารณาไปถึงในเรื่องของระยะเวลาที่ขอขายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝากแล้วนั้น ในมาตรา 10 วรรคสามเช่นเดียวกันกำหนดว่าเมื่อรวมกับระยะเวลาเดิมแล้วต้องไม่เกินสิบปี เหตุที่กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้คู่สัญญาสามารถขายกำหนดเวลาการไถ่ทรัพย์สินได้เพื่อบรรเทาภาระของผู้ขายฝากให้มีโอกาสในการไถ่ถอนทรัพย์สินของตนได้ แต่การทำสัญญาขายเวลานี้คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองที่มากกว่า กล่าวคือผู้ซื้อฝากมักจะทำสัญญาเพื่อเอาเปรียบผู้ขายฝากโดยการขอขายเวลาออกไปสั้น ๆ เพื่อเป็นการบีบให้ผู้ขายฝากต้องเป็นฝ่ายผิดสัญญา และเป็นเหตุให้ต้องสูญเสียทรัพย์สินที่ขายฝาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษามาตรา 10 วรรคแรกกฎหมายกำหนดว่า “สัญญาขายฝากจะกำหนดไว้ต่ำกว่าหนึ่งปี หรือเกินสิบปีมิได้...” แต่กฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลานับตั้งของการทำสัญญาขายระยะเวลาขายฝากไว้จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น

และหากผู้ขายฝากไม่ได้ใช้สิทธิไถ่ตามเวลาที่กำหนดแล้วถือว่าสิทธิในการไถ่ทรัพย์สินของผู้ขายฝากย่อมหมดสิ้นไป กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายฝากย่อมหลุดเป็นสิทธิของผู้ซื้อฝากโดยเด็ดขาด ทั้งนี้สิทธิการไถ่ทรัพย์สินหมดสิ้นไปนั้น นอกจากจะเป็นเพราะเหตุผู้ขายฝากไม่ใช้สิทธิไถ่แล้ว ยังมีเหตุอื่นที่ทำให้ผู้ขายฝากไม่สามารถใช้สิทธิไถ่ได้

เช่นกรณีผู้ขายฝากมีความประสงค์จะชำระคืนไถ่ แต่ผู้ซื้อฝากไม่ยอมรับชำระคืนไถ่ ผู้ขายฝากได้ดำเนินการวางทรัพย์สินต่อหน้าเจ้าพนักงานของสำนักงานวางทรัพย์สินหรือสำนักงานที่ดิน และได้มีหนังสือแจ้งถึงผู้ซื้อว่าผู้ขายได้วางทรัพย์สินโดยถือเป็นการชำระคืนไถ่ตามกฎหมายแล้วและให้ผู้ซื้อฝากมารับคืนไถ่ได้ แต่ผู้ซื้อฝากไม่ยอมมา

รับสินไถ่ ณ สถานที่วางทรัพย์ และไม่ยอมคืนโฉนดที่ดินฉบับผู้ถือ ให้แก่ผู้ขายฝากโดยอ้างเหตุผลอ้างต่าง ๆ นั้น เหตุเพราะผู้ซื้อฝาก ปฏิเสธรับการไถ่ มักหลบเลี่ยงไม่อยู่รอรับการไถ่หรือผู้ขายฝากไปขอใช้ สิทธิไถ่ทรัพย์ไถ่ครบกำหนดเวลาหรือในวันสุดท้ายของกำหนดเวลาไถ่ ทำให้ผู้ขายฝากใช้สิทธิไถ่ทรัพย์ ไม่ทันหรือในกรณีตามเดิมหากผู้ขาย ฝากจะใช้สิทธิวางทรัพย์ที่สำนักงานวางทรัพย์ก็ติดปัญหาของการ เดินทางเพราะสำนักงานวางทรัพย์แต่ละจังหวัดมีเพียงแห่งเดียวอยู่ที่ ทำการของศาลจังหวัดหรือที่สำนักงานวางทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ขายฝากที่เป็นเกษตรกรซึ่งมีที่อยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด การเดินทาง เข้ามาก็อาจต้องใช้เวลานานในการเดินทางมากกว่าครึ่งวัน ในที่สุดจึงสิ้นสุด ระยะเวลาไถ่ เมื่อผู้ขายฝากมาขอใช้สิทธิไถ่ภายหลัง ผู้ซื้อฝากก็อ้าง ได้ว่าพ้นกำหนดเวลาไถ่แล้วและไม่ยอมให้ไถ่ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีการ ฟ้องร้องดำเนินคดี เพราะทรัพย์สินที่ขายฝากหลุดเป็นสิทธิของ ผู้ซื้อฝากโดยเด็ดขาด

และเพราะเหตุสุดวิสัยโดยเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น เกิดเหตุน้ำท่วมฉับพลัน เส้นทางขาดถนนตัดขาด เกิดแผ่นดินไหว หรือเกิดเหตุกับผู้ขายฝากเองอาจจะประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย กะทันหัน รวมทั้งสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโค วิด19 นั้นทำให้ผู้ขายฝากไม่สามารถมาต่อสัญญาได้แม้ว่าผู้ซื้อฝากจะ ยินยอมก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์ที่ต้องมีการกักตัวหรือสั่งห้าม เดินทางข้ามเขตหรือข้ามจังหวัดโดยเหตุที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นความผิดของ ผู้ขายฝาก การใช้สิทธิไถ่นั้นส่วนใหญ่ผู้ขายฝากมักใช้สิทธิไถ่เมื่อใกล้ครบ กำหนดระยะเวลาไถ่หรือใช้สิทธิไถ่ในวันสุดท้ายเพราะเหตุว่าต้องใช้ เวลาในการรวบรวมเงิน หรือเพราะอาจมองว่าจะไถ่ช้าหรือเร็วสุดท้ายก็ จะต้องชำระสินไถ่เท่าเดิม เมื่อผู้ขายฝากประสบเหตุสุดวิสัย ทำให้ผู้ขายฝากไม่สามารถใช้สิทธิไถ่กับผู้ซื้อฝากได้และทำให้ทรัพย์สิน ที่ขายฝากหลุดเป็นสิทธิขาดกับผู้ซื้อฝากทันที ดังนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ จะมีได้เกิดขณะทำสัญญาขายฝาก หรือหากไถ่ถอน ตามกำหนดสถานที่และเวลาที่ระบุในสัญญา แต่จะเกิดขึ้นเมื่อต้องการ ขยายระยะเวลาการไถ่ หรือ ไม่สามารถไถ่จากขายฝากโดยวิธีปกติได้ จึงต้องทำการไถ่ทรัพย์โดยวิธีการวางทรัพย์

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อได้ทำการศึกษาลักษณะกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาขายฝาก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการวางทรัพย์ สำนักงานวางทรัพย์กลาง กรมบังคับคดี พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นหน่วยงานกรมบังคับคดี ที่มีการวางทรัพย์ที่ใกล้เคียง

กับพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นแม่แบบของกฎหมาย ขายฝากของประเทศไทยโดยได้ศึกษาในประเด็นลักษณะของสัญญา ขายฝาก กำหนดระยะเวลาไถ่ สินไถ่ และผลของการไถ่ โดยได้ศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมาย ขายฝากของประเทศไทยและต่างประเทศ วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการไถ่ทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เปรียบเทียบกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 วิเคราะห์เปรียบเทียบ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขประเด็นการวางทรัพย์ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และระเบียบของกรมบังคับคดี ซึ่งสามารถ สรุปผลการศึกษาดังนี้

1) ปัญหาเรื่องแบบของสัญญาในการขยายระยะเวลาการไถ่ ทรัพย์สิน บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขยายกำหนดเวลาไถ่ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 496 วรรคสอง โดยระยะเวลาในการ ไถ่ทรัพย์สินคืนถือเป็นสาระสำคัญของสัญญาขายฝากที่อาจส่งผล กระทบไม่เพียงแต่ผู้ซื้อฝากเท่านั้น แต่รวมถึงบุคคลใด ๆ ก็ตามที่ได้รับ โอนทรัพย์สินหรือรับโอนสิทธิเหนือ ทรัพย์สินที่ขายฝาก ดังนั้น การขยายระยะเวลาไถ่จึงต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนด้วย จึงจะถูกต้อง หากการขยายระยะเวลาไถ่ไม่นำไปจดทะเบียนหรือจดแจ้ง แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลภายนอกย่อมไม่สามารถจะทราบถึงเวลาที่ ขยายได้ บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเรื่องแบบของสัญญาขยาย กำหนดเวลาไถ่ ตามมาตรา 496 วรรคสอง จึงเป็นการบัญญัติกฎหมาย ที่บกพร่อง และเมื่อศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำ สัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 แล้ว มาตรา 10 วรรคสาม กฎหมายให้ขยายกำหนดเวลาไถ่ได้แต่ไม่ได้ บัญญัติเรื่องแบบของสัญญาขยายกำหนดเวลาไถ่ไว้เป็นการเฉพาะ แม้ว่าจะเปรียบเทียบกับดินฯ จะได้วางหลักเกณฑ์การจดทะเบียนการขยาย ระยะเวลาไถ่ต้องทำเป็นหนังสือจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้กฎหมายมีความบกพร่องเหมือนกับมาตรา 496 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2) ปัญหาการขยายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝาก ในประเด็น ปัญหาการขยายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝาก ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญา ขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 เหตุที่ กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการขายฝากเพื่อให้คู่สัญญาสามารถขยาย

กำหนดเวลาการไถ่ทรัพย์สินได้ ก็เพื่อมุ่งคุ้มครองผู้ขายฝากโดยเป็นการบรรเทาภาระของผู้ขายฝากให้มีโอกาสในการไถ่ถอนทรัพย์สินของตนมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัญหาเรื่องการขายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝากนี้มีข้อบกพร่องทั้งในเรื่องรูปแบบของสัญญาซื้อขายกำหนดเวลาและระยะเวลาในการซื้อขาย ซึ่งมาตรา 10 วรรคสามเมื่อพิจารณาไปถึงในเรื่องของระยะเวลาที่ซื้อขายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝากแล้วนั้น ในมาตรา 10 วรรคสามเช่นเดียวกัน กำหนดว่าเมื่อรวมกับระยะเวลาเดิมแล้วต้องไม่เกินสิบปี เหตุที่กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้คู่สัญญาสามารถขยายกำหนดเวลาการไถ่ทรัพย์สินได้เพื่อบรรเทาภาระของผู้ขายฝากให้มีโอกาสในการไถ่ถอนทรัพย์สินของตนได้ แต่การทำให้สัญญาขยายเวลานี้คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองที่มากกว่า กล่าวคือผู้ซื้อฝากมักจะทำสัญญาเพื่อเอาเปรียบผู้ขายฝากโดยการขยายเวลาออกไปสั้น ๆ เพื่อเป็นการบีบให้ผู้ขายฝากต้องเป็นฝ่ายผิดสัญญาและเป็นที่ต้องสูญเสียทรัพย์สิน ที่ขายฝาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษา ในมาตรา 10 วรรคแรก กฎหมายกำหนดว่า “สัญญาขายฝากจะกำหนดไว้ต่ำกว่าหนึ่งปี หรือเกินสิบปีมิได้...” ในมาตรานี้กฎหมายกำหนดระยะเวลาสั้นต่ำไว้ ดังนั้น เมื่อการขยายกำหนดเวลาไถ่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสิทธิตามนิติกรรมเดิม ควรจะต้องให้มีบทบัญญัติที่กำหนดขั้นต่ำของการขยายเวลาไว้เช่นกัน

3) ปัญหากรณีการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากโดยการวางทรัพย์ กรณีที่ผู้ขายฝากไม่อาจใช้สิทธิไถ่กับผู้ซื้อฝากได้โดยไม่ใช้ความผิดของผู้ขายฝาก กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายฝากมีสิทธิวางทรัพย์อันเป็นสินไถ่ต่อสำนักงานวางทรัพย์ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนการขายฝากได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันถึงกำหนดเวลาไถ่หรือนับแต่วันที่เกิดเหตุทำให้ไม่อาจใช้สิทธิไถ่สิ้นสุดลง โดยให้ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้ขายฝากได้ไถ่ทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาไถ่แล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้มีบทบัญญัติให้ขยายระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากออกไป แต่ในข้อเท็จจริงแล้วเหตุสุดวิสัยนั้นย่อมเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ดังนั้นหากเกิดเหตุสุดวิสัยกับผู้ไถ่ซึ่งอาจประสบอุบัติเหตุกระแทกศีรษะ หรือมีเหตุเจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาลเกิดภาวะน้ำท่วม หรือไฟไหม้ รวมทั้งสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 นั้น ทำให้ผู้ขายฝากไม่สามารถมาต่อสัญญาได้เนื่องจากสถานการณ์ที่ต้องมีการกักตัวหรือสั่งห้ามเดินทางข้ามเขตหรือข้ามจังหวัด ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัย หรือไม่อาจป้องกันได้ ทำให้ผู้ขายฝากไม่อาจใช้สิทธิไถ่ได้ในวันสุดท้ายของการกำหนดเวลาไถ่และต้องเสียสิทธิในการใช้สิทธิไถ่ไปนั้นย่อมไม่เป็นธรรมกับผู้ขายฝาก การที่มาตรา 18 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ให้ขยายระยะเวลาการใช้สิทธิไถ่ออกไป 30 วันนับแต่วันถึงกำหนดเวลาไถ่หรือนับแต่วันที่เกิดเหตุทำให้ไม่อาจใช้สิทธิไถ่ดังกล่าวได้สิ้นสุดลงเพื่อให้สิทธิผู้ขายฝากวางทรัพย์อันเป็นสินไถ่นั้นจึงถือว่าเป็นประโยชน์กับผู้ขายฝาก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ขายฝากต้องเสียสิทธิในทรัพย์สินที่ขายฝากไปโดยเด็ดขาด

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มาตรา 18 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการแก้ไขปัญหาคดีผู้ซื้อฝากปฏิเสธการใช้สิทธิไถ่ของผู้ขายฝาก หรือกรณีผู้ขายฝากต้องประสบเหตุสุดวิสัยไม่สามารถใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินได้ในวันสิ้นสุดกำหนดระยะเวลาไถ่ถือเป็นการให้โอกาสผู้ขายฝากได้ใช้สิทธิไถ่ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ขายฝากในการใช้สิทธิวางทรัพย์ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการสูญเสียที่ดินที่ขายฝากเพราะผู้ขายฝากประสบเหตุขัดขวางการใช้สิทธิไถ่ แต่ในแง่ทางปฏิบัติแล้วเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่เจ้าพนักงานที่ดินและก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการเนื่องจากต้องรอคิวงานทั้งวัน หากจับบัตรคิวไม่ทันก็ไม่สามารถดำเนินการในวันนั้น ๆ ได้ประกอบกับทั้งผู้ขายฝากส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อกฎหมายนี้แต่อย่างใด ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นการสร้างภาระงานแก่เจ้าพนักงานที่ดินและทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก

และในประเด็นการวางทรัพย์ แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ.2562 มาตรา 18 วรรคสองจะกำหนดให้ผู้ขายฝากมีสิทธิวางทรัพย์อันเป็นสินไถ่ต่อสำนักงานวางทรัพย์ และยังเพิ่มสถานที่วางทรัพย์ คือ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนขายฝากนั้นด้วยก็ตามและมาตรา18 วรรคสามก็ได้บัญญัติไว้ว่าให้ทรัพย์สินที่ขายฝากตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขายฝากตั้งแต่วันที่ผู้ขายฝากได้ชำระสินไถ่หรือวางทรัพย์อันเป็นสินไถ่แล้วแต่กรณี

จะเห็นได้ว่าการวางทรัพย์ก่อนพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ.2562 จะสามารถวางทรัพย์ได้ ณ สำนักงานวางทรัพย์แห่งเดียวก็คือกรมบังคับคดี ซึ่งกรมบังคับคดีจะมีวิธีปฏิบัติโดยออกเป็นคำสั่งทางปกครองในกรณีที่ผู้ซื้อฝากไม่สามารถนำเอกสารสิทธิมาคืนให้แก่ผู้ขายฝากได้โดยจะมีคำสั่งให้ออกใบแทนเอกสารสิทธิดังกล่าว แต่กรณีที่ผู้ขายฝากมาดำเนินการวางทรัพย์ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนขายฝากนั้นเมื่อเจ้าพนักงานของสำนักงานที่ดินแจ้งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ซื้อฝากทราบถึงการวางทรัพย์นั้นแล้วตามมาตรา 18 วรรคสี่ แต่ปรากฏว่าผู้ซื้อฝากไม่เข้ามาดำเนินการ

ส่งมอบเอกสารสิทธิฉบับผู้ถือให้สำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนขายฝากดำเนินการจดทะเบียนไถ่จากขายฝากก็ จะไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ต่อได้จนกว่าผู้ขายฝากจะไปฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งออกใบแทนเอกสารสิทธินั้น เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบในการทำนิติกรรม ที่ต่อมามีฉบับของเอกสารสิทธิและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ผู้ขายฝากเสียเวลา และเสียโอกาสในการดำเนินการทำนิติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งขัดกับหลักการตามมาตรา 18 วรรคสาม ที่กล่าวว่าให้ทรัพย์สินที่ขายฝากตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขายฝากตั้งแต่วันที่ผู้ขายฝากได้ชำระสินไถ่หรือวางทรัพย์สินเป็นสินไถ่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การขยายระยะเวลาไถ่ และการไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 พบมีปัญหาที่ยังบกพร่องไม่ชัดเจนไม่ครอบคลุมและยังคงเป็นปัญหาอยู่ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องแบบของสัญญาในการขยายระยะเวลาการไถ่ทรัพย์สิน เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติการทำนิติกรรมตามแบบกรณีคู่สัญญาตกลงขยายระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากโดยต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะชอบด้วยกฎหมาย จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ จากเดิมว่า “การขายฝาก ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นโมฆะ” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “การขายฝากและการขยายกำหนดเวลาไถ่ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นโมฆะ”

2. ประเด็นการขยายกำหนดเวลาไถ่จากการขายฝาก เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 จากเดิมว่า “ในกรณีที่มีการขยายกำหนดเวลาไถ่ระยะเวลาที่ขยายเมื่อรวมกับระยะเวลาเดิมแล้ว ต้องไม่เกินสิบปี” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ในกรณีที่มีการขยายกำหนดเวลาไถ่ระยะเวลาที่ขยายคราวหนึ่งต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี เมื่อรวมกับระยะเวลาเดิมแล้วต้องไม่เกินสิบปีและต้องทำเป็นหนังสือจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อป้องกันการขยายระยะเวลาไถ่ขายฝาก

ออกไปในคราวละสั้น ๆ ที่จะเป็นเหตุทำให้ผู้ขายฝากต้องเสียทรัพย์สินที่ขายฝากไปและเพื่อให้กฎหมายมีความสมบูรณ์มากขึ้น

และเห็น ควรเพิ่มเติมในมาตรา 10 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 ว่า “ในกรณีก่อนครบกำหนดระยะเวลาไถ่ก่อนจากการขายฝากให้คู่สัญญาสามารถทำบันทึกข้อตกลงขยายระยะเวลาไถ่ได้ อันข้อตกลงดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นหลักฐานฟ้องร้องได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือการชำระหนี้บางส่วนหรือข้อความทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้”

3. ประเด็นกรณีใช้สิทธิไถ่โดยการวางทรัพย์สิน เดิมมีระบุไว้ในมาตรา 18 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ขายฝากไม่อาจใช้สิทธิไถ่กับผู้ซื้อฝากได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดอันไม่ใช่ความผิดของผู้ขายฝากให้ผู้ขายฝากมีสิทธิวางทรัพย์สินเป็นสินไถ่ต่อสำนักงานวางทรัพย์สินหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินที่รับจดทะเบียนการขายฝากทรัพย์สินนั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันถึงกำหนดเวลาไถ่หรือนับแต่วันที่เหตุที่ทำให้ไม่อาจใช้สิทธิดังกล่าวได้สิ้นสุดลง แล้วแต่กรณี และให้ถือว่าผู้ขายฝากได้ไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากตามกำหนดเวลาไถ่แล้ว” เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “และให้ถือว่าผู้ขายฝากได้ไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากตามกำหนดเวลาแล้วโดยสามารถดำเนินการทำนิติกรรมอื่นต่อได้ทันที” เนื่องจากแม้จะถือว่าได้ไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากแล้วก็ต้องรอดำเนินการตามระเบียบอีกหลายขั้นตอนจึงจะสามารถดำเนินการทำนิติกรรมอื่นต่อได้ เช่น หากผู้ขายฝากต้องการจะขายที่ดินในขณะนั้นก็จะทำให้ผู้ขายฝากเสียโอกาสที่จะขายได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

การเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ.2562 ข้างต้น ก็เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้นแล้ว ก็ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ที่จะสามารถใช้กฎหมายขายฝากตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้หรือคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- [1] ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2548). *กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม*. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] ณัฐริมา แก้วศิริ. (2547). ปัญหาข้อกฎหมายของสัญญาขายฝากอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [3] ณัฐพันธุ์ อรรถกมล. (2564). *ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองการขายฝากที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- [4] ณัฐวิมล อิศรางกูร ณ อยุธยา .(2550). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย*. กรุงเทพฯ: สุตราพิศาล.
- [5] ดวงกมล มั่นคงทองเจริญ. (2562). *ปัญหาการสูญเสียที่ดินจากการทำสัญญาขายฝาก*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- [6] ปราณี นางแล. (2555). *การไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝาก*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [7] ไพทิต เอกจริยการ . (2554). *คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้* (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- [8] ไพจิตร ปุณณพันธ์. (2548). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยขายฝาก* (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- [9] วิษณุ เครืองาม. (2545). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.
- [10] วีรวัฒน์ จันทโชติ, “การแก้ไขข้อบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาขายฝากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ : ข้อเสนอแนะบางประการ”. *วารสารนิติศาสตร์*, 28(2), 328 -342
- [11] ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์ . (2552). *คำอธิบายกฎหมายซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้* (พิมพ์ครั้งที่5).กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- [12] สุนันท์ ชัยชูสอน. (2523). *ขายฝาก*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [13] สุวรรณ โตทองสุข. (2562). *ปัญหาของกฎหมายขายฝาก : ศึกษาการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ.2562 มาใช้*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [14] Chairns, Walter and Mc Keon, Robert. *Introduction to French Law*. London: Cavendish Pub., 1995.
- [15] De Becker, J.E. *The Principle and Practice of the Civil Code of Japan*. London: Butterworth & Co, 1921.
- [16] The Civil Code of Japan The Ministry of Justice & The Code Translation Committee. Tokyo: Eibun-Horie-Sha, 1962

กลยุทธ์นวัตกรรมบริการและการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธุรกิจที่พักรวมในจังหวัดชุมพร

THE INNOVATIVE STRATEGY OF SERVICE MARKETING INFLUENCE CUSTOMER DECISION MAKING ON USE OF HOTEL BUSINESS IN CHUMPHON PROVINCE

ธนกร จรูญนิมมาน^{1*}

TANAPORN CHAROONNIMMARN^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยว และอิทธิพลของกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ และส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรวมในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยใช้บริการธุรกิจที่พักรวมในจังหวัดชุมพร จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ท่องเที่ยวลักษณะที่พักรวมแบบโรงแรม ประเภทห้องพักแบบมาตรฐาน วัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อพักผ่อนและนันทนาการ มีการตัดสินใจเข้าพักแรมด้วยตนเอง ระยะเวลาเข้าพักแรม 3-4 วัน และมีค่าใช้จ่ายการพักรวมเฉลี่ยต่อครั้ง 5,000-10,000 บาท 2) กลยุทธ์นวัตกรรมบริการ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักรวมในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) กลยุทธ์นวัตกรรมบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรวมในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ตัวแปร คือ ด้านข้อมูลสารสนเทศ ($\beta = 0.229$) และด้านสภาพแวดล้อม ($\beta = 0.112$) ส่วนประสมการตลาดบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรวมในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ตัวแปร คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = 0.137$) ด้านราคา ($\beta = 0.180$) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\beta = 0.172$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\beta = 0.252$) ด้านกระบวนการ ($\beta = 0.314$) และด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ ($\beta = 0.400$)

คำสำคัญ : กลยุทธ์นวัตกรรมบริการ ; การตลาดบริการ ; การตัดสินใจใช้บริการ ; ธุรกิจที่พักรวม

¹ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, Lecturer, Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University.

* Corresponding Author. Email: tanaporn.C1234@gmail.com

Received: Oct 11, 2022, Revised: Dec 17, 2022, Accepted: Dec 18, 2022

ABSTRACT

This research aimed to study the tourist behavior of the tourists and the influence of service innovation strategy and service marketing mix affecting the customers decision making of the hotel business in Chumphon Province. The sample consisted of 400 tourists have used the hotel business in Chumphon. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in data analysis were frequency, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research found that; 1) the sample had a hotel-style travel experience, standard room type, Purpose of stay for recreation, Make the decision to stay at the hotel by yourself, the duration of the stay is 3-4 days and the average cost per stay is 5,000-10,000 bath. 2) service innovation strategy, service marketing mix and customers decision of hotel business in Chumphon province was overall at a high level in all aspects. 3) service innovation strategy has a positive influence on customers decision making of hotel business in Chumphon province at the .01 statistical significance, 2 predictors variables were information ($\beta = 0.229$) and environment ($\beta = 0.112$). The service marketing mix has a positive influence on customers decision of the hotel business in Chumphon at the .05 statistical significance, 6 predictive variables were: product ($\beta = 0.137$); price ($\beta = 0.180$); place ($\beta = 0.172$); promotion ($\beta = 0.252$); process ($\beta = 0.314$); performance and quality ($\beta = 0.400$).

Keywords : Service Innovation Strategy ; Service Marketing ; Decision Making of Use ; Hotel Industry

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างรายได้และพัฒนาประเทศ โดยปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตของประเทศจากภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมไปสู่ภาคบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยหลายธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจโรงแรมและที่พัก ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก นอกจากให้บริการห้องพักเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวแล้ว ยังให้บริการจัดประชุมสัมมนา จัดนิทรรศการแสดงสินค้า สปา อาหาร และเครื่องดื่ม รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งที่พักโรงแรมจัดให้ผู้เข้าพักในระหว่างการเข้าพัก มีส่วนช่วยในการสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศจำนวนมากในแต่ละปี การเติบโตของธุรกิจภาคบริการส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจทั้งในด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Maglio et al., 2009) จากผลการสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูลของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬาในปี พ.ศ. 2562 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงถึง 3,357.9 พันล้านบาท ซึ่งการเพิ่มขึ้น

ของรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นการขยายตัวทั้งรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้มาตรการส่งเสริมการขยายตัวของการท่องเที่ยวทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

จังหวัดชุมพร เป็นเมืองที่เก่าแก่ของภาคใต้และมีความเป็นมาที่ยาวนาน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สมบูรณ์ที่สุดของอ่าวไทย ทำให้จังหวัดชุมพรเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคใหม่ นักท่องเที่ยวจึงนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดในปี พ.ศ. 2559 มีมูลค่า 6,279 ล้านบาท จำนวนธุรกิจที่พักที่ได้รับรองมาตรฐาน มีจำนวน 192 แห่ง แม้ว่าในภาพรวมสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรจะมีแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องของระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่หลากหลาย ทำให้ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่จะมาพักค้างแรมเป็นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง และการบริหารจัดการให้มีความพร้อม สามารถรองรับ

นักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดชุมพร, 2560) นอกเหนือจากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะด้านที่พักแรมยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) เนื่องจากธุรกิจที่พักแรมเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันหลากหลาย และเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวโดยตรง สิ่งสำคัญของการประกอบธุรกิจ คือ ความอยู่รอดของธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ทางธุรกิจ เพราะกลยุทธ์ทำให้ธุรกิจมีความสำเร็จ นั่นคือ ธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดจากคู่แข่งได้ กลยุทธ์นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) เป็นแนวความคิดใหม่เพื่อให้ธุรกิจสามารถพัฒนาบริการที่ตอบสนองลูกค้า โดยการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริการหรือการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อเสนอบริการที่ตรงกับความต้องการลูกค้า มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการเข้ารับบริการ (Weng et al, 2012) การสร้างนวัตกรรมบริการต้องอาศัยกรอบ เพื่อใช้เป็นหลักยึดในกระบวนการของนวัตกรรมบริการ ประกอบด้วย (1) ข้อมูลสารสนเทศ (Information) หมายถึง ลักษณะการบริการ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องการให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ (2) กระบวนการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนการให้บริการและกระบวนการให้บริการ (3) เทคโนโลยี (Technologies) หมายถึง ระบบไอซีทีที่ใช้ส่งมอบข้อเสนอให้ลูกค้านำไปสร้างคุณค่า และ (4) สภาพแวดล้อม (Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญต่อการออกแบบการให้บริการแก่ลูกค้า (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556) ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในด้านที่พักแรม การยกระดับคุณภาพการบริการและจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการ จึงเป็นสิ่งที่นำไปสู่การสร้างความสำเร็จให้กับธุรกิจมากขึ้น และการใช้นวัตกรรมในภาคของการท่องเที่ยว มีเพื่อวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรด้วยวิธีการปรับปรุงสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และสามารถผลักดันธุรกิจให้ไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

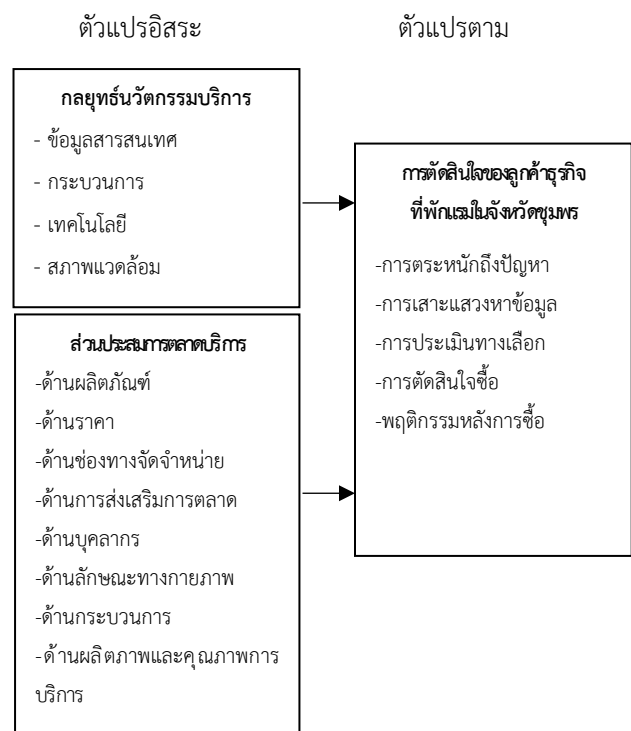
ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์นวัตกรรมบริการและการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร ซึ่งคาดว่า

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมให้สามารถนำเอากลยุทธ์นวัตกรรมบริการไปเป็นแนวทางหรือประยุกต์ใช้กับธุรกิจของตน ให้เป็นสถานประกอบการที่พักแรมที่มีการใช้นวัตกรรมบริการ รวมถึงนำไปใช้ในเชิงนโยบาย การพัฒนากลยุทธ์ในการให้บริการ กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการและแนวทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการและมีผลประโยชน์ที่ดี สามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของธุรกิจที่พักแรม และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างมีศักยภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์นวัตกรรมบริการ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ และส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. กลยุทธ์นวัตกรรมบริการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร
2. ส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยใช้บริการธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร มีจำนวนทั้งสิ้น 5,506,407 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยใช้บริการธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาสร้างข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเข้าพักแรมในจังหวัดชุมพร ได้แก่ ลักษณะที่พักแรม ประเภทห้องที่เข้าพักแรม วัตถุประสงค์ในการเข้าพัก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าพักแรม ระยะเวลาเข้าพักแรม ค่าใช้จ่ายการพักแรมเฉลี่ยต่อครั้ง จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการของธุรกิจที่พิกัด ได้แก่ ด้านข้อมูลสารสนเทศ ด้านกระบวนการ ด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 32 ข้อ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดบริการของธุรกิจที่พิกัด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา

ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตภาพ และคุณภาพการบริการ จำนวน 32 ข้อ ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการของธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหา การแสวงหาข้อมูลและทางเลือก การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมหลังการซื้อ จำนวน 20 ข้อ และส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended question) โดยส่วนที่ 3, 4 และ 5 มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจ จำนวน 5 คน ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 มากกว่าเกณฑ์พิจารณา 0.5 ถือว่าเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) เพื่อแสดงว่าเครื่องมือสามารถให้ผลการวัดคงที่แน่นอน ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.863 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.7 (Brace, Kemp, and Snelgar, 2012) ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง จำแนกรายด้านคือ ด้านกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ เท่ากับ 0.837 ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ เท่ากับ 0.891 ด้านการตัดสินใจใช้บริการ เท่ากับ 0.882

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยวิธีการเก็บจากภาคสนาม (Field Work) จำนวน 400 ฉบับ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยใช้บริการธุรกิจที่พิกัดในจังหวัดชุมพร ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร จำแนกแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 แหล่ง คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ ตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ภายหลังจากการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอ้างอิงสำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ หรือการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว ได้แก่ กลยุทธ์นวัตกรรมการบริการ และการตลาดบริการ กับตัวแปรตามหนึ่งตัวคือ การตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร เพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าวแต่ละตัวมีต่อตัวแปรตามโดยสถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ค่าร้อยละ
เพศ	หญิง	244	61.00
	ชาย	156	39.00
อายุ	31-40 ปี	120	30.00
	20-30 ปี	108	27.00
	41-50 ปี	96	24.00
	ต่ำกว่า 20 ปี	76	19.00
สถานภาพ	โสด	214	53.50
	สมรส	186	46.50
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	204	51.00
	ปริญญาโท	124	31.00
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	72	18.00
อาชีพ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	188	47.00
	พนักงานเอกชน	90	22.50
	รับราชการ	74	18.50
	ธุรกิจส่วนตัว	48	12.00
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล	20,001-30,000 บาท	168	42.00
	30,001-40,000 บาท	144	36.00
	ต่ำกว่า 20,000 บาท	88	22.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน

คิดเป็นร้อยละ 61.00 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีสถานภาพโสด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ จำนวน 188 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.00 และเฉลี่ยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ท่องเที่ยว

ข้อมูลประสบการณ์ท่องเที่ยว		จำนวน	ค่าร้อยละ
ลักษณะที่พักแรม	โรงแรม	204	51.00
	รีสอร์ท	88	22.00
	เกสต์เฮาส์	66	16.50
	โฮมสเตย์	42	10.50
ประเภทห้องพัก	ห้องมาตรฐาน	220	55.00
	ห้องมาตรฐานพิเศษ	180	45.00
วัตถุประสงค์ในการเข้าพัก	พักผ่อน นันทนาการ	148	37.00
	ประชุม/สัมมนา	104	26.00
	เพื่อทำธุรกิจ	90	22.50
	เยี่ยมเพื่อน/ญาติ	58	14.50
ผู้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ตัดสินใจด้วยตนเอง	254	63.50
	ครอบครัว/ญาติ	92	23.00
	เพื่อนร่วมงาน	54	13.50
ระยะเวลาเข้าพัก	3-4 วัน	168	42.00
	1-2 วัน	154	38.50
	5-6 วัน	78	19.50
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง	5,000-10,000 บาท	186	46.50
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	152	38.00
	10,001-15,000 บาท	62	15.50

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ท่องเที่ยวลักษณะที่พักแรมแบบโรงแรม จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ประเภทห้องพักแรมแบบห้องมาตรฐาน จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 วัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อพักผ่อนและนันทนาการ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าพักแรมคือ ตัดสินใจด้วยตนเอง จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 ระยะเวลาเข้าพักแรม 3-4 วัน จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และค่าใช้จ่ายการพักแรม

เฉลี่ยต่อครั้ง 5,000-10,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจของลูกค้า

ตัวแปร	รายด้าน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
กลยุทธ์นวัตกรรมบริการ	ด้านข้อมูลสารสนเทศ	3.67	0.91	มาก
	ด้านกระบวนการ	3.52	0.91	มาก
	ด้านเทคโนโลยี	3.64	0.89	มาก
	ด้านสภาพแวดล้อม	3.80	0.89	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.66	0.91	มาก
ส่วนประสมทางการตลาดบริการ	ด้านผลิตภัณฑ์	3.89	0.91	มาก
	ด้านราคา	4.00	0.81	มาก
	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.82	0.90	มาก
	ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.95	0.86	มาก
	ด้านบุคลากร	3.77	0.94	มาก
	ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.98	0.92	มาก
	ด้านกระบวนการ	4.04	0.92	มาก
	ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ	4.06	0.91	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	0.90	มาก
การตัดสินใจของลูกค้า	การตระหนักถึงปัญหา	4.11	0.96	มาก
	การแสวงหาข้อมูลและทางเลือก	4.06	0.97	มาก
	การประเมินทางเลือก	3.90	0.83	มาก
	การตัดสินใจซื้อ	3.91	0.98	มาก
	พฤติกรรมหลังการซื้อ	3.70	0.97	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	0.94	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการของธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือ ด้านข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.91) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.91) และด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการของธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.91) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.92) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.92) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.86) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.91) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.90) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาข้อมูลและทางเลือก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.97) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.98) ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.83) และด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์นวัตกรรมบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร

การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.521 มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.636-0.765 ซึ่งมีค่ามากกว่า

0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.307 - 1.573 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 4 กลยุทธ์นวัตกรรมบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร

กลยุทธ์นวัตกรรมบริการ	การตัดสินใจของลูกค้า					Collinearity Statistic	
	B	SE	β	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (a)	2.735	0.204		13.390	0.000		
ด้านข้อมูลสารสนเทศ	0.156	0.040	0.229	3.912	0.000**	0.668	1.497
ด้านกระบวนการ	0.068	0.052	0.079	1.315	0.189	0.636	1.573
ด้านเทคโนโลยี	0.020	0.045	0.025	1.440	0.660	0.725	1.380
ด้านสภาพแวดล้อม	0.087	0.043	0.112	2.044	0.000**	0.765	1.307
Adjust R Square = 0.509, R = 0.732, R Square = 0.701, Durbin Watson = 1.521, F = 11.711							

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p < .01)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลยุทธ์นวัตกรรมบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพบว่า ตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปร คือ ด้านข้อมูลสารสนเทศ (β ด้านข้อมูลสารสนเทศ = 0.229, Sig = .000) และด้านสภาพแวดล้อม (β ด้านสภาพแวดล้อม = 0.112, Sig = .000) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร โดยตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรดังกล่าว มีอำนาจทำนายประมาณร้อยละ 50.9 (Adjust R Square = 0.509) เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 2.735 + 0.156 (\text{ด้านข้อมูลสารสนเทศ}) + 0.087 (\text{ด้านสภาพแวดล้อม})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_y = 0.229 (\text{ด้านข้อมูลสารสนเทศ}) + 0.112 (\text{ด้านสภาพแวดล้อม})$$

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร

การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.518 มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.316 - 0.874 มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 5 ส่วนประสมการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร

ส่วนประสมการตลาดบริการ	การตัดสินใจของลูกค้า					Collinearity Statistic	
	B	SE	β	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (a)	3.165	0.222		14.240	0.000		
ด้านผลิตภัณฑ์	0.106	0.037	0.137	2.893	0.004*	0.874	1.144
ด้านราคา	0.125	0.055	0.180	2.290	0.023*	0.316	3.165
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	0.102	0.045	0.172	2.296	0.022*	0.349	2.864
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.163	0.049	0.252	3.331	0.001*	0.342	2.922
ด้านบุคลากร	0.024	0.048	0.031	1.513	0.608	0.525	1.906
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.079	0.051	0.107	1.536	0.125	0.402	2.488
ด้านกระบวนการ	0.200	0.044	0.314	4.566	0.000*	0.414	2.415
ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ	0.298	0.035	0.409	5.898	0.000*	0.409	1.106
Adjust R Square = 0.520, R = 0.593, R Square = 0.532, Durbin Watson = 1.518, F = 15.505							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p < .05)

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ส่วนประสมการตลาดบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ตัวแปรทำนาย 6 ตัวแปร คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (β = 0.137) ด้านราคา (β = 0.180) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (β = 0.172) ด้านการส่งเสริมการตลาด (β = 0.252) ด้านกระบวนการ (β = 0.314) และด้านประสิทธิภาพและ

คุณภาพการบริการ ($\beta = 0.400$) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรีสอร์ทในจังหวัดชุมพร โดยตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร มีอำนาจทำนายประมาณร้อยละ 52.0 (Adjusted R Square = 0.520) เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 3.165 + 0.106 (\text{ด้านผลิตภัณฑ์}) + 0.125 (\text{ด้านราคา}) + 0.102 (\text{ด้านช่องทางจัดจำหน่าย}) + 0.163 (\text{ด้านการส่งเสริมการตลาด}) + 0.200 (\text{ด้านกระบวนการ}) + 0.298 (\text{ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_y = 0.137 (\text{ด้านผลิตภัณฑ์}) + 0.180 (\text{ด้านราคา}) + 0.172 (\text{ด้านช่องทางจัดจำหน่าย}) + 0.252 (\text{ด้านการส่งเสริมการตลาด}) + 0.314 (\text{ด้านกระบวนการ}) + 0.400 (\text{ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์นวัตกรรมบริการและการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์นวัตกรรมบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรีสอร์ทในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ด้านข้อมูลสารสนเทศส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรีสอร์ทในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเข้าพักแรมของลูกค้าจะพิจารณาจากข้อมูลสารสนเทศที่ลูกค้าได้รับจากแหล่งต่าง ๆ โดยข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ลูกค้านำไปใช้วิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจ ลูกค้าจะมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจและการสร้างความสนใจ/การนำเสนอข้อมูลที่ดึงดูดความสนใจของที่พักแรม จึงเป็นสิ่งที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความพร้อมต่อการตอบข้อซักถาม หรือการให้ข้อมูลแก่ผู้มาใช้บริการ มีการให้บริการในด้านข้อมูลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น และมีการให้บริการในด้านข้อมูลลักษณะการบริการอย่างครบถ้วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ์ ทองคำนุช (2558) ที่ศึกษาความต้องการเลือกใช้โรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่กล่าวไว้ว่า

การแสวงหาข้อมูล (Information Search) หลังจากที่ได้รับข้อมูลทราบถึงความต้องการในสินค้าหรือบริการของตนแล้ว ลำดับขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการแสวงหาข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งข้อมูลของผู้บริโภค เช่น แหล่งบุคคล แหล่งทางการค้า แหล่งสาธารณชน แหล่งประสบการณ์ รองลงมา คือ การประเมินทางเลือก ทั้งนี้ในยุคดิจิทัลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมต้องมีการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศของธุรกิจให้แก่ลูกค้า เพื่อให้ลูกค้ารับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกิจ ทั้งรายละเอียดของห้องพัก ราคาค่าบริการ การให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดโปรโมชั่นที่พัก สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง การบริการนำเที่ยว เป็นต้น โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพด้านข้อมูล เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น เพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลและความพึงพอใจในด้านการบริการให้กับลูกค้ามากที่สุด นำไปสู่การตัดสินใจเข้าพักแรมของลูกค้าในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงไชย สุรินทร์วางกูร และสุธา พงศ์ถาวรภิญโญ (2560) ที่ศึกษาธุรกิจโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาดและการส่งเสริมการขาย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการค้นหาข้อมูลโรงแรมที่พักผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ด้วยเครื่องมือสืบค้นข้อมูล (Search Engine) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เว็บไซต์ของโรงแรม และเครือข่ายสังคม ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการโรงแรมเพื่อสำรองห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือ หาข้อมูลโปรโมชั่นของโรงแรม และหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงแรม ตามลำดับ สำหรับวิธีการในการสำรองห้องพักโรงแรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสำรองห้องพักของโรงแรมส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีการสำรองห้องพักกับเว็บไซต์ของโรงแรม โดยตรงมากที่สุด รองลงมาคือวิธีการสำรองห้องพักผ่านเว็บไซต์ของบริษัทตัวแทนจำหน่าย เช่น agoda.com, booking.com เป็นต้น และสำรองห้องพักผ่านแพรเวล เอเจนซี ตามลำดับ

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรีสอร์ทในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะว่าแนวคิดของการเดินทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน นอกจากการคำนึงถึงความคุ้มค่า

ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมแล้ว นักท่องเที่ยวยังคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย สภาพแวดล้อมที่พักรวมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของธุรกิจที่พักแรม เนื่องจากสามารถดึงดูดลูกค้าให้เกิดความต้องการเดินทางเข้าพักแรมแล้วยังช่วยสร้างความมั่นใจและความไว้วางใจของลูกค้าได้อีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับบริการที่หลากหลายรูปแบบรวมถึงการบริการอื่น ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เพียงพอ มีการออกแบบบรรยากาศภายในอาคาร และตกแต่งบริเวณพื้นที่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีสิ่งอำนวยความสะดวกตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้หากธุรกิจที่พักแรมตั้งอยู่ในแหล่งที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม หรือธุรกิจที่พักแรมสามารถบริหารจัดการให้สิ่งแวดล้อมของธุรกิจได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียน้อยที่สุดสามารถทำให้สภาพแวดล้อมมีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย ธุรกิจก็จะมีส่วนแวดล้อมที่ดีก็จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับลูกค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าพักแรมของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุชา ฐานะ อินทิตรา เจริญชัยชนะวงศ์ และระชนานท์ ทวีผล (2562) ที่ศึกษากระบวนการตัดสินใจเลือกที่พักแรมระดับ 5 ดาว ของนักท่องเที่ยวสุขภาพสตรีวัยทำงานชาวไทยในเขตภาคกลาง กรณีศึกษาเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเข้าพักแรมจะพิจารณาจากทำเล ที่ตั้งที่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกและทำกิจกรรมอื่นได้หลายอย่าง รวมทั้งส่วนใหญ่จะกลับมาใช้บริการอีกครั้ง หากที่พักแรมมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน ประกอบกับความพึงพอใจในการบริการครั้งก่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์ (2554) ได้กล่าวไว้วานักท่องเที่ยวที่จะทำการเลือกสถานที่ให้บริการที่สร้างสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรวัลย์ ปิ่นชุมพลแสง และกอบกุล จันทระโคติกา (2561) ที่ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกที่พักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งอ่าวไทยตะวันตก พบว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง สอดคล้องกับทฤษฎีตามคุณลักษณะของโรงแรมด้าน สภาพแวดล้อมของโรงแรม (Neighborhood attributes: N) คือ ทำเลที่ตั้งของโรงแรม ปัจจัยด้านระดับดาวตามมุมมองของผู้เข้าพักและปัจจัยด้านระบบเครือข่ายโรงแรม

มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก สอดคล้องกับทฤษฎีตาม คุณลักษณะของโรงแรมด้านโครงสร้างโรงแรม (Structure attributes: S) คือ ลักษณะห้องพักมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพัก ด้านสถานที่ มาตรฐานห้อง ประเภทห้องวิวของห้องและด้านองค์ประกอบโรงแรม (Accessory attributes: A) คือ การรับบริการของโรงแรม ระบบการทำความสะอาดของโรงแรม การร้องเรียน ภาพลักษณ์ของโรงแรมอีกปัจจัยหนึ่งคือ ความใหม่และเก่าของโรงแรมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพัก ที่พัก ในด้านโครงสร้างของโรงแรม ดังนั้นการสร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ประสบการณ์เลวร้ายจะส่งผลเสียต่อธุรกิจ ทำให้ลูกค้าไม่อยากจะกลับมาใช้บริการอีก

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมการตลาดบริการที่ส่งต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรวมในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรวมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะธุรกิจที่พักแรมมีหลายประเภท หลายระดับราคา มีสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันออกไป ลูกค้าจะพิจารณาตัดสินใจจากสิ่งที่ธุรกิจนำเสนอให้บริการทั้งห้องพัก อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงรูปแบบของอาคาร ซึ่งหากธุรกิจเสนอขายสิ่งเหล่านี้ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า หรือสามารถสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า ก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจเข้าพักแรมได้ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐวัฒน์ พระงาม และณัด ดาวเวียง (2565) ที่ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการตลาดต่อความตั้งใจใช้บริการธุรกิจที่พักแรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่น Z ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจใช้บริการธุรกิจที่พักแรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่น Z ในด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา เพ็ญทรัพย์ (2559) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการที่พักแบบรีสอร์ทในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งพอใจที่พนักงานมีความรู้ความสามารถในการให้บริการ

2.2 ด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะราคาเป็นสิ่งที่ลูกค้าให้ความสำคัญ เนื่องจากลูกค้าต้องการที่จะซื้อหรือจ่ายในราคาที่ลูกค้าธุรกิจจำเป็นต้องทำให้ลูกค้าหรือผู้บริโภครับรู้คุณค่า (Perceived value) ของผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าราคาของผลิตภัณฑ์ ราคาถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยในการดึงดูดใจลูกค้า ธุรกิจที่พักรมต้องมีการเสนอราคาที่พักรมตามความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า ทั้งนี้ราคาที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม ความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าถือว่าเป็นจุดแข็งและเสน่ห์ของธุรกิจที่พักรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญวิญญณ์ ศิริศรีมังกร (2562) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการรับรู้ในคุณค่าการบริการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านราคา รองลงมา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้ใช้บริการโรงแรมต้องการส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา โดยต้องการมีราคาพิเศษตามลักษณะของอาชีพเฉพาะ ราคาห้องพักมีหลายระดับให้เลือกและแสดงอย่างชัดเจน และราคาห้องพักเหมาะสมกับประเภทของห้องพัก เพื่อส่งผลต่อการรับรู้ในคุณค่าการบริการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ ทศนภักดิ์ (2562) ที่ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่พักหรือโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านราคาในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่ม ความเหมาะสมของราคาห้องพัก ตามลำดับ

2.3 ด้านช่องทางจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภค สร้างเครือข่ายระหว่างธุรกิจกับลูกค้า สร้างเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดได้อย่างทั่วถึง ทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงธุรกิจได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ซึ่งอาจเป็นช่องทางการจัดจำหน่าย โดยตรงจากผู้ให้บริการไปยังผู้ใช้บริการ เช่น จองโดยตรงผ่านทางเว็บไซต์และแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย หรือเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายโดยอ้อม ที่ธุรกิจที่พักรมอาจจะใช้คนกลางประเภทนายหน้าหรือตัวแทนขาย เช่น จองผ่านทัวร์ ไทโรศัพท์ หรือเอเจนท์ท่องเที่ยว ทั้งนี้ช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญและ

การดำเนินการในธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ ทองคำนุช (2558) พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการจองห้องพักโดยตรงกับโรงแรม และการจองผ่านบริษัทรับจอง รวมทั้งการจองห้องพัก ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร ชัยวัง (2556) ศึกษาพฤติกรรมการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านราคา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงตามลำดับ

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักรมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อด้านการค้นหาข้อมูล คือ ผู้บริโภคจะเริ่มค้นหาข้อมูลจากกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่มีส่วนลดหรือบริการพิเศษในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ตนต้องการซื้อ โดยลูกค้าเริ่มทำการค้นหากิจกรรมส่งเสริมการขายต่าง ๆ ที่ผลิตภัณฑ์แต่ละตัวได้เสนอมา ด้านการประเมินผลทางเลือกลูกค้าจะนำกิจกรรมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ที่สนใจ มาประเมินและเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียตามกฎเกณฑ์ที่ตนได้กำหนดไว้ ด้านการตัดสินใจซื้อ ลูกค้าจะนำสิ่งที่ตนได้ประเมินมาสู่ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ โดยนำปัจจัยหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ของกิจกรรมส่งเสริมการขายมาช่วยในการตัดสินใจ ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อลูกค้าส่วนมากต้องการบริการหลังการซื้อต่าง ๆ ที่ธุรกิจได้จัดทำ การส่งเสริมการขายขึ้น เช่น การอัพเกรดห้องพัก การมีส่วนลดราคา การมอบสิทธิพิเศษ ที่ธุรกิจจัดทำขึ้นในแต่ละกรณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลปรางค์ ชันเงิน (2562) ที่ศึกษากลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดในด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้ความสำคัญกับด้านการส่งเสริม การขาย การให้ส่วนลด และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในการใช้บริการโรงแรม ด้านการโฆษณาทาง Facebook และด้านการโฆษณาทางป้ายโฆษณา มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรม และด้านงานอีเวนต์ประชาสัมพันธ์ของ โรงแรมมีอิทธิพลต่อการใช้บริการโรงแรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญกมล ทองเนียม (2562) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการนำเสนอทางกายภาพ

ด้านกระบวนการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเข้าพักโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวญี่ปุ่นในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาและอำเภอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ด้านกระบวนการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักแรมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะกระบวนการมอบบริการให้กับลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีและสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ธุรกิจที่พักแรมจึงต้องอาศัยกระบวนการเพื่อจัดส่งผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้าเพื่อให้เกิดความแตกต่างและส่งเสริมคุณภาพในการให้บริการแก่ลูกค้าได้อย่างดีเยี่ยม และสามารถสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมา แก้วเกิด ภคพล สุรินทร์โรจน์ และพิชดา การิเวท (2565) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ฌักพร ธาณิรัตน์ และภักจิรา นักบรรเลง (2564) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.6 ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าธุรกิจพักแรมในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการเป็นสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังที่จะได้รับจากธุรกิจที่พักแรม อีกทั้งลูกค้ามีความต้องการที่จะได้รับการบริการที่ดีตลอดการเข้าพักแรม ซึ่งหากธุรกิจมีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มประสิทธิภาพผลการควบคุมต้นทุนในทุกกระบวนการ เช่น มีความผิดพลาดในการให้บริการต่ำ อุปกรณ์มีความเป็นมาตรฐาน การให้บริการมีความถูกต้องสูง มีระบบจัดการปัญหาได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการเข้าพักแรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุทธิกานต์ คงคล้าย และธัญเทพ ยะดิวัฒน์ (2559) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญในการ

เลือกที่พักแรมมากที่สุด คือ ด้านการสร้างความน่าสนใจและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence) รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการ (Productivity and quality) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชริน วงศ์วิวัฒนา (2559) ซึ่งพบว่าหากสถานประกอบการโรงแรมได้ทำกระบวนการและขั้นตอนตามมาตรฐานโรงแรมไปไม่เสียแล้ว จะทำให้สถานประกอบการโรงแรมนั้น สามารถลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้พลังงาน อันเนื่องมาจากการสื่อสารและการทำงานร่วมกันของพนักงานในองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสภาพแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์นวัตกรรมบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านข้อมูลสารสนเทศ ต้องมีการสร้างเครื่องมือด้านข้อมูลสารสนเทศที่จะสร้างเครือข่ายการรับรู้ข้อมูลของลูกค้า โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ ทั้งรูปแบบสื่อประสมและสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อที่จะดึงดูดใจลูกค้าและทำให้ลูกค้าตัดสินใจเข้าพักแรม รวมทั้งมีการแนะนำบอกต่อแก่ผู้อื่นให้มาสนับสนุนหรือใช้บริการจากธุรกิจต่อไป

1.2 ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ต้องมุ่งเน้นกลยุทธ์นวัตกรรมบริการในด้านสภาพแวดล้อม เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าและบริการ โดยให้ความสำคัญกับการตกแต่งภายในโรงแรม ดูสวยงาม หรรษา มีสไตล์ เหมาะสมกับรูปแบบของที่พักแรม สร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของลูกค้าที่เข้าพักแรม

1.3 ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสมทางการตลาดบริการในทุกปัจจัย เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า โดยมีส่วนประสมทางการตลาดบริการจะเป็นตัวสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการอื่น จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อธุรกิจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และค้นพบข้อเท็จจริงใหม่ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพื่อขยายขอบเขตการวิจัย ที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ อันเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจที่พักแรม

2.3 ควรเก็บข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบระหว่างธุรกิจ โดยทำการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับคู่แข่งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2563 (Tourism Statistics 2020). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2563. จาก <https://mots.go.th>
- [2] กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). Service Research and Innovation Institute Asia Summit 2013. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2563. จาก <http://ictandservices.blogspot.com/2013/09/method-model-and-tool-1.html>.
- [3] กัญญ์วิญญณ์ ศิริศรีมั่งกร. (2562). ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการรับรู้ในคุณค่าการบริการโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ใน สำราญ บุญเจริญ (บ.ก.). รายงานการประชุม การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 (94-104). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- [4] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563. จาก https://www.mots.go.th/more_news.php
- [5] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). แผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2563. จาก <https://portal.tourismthailand.org/fileadmin/downloads/pdf/>.
- [6] ขวัญกมล ทองเนียม. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเข้าพักโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวญี่ปุ่นในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาและอำเภอยุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [7] ณฐวัฒน์ พระงาม และณัฏ ดาเวียง. (2565). อิทธิพลของปัจจัยการตลาดต่อความตั้งใจใช้บริการธุรกิจที่พักแรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเออร์แซน Z ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 1. วารสารลวะศรี มหาวิทยาลัยเทพสตรี, 6(1), 71-87.
- [8] ณภัทร ธาณรัตน์ และภักจิรา นักบรรเลง. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดพิษณุโลก. โครงการนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 (382-395). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [9] ณัฐพร ดอกบุญนาค และธำพรณ์ ทองคำนุช. (2558). ความต้องการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. กองทุนส่งเสริมการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- [10] ดนุชา ฐานะ, อินทิรา เจริญชัยชนะวงศ์ และระชานนท์ ทวีผล. (2562). กระบวนการตัดสินใจเลือกที่พักแรมระดับ 5 ดาวของนักท่องเที่ยวสุขภาพสตรีวัยทำงานชาวไทยในเขตภาคกลาง กรณีศึกษาเขตอำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(1), 99-113.
- [11] ธงไชย สุรินทร์วรังกูร และสุชา พงศ์ถาวรรณิญา. (2560). ธุรกิจโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาดและการส่งเสริมการขาย. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(1), 66-74.
- [12] ธนาภรณ์ ทศนภักดิ์. (2562). ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่พักหรือโรงแรมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [13] นวลปรางค์ ชันเงิน. (2562). กลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 10(2), 199-210.

- [14] บุชริน วงศ์วิวัฒนา. (2559). แนวทางการดำเนินธุรกิจโรงแรมใบไม้สีเขียวภายใต้คุณภาพการบริการในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. ใน เดชกุล มัทวานุกูล (บ.ก.). รายงานการประชุม การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 11 (552-565). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- [15] ประภัสสร ชัยวัง. (2556). ปัจจัยพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรม คุณภาพการบริการ ส่วนผลมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติที่ใช้บริการโรงแรมระดับห้าดาวแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [16] ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2554). การจัดการการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งแสงการพิมพ์.
- [17] วีระวัลย์ ปิ่นชุมพลแสง และกอบกุล จันทระโคธิกา. (2561). การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก. วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 13(2), 35-50.
- [18] ศิริมา แก้วเกิด, ภคพล สุนทรโรจน์ และพิชิตา การิเวท. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 14(3), 85-95
- [19] ศุทธิกานต์ คงคล้าย และธัญเทพ ยะดิวัฒน์. (2559). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 11(ฉบับพิเศษ), 19-32.
- [20] สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560-2564. ชุมพร: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร.
- [21] สุนิษา เพ็ญทรัพย์. (2559). การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการที่พักแบบรีสอร์ทในอำเภอเมืองจังหวัดระนอง. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 2(1), 1-12.
- [22] Brace, N., Kemp, R., & Snelgar, R. (2012). *SPSS for Psychologists (5th ed.)*. New York: Palgrave Mcmillan.
- [23] Cochran, L. J. (1990). *Essential of psychological testing*. New York: McGraw-Hill.
- [24] Krejcie, R. V. & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
- [25] Maglio, P., Vargo, S. L., Caswell, N., & Spohrer, J. (2009). The service system is the basic abstraction of service science. *Information Systems and E-Business Management*, 7(4), 395-406.
- [26] Weng, M. H., Ha, J. L., Wang, Y. C. & Tsai, C. L. (2012). A study of the relationship among service innovation customer value and customer satisfaction: an industry in TAIWAN. *International Journal of Organizational Innovation*, 4(3), 98-112.

ผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

EFFECTS OF PHYSICAL EDUCATION ACTIVITIES BY USING BAASKETBALL TRAINING PROGRAMS ON AGILITY FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS

ประนอม เกตุฐาน^{1*} และ รจนา ป็องนู²

PRANORM KAHATHAN^{1*} and ROTJANA PONGNOO²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมและนักเรียนกลุ่มทดลอง และ 3) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมและนักเรียนกลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุม จำนวน 27 คน ที่ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ และกลุ่มทดลอง จำนวน 27 คน ที่ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว โดยใช้แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของซีโม (Semo agility test) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ Dependent samples t-test และ Independent samples t-test

ผลการศึกษา พบว่า 1) หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอล ; ความคล่องแคล่วว่องไว ; นักเรียนระดับมัธยมศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี Master Student, Physical Education and Sport, Faculty of Education, Thailand National Sports University Udonthani Campus

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี, Asst. Prof, aculty of Education Thailand National Sport University Udonthani Campus

* Corresponding Author, Email: Krupranomkht@gmail.com

Received: Oct 29, 2022, Revised: Nov 20, 2022, Accepted: Dec 2, 2022

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the effect of basketball training program on agility and speed in upper secondary school students. 2) To compare the agility and speed testing of means before and after the training program and 3) to compare the agility and speed testing of means of case-control and experimental student group before and after the training program. The samples of the study were divided to 2 groups: 27 students for case-control group and 27 students for experimental group. The case-control group was trained regularly while the experimental group was trained regularly with a basketball training program. The Semo agility test was used to analyze the Percentage, Standard Deviation, Dependent samples t-test and independent samples t-test.

The results showed that 1) after the 8th week of training, the experimental group had more agility and speed than before the training with significant difference at the level of .05. 2) The agility and speed of the experiment group was better than the case-control group with significant difference at the level of .05. 3) The experiment group had more agility and speed and better than the case-control group after the training with significant difference at the level of .05.

Keywords : Basketball Training Programs ; Agility ; Secondary School Students

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันนี้เราจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วแทบจะตามไม่ทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการศึกษา เพราะ สิ่งเหล่านี้มนุษย์จะต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่จบสิ้น เพราะมนุษย์ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและเห็นความสำคัญในด้านการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายให้กับพลเมืองของประเทศ ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในช่วงวัยรุ่นหรือวัยเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งวัยเหล่านี้เป็นวัยที่จะต้องให้สำคัญในการพัฒนา เพราะเป็นช่วงวัยซึ่งพร้อมที่จะเจริญเติบโตเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคตดังที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ 2553 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ตามความสามารถและความถนัดของตนเอง จึงให้ความสำคัญของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งพร้อมที่จะรับการพัฒนา

ทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งได้กำหนดนโยบายเรื่องนี้ไว้อย่าง (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, น. 64-74)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปรับปรุง 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 23) ได้ระบุว่า สุขภาวะของผู้เรียน หมายถึง สุขภาวะของมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจิตวิญญาณสุขภาวะจึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญซึ่งทุกคนควรได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพ เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งปรากฏในสาระที่ 3 การเคลื่อนไหว และการออกกำลังกาย เล่นเกมสกี กีฬาไทย และกีฬาสากล ซึ่งตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังได้จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาบาสเกตบอล ในช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วย

ความคล่องแคล่วว่องไวนั้นถือได้ว่าเป็นความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานของทักษะในการเรียนรายวิชาบาสเกตบอลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพราะความคล่องแคล่วว่องไวนั้นจะต้องทำการ

เคลื่อนไหวของร่างกายอย่างรวดเร็วเฉียบพลัน เพื่อที่จะให้ได้ตำแหน่งที่แม่นยำถูกต้อง และตรงตามเป้าหมายในการเล่น ซึ่งในการแข่งขันกีฬาก็เช่นเดียวกันความคล่องแคล่วว่องไวถือเป็นปัจจัยหลักและมีความจำเป็นในการเล่นกีฬาบาสเกตบอลอย่างมาก (เจริญ กระบวนรัตน์, 2555, น. 14) ดังนั้น ผู้ที่มีความคล่องแคล่วว่องไวที่ดีจะสามารถเล่นกีฬาได้ดีตามไปด้วย เช่น ในการเคลื่อนที่ที่จะเข้าไปรับลูกบาสเกตบอลมาจากฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีทั้งความเร็วรวมถึงแรงของลูกบาสเกตบอล ทั้งนี้ผู้เล่นที่เรียนรายวิชาบาสเกตบอลจะต้องกระทำการเคลื่อนที่และทำการเปลี่ยนทิศทางด้วยความคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็วถึงจะสามารถเข้าไปรับลูกบาสเกตบอลได้ทันช่วงที่ และยังสามารถที่จะยิงประตูของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างแน่นอน และแม่นยำในการเล่นกีฬาบาสเกตบอลความคล่องแคล่วว่องไวถือว่าเป็นความสามารถพิเศษในการทำให้ร่างกาย และส่วนใดของร่างกายสามารถเปลี่ยนทิศทาง และสามารถทำการเคลื่อนที่ไปได้อย่างฉับพลัน เพราะความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬบาสเกตบอลก็คือ การเริ่มเคลื่อนที่ และสามารถเปลี่ยนทิศทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งอย่างคล่องแคล่วว่องไวในการเคลื่อนที่ไปยังพื้นที่ หรือตำแหน่งที่มีความเหมาะสมซึ่งจะสามารถเข้ารับลูกบาสเกตบอลได้ทุกทิศทุกทาง ทุกสถานการณ์ที่ลูกบาสเกตบอลลอยมา โดยหลักทั่วไปแล้วบุคคลที่มีความคล่องแคล่วว่องไวสูงนั้น จะส่งผลให้มีความสมรรถนะด้านความคล่องตัวดี ซึ่งสามารถในการเคลื่อนที่ไปรับลูกบาสเกตบอลได้ทันที่กับการเคลื่อนที่ที่จะเข้าไปรับลูกบาสเกตบอลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

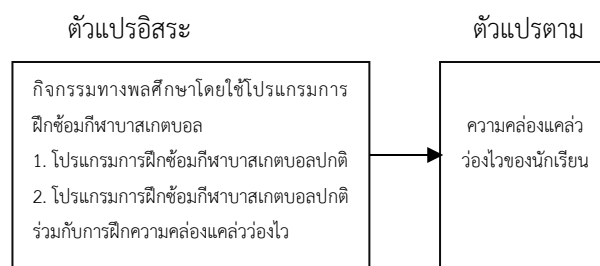
ดังนั้น ความคล่องแคล่วว่องไวเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อนักเรียนที่เรียนรายวิชาบาสเกตบอล เพราะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จะต้องใช้ความสามารถในการเปลี่ยนตำแหน่งหรือเปลี่ยนทิศทางในการเคลื่อนไหวของร่างกายด้วยความคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็วในการเรียนวิชาบาสเกตบอล อันเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบของระบบกล้ามเนื้อ และระบบประสาทที่สัมพันธ์กัน จากปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ขาดความคล่องแคล่วว่องไวในการเล่นกีฬาบาสเกตบอล ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะจัดกิจกรรมทางพลศึกษา โดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอล มาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มควบคุมและนักเรียนกลุ่มทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว หลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มควบคุมและนักเรียนกลุ่มทดลอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตามกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวก่อนและหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองแตกต่างกัน
2. ผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ที่เรียนวิชาพลศึกษา (บาสเกตบอล) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 340 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดค่าร้อยละ

(บุญชม ศรีสะอาด, 2558, น.38) กำหนดร้อยละ 16 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 54 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม ทำการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ จำนวน 27 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลอง ทำการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ ร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวจำนวน 27 คน ซึ่งการได้มาของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการเลือกโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Sample Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีระยะเวลาในการฝึก จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว โดยใช้แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของซีโม (Semo agility test) (Johnson & Nelson, 1986, p. 15)

การตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความตรงตามวัตถุประสงค์ ความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการฝึก โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำผลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาของโปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอล ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีของ (Rovinelli & Hambleton 1978, pp. 34-37 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2556, น. 140) ที่ระดับ 0.5 ถือว่านำมาใช้ได้ ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

(Index of Item – Objective Congruence : IOC) ของโปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอล ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่า โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอล ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องเป็นอย่างมาก สามารถนำไปใช้ในการทดสอบได้จริง จากนั้นนำโปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไว จำนวน 8 สัปดาห์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน เป็นนักเรียนหญิง 10 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อดูความเหมาะสมของกิจกรรมให้ตรงกับสภาพจริงที่นำมาใช้ในโปรแกรมการฝึก ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก และนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี ไปยังโรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2. จัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ แบบฝึก เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3. อธิบายและสาธิตการปฏิบัติแบบฝึก โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาสเกตบอลในแต่ละแบบฝึกทั้ง 2 รูปแบบ ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้แก่ผู้ช่วยนักวิจัยจนเข้าใจ ในการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว ด้วยแบบทดสอบของซีโม (Semo agility test) จนเกิดความชำนาญ

4. ประชุมนัดหมายทำความเข้าใจกับประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. ทำการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวโดยใช้แบบทดสอบของซีโม (Semo agility test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 27 คน และบันทึกผลเป็นคะแนนก่อนการทดลอง

6. นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 27 คน ตามโปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลดังนี้ กลุ่มที่ 1 ฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ และกลุ่มที่ 2 ฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยกำหนดการฝึก 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ โดยทำการฝึกพร้อมกันทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม ควบคุมการฝึกโดยผู้ช่วยนักวิจัย คนที่ 1 ทำการฝึกตั้งแต่วันที่ 15.30 - 16.30 น. และกลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลอง ควบคุมการฝึกโดยนักวิจัย ฝึกตั้งแต่วันที่ 15.30 - 16.30 น. ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565

7. กำหนดระยะเวลาการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของกลุ่มตัวอย่างก่อนการฝึก ในวันที่ 8 กรกฎาคม 2565 และหลังจากการฝึกครบ 8 สัปดาห์ ในเดือนกรกฎาคม 2565

8. นำผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบดังนี้คือ

- 8.1. เปรียบเทียบก่อนและหลังฝึกของกลุ่มควบคุม
- 8.2. เปรียบเทียบก่อนและหลังฝึกของกลุ่มทดลอง
- 8.3. เปรียบเทียบหลังการฝึกของกลุ่มควบคุมและ

กลุ่มทดลอง

9. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว จากการทดสอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง สัปดาห์ที่ 8 มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัยและเสนอแนะความคิดเห็นที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายที่เรียนวิชาพลศึกษา (บาสเกตบอล) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 27 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เวลาของการทดสอบความ

คล่องแคล่วว่องไวโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวก่อนการทดลองและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยการใช้การทดสอบค่าที (Dependent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (Independent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิจัยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างออกเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	เพศ (คน)		อายุ (17ปี)
	ชาย	หญิง	
กลุ่มควบคุม (n=27)	20	7	17
ร้อยละ	74.07	25.93	100
กลุ่มทดลอง (n=27)	21	6	17
ร้อยละ	77.78	22.22	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มควบคุม จำนวน 27 คน แบ่งเป็นเพศชาย 20 คน (ร้อยละ 74.07) และเพศหญิง 7 คน (ร้อยละ 25.93) มีอายุเฉลี่ย 17 ปี และกลุ่มทดลอง จำนวน 27 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21 คน (ร้อยละ 77.78) และเพศหญิง 6 คน (ร้อยละ 22.22) มีอายุเฉลี่ย 17 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
จากการวิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน
3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคล่องแคล่วว่องไวของกลุ่มควบคุม ก่อน
และหลังการฝึก

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคล่องแคล่ว
ว่องไวของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง (n=27)

การ ทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p- value
ก่อนการ ฝึก	27	12.58	1.06	9.937	26	.000
หลังการ ฝึก	27	11.61	0.83			

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบความคล่องแคล่ว
ว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยการทดสอบซีโม
(Semo agility test) ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการฝึกซ้อม
กีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษา ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม ที่ฝึกโดยโปรแกรม
การฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ ก่อนการฝึก ผลปรากฏว่า อยู่ใน
ระดับดี จำนวน 11 คน ระดับปานกลาง จำนวน 11 คน และ
ระดับต่ำ จำนวน 5 คน และหลังการใช้โปรแกรมการฝึกซ้อม
บาสเกตบอลปกติ พบว่า ความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 10 คน ระดับดี
จำนวน 10 คน และระดับปานกลาง จำนวน 7 คน และกลุ่ม
ทดลองที่ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการ
ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ก่อนการฝึก พบว่า อยู่ในระดับดี
จำนวน 10 คน ระดับปานกลาง จำนวน 9 คน และระดับต่ำ
จำนวน 8 คน และหลังการใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอล
ปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว พบว่า ความ
คล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับ
ดีมาก จำนวน 21 คน และระดับดี จำนวน 6 คน จะเห็นได้ว่า
หลังจากการจัดกิจกรรมทางพลศึกษา โดยใช้โปรแกรมการ
ฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 2 กลุ่มใช้เวลา
น้อยกว่าก่อนได้รับการฝึกชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมการฝึกสามารถพัฒนา
ความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้สูงขึ้น
อย่างชัดเจน

ตอนที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการ
ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว ก่อน และหลังการทดลองของ
กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2.1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบ
ความคล่องแคล่วว่องไว ก่อน และหลังการทดลองกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไว
โดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติก่อนฝึกและหลังฝึก
ของกลุ่มควบคุม (n=27)

	ความคล่องแคล่วว่องไว (ร้อยละ)				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
ก่อน (กลุ่มควบคุม)		11 (40.74)	11 (40.74)	5 (18.52)	
หลัง (กลุ่มควบคุม)	10 (37.04)	10 (37.04)	7 (25.92)		
ก่อน (กลุ่มทดลอง)		10 (37.04)	9 (33.33)	8 (29.63)	
หลัง (กลุ่มทดลอง)	21 (77.78)	6 (22.22)			

*p < .05

2.2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบ
ความคล่องแคล่วว่องไว ก่อน และหลังการทดลองกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบ
ความคล่องแคล่วว่องไว ก่อน และหลังการทดลองกลุ่มทดลอง
(n=27)

การ ทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p- value
ก่อนการ ฝึก	27	12.93	1.09	18.062	26	.000
หลังการ ฝึก	27	10.52	0.51			

p < .05

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ
ค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของกลุ่ม
ควบคุมที่ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติ ก่อนและ
หลังการทดลอง จากผลการทดสอบซีโม (Semo agility test)
มีค่าเฉลี่ยของเวลาก่อนฝึกเท่ากับ 12.58 และ S.D. = 1.06
มีค่าเฉลี่ยของเวลาหลังฝึก เท่ากับ 11.61 และ S.D. = 0.83 และ
ค่า t มีค่าเท่ากับ 9.937 มีค่า sig เท่ากับ .00 อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ และกลุ่มทดลองฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวก่อนและหลังการทดลอง จากผลการทดสอบซีโม (Semo agility test) มีค่าเฉลี่ยของเวลา ก่อนฝึกเท่ากับ 12.93 วินาที และ S.D. = 1.09 มีค่าเฉลี่ยของเวลาหลังฝึก เท่ากับ 10.52 วินาที และ S.D. = 0.51 และค่า t มีค่าเท่ากับ 18.06 มีค่า sig เท่ากับ .00 จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลา ก่อนและหลังการฝึกทั้งสองกลุ่มภายหลังสัปดาห์ที่ 8 พบว่า หลังการฝึกกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง มีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่าก่อนการฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไว หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไว หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	F	t	df	p-value
กลุ่มควบคุม	27	11.61	0.83	4.67	5.79	52	.000
กลุ่มทดลอง	27	10.52	0.51				

*p < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง จากผลการทดสอบซีโม (Semo agility test) ปรากฏว่า มีค่า F เท่ากับ 4.67 มีค่า t เท่ากับ -5.79 และค่า sig เท่ากับ .00 ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว หลังการทดลองของทั้งสองกลุ่มภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 พบว่า กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมกีฬาบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่าก่อนการฝึก แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่นำมาประยุกต์เข้าด้วยกัน โดยการนำทักษะการเลี้ยงลูก การรับส่งลูก การยิงประตูบาสเกตบอล และการฝึกวิ่งรูปตัว H การฝึกวิ่งรูปตัว M การฝึกวิ่งรูปตัว X การฝึกวิ่งรูปตัว Z ทำให้นักเรียนมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ภัทรพนธ์ เหมหงส์, (2554, น. 49) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวด้วยการฝึกตารางเก้าช่อง การฝึกวิ่งรูปตัว H การฝึกวิ่งรูปตัว M การฝึกวิ่งรูปตัว X การฝึกวิ่งรูปตัว Z พบว่าหลังการฝึกกลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวได้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ ศิริปัญญา, (2555, น. 47) ได้ศึกษาผลของการฝึกเชิงซ้อนด้วยน้ำหนักกับการเคลื่อนที่ในลักษณะแรงระเบิดที่มีต่อสมรรถภาพของกล้ามเนื้อ พบว่า หลังการทดลองนักกีฬามีความเร็วและความคล่องแคล่วว่องไวมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วิศาล ไหมวิจิตร, (2559, น. 19) ได้ศึกษารูปแบบการฝึกวิ่งแบบตัว Z และตัว S ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวต่อนักฟุตบอลหญิง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการฝึก หลังสัปดาห์ที่ 8 พบว่ากลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ทักษะการเลี้ยงลูก การรับส่งลูก การยิงประตูบาสเกตบอล และการฝึกวิ่งรูปตัว H การฝึกวิ่งรูปตัว M การฝึกวิ่งรูปตัว X การฝึกวิ่งรูปตัว Z ทำให้ความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดชัดเจน สอดคล้องกับ สุชาติ สุวรรณเบญจรงค์, (2555, น. 55-78) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกเพื่อเพิ่มความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาบาสเกตบอล ระยะเวลา 6 สัปดาห์

ผลของการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองที่ทำการฝึกทักษะกีฬา บาสเกตบอลร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้นกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประจักษ์ สุวรรณธีระกิจ, (2558, น. 43) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกความคล่องแคล่วของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย ผลการศึกษา พบว่า หลังการฝึกตามโปรแกรมการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาบาสเกตบอลชายมีความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ผกาภาณจน์ มุ่งหน้าที, (2557, น. 23-24) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกความคล่องแคล่วของนักกีฬา เทนนิส ระยะเวลาการฝึก 6 สัปดาห์ ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการฝึกตามโปรแกรมการฝึกแบบผสมผสานนักกีฬามีความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ บุญเจือ สิบบุญมา, (2558, น. 23) ได้ศึกษาผลการฝึกแบบผสมผสานที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของ นักกีฬาวอลเลย์บอลชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการศึกษา พบว่า หลังการฝึกแบบผสมผสานสามารถพัฒนาคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาวอลเลย์บอลชายได้สูงขึ้น และสอดคล้องกับ อัจฉรา ช่วยจันทร์, (2559, น. 175) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของรูปแบบการฝึกวิ่งรูปแบบรูปตัว M ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาเทนนิส ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาของการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการฝึกของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 พบว่า กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่นำมาประยุกต์เข้าด้วยกัน โดยการนำทักษะการ เลี้ยงลูก การรับส่งลูก การยิงประตูบาสเกตบอล และการฝึกวิ่งรูปตัว H การฝึกวิ่งรูปตัว M การฝึกวิ่งรูปตัว X การฝึกวิ่งรูปตัว Z ทำให้นักเรียนมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ วิศรุต ศรีแก้ว, (2557, น. 51-52) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการฝึกด้วยพลัยโอเมตริกในระยะเวลาในการ 4 สัปดาห์ ที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อกับความคล่องแคล่วว่องไว นักกีฬาประเภทฟุตบอล ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีความ

คล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้น ในขณะที่ Miller, (2016, pp. 639-640) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกพลัยโอเมตริก 6 สัปดาห์ ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัคร อายุ 18 ปี จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้นอย่างชัดเจน และ Thomas, et al., (2017, pp. 332-335) ได้วิจัยวิธีการฝึกพลัยโอเมตริก 2 เทคนิค ที่มีผลต่อและความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาฟุตบอลชาย คือการฝึกเคย์พรีซัมป์ และการฝึกเคาน์เตอร์มูฟเม้นท์จัมป์ ทำการฝึกพลัยโอเมตริกเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองเทคนิคสามารถส่งผลการพัฒนาประสิทธิภาพด้านความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลระดับเยาวชนได้

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ การจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้โปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นจริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ครูพลศึกษา หรือผู้ฝึกสอน สามารถนำโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับความคล่องแคล่วว่องไวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้เพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้
2. สามารถนำโปรแกรมการฝึกซ้อมบาสเกตบอลปกติร่วมกับความคล่องแคล่วว่องไวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับอายุใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนเซต ให้มากกว่า 2 เซต เซตละ 3 เทีย เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เพื่อทราบว่า การฝึกที่เพิ่มขึ้นจำนวนเซตและเทียจะมีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไว
2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย หรือศึกษากับนักกีฬาประเภทอื่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [2] เจริญ กระบวนรัตน์. (2538). *หลักและการฝึกเทคนิคกรีฑา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [3] บุญเจือ สิบบุญมา. (2558). *ผลการฝึกแบบผสมผสานที่มีต่อความเร็วและความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาบอลเลย์บอลระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด. (2558). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สุริยาสาน. กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- [5] ประจักษ์ สุวรรณธีระกิจ. (2558). *ผลของการฝึกความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาบอลเลย์บอลชาย*. (วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [6] ผกาภาณูจน์ มุ่งหน้าที. (2557). *ผลของการฝึกความคล่องตัวนักกีฬาเทนนิสวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [7] ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2556) *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [8] ภัทรพนธ์ เหมหงส์. (2555). *ผลการฝึกตารางเก้าช่องและความอ่อนตัวที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไว*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [9] วิสรุฑ ศรีแก้ว. (2557). *ผลของรูปแบบการฝึกพลัยโอเมตริกระยะเวลา 4 สัปดาห์ ที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อและความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตบอล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [10] วิศาล ไหมวิจิตร. (2559). *ผลของการฝึกวิ่งรูปแบบตัว Z และตัว S ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลหญิง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [11] สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- [12] สุชาติ สุวรรณเบญจรงค์. (2555). *ผลการฝึกที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาบอลเลย์บอล*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [13] เสาวลักษณ์ ศิริปัญญา. (2555). *ผลของการฝึกเชิงซ้อน แบบผสมผสานการฝึกด้วยน้ำหนักกับการเคลื่อนที่ในลักษณะแรงระเบิดที่มีต่อสมรรถภาพของกล้ามเนื้อในนักกีฬาเซปักตะกร้อหญิงทีมชาติไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] อัจฉรา ช่วยจันทร์. (2559). *ผลของการฝึกวิ่งรูปแบบตัว M ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของผู้เล่นกีฬาเทนนิส*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- [15] Johson, B. L., & Nelson. J.K. (2015). *Parctical measurements for evaluation in Physical education*. (4 ed.). Minneapolis: MN: Burgess.
- [16] Miller, D. T. (2016). *An Invitation to Social Psychology*. Stamford: Thomson Wadsworth.
- [17] Thomas, K., French, D. & Hayes, P.R. (2017). *The effect of two plyometric training Techniques On muscular power and agility in youth soccer players*. J. Strength Cond Res.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

MARKETING MIX FACTORS AFFECTING ONLINE SHOPPING DECISIONS OF THE ELDERLY IN BANGKOK

ณัฐพิชฌา ราชวรดีเดชะกุล^{1*}

NUTPICHHA RADSADONDEETAECHAKUL^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการศึกษากลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพค้าขาย การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สถานภาพโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อเดือน ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าออนไลน์ 7 ด้านพบว่า มีค่าอยู่ในระดับสูงทั้ง 7 ด้าน โดยพบว่าปัจจัยด้านราคามีความสำคัญมากที่สุด และด้านกระบวนการมีความสำคัญน้อยที่สุด ภาพรวมผลการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์อยู่ในระดับสูง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความแตกต่างในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ในขณะที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอาชีพมีความแตกต่างในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์พบว่าปัจจัยทั้ง 7 ด้านมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ทั้งหมด โดยปัจจัยช่องทางจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์มากที่สุด และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด ; การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ; ผู้สูงอายุ

¹ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร, Lecturer, Faculty of Management Sciences Business, Major Innovation Management, Silpakorn University.

* Corresponding Author. E-mail: nutpicha115@gmail.com

Received: Nov 23, 2022, Revised: Dec 19, 2022, Accepted: Dec 25, 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the decision making behavior of online shopping among the elderly in Bangkok and 2) to study the marketing factors affecting the decision making of online products among the elderly in Bangkok. This is a quantitative research to study the elderly (60 years and over) living in Bangkok. The target audience has a habit of shopping online at least once a week. Collect data with questionnaire tools. Conduct statistical data analysis and hypothesis testing.

The results of the research revealed that the majority of the population is female, working in trading, having education below a bachelor's degree, being single and having an average monthly income of less than 25,000 baht per month. The results of the study of 7 aspects of online product marketing mix were found to be of high value in all 7 aspects. It was found that the price factor was the most important and the process factor the least important. The overall effect of online shopping decision was high.

The hypothesis testing revealed that demographic characteristics: gender, educational level, status and average monthly income were not different in online shopping decisions. While career demographics differ in online shopping decisions. The results of finding the relationship between the factors of marketing mix and the decision to shop online found that all 7 factors were related to all online shopping decisions. The place factor was the most correlated and the promotion factor was the least correlated.

Keywords : Marketing Mix ; Online Buying Decision ; Elderly

บทนำ

ตลาดค้าขายออนไลน์เป็นช่องทางการขายที่ได้รับการพัฒนาจากการพัฒนาของระบบอินเทอร์เน็ตที่รองรับให้ผู้ซื้อผู้ขายมีการปฏิสัมพันธ์กันได้ง่ายขึ้น โดยสำหรับความเคลื่อนไหวของตลาดออนไลน์ในไทยมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดในปี พ.ศ. 2563 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ ส่งผลให้เกิดความต้องการบริโภคกลุ่มสินค้าสุขภาพและความงามเพิ่มขึ้นร้อยละ 34 สินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 35 หนังสือ ร้อยละ 27 เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 26 และ เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ภายในบ้าน ร้อยละ 2 เมื่อเจาะลึกสินค้าในกลุ่มสุขภาพและความงาม พบว่าสินค้าที่มีปริมาณความต้องการมากที่สุด ได้แก่ หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ เครื่องวัดอุณหภูมิ เจลล้างมือ สมุนไพรหลายชนิดตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ผู้คนต่างวิตกกังวลกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงต้องการสินค้าที่ช่วยในเรื่องของการป้องกันเชื้อโรค ขณะเดียวกันเมื่อมีกลุ่มสินค้าที่เพิ่มขึ้นแล้ว ย่อมต้องมีสินค้าที่มีความนิยมลดลงเช่นกัน

เนื่องจากผลกระทบของโควิด-19 ประกอบกับกำลังซื้อของคนในประเทศที่ยังคงลดลงต่อเนื่อง จากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการว่างงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้รูปแบบพฤติกรรมในการซื้อสินค้าให้ความสำคัญกับเรื่องของสุขภาพเป็นหลักและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป (ธนาวุฒิ มาลาบุปผา, 2563)

ปัจจัยสำคัญของการเติบโตของตลาดออนไลน์คือ แอปพลิเคชันออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะการใช้งานในรูปแบบของแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือที่บุคคลทั่วไปสามารถนำมาใช้งานได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมีความสะดวกและใช้งานง่าย โดยภายในแอปพลิเคชันจะประกอบไปด้วยร้านค้าหลากหลายประเภท เช่น ร้านค้าจำหน่ายเสื้อผ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งมีทั้งร้านจำหน่ายสิ่งที่เป็นต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน และร้านที่จัดจำหน่ายสินค้าเฉพาะด้าน นอกจากนั้นแนวทางการพัฒนาการใช้งานภายในแอปพลิเคชันยังได้ยึดหลักแนวทางตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจะทำให้เกิดการซื้อขายที่เพิ่มมากขึ้น เช่น จัดการส่งเสริมการขายพิเศษเพื่อให้ลูกค้าเป้าหมาย และลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อรักษากลุ่มลูกค้า

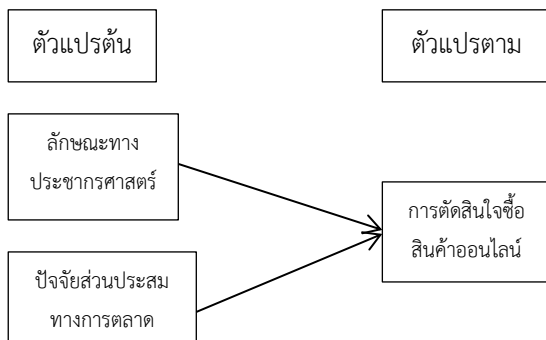
เป้าหมายและทำให้แอปพลิเคชันมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
(ธรรมรัตน์ ธารรัตน์, 2563)

จากการที่ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ และการที่สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้มีผู้สูงอายุอยู่บ้านมากยิ่งขึ้น และมีพฤติกรรมการเรียนรู้การซื้อสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลไปยังพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้ามีทิศทางเติบโตมากยิ่งขึ้น ประเด็นดังกล่าวนำมาสู่ความสนใจในการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์แตกต่างกัน
สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือกลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์

การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อยู่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงของขนาดประชากรที่มีพฤติกรรมตามที่กำหนดเอาไว้ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (เกษราพร สุรุณ และ ณัฐพันธ์ เผ่าพันธุ์, 2560)

$$n = \frac{Z^2 p(1-p)}{e^2}$$

กำหนดให้

n หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

Z หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือ 1.96

e หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05

p หมายถึง ค่าสัดส่วนประชากร โดย Cochran (1977) กำหนดว่าเมื่อค่าสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่ 0.5 แทนค่า

$$n = \frac{1.96^2 (0.05)(1 - 0.05)}{0.05^2}$$

$$n = 384.16$$

จากผลการคำนวณจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n) อยู่ที่ 384.16 คน หมายความว่าการศึกษาครั้งนี้ต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ต่ำกว่า 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถามประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ Google Form

2. ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอเครื่องมือแบบสอบถามผ่านช่องกลุ่มชุมชนออนไลน์ที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการซื้อขายที่สินค้าออนไลน์ประกอบไปด้วย Facebook Market Place Group และ Pantip Market โดยดำเนินการติดต่อไปยังผู้ซื้อขายโดยตรง

3. ผู้วิจัยดำเนินการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามด้วยคำถามคัดกรอง 2 ประเด็นได้แก่ 1) เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 2) มีการซื้อสินค้าออนไลน์ในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา

4. ดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

5. ดำเนินการตรวจสอบการกรอกแบบสอบถามก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานการวิจัยได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมานสำหรับการวิเคราะห์สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ด้วย Pearson's Correlation Coefficient

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลประชากรศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 80.50 รองลงมาคือเพศชาย ร้อยละ 19.50 ตามลำดับ ด้านอาชีพพบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 28.50 รองลงมาได้แก่อาชีพฟรีแลนซ์ / รับจ้าง ร้อยละ 27.50 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 25.25 เจ้าของกิจการ ร้อยละ 13 และ พนักงานบริษัท ร้อยละ 6 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 50.75 รองลงมาได้แก่ปริญญาตรี ร้อยละ 42.25 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 7 ตามลำดับ ด้านสถานภาพพบว่าส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 52.25 รองลงมาได้แก่สมรส ร้อยละ 40.25 และหย่าร้าง ร้อยละ 7.50 ตามลำดับ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 70.50 รองลงมาได้แก่ 25,000 – 50,000 บาท ร้อยละ 22.75, 50,001 – 75,000 บาท

ร้อยละ 3.50 และ มากกว่า 75,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์พบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “สินค้าออนไลน์มีความหลากหลาย” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านราคาพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “มีการแจกแจงและแสดงราคาที่ชัดเจน” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านช่องทางจัดจำหน่ายพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “สะดวกในการเลือกซื้อ” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านการส่งเสริมการตลาดพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “การลดราคา ซื้อ 1 แถม 1 ที่สร้างความคุ้มค่าในการใช้จ่าย” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านบุคลากรพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “ผู้ขายออนไลน์มีการให้ข้อมูลที่รวดเร็วและถูกต้อง” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านกระบวนการพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “ระบบการขายออนไลน์มีความเข้าใจง่ายในการทำกรซื้อ” มีความสำคัญมากที่สุด

ด้านลักษณะทางกายภาพพบว่ามีผลสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยประเด็น “การนำเสนอสินค้าบนช่องทางออนไลน์มีความน่าสนใจ แปลกใหม่” มีความสำคัญมากที่สุด

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมลักษณะส่วนประสมทางการตลาด

ลักษณะส่วนประสมทางการตลาด	ความสำคัญ	
	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
ผลิตภัณฑ์	3.49	.72
ราคา	3.86	.57
ช่องทางจัดจำหน่าย	3.83	.60
การส่งเสริมการตลาด	3.51	.85
บุคลากร	3.59	.78
กระบวนการ	3.470	.87
ลักษณะทางกายภาพ	3.52	.86
ภาพรวม	3.61	.59

จากตารางที่ 1 สรุปภาพรวมลักษณะส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญในระดับสูงต่อการทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ โดยพบว่าปัจจัยด้านราคามีความสำคัญมากที่สุด และด้านกระบวนการมีความสำคัญน้อยที่สุด

การตัดสินใจซื้อออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง โดยประเด็น “การซื้อสินค้าออนไลน์ช่วยให้บริหารจัดการงบประมาณค่าใช้จ่ายได้มากยิ่งขึ้น” มีความสำคัญมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัย	การทดสอบ	ผลการทดสอบ
เพศ	T-Test	ปฏิเสธ
อาชีพ	ANOVA	ยอมรับ
ระดับการศึกษา	ANOVA	ปฏิเสธ
สถานภาพ	ANOVA	ปฏิเสธ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ANOVA	ปฏิเสธ

จากตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ ระดับการศึกษา

สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนปฏิเสธสมมติฐานหมายความว่ากลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ด้านอาชีพแตกต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัย	ระดับ	นัยสำคัญ
ผลิตภัณฑ์	.478	.000*
ราคา	.454	.000*
ช่องทางจัดจำหน่าย	.541	.000*
การส่งเสริมการตลาด	.393	.000*
บุคลากร	.464	.000*
กระบวนการ	.482	.000*
ลักษณะทางกายภาพ	.493	.000*

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่าส่วนประสมทางการตลาดทั้งหมดมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานหมายความว่าส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเมื่อประเมินระดับความสัมพันธ์พบว่าช่องทางจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บุคลากร ราคา และการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพค้าขาย การศึกษาระดับต่ำกว่า

ปริญญาตรี สถานภาพโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อเดือน ลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัตน์ ธารรัตน์ (2563) ในประเด็นด้านเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญาพัฒน์ เตชะศิริเชษฐ์ (2563) ในประเด็น เพศ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากความสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นพื้นฐานของเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสอดคล้องโดยตรงต่อการเป็นกลุ่มประชากรที่ให้ความสนใจในการซื้อสินค้าออนไลน์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ กลิ่นสุวรรณ และวัชรระ ยี่สุนเทศ (2564) ในประเด็นผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อออนไลน์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา คล้ายสังข์ (2564) ในประเด็นที่ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ควรมีการจัดสินค้าออนไลน์ให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างการตัดสินใจซื้อแก่กลุ่มผู้บริโภคให้มีทางเลือกในการเลือกซื้อให้มากที่สุด

ด้านราคาผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ควรมีการแจกแจงและแสดงราคาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าสินค้ามีราคาเท่าไรหรือมีรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับราคาทั้งแบบปกติและการส่งเสริมการขายต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ด้านช่องทางจัดจำหน่ายผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรมีการสร้างรูปแบบการเข้าถึงสินค้าและการจัดทำธุรกรรมและการขนส่งให้ผู้บริโภคเกิดความสะดวกในการเลือกซื้อให้มากที่สุด

ด้านการส่งเสริมการตลาดผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรมีจัดการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบการลดราคา ซื้อ 1 แถม 1 ที่สร้างความคุ้มค่าในการใช้จ่าย

ด้านบุคลากรผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ควรมีการให้ข้อมูลที่รวดเร็วและถูกต้องเมื่อผู้บริโภคมีการร้องขอข้อมูลหรือรายละเอียดในการเลือกซื้อต่าง ๆ

ด้านกระบวนการผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรมีการจัดทำระบบการขายออนไลน์ที่มีความเข้าใจง่ายในการทำการซื้อขาย

ด้านลักษณะทางกายภาพผู้ประกอบการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรมีการนำเสนอสินค้าบนช่องทางออนไลน์ให้มีความน่าสนใจ แปลกใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้สูงอายุเป็นหลักซึ่งมีขอบเขตที่ค่อนข้างเฉพาะกลุ่ม ในการศึกษาครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะให้ปรับการนำเสนอไปยังกลุ่มช่วงอายุอื่นในเชิงเปรียบเทียบ และการดำเนินการเจาะไปยังส่วนประสมทางการตลาดเป็นการเฉพาะเพื่อสร้างผลการวิจัยในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกษราพร สุอรุณ และ ณัฐสพันธ์ เผ่าพันธ์. (2560). อิทธิพลที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการธุรกิจผลิตภัณฑ์ความงามเพื่อการส่งออก. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม*, 7(20), 1 - 13.
- [2] ชุตินา คล้ายสังข์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 15(1), 37 - 69.
- [3] ธนาวัฒน์ มาลาบุปผา. (2563). *ข้อป้อนไลน์ 2563 เด็บโตบนสถานการณ์ไม่ปกติ*. สืบค้นจากแหล่งข้อมูลออนไลน์เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2565 จาก <https://marketeeronline.co/archives/165701>.

- [4] ธรรมรัตน์ ธารรัตน์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยสยาม.
- [5] ปัญญพัฒน์ เตชะศิริเชษฐ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ ตามแนวความคิดการบริโภคอย่างยั่งยืนของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [6] อรอนงค์ กลิ่นสุวรรณ และ วัชร ย์สุนเทศ. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสุขภาพสตรีพลัสไซส์ ผ่านออนไลน์. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 7(1), 121 - 127.

การศึกษาการลดเวลาของขั้นตอนการผลิตมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้า จังหวัดอุดรธานี

A STUDY OF REDUCE TIME ON MUD-MEE SILK'S PRODUCTION PROCESSES: A STUDY OF UDON THANI WEAVING GROUP

ปริญญารุระพระ^{1*} และ กวินภพ ศรีวัฒนานาสาตร์²

PARINYA TURAPRA^{1*} and KAWINPOB SRIWATTANANUSART²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการลดเวลาของขั้นตอนการผลิตมัดหมี่ให้มีขั้นตอนของการมัดหมี่ที่รวดเร็วขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มทอผ้า ในจังหวัดอุดรธานี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มทอผ้ามัดหมี่ภูไทบ้านหนองหญ้าไซ ตำบลหนองหญ้าไซ อำเภอสว่างแดนดิน มีสมาชิกจำนวน 3 คน 2) กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสวรรค์ ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี มีสมาชิก จำนวน 4 คน 3) กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ ตำบลหมื่น อำเภอเมืองอุดรธานี มีสมาชิกจำนวน 2 คน 4) กลุ่มทอผ้าไทพวนบ้านฝ้อ ตำบลบ้านฝ้อ อำเภอบ้านฝ้อ มีสมาชิกจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ของปัญหาในขั้นตอนการมัดหมี่ การบันทึกขั้นตอนการทำงานโดยการสังเกตเพื่อหาค่าความถี่ของความสูญเสีย 7 ประการ และการบันทึกเวลาและการเคลื่อนไหวในขั้นตอนของการมัดหมี่โดยการบันทึกแบบวิดีโอ

ผลการศึกษาพบว่า การสัมภาษณ์ถึงปัญหาในขั้นตอนการมัดหมี่มีปัญหาหลักของขั้นตอนการมัดหมี่คือ การผลิตมัดหมี่ล่าช้า โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลค่าความถี่ของความสูญเสีย 7 ประการ โดยการสังเกตของขั้นตอนการมัดหมี่ทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว พบว่า 2 สาเหตุหลักเกิดจาก การเคลื่อนไหว และการผลิตที่ไม่เหมาะสม สูงถึงร้อยละ 84.38 โดยใช้เวลาในการมัดหมี่เฉลี่ยเป็นเวลา 43 นาทีต่อการมัดเชือกฟางเพื่อทำลวดลาย 150 มัด จากกรณีศึกษาผู้วิจัยได้เปลี่ยนวัสดุการมัดเดิมจากการใช้เชือกฟางเป็นสายรัดเคเบิลไทร์ขนาดความกว้าง 4.8 มิลลิเมตร และทดลองมัดเพื่อทำลวดลาย 150 มัด พบว่าสามารถลดเวลาในการมัดหมี่ลงได้เฉลี่ย 26 นาที จาก 43 นาที เหลือ 17 นาที

คำสำคัญ : ผ้ามัดหมี่ ; ผ้าทอมือ ; ผ้าไหม ; กระบวนการมัดหมี่

¹⁻² อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพล, Lecturer, Faculty of Science and Technology, Santapol College.

* Corresponding Author, Email: tuiparinya@stu.ac.th

Received: Dec 5, 2022, Revised: Dec 22, 2022, Accepted: Dec 25, 2022

ABSTRACT

The purpose of this study was to the reduction time of the Mud-Mee fabric production process to include the Mud-Mee production increase. The sample group consisted of four weaving groups in Udon Thani Province: 1) PhuThai Nong Ya Chai Mud-Mee Weaving Group, Nong Ya Chai Sub-District, Wang Sam Mo District, with 3 people. 2) Non Sawan Weaving Group, Tha Lee Subdistrict, Kumphawapi District, with 4 people 3) TO Monto Weaving Group, MooMon Subdistrict, Mueang Udonthani District with 2 people. 4) Ban Thai Phuan Weaving Group, Ban Phue Subdistrict, Ban Phue District, with 6 people. The tool was the interview form on the problems in the Mud-Mee process. Steps to work by observation and record data frequency value to be found 7 losses. And recording the time and Step of motion on the process of Mud-Mee production by video recording.

As a result of this study, Interview about the problems in the Mud-Mee process. The main problems was delayed. The researcher collects data on the frequency of 7 losses, and found have 2 main reasons improper motion and over processing was as high as 84.38%, with an average tie time of 43 minutes per 150 step of straw rope to make patterns. This study, researcher has tried using Cable Tie devices. The wide 4.8 millimetre to bundle make patterns instead of straw ropes. It was found that the time to Mud-Mee was reduced by an average of 26 minutes from 43 minutes to 17 minutes.

Keywords : Mud-Mee Cloth ; Handwoven Cloth ; Silk ; Mud-Mee Process

บทนำ

ภูมิปัญญาผ้าไหมไทยเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ทั้งลวดลายและกรรมวิธีการทำลวดลายบนผ้า มีวิธีการอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการเตรียมลวดลายก่อนการทอผ้าด้วยวิธีการมัดหมี่เป็นศิลปะการเตรียมลวดลายเส้นด้ายก่อนทอผ้าอีกวิธีหนึ่งที่เกิดจากการมัดด้ายหรือเส้นไหมผูกให้เป็นลวดลายเป็นเปลาะๆ แล้วนำไปย้อมสี (คลอเคลีย วจนะวิชาการ, 2559) ให้ผ้าเกิดลวดลายและสีสันของลวดลายก็เกิดจากการใช้วัสดุต่างๆ ที่ได้ในท้องถิ่นมาช่วยในการกระบวนการย้อม ซึ่งกรรมวิธีที่ได้มาซึ่งเส้นไหมนั้นต้องอาศัยระยะเวลาอาศัยความพิถีพิถันในการสาวเส้นไหม และใช้ความชำนาญของบุคคล ทำให้ในปัจจุบันการทอผ้าไหมมัดหมี่จากเส้นไหมนั้นหายากและมีราคาแพง (จุฑารัตน์ ศรีโยวรงค์, 2546)

ในปัจจุบันได้มีการนำเส้นด้ายไหมประดิษฐ์มาใช้ทดแทนเส้นไหม เนื่องจากมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับ เส้นไหม มีความมันวาว ราคาถูกและหาได้ง่าย (วีระศักดิ์ อุดมกิจเดชา, 2546) ซึ่งการเพิ่มมูลค่าไหมประดิษฐ์ให้มีมูลค่าที่สูงขึ้นด้วยการสร้างลวดลายบนผืนผ้าให้ดูสวยงามของผ้านั้นเรียกว่า การมัดหมี่

ซึ่งภูมิปัญญา การมัดหมี่นี้พบมากในหลายจังหวัดแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย (ปัญญา วิจิตรนสาร และคณะ, 2544) เนื่องจากผ้ามัดหมี่เป็นสินค้าหัตถกรรมที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและระยะเวลา จึงต้องมีการกระจายขั้นตอนการผลิตในบางขั้นตอนไปสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน แต่เนื่องจากชุมชนที่ผลิตหัตถกรรมทอผ้านั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้สูงวัย ซึ่งจะส่งผลให้ขั้นตอนการมัดหมี่ก่อนนำไปย้อมสีนั้นเกิดความล่าช้า ไม่ทันต่อการผลิตทั้งระบบ เนื่องจากขั้นตอนของการมัดด้ายมัดหมี่นั้นจะใช้เชือกฟางมัดเป็นเปลาะๆ ก่อนจะนำไปย้อมสีเพื่อให้เกิดลวดลายต่อไป และในบางครั้งการมัดด้ายมัดหมี่นั้นอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนของลวดลายได้ ส่งผลให้ได้ลวดลายของผ้าที่ไม่ได้มาตรฐาน และมีผลให้ราคาต่อชิ้นงานมีมูลค่าไม่สูงต่อไปได้ โดยลวดลายแต่ละลวดลายนั้นหากมีความซับซ้อน ละเอียดมีลวดลายที่เกิดขึ้นเกิดเป็นรูปร่างต่างๆ ที่ความสวยงามซึ่งลวดลายต่างที่เกิดขึ้นจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม (วิภาวี สีลากุล, 2559)

การพัฒนาขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการผลิตผ้ามัดหมี่เพื่อแก้ไขปัญหาของการทำให้เกิดลวดลายของผ้ามัดหมี่ให้มีความ

สวยงาม พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาด้านการผลิตที่ล่าช้า นั้น ได้ถูกพัฒนาหลากหลายวิธี เช่น การใช้เครื่องทบปลายแทนการมัดโดยใช้แผ่นเหล็กและแผ่นอะคริลิก การร้อยลูกปัดติดผมแทนการใช้เชือกฟางมัด และ การใช้เครื่องมือทบปลายเสริมแรงมาช่วยกดทบปลาย จากวิธีการแก้ปัญหาทั้งหมด ที่กล่าวมา ผลที่ได้ยังมีขั้นตอนที่ซับซ้อนใช้เวลาในการเตรียมเครื่องมือเป็นเวลานาน และลวดลายที่ได้ออกมายังไม่ได้มาตรฐาน เมื่อเทียบกับการมัดลวดลายแบบใช้เชือกฟาง (นิภาพร ไทยอ่อน และคณะ, 2559) ซึ่งการใช้อุปกรณ์อื่นๆ ใช้แทนเชือกฟางในการมัดหมี่เพื่อช่วยในการผลิตที่สะดวกและรวดเร็ว โดยยังคงความสวยงามและมีคุณภาพเหมือนเดิมนั้น ได้ถูกพัฒนาอุปกรณ์ที่ช่วยในการมัดหมี่คือ ใช้ลูกปัดติดผมที่เปิดปิดได้ ฉีดยึดด้วยซิลิโคนแทนการใช้เชือกฟาง ผลปรากฏว่าใช้เวลาในการมัดและแกะอุปกรณ์ชนิดนี้ลดลงร้อยละ 46.98 – 56.52 เมื่อเทียบกับการมัดหมี่ด้วยเชือกฟาง (เปรมหทัย อมรเพชรสภาพร และคณะ, 2547)

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนำไปสู่ความต้องการที่จะศึกษาปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาขั้นตอนของกระบวนการมัดด้ายมัดหมี่ เพื่อหาวิธีการในการแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยนำเครื่องมือหรือวิธีการต่างๆ ด้านการจัดการอุตสาหกรรมเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งกระแสนิยมการสวมใส่ผ้าไทยนั้นมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถทำให้กลุ่มทอผ้ามีรายได้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาขั้นตอนการมัดหมี่ และรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการมัดหมี่
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการมัดลวดลายของมัดหมี่ให้เกิดความรวดเร็วในการผลิตมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร ได้แก่ 4 กลุ่มแม่บ้านที่ทอผ้ามัดหมี่ ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่

- 1) กลุ่มทอผ้ามัดหมี่ภูไทบ้านหนองหญ้าไซ ต.หนองหญ้าไซ อ.วังสามหมอ มีสมาชิกจำนวน 3 คน

2) กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสวรรค์ ต.ท่าลี่ อ.กุมภวาปี มีสมาชิกจำนวน 4 คน

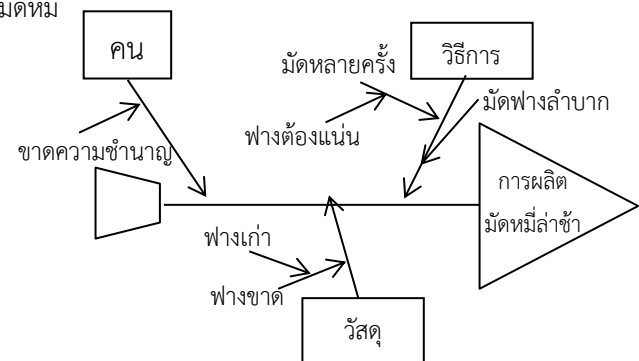
3) กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ ต.หมู่น อ.เมืองอุดรธานี มีสมาชิกจำนวน 2 คน

4) กลุ่มทอผ้าไทพวนบ้านผือ ต.บ้านผือ อ.บ้านผือ มีสมาชิกจำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 3) กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ ต.หมู่น อ.เมืองอุดรธานี มีสมาชิกจำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มประชากรพบว่า ปัญหาหลักของการผลิตมัดหมี่คือ เกิดความล่าช้าในการผลิตมัดหมี่

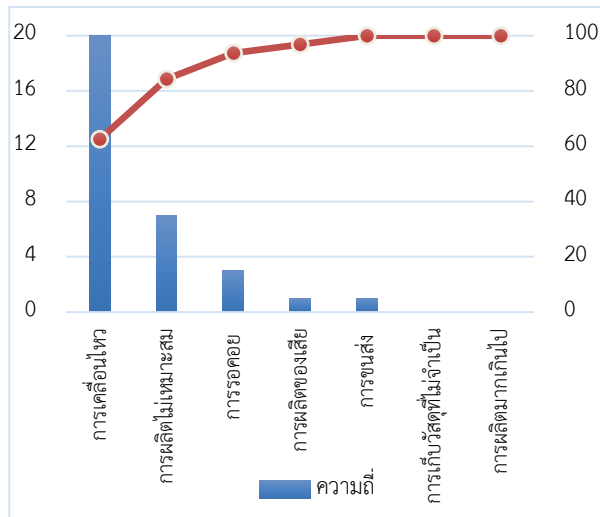
ภาพที่ 1 แผนผังก้างปลาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

จากแผนภูมิ ก้างปลา ได้กำหนดสาเหตุของปัญหาการผลิตมัดหมี่ล่าช้าจากการสอบถามสมาชิก กลุ่มคนที่มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการมัดเชือกฟางหลายครั้ง และทางคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลค่าความถี่ของความสูญเสีย 7 ประการ ของการมัดหมี่หนึ่งลายตัวอย่าง ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปความถี่ของความสูญเสีย 7 ประการต่อการอบการผลิต

ความสูญเสีย 7 ประการ	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
1.การเคลื่อนไหว (Motion)	20	62.50	62.50
2.การผลิตไม่เหมาะสม (Processing)	7	21.88	84.38
3.การรอคอย (Delay)	3	9.38	93.76
4.การผลิตของเสีย (Defect)	1	3.12	96.88
5.การขนส่ง (Transportation)	1	3.12	100
6.การเก็บวัสดุที่ไม่จำเป็น (Inventory)	0	0	100
7.การผลิตมากเกินไป (Overproduction)	0	0	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสูญเสียที่พบมากที่สุด คือ ความสูญเสียจากการเคลื่อนไหว (Motion) รองลงมาคือ ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตไม่เหมาะสม (Over-Processing) เมื่อนำมาเขียนแผนภูมิพาเรโต (Pareto Chart) จะได้

ภาพที่ 2 แผนภูมิพาเรโตแสดงความถี่สะสมประเภทความสูญเสียทั้ง 7 ประการ

จากรูปที่ 2 ใช้หลักการของพาเรโตที่อัตราส่วน 20:80 ความถี่สะสม ส่วนสำคัญคือส่วนร้อยละ 80 ดังนั้นความสูญเสียที่มีผลกระทบต่อกระบวนการผลิตคือ 2 อันดับแรกคือการเคลื่อนไหว มีความถี่มากที่สุดคือร้อยละสะสม 62.50 รองลงมาคือ การผลิตไม่เหมาะสม มีร้อยละสะสม 84.38 ตามลำดับ โดยใช้เวลาในการมัดหมี่เฉลี่ยเป็นเวลา 43 นาทีต่อการมัดเชือกฟางเพื่อทำลวดลาย 150 มัด

เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้ทำการวิจัยจะใช้วิธีลดขั้นตอนต่างๆ ที่อยู่ในขั้นตอนของกิจกรรมที่ไม่มีคุณค่าลง โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการมัด ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น รวมขั้นตอนบางขั้นตอนให้เป็นขั้นตอนเดียว หรือสร้างเครื่องมือพิเศษมาช่วยมัดหมี่แต่ละปม ให้มีความรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยเลือกใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์ขนาดความกว้าง 4.8 มิลลิเมตรมาเป็นอุปกรณ์มัดเพื่อทำลวดลายแทนเชือกฟางแบบเดิม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความถี่ของความสูญเสีย 7 ประการระหว่างใช้ฟางมัดกับใช้สายรัดเคเบิลไทร์มัด

ความสูญเสีย 7 ประการ	ความถี่เมื่อใช้ฟางมัด	ความถี่เมื่อใช้สายรัดเคเบิลไทร์
1.การเคลื่อนไหว (Motion)	20	8
2.การผลิตไม่เหมาะสม (Processing)	7	5
3.การรอคอย (Delay)	3	1
4.การผลิตของเสีย (Defect)	1	5
5.การขนส่ง (Transportation)	1	0
6.การเก็บวัสดุที่ไม่จำเป็น (Inventory)	0	0
7.การผลิตมากเกินไป (Overproduction)	0	0

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อเลือกใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์ขนาดความกว้าง 4.8 มิลลิเมตรมาเป็นอุปกรณ์มัดเพื่อทำลวดลายแทนเชือกฟางแบบเดิม สามารถลดความถี่ของความสูญเสียด้านการเคลื่อนไหว จาก 20 ครั้ง เหลือ 8 ครั้ง และการผลิตไม่เหมาะสม จาก 7 ครั้ง เหลือ 5 ครั้ง และส่งผลให้ได้เวลาในการผลิตที่ลดลงของขั้นตอนมัดหมี่เฉลี่ย 17 นาทีต่อการมัดเชือกฟางเพื่อทำลวดลาย 150 มัด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการปรับปรุงขั้นตอนมัดหมี่ของผ้ามัดหมี่ให้มีขั้นตอนการผลิตที่รวดเร็วขึ้น โดยการสำรวจปัญหาของขั้นตอนการมัดหมี่จากกลุ่มทอผ้า ในจังหวัดอุดรธานี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้ามัดหมี่ภูไทบ้านหนองหญ้าไซ กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสวรรค์ กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ และกลุ่มทอผ้าไทพวนบ้าน มีสมาชิกรวม 15 คน พบว่า ปัญหาหลักของขั้นตอนการมัดหมี่คือ การผลิตหรือขั้นตอนการมัดที่ล่าช้า และคณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มทอผ้า เพื่อหาสาเหตุของการผลิตที่ล่าช้านี้ พบว่าเกิดจากการเคลื่อนไหวและการผลิตไม่เหมาะสมสูงถึงร้อยละสะสม 84.38 ตามลำดับ โดยใช้เวลาในการมัดหมี่เฉลี่ยเป็นเวลา 43 นาทีต่อการมัดเชือกฟางเพื่อทำลวดลาย 150 มัด

จากข้อมูลดังกล่าว ทางคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงขั้นตอนของการมัดหมี่ โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการมัด ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เลือกใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์ขนาดความกว้าง 4.8 มิลลิเมตรมาเป็นอุปกรณ์มัด เพื่อทำลวดลายแทนเชือกฟางแบบเดิม พบว่ามีขั้นตอนและวิธีการมัดที่รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น ส่งผลให้ได้เวลาในการผลิตที่ลดลงของขั้นตอนมัดหมี่เฉลี่ย 17 นาทีต่อการมัดเชือกฟางเพื่อทำลวดลาย 150 มัด

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของผู้ผลิตในขั้นตอนการมัดหมี่ของผ้ามัดหมี่ใน 4 กลุ่มตัวอย่างของจังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 37 – 68 ปี อาชีพหลักคือเกษตรกร ในหนึ่งกลุ่มจะมีผู้ที่สามารถมัดหมี่ได้ประมาณ 2-6 คนต่อกลุ่ม เส้นไหมที่ใช้ในการทอผ้าไหมมัดหมี่ใช้เส้นไหมจากผู้ผลิตในชุมชนเป็นเส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน ทำการย้อมสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติที่สามารถหาได้ในชุมชนตนเองที่อาศัยอยู่ มีประสบการณ์ในการมัดหมี่ มากกว่า 10 ปี ลายที่ทอส่วนใหญ่เป็นลายพืชพันธุ์ดอกไม้ ลายสัตว์ต่างๆ และลายบอกเล่าวิธีประเพณีในชุมชน ผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอเสร็จแล้วจะนำไปขายและใช้ในครัวเรือนโดยผ่านกลุ่มชุมชน และผ่านตัวแทนจากภายนอกที่มารับสินค้าไปขาย โดยปัญหาหลักของการผลิตผ้ามัดหมี่ของทั้ง 4 ชุมชนนี้คือการผลิตผ้าที่ไม่ทันต่อความต้องการของตลาด อันเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น เกิดการผลิตที่ล่าช้าในขั้นตอนการมัดหมี่ขึ้น ลวดลายผ้า ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีสายตาและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อที่อ่อนแอ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการมัดเชือกฟางได้ ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 15 คน ให้ความเห็นว่า ในการผลิตลวดลายของการมัดหมี่ของกลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาในการผลิตประมาณ 5-10 วันต่อหนึ่งผืน ก่อนที่จะนำไปย้อมสีต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งของการผลิตผ้ามัดหมี่ที่ใช้เวลาในการผลิตที่ล่าช้า ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความถี่ของความสูญเสียเปล่า 7 ประการในขณะมัดลวดลายของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม โดยให้กลุ่มตัวอย่างทดลองมัดลวดลายของชิ้นงานในชุมชนตนเองเป็นจำนวน 150 มัดหรือ 150 เปาะ พร้อมทั้งจับเวลารวมในการผลิต พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเฉลี่ยที่ 43 นาที และมีการเคลื่อนไหวและการผลิตไม่เหมาะสมสูงถึงร้อยละ 84.38 โดยในการเคลื่อนไหวและการผลิตที่ไม่เหมาะสม อาทิเช่น การค้นหาเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อมาตัดเชือกฟาง การลุกเดินไปหยิบเชือกฟาง การแก้ไขการมัดเชือกฟางใหม่เนื่องจากผิดพลาดแห่ง การมัดเชือกฟางซ้ำกรณีเชือกฟางขาด เป็นต้น ผู้วิจัยได้ทดลองให้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่มตัวอย่าง

คือ กลุ่มทอผ้า ธ.มณโฑ เปลี่ยนอุปกรณ์การมัดใหม่จากเดิมใช้เชือกฟางมาเป็นอุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์ขนาดความกว้าง 4.8 มิลลิเมตร ซึ่งขนาดความกว้างของสายรัดเคเบิลไทร์นี้มีขนาดที่ใกล้เคียงกับขนาดของเชือกฟางที่มัดแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า สามารถสามารถลดความถี่ของความสูญเสียเปล่าด้าน การเคลื่อนไหว จาก 20 ครั้ง เหลือ 8 ครั้ง และการผลิตไม่เหมาะสม จาก 7 ครั้ง เหลือ 5 ครั้ง และพบว่าใช้เวลาในการผลิตที่ลดลงได้เฉลี่ย 26 นาที จาก 43 นาที เหลือ 17 นาที ต่อการมัดหมี่ 150 มัด หรือ 150 เปาะ ซึ่งหากต้องการผลิตลวดลายในขั้นตอนมัดหมี่นี้จะใช้เวลาเพียง 2 – 4 วันต่อหนึ่งผืนก่อนที่จะนำไปย้อมสีต่อไป โดยเดิมใช้เวลาผลิตประมาณ 5-10 วันต่อหนึ่งผืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเลือกใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์มาทดแทนการใช้เชือกฟางมัดแบบเดิมจะมีความเร็วของขั้นตอนการมัดที่รวดเร็วขึ้น ซึ่งกลุ่มทอผ้าอื่นที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกัน สามารถนำไปปรับใช้ในขั้นตอนการมัดหมี่ของกลุ่มตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. การใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์มาทดแทนการใช้เชือกฟางมัดแบบเดิมนั้น ยังมีข้อด้อยด้านคุณภาพอยู่มาก คือ ลวดลายที่เกิดขึ้นจากการใช้สายรัดเคเบิลไทร์มัด เป็นลวดลายที่มีคุณภาพต่ำอยู่พอสมควร เช่น สีซึมเข้าด้านข้างของมัดปม ทำให้มีลายเส้นของสีที่ไม่คมชัด รวมถึงลวดลายที่ผิดเพี้ยนแลดูไม่สวยงาม
2. หลังจากการใช้อุปกรณ์สายรัดเคเบิลไทร์มามัดลวดลายแล้ว พบปัญหาคือ เมื่อนำมัดหมี่ไปต้มกับน้ำสีแล้ว เส้นด้ายบางเส้นจะเกี่ยวกับปลายปมของเคเบิลไทร์ ส่งผลให้เส้นด้ายอาจขาดได้ ดังนั้นในขั้นตอนการต้มย้อมนั้น ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- [1] คลอเคลีย วจนะวิชกร. (2559). การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิตเพื่อลดความสูญเสียและเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา กรณีศึกษา ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี. *บทความวิจัย วารสารวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 9(2), 39-46.
- [2] จุฑารัตน์ ศรีโยวงศ์. (2546). *แนวทางการพัฒนาตลาดของธุรกิจผ้าไหมในเขตอำเภอชนบทจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [3] เปรมหทัย อมรเพชรสถาพรและสรวิศ ศรีชะโคตร. (2547). *อุปกรณ์มัดหมี่ผ้าไหมมัดหมี่*. รายงานโครงการ IE2004_29 หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [4] ปัญญา วิจินธนสาร และคณะ. (2544). *ผ้าทอพื้นเมือง-การสำรวจผู้ผลิตทั่วประเทศ โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [5] วิภาวี สีลากุล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารธรรมทรรศน์*, 16(2), 13-22.
- [6] วีระศักดิ์ อุดมกิจเดชา. (2546). ความรู้พื้นฐานเคมีเส้นใยสิ่งทอ. *Colourway*, 8(45), 15-17.

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล (Santapol College Academic Journal : SCAJ)

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับและการส่งบทความ

(Guidelines for Manuscript Preparation and Submission)

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ ทั้งรูปแบบตีพิมพ์ (Print) หมายเลข ISSN 2408-1728 (Print) และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ISSN 2586-9868 (Online) ที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในกลุ่มสาขาการศึกษา บริหารธุรกิจ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัล นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐศาสน ประสานศาสตร์ สหวิทยาการจัดการ การจัดการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน นิเทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสื่อกลางแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดแนวคิด เทคนิค วิธีการนำไปพัฒนาทางวิชาการ ตลอดจนเป็นเวทีนำเสนอเผยแพร่ผลงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไปทุกหน่วยงาน โดยมีกำหนดออกราย 6 เดือน หรือ 2 ฉบับต่อปี บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความที่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

หน้าแรกของบทความที่เป็นชื่อเรื่อง ควรมีข้อมูลที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้พิมพ์ สังกัด (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) หรือในกรณีที่ป็นนักศึกษา ควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน หน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ให้ถูกต้องชัดเจนของทุกคน

ผู้พิมพ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่เฉพาะเจาะจงผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ บุคคลทั่วไป หรือนิสิตนักศึกษาในระดับอื่นๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย

1. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยที่มีวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และเรียบเรียงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก **บทคัดย่อ** และ **ABSTRACT** ต้องระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย) ผลการวิจัย และบทสรุปความยาวไม่เกิน 250 คำ **บทนำ** (วัตถุประสงค์ของการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย สมมติฐานของการวิจัย) **วิธีการดำเนินการวิจัย** (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยผลการวิจัย) **สรุปผลการวิจัย** (ตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติที่ใช้) **อภิปรายผลการวิจัย** (อภิปรายถึงเหตุผลประกอบของผลวิจัยที่ได้ซึ่งมีการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการวิจัยว่าได้ข้อค้นพบอย่างไร) **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย** (ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป) และ **เอกสารอ้างอิง** (จากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือ รายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ที่สามารถตรวจสอบได้ทางระบบออนไลน์เท่านั้น (หากอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต ใช้ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลทางด้านสถิติเท่านั้น) และทั้งหมดต้องไม่เกิน 5 ปี

2. **บทความวิชาการ (Academic Article)** หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะที่มีวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และเรียบเรียงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อย่างเป็นระบบ มีการใช้แนวคิดทฤษฎี หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป ประกอบด้วยหัวข้อหลัก **บทคัดย่อ** และ **ABSTRACT บทนำ** (ความเป็นมาของปัญหา เนื้อหา วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอแนวทางการแก้ไข) **บทสรุป** (ว่าได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างไร) และ **เอกสารอ้างอิง** (ใช้รูปแบบตามบทความวิจัย)

การเตรียมบทความและส่งบทความ (Full Paper)

1. องค์ประกอบต่างๆ ของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับนี้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และข้อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น กรณีจำเป็นให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยในวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ การปรากฏอยู่หลายที่ในบทความของศัพท์คำเดียวกันที่เป็นภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษ ให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรก ครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น

2. ตั้งค่าน้ำกระดาษ : กำหนดให้ระยะขอบบน 2.5 ซม. ระยะขอบซ้าย-ขวา-ล่าง 2 ซม. และระยะเย็บกระดาษ 0 ซม.

3. การแบ่งคอลัมน์ : เนื้อหาในหน้าบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง ค่าตั้งเป็นแบบหนึ่งคอลัมน์ ส่วนหน้าเนื้อหา ให้ตั้งค่าเป็นแบบสองคอลัมน์ (เนื้อหาที่เป็นตารางหรือรูปภาพประกอบ ให้ผู้พิมพ์ปรับเป็นแบบหนึ่งหรือสองคอลัมน์ก็ได้ตามความเหมาะสมดูตัวอย่างได้ในไฟล์ template)

4. บทความมีจำนวนไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 ตัวหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยฟอนต์ TH SarabunNew

5. ชื่อบทความจัดไว้ชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ชื่อหัวข้อหลักของบทความ ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนาจัดไว้กึ่งกลางของคอลัมน์ ส่วนหัวข้อย่อย ตัวหนา และเนื้อหา ตัวปกติของบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 พอยต์ เจริญรอยอยู่ส่วนท้ายหน้าแรกที่เป็นชื่อตำแหน่งทางวิชาการของผู้เขียนบทความและสังกัดใช้ตัวอักษรขนาด 12 พอยต์ ตัวปกติ

6. บทคัดย่อทั้งไทยและภาษาอังกฤษ ต้องระบุ คำสำคัญ และ Keywords อย่างน้อย 3 คำ ให้ใช้สัญลักษณ์ “ ; ” คั่นวรรคระหว่างคำ

7. ตารางที่ และภาพที่ พิมพ์ตัวหนาชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ เช่น **ตารางที่ 10** ความพึงพอใจของนักเรียน... กรณีข้อความตัดไปหน้าใหม่ให้พิมพ์ว่า **ตารางที่ 10 (ต่อ)** (ในกรณีเป็นการอ้างอิงตาราง ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้ตาราง) หรือ **ภาพที่ 2** การตัดใบต้นข้าวในแปลง..กรณีข้อความตัดไปหน้าใหม่ให้พิมพ์ว่า **ภาพที่ 2 (ต่อ)** (ในกรณีเป็นการอ้างอิงรูปภาพ ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้รูปภาพนั้นๆ)

8. การเขียนเอกสารอ้างอิง APA 6th มีรายละเอียดตามที่กำหนดดังนี้ (ให้มีวงเล็บหมายเลขด้านหน้ากำกับตามลำดับ)

8.1 [1] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./พิมพ์ครั้งที่./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

8.2 [2] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)/เลขหน้า.

8.3 [3] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./รายงานการวิจัยหรือระดับวิทยานิพนธ์./หลักสูตร./สังกัดคณะ./

ชื่อมหาวิทยาลัย.

8.4 [4] ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สืบค้นเมื่อ./จาก/ระบุเว็บไซต์.

9. ผลงานวิชาการที่ส่งมาต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณากับวารสารฉบับอื่น

การส่งต้นฉบับบทความ (Full Paper)

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ www.scaj.stu.ac.th หรือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/scaj/index>

1. ส่งต้นฉบับบทความตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดาวน์โหลดเอกสาร และลงทะเบียนสมัครสมาชิกฟรีได้ที่เว็บไซต์ www.scaj.stu.ac.th หรือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/scaj/login> พร้อมยืนยันการสมัครสมาชิกทางอีเมลล์ (กรณีที่ไม่ได้รับรหัสผ่านให้เข้าเว็บ Tci-thaijo > ค้นหาวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล หรือวารสารที่ท่านเคยสมัครผ่านระบบ Tci-thaijo

- 1) ที่หน้า login ให้คลิกที่ลิ้งค์สมัครสมาชิก > ใส่อีเมลล์ > คลิก Reset Password > ระบบจะส่งข้อมูลกลับไปทางเมลล์
- 2) เข้าเมลล์ ไปคลิกลิ้งค์ที่ระบบส่งให้เพื่อยืนยันตัวตน > หน้าจอจะพาเข้ามาที่หน้าระบบ thaijo แล้วให้คลิก login
- 3) เข้าเมลล์ของท่านอีก 1 รอบ ระบบจะส่ง Username และ password ใหม่มาให้
- 4) สามารถนำ Username และ password มาเข้าระบบได้เพื่อส่งหรือแก้ไขบทความตามที่ท่านต้องการ)

ขั้นตอนที่ 2 เข้าสู่ระบบสมาชิกเพื่อส่งบทความ (Submissions) โดยแนบส่งไฟล์เอกสารให้ครบ ดังนี้

- 1) แบบนำเสนอบทความ
- 2) บทความฉบับเต็ม ไฟล์ .pdf และไฟล์ .doc รวม 2 ไฟล์ (แล้วรอตอบรับจากเจ้าหน้าที่ทางระบบก่อนจึงจะชำระเงิน)

2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานการสมัคร พร้อมตรวจบทความให้เป็นไปตามรูปแบบของวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล หากได้รับการแจ้งว่าบทความผ่านประเมินขั้นต้นแล้ว ให้ชำระค่าธรรมเนียม โอนเงินได้ทุกช่องทางผ่าน ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาบักชีอุดรธานี ชื่อบัญชี “กองทุนวิจัย โดย วิทยาลัยสันตพล” เลขที่บัญชี 829-2-04024-6 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์) แล้วส่งสำเนาหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียม โดยเข้าไปที่ ; หัวข้อกระทู้สนทนา Pre-Review > ตั้งกระทู้สนทนา > แนบไฟล์หลักฐานการโอนเงิน (ต้องระบุชื่อ-สกุล เจ้าของบทความ ดังนี้ ชื่อ- นามสกุล..... เบอร์โทร. 08x xxx xxxx, Email; โอนวันที่.....เดือน.....ปี..... เวลา..... จำนวน.....บาท) โปรดระบุที่อยู่เพื่อจัดส่งเอกสาร ใบเสร็จรับเงิน แบบตอบรับฯ ชื่อที่อยู่.....เลขที่.....หมู่.....ซอย.....ตำบล/เขต.....อำเภอ/แขวง.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

3. ผู้ลงบทความปรับปรุงแก้ไขรูปแบบไม่เกิน 1 เดือน ถ้าเกิน 1 เดือน สำนักงานวารสารจะตัดสิทธิ์ การลงบทความ

4. กรณีที่ผู้ลงบทความสมัครแล้วไม่ส่งบทความ หรือขาดการติดต่อเกิน 1 เดือน กองบรรณาธิการวารสารฯ จะตัดสิทธิ์การลงบทความ

5. กองบรรณาธิการวารสารส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน หรือตามกำหนดการของแต่ละรอบปีโดยจะแจ้งผลการประเมินให้ผู้ลงบทความทราบผ่านระบบ tci-thaijo โดยระบบการแจ้งเตือนกลับไปยังอีเมลล์ที่ท่านได้ลงทะเบียนไว้

6. ผู้ลงบทความปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ประเมิน จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกระบวนการของผู้ลงบทความ

6.1 กรณีที่ผู้ประเมินขอการแก้ไขอีกครั้งหนึ่งต้องส่งไปให้ผู้ประเมินใหม่

6.2 กรณีที่ผู้ประเมินท่านหนึ่งไม่ให้งานจะต้องส่งผู้ประเมินใหม่ (ผู้ทรงคุณวุฒิฯ คนที่ 4 ประเมินรอบ 2)

7. กรณีที่สมัครลงบทความไม่ดำเนินการตามข้อ 1 – 6 ทางวารสารจะไม่คืนเงิน

8. กรณีเป็นบทความเพื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องสอบ 5 บทความ (ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์)

9. การใช้เอกสารอ้างอิง ให้อ้างอิงจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ที่สามารถตรวจสอบได้ทางระบบออนไลน์เท่านั้น (หากอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ตให้เป็นข้อมูลทางด้านสถิติเท่านั้น) และทั้งหมดต้องไม่เกิน 5 ปี

10. ผู้ลงบทความจะต้องปฏิบัติตามกระบวนการและวิธีการดำเนินการจัดทำวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล กำหนดไว้เท่านั้น มิฉะนั้นวารสารมีสิทธิ์ในการยกเลิกการลงบทความ

* หมายเหตุ กรณีโอนชำระเงินมาแล้วยกเลิกไม่ลงบทความกับวารสาร ทางวารสารไม่คืนเงิน เนื่องจากได้ถือว่ารับเข้าสู่กระบวนการแล้วและเจ้าของบทความเป็นผู้ที่ยินยอมรับผิดชอบ

** ผู้ประสานงาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจิต ฤจิฉาย โทร.082 306 6100 และ อาจารย์กวิณภพ ศรีวัฒนานุกาศ โทร.085 003 9638

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 Volume 9 No.1 January - June 2023

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท
299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทร 042-323-464 Website : www.stu.ac.th

ISSN 2408-1728 (Print)

2566 01

9 772408 172009